

Γ. ΜΕΓΑ Κ. ΡΩΜΑΙΟΥ
Σ. ΔΟΥΦΕΞΗ Θ. ΜΑΚΡΟΠΟΥΛΟΥ

40608

ΑΝΑΓΝΩΣΤΙΚΟΝ Δ' ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ

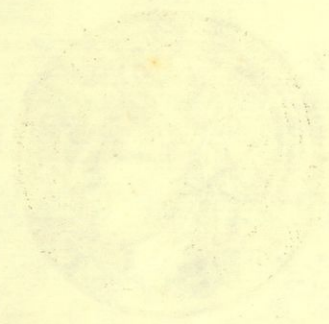
Δήμητρα
Καρου

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΣΧΟΛΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑΙ 1954

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

ΥΠΟΧΡΕΩΣΗ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ
ΝΑ ΔΕΙΧΝΟΥΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑ

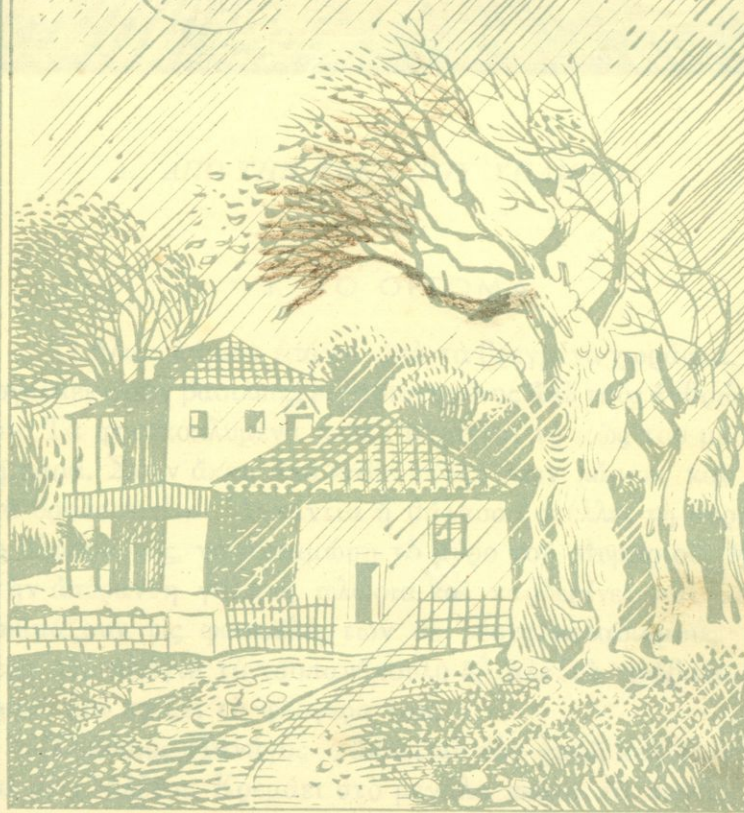
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

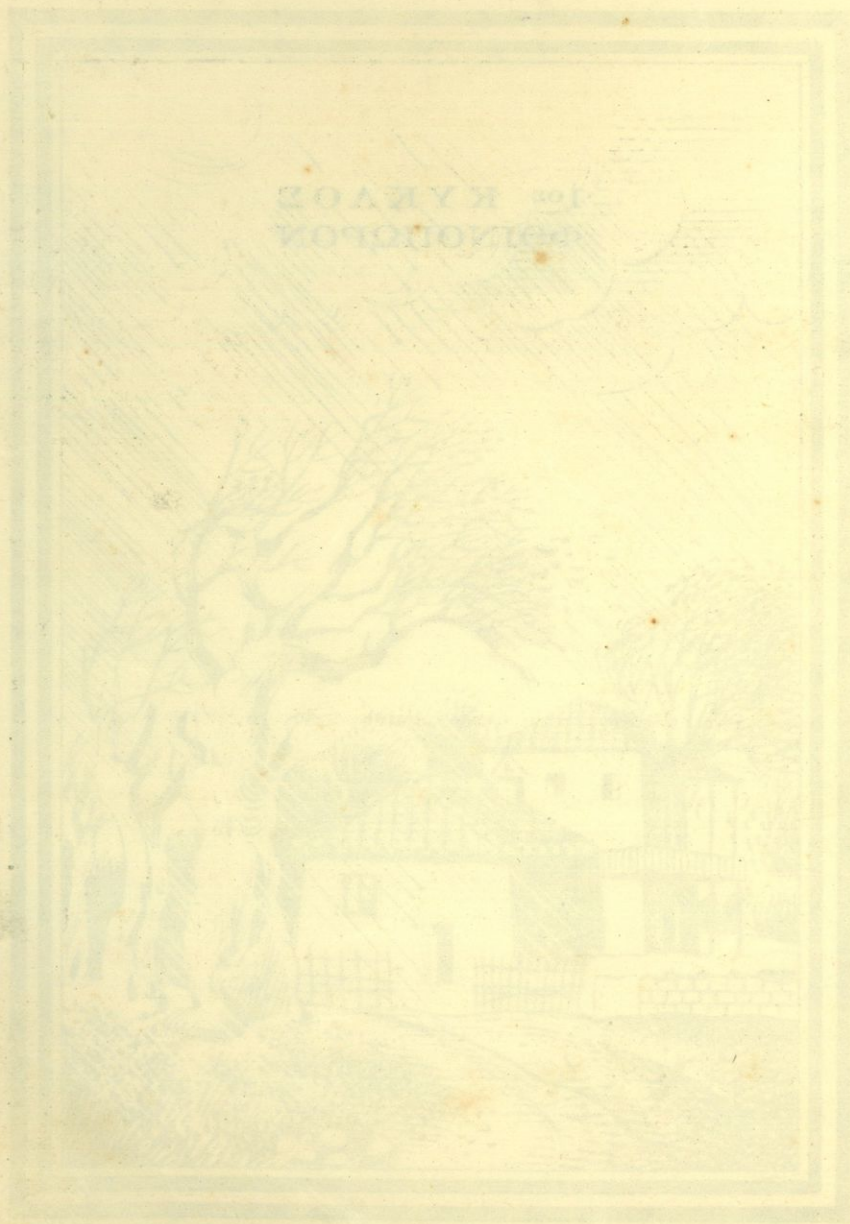
100 ΚΥΣ 402
402/1000000

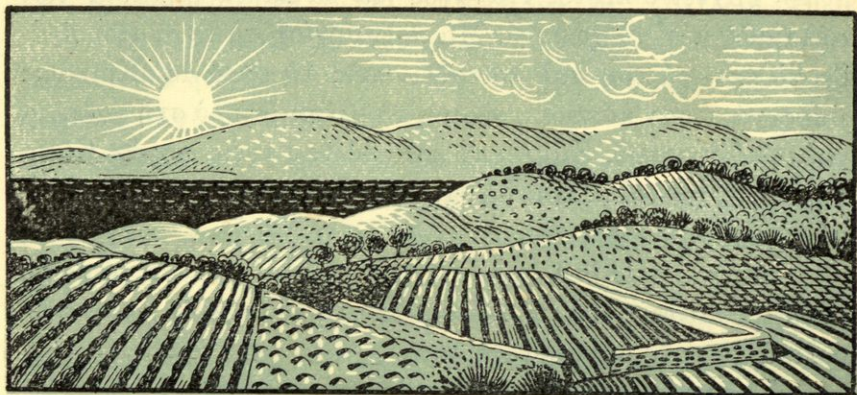
ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

1^{ος} ΚΥΚΛΟΣ
ΦΘΙΝΟΠΩΡΟΝ

Α.΄ ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΤΟΥ ΥΠΑΙΘΡΟΥ

1. ΤΟ ΟΡΓΩΜΑ

Ὁ ἥλιος λάμπει ἐπάνω ἀπὸ τὰ βρεγμένα χωράφια. Χαμογελάει ὡσὰν βασιλεὺς, εὐχαριστημένος ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους του. Τὰ φρεσκοπλυμένα πεῦκα δέχονται τὸ φῶς του μὲ πολλή χαρά. Στὴν ἄκρη ἀπὸ κάθε φύλλο των λάμπει καὶ ἀπὸ μιὰ δροσοσταλιά. Ἀγνάντια ἢ θάλασσα στέλλει τὴ μυρωμένη ἀλμύρα της, νὰ ἀνταμώσῃ τὸ μύρο τοῦ θυμαριοῦ. Μέσα στὴν ἀπέραντη γαλήνῃ φλώρια καὶ καρδερίνες καὶ σπίνοι δοκιμάζουν τὶς φωνοῦλές των σὲ νέους κελαδισμούς. Καὶ πέρα στὰ πλάγια τὸ τσοπανόπουλο ἔβγαλε τὰ πρόβατα στὴ βοσκή καὶ παίζει τὴ φλογέρα του.

Ὁ κύριος Πανάγος φθάνει μὲ τὸν ψαρεῇ καὶ τὸ ντορεῇ καὶ μὲ τ' ἄλέτρι. Κρεμάει στὸ μεγάλο πεῦκο τὸ ταγάρι του μὲ τὸ μαῦρο ψωμί, τὸ τυρὶ καὶ τὴ ντομάτα καὶ ἀκουμβάει

στη ρίζα του τὸ σταμνὶ μὲ τὸ νερὸ καὶ ὅλα τὰ χρειαζούμενα.

Ψάχνει ὁ κύριος Πανάγος γιὰ τὰ πολλὰ σημάδια τῶν αὐλακιῶν μέσ' τὸ χωράφι. Μὰ πρὶν ἀρχίσῃ τὸ ἔργο του, βγάζει τὸ σκοῦφό του καὶ κοιτάζει πρὸς τὰ οὐράνια. Κοιτάζει θαρρετά, ὡσὰν κάποιος γνώριμος νὰ βλέπῃ ὑψηλὰ στὴ γαλάζια σκέπη τ' οὐρανοῦ. Κάμνει τὸ σταυρό του τρεῖς φορές. Εὐλογημένη ἡ χρονιά.... Καὶ βάζει πάλι τὸ σκοῦφό του στὴν ἀσημένια κορυφή του.

Φτύνει στὶς δυὸ παλάμες του τὶς ροζιασμένες ἀπὸ τὴ δουλειά, πιάνει γερὰ τ' ἀλέτρι ἀπὸ τὴ χειρολάβρα καὶ μιλάει φιλικὰ μὲ τοὺς συντρόφους του :

— "Αἴντε, ψαρεῇ μου, ἔλα ντορεῇ μου—τράβα. 2

Ἀρχίζει τ' ὄργωμα τῆς γῆς. Αὐλάκια βαθιὰ χαράζονται στὸ χῶμα. Σὲ λίγο λάμπει ἀπὸ τὴ χαρὰ καὶ ἀπὸ τὸν ἰδρωτὰ τὸ μέτωπο τοῦ κυρίου Πανάγου· λάμπουν καὶ τῶν ἀλόγων τὰ καπούλια ὡσὰν ἀτσάλι καὶ ἐκεῖνα φιλότιμα προβαίνουν καὶ στ' ὄργωμα ἐξοδεύουν ὅλη τὴ δύναμί των.

Ἀγναντεύω μὲ θαυμασμὸ τὸ γέρο ἐξωμάχο καὶ ὅλο τὸν βλέπω νὰ μεγαλώνῃ παρὰ ξένα στὰ μάτια μου. Ὅλα τὰ ἄλλα μοῦ φαίνονται μικρὰ μπροστά του. Μικρὴ ἡ πολιτεία πέρα μὲ τὴ μάταιη βουή της. Μικροὶ οἱ κύριοι καὶ οἱ κυράδες, ποὺ περνοῦν μὲ χάχανα στὰ αὐτοκίνητα, μικροὶ οἱ ἀκαμάτηδες, ποὺ βγαίνουν στὰ χωράφια γιὰ περίπατο. Μόνο ὁ γέρο ἐξωμάχος εἶναι ἀληθινὰ μεγάλος. Ὁ ἥλιος χρυσώνει τὸ ψημένο μέτωπό του. Καὶ ὁ πρωῒνος ἀέρας μπαίνει ἀπὸ τ' ἀνοικτό του στῆθος καὶ χαϊδεύει τὸ κορμί του, κορμὶ σφιγτὸ ὡσὰν τὸ πουρνάρι. Τὰ μάτια του ξεγελιοῦνται ἀπὸ τὴ χαρὰ καὶ βλέπουν ἀπὸ τώρα τὰ ὀλόξανθα στάχυα νὰ κυματίζουν, στολισμένα μὲ πλῆθος παπαροῦνες ὀλοκόκκινες. Καὶ ὅλο μιλάει φιλικὰ μὲ τοὺς συντρόφους του:

— “Αἴντε, ψαρή μου. Ἔλα ντορῇ μου. Τράβα.

Στὴ μέση στὸ χωράφι ὑψώνεται τὸ γιγάντειο πεῦκο.

Τὸν καρτερεῖ γιὰ μεσημέρι. Στὸν ἥσκιό του θὰ ξεϊδρώση, θὰ φάγη καὶ θὰ γείρη· θὰ ἔχη γιὰ προσκέφαλο τὰ μυρωμένα χαμόκλαδα τοῦ σχίνου.

× Στέκω καὶ τὸν θαυμάζω ἄλλη μιὰ φορὰ. Γυρίζει καὶ μὲ βλέπει. Βγάζω τὸ καπέλλο μου.

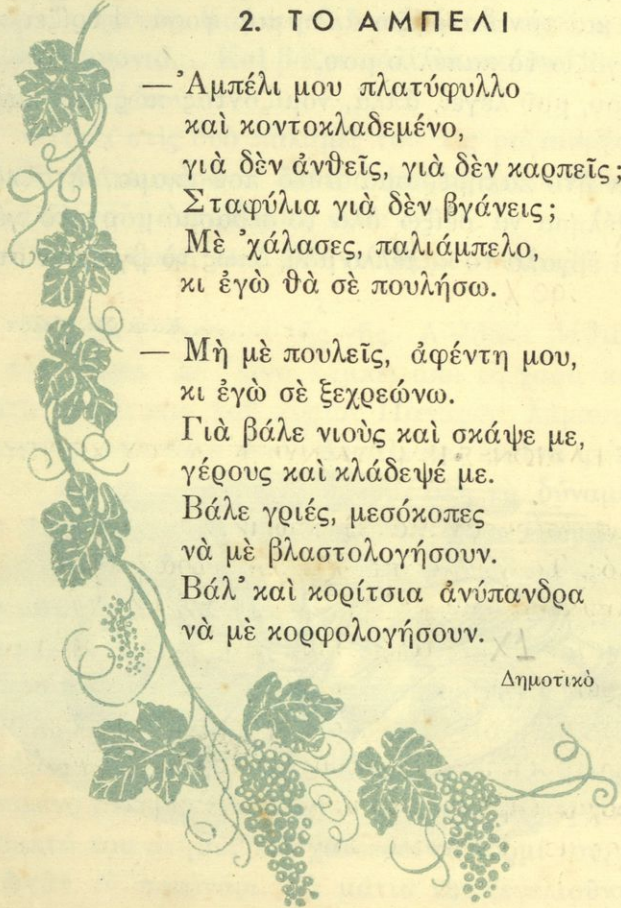
— Γειά σου, μοῦ λέγει, ἀπλά, νομίζοντας πὼς τὸν καλημερίζω.

Μὰ δὲν ἦτο καλημέρισμα αὐτὸ ποὺ ἔκαμα, ἦτο καὶ ἀνώτερο· ἠθέλησα νὰ δείξω ὅλο τὸ σεβασμό μου στὸ γέρο ἐξωμάχο· καὶ ἔβγαλα τὸ καπέλλο μου, ὅπως τὸ βγάζουν στὴν ἐκκλησία.

Κατὰ Σπ. Μελᾶν

2. ΤΟ ΑΜΠΕΛΙ

— Ἀμπέλι μου πλατύφυλλο
καὶ κοντοκλαδεμένο,
γιὰ δὲν ἀνθεῖς, γιὰ δὲν καρπεῖς;
Σταφύλια γιὰ δὲν βγάνεις;
Μὲ ᾠάλασες, παλιάμπελο,
κι ἐγὼ θὰ σὲ πουλήσω.

— Μὴ μὲ πουλεῖς, ἀφέντη μου,
κι ἐγὼ σὲ ξεχρεώνω.
Γιὰ βάλε νιοὺς καὶ σκάψε με,
γέρους καὶ κλάδεψέ με.
Βάλε γριές, μεσόκοπες
νὰ μὲ βλαστολογήσουν.
Βάλ' καὶ κορίτσια ἀνύπανδρα
νὰ μὲ κορφολογήσουν.

Δημοτικὸ

3. ΣΤΟΥΣ ΕΛΑΙΩΝΕΣ ΚΑΙ ΣΤΑ ΝΥΚΤΕΡΙΑ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

1. Πᾶνε, ἐπέρασαν πιά τὰ ὀπωρικά. Ὁ τρύγος ἐτελείωσε καὶ αὐτός. Τὰ νέα κρασιὰ βράζουν τώρα μέσα στὰ βαρέλια. Οἱ κληματόβεργες στ' ἀμπέλια ἀπομένουν γυμνές καὶ οἱ συκὲς ἀπλώνουν τώρα τὰ στακτιὰ κλαδιά τῶν ὥσάν ἀπολιθωμένα ξηρόκλαδα.

Τὰ πρωτοβρόχια ἐκαθάρισαν τὴ γῆ ἀπὸ τὰ ξηρόχορτα τοῦ καλοκαιριοῦ καὶ ἐπότισαν τοὺς διψασμένους ἀγρούς. Μὲ τὰ πρωτοβρόχια ἐμβῆκε « τὸ μικρὸ καλοκαιράκι ». Λάμπει πάλιν ὁ ἥλιος μὲ τὶς ζεστές του ἀκτῖνες, τὰ χορταράκια ὀλοπράσινα στολίζουν μὲ νέα ἄνοιξι τὶς ἄκρες τῶν ἀγρῶν καὶ τὰ χρυσάνθεμα τὰ χρυσᾶ, τοῦ ἁγίου Δημητρίου τὰ ἀνθη, στολίζουν τὸν μῆνα Ὀκτώβριο, τὸν Ἀἰδημητριῆτη, ὅπως τὸν λέγουν.

2. Ἀκόμη δὲν ἔφεξε καὶ ὁ παπα-Κωνσταντῆς ἐσήμανε στοὺς Τρεῖς Ἱεράρχας. Καὶ ὁ παπα-Οἰκονόμος τῆς Παναγίας τὸν ἠκολούθησε ἀμέσως, ὥσάν νὰ τὸν ἐπερίμενε ἀπὸ ὥρα κρεμασμένος ἀπὸ τὴν καμπάνα.

Τὴν ὥρα πού ἡ Πούλια ἡ ἀργυροκέντητη εὐρίσκεται στὸ μεσουράνημα, τὴν ὥρα αὐτὴ οἱ νησιωτοπούλες παίρνουν στοὺς ὤμους των τὰ κοφίνια μὲ τ' ἀδειανὰ σακκιά, περνοῦν καὶ τὰ καλάθια στὸ χέρι καὶ βγαίνουν πολλές μαζὶ στοὺς ἐλαιῶνες.

Στὸν ἐλαιῶνα τώρα, τὸν μῆνα τὸν Ἀἰδημητρίτη, συγκεντρώνεται κάθε ἡμέρα τὸ χωριό. Ἐκεῖ τραγούδια καὶ χαρά, ἐκεῖ ἐργασία καὶ γέλια, ἐκεῖ ὅλο τὸ χωριό «ξεσπιτωμένο». Ἐκεῖ καὶ ὁ γέρο-Δῆμος, ὁ πρῶτος νοικοκύρης τοῦ χωριοῦ, μὲ τὰ περιβόλια τὰ ἀλογάριαστα καὶ τοὺς πολλοὺς ὑπηρέτες καὶ τὰ πολλὰ μουλάρια.

Χωμένος στοὺς ἐλαιῶνές του μὲ τὶς ἐργάτριές του μαζεύει ὁ γέρο-Δῆμος τὶς ἐλιές πού ἔπесαν καταγῆς. Βιάζεται νὰ στείλῃ στὴ Θεσσαλονίκη τὸ πρῶτο χέρι, τὸ πρῶτο λάδι του, μὲ τὸ καῖκι τοῦ καπετὰν Νικόλα τοῦ Παυλάκη.

Καὶ γελοῦν τὰ μάτια τοῦ γέρο-Δήμου, καὶ γελοῦν τὰ χεῖλη του, γελοῦν καὶ τὰ στακτιὰ μoustάκια του, τὰ μικρὰ καὶ ἀγκαθωτά. Τὴν ἴδια ὥρα ἡ κυρὰ-Δήμαινα, ἡ πρωτονοικοκυρὰ τοῦ χωριοῦ, ἐτοιμάζει τὸ φαγητὸ γιὰ τοὺς ἐργάτες ἀπέξω ἀπὸ τὸ καλυβόσπιτο. Μαγειρεύει τὰ καβούρια, πού ἐσύναξε τὴ νύκτα ὁ γέρο-Δῆμος μὲ τὸ πυροφάνι κάτω στὸ ρέμα τῆς Κεχριάς.

— Ἄ, κορίτσια μου, γρήγορα καὶ μᾶς ἐπῆρε ἡ νύκτα! παρακινεῖ ὁ γέρο-Δῆμος τὶς ἐργάτριες στὸ μάζεμα μὲ φωνὴ ζωερὴ καὶ ἀντηχεῖ ὅλο τὸ βουνὸ καὶ ὅλο τὸ βαθύρρεμα.

— Ἄ, κορίτσια, καὶ ἔγινε τὸ πιλάφι μας, καὶ ἔγιναν καὶ τὰ καβούρια!

Καὶ οἱ ἐργάτριες, ὅλες χαρούμενες, ὥσάν νὰ εἶναι θυ-

γατέρες του, δὲν ἀργοποροῦν. Μιὰ-μιὰ μαζεύουν τὶς ἐλιές γεμίζοντας τὴν ποδιά των. Μὲ τὴν ποδιά των ἔπειτα γεμίζουν τὰ καλάθια καὶ τὰ ἀδειάζουν στὰ σακκιά. Καὶ ὁ γέρο Δῆμος φορτώνει τὰ σακκιά στὰ ζῶά του καὶ τὰ παραδίδει στοὺς ὑπηρέτες του νὰ τὰ μεταφέρουν στὸ ἐλαιοτριβεῖό του, ποὺ εἶναι κάτω στὴ Χώρα.

Καὶ αὐτὸς μ' ἓνα καλάθι στὸ χέρι περιμαζεύει τὶς ἐλιές, ποὺ ἐσκόρπισαν μακριὰ τ' ἀνεμοβρόχια.

— Νά, καὶ ἄλλη μαυρομάτα, κορίτσια! φωνάζει μαζεύοντας τὴν ἐλιά ποὺ ἐσκόρπισεν ὁ ἀέρας.

Καὶ τὰ κορίτσια ὅλα γελοῦν ἀπὸ τὴ χαρὰ τους καὶ ἀπὸ τὴ χαρὰ τοῦ ἀφέντη των, ποὺ ὅλο καὶ ξαναλέγει:

— Οἱ καημένες οἱ μαυρομάτες! ποῦ θέλετε νὰ μοῦ πᾶτε; Σᾶς ἀφήνω ἐγὼ νὰ μοῦ φύγετε;

Ὅλος ὁ τόπος, θαρρεῖς, γελᾷ καὶ χαίρεται μὲ τὴ χαρὰ καὶ τὰ γέλια τῶν ἐργατριῶν.

3. Ὅταν περάσῃ ἡ ἐβδομάδα τοῦ ἐλαιῶνα, ὥσπου νὰ φυσηθῇ πάλι νέος βορρᾶς καὶ νὰ ρίξῃ νέο ἐλαιόκαρπο, τὸ «δεύτερο χέρι», ἀρχίζουν τότε τὰ ὄμορφα βράδυα τῶν νυκτεριῶν στὸ φίλεργο χωριό, ποὺ κάθεται ἐπάνω στοὺς βράχους τῆς ἀκρογιαλιᾶς ὡσὰν κλῶσσα.

Σχίζες ἀπὸ δαδί, ἀναμμένες στὸ παραγώνι, βγάζουν λαμπρὲς φλόγες. Καθισμένες ἐκεῖ κοντὰ οἱ νησιωτοποῦλες ἄλλες πλέκουν, ἄλλες γνέθουν, ἄλλες κεντοῦν. Καὶ ἡ γριά, ἔχοντας τὰ πόδια της ἴσια ἀπλωμένα βάζει ἐπάνω τὰ λανάρια της καὶ ἀρχίζει νὰ λαναρίζῃ τὰ μαλλιά. Μὲ αὐτὰ θὰ ὑφάνῃ ἀργότερα τὰ ὑφαντὰ τοῦ χειμῶνα τὰ χονδρά.

Μὰ ὁ γέρο-Δῆμος ἄλλη ἐργασία ἐτοίμασε γιὰ τὶς ἐργατρίδες του μέσα στὶς ἀποθήκες τοῦ σπιτιοῦ του. Οἱ σωροὶ ἀπὸ τὸ ἀραποσίτι, ποὺ ἐσύναξε ἀπὸ τοὺς ἀγρούς του, θέλουν

ξεκόκκισμα και χρειάζονται γι' αυτό πολλά νυκτέρια. Βιάζεται να έτοιμάση γρήγορα τόν καρπό για τούς μύλους που έχει στοῦ Ἀγᾶ τὸ ρέμα, να μην κάθονται τώρα με τὰ πολλὰ νερά. Καί ἡ κυρά Δήμαινα έτοιμάζει να προσφέρει σέ ὅλους ἀπό τὸ ὠραῖο πετιμέξι, πού ἔκαμε τόν καιρὸ τοῦ τρύγου.

Τὰ κορίτσια κάθονται στὸ πάτωμα και με τὰ δάκτυλα τῶν ποδιῶν στηρίζουν μιὰ χονδρὴ σιδερένια λεπίδα. Τὴν κρατοῦν ἴσια και παίρνοντας καλαμπόκια τὰ κυποῦν ἕνα-ἕνα με δύναμι ἐπάνω στὴν κόψι τῆς λεπίδας. Καί πέφτουν σωρὸς οἱ σπόροι τοῦ καλαμποκιοῦ, κατακίτριντοι ὥσάν κόκκοι κεχειμπαριοῦ με ἕνα μοναχὰ λευκὸ ματάκι.

Ἡ μονότονη αὐτὴ ἐργασία με τούς μονότονους κτύπους τοῦ ἀραποσιτιοῦ ἐπάνω στὴ λεπίδα ἐξακολουθεῖ ἕως τὰ μεσάνυκτα, ὅσπου να λαλήσῃ ὁ πρῶτος πετεινὸς και πέραν ἀκόμη. Γιατί οἱ ἱστορίες και τὰ παραμύθια τοῦ γέρο-Δήμου δὲν τελειώνουν τόσο γρήγορα και κάμνουν τὰ κορίτσια να γελοῦν με τὴν καρδιά των.

4. Στὸ μεταξὺ ἐφύσηξε πάλι ὁ βορρᾶς και ἔρριξε καταγῆς νέο ἐλαιόκαρπο. Καί πάλι οἱ ἐργάτριες με τὰ καλάθια στὰ χέρια βγαίνουν στοὺς ἐλαιῶνες να συνάξουν τόν καρπὸ, τὸ «δεύτερο χέρι».

Πρὶν βραδυάσῃ σειρὰ ὁλόκληρη ἀπὸ ζῶα φορτωμένα κατεβαίνει τόν κατηφορικὸ ἐλαιῶνα. Εἶναι τοῦ γέρο-Δήμου τὰ μουλάρια, πού κουβαλοῦν στὸ χωριὸ φορτώματα ἀπὸ ἐλιές. Καί βιάζονται τὰ ζῶα ἀγκομαχῶντας στὸν κατήφορο, ἐδῶ να πέσουν, ἐκεῖ να σταθοῦν, ὥσάν μεθυσμένα. Καταῖδρωμένα φυσομανοῦν, κοντοστέκονται. Καί ἤχοῦν τὰ κουδουνάκια στὸ λαιμό των και πλαταγοῦν τὰ μαστίγια τῶν ἀγωγιατῶν, πού βιάζονται να φθάσουν στὸ χωριό, να κουβαλήσουν τόν ἐλαιόκαρπο, μην ἔμβῃ ὁ Σποριάς με ἀνεμοβρόχια.

4. Η ΕΛΙΑ

Εἶμαι τοῦ ἡλίου θυγατέρα,
ἡ πιὸ ἀπ' ὅλες χαϊδευτή·
χρόνια ἡ ἀγάπη τοῦ πατέρα
σ' αὐτὸ τὸν κόσμον μὲ κρατεῖ.
Ὅσο νὰ γείρω νεκρωμένη,
αὐτὸν τὸ μάτι μου ζητεῖ.
Εἶμαι ἡ ἑλιά ἡ τιμημένη!

Ὅπου κι ἂν λάχω κατοικία,
δὲν μ' ἀπολείπουν οἱ καρποί·
ὥς τὰ βαθιά μου γηρατεῖα
δὲν βρίσκω στὴ δουλειὰ ντροπή.
Μ' ἔχει ὁ Θεὸς εὐλογημένη
κι εἶμαι γεμάτη προκοπή.
Εἶμαι ἡ ἑλιά ἡ τιμημένη!

Φρίκη, ἔρημιὰ, νερὸ, σκοτάδι
τῇ γῇ τῇ ῥάψαν μιὰ φορά.
Ἐμὲ ζωῆς φέρει σημάδι
στὸ Νῶε ἢ περιστερά.
Ὅλης τῆς γῆς εἶχα γραμμένη
τὴν ὁμορφάδα καὶ χαρά.
Εἶμαι ἢ ἐλιά ἢ τιμημένη !

Ἐδῶ στὸν ἥσκιό μου ἀποκάτου
ἦλθ' ὁ Χριστὸς ν' ἀναπανθῇ
κι ἀκούσθηκε ἡ γλυκεῖα λαλιά του
λίγο προτοῦ νὰ σταυρωθῇ.
Τὸ δάκρυ του, δροσιὰ ἀγιασμένη,
ἔχει στὴ ρίζα μου χυθῇ.
Εἶμαι ἢ ἐλιά ἢ τιμημένη !

Καὶ φῶς πρᾶότατο χαρίζω
ἐγὼ στὴν ἄγρια τὴ νυκτιὰ.
Τὸν πλοῦτο πιά δὲν τὸν φωτίζω,
σὺ μ' εὐλογεῖς, φτωχολογιά.
Κι ἂν ἀπ' τὸν ἄνθρωπο διωγμένη,
θὰ φέγγω ἔμπρὸς στὴν Παναγιά.
Εἶμαι ἢ ἐλιά ἢ τιμημένη.

Ποιητικὴ Ἀνθολογία, Α'

Κωστῆς Παλαμᾶς

5. ΠΡΩΤΟΒΡΟΧΙ

Τὸ καλοκαίρι ἔχει τὶς χάρες του
ποιός τὶς ἀρνιέται, ποιός λέγει «ὄχι» ;
Μὰ κάποιες χάρες ἔχει ξέχωρες
τοῦ Ἀἰ Δημητριοῦ τὸ πρωτοβρόχι.

Τῆς λεύκας σκόρπια τὰ ξηρόφυλλα
κάτω στὸ ὑγρὸ τὸ χῶμα νά τα,
λαμποκοποῦν καθάριο μάλαμα,
ποὺ τό 'κοψαν κωνσταντινᾶτα.

Τὰ πεῦκα ἀπ' τὴν βροχὴ δροσόλουστα
μοσκοβολοῦν σὰ θυμιατήρια.
Νερὸ γεμᾶτα τὰ χλωράγκαθα
γίνονται τῶν πουλιῶν ποτήρια.

7 Ὁ πλάτανος, ποὺ ἀνεμοδέρνεται
γυμνὸς καὶ ξέφυλλος, ἀνδρείεύει,
τοὺς κλώνους ἔχει ἐλαφοκέρατα
καὶ μὲ τ' ἀερικὰ παλεύει.

Τὸ ὥριμο κούμαρο ὀλοκόκκινο
τὰ πράσινα κλαδιὰ ῥματώνει.
Χρυσὴ ἢ σταρήθρα στὰ μεσοῦρανα
χορταίνει φῶς καὶ ξεφαντώνει.

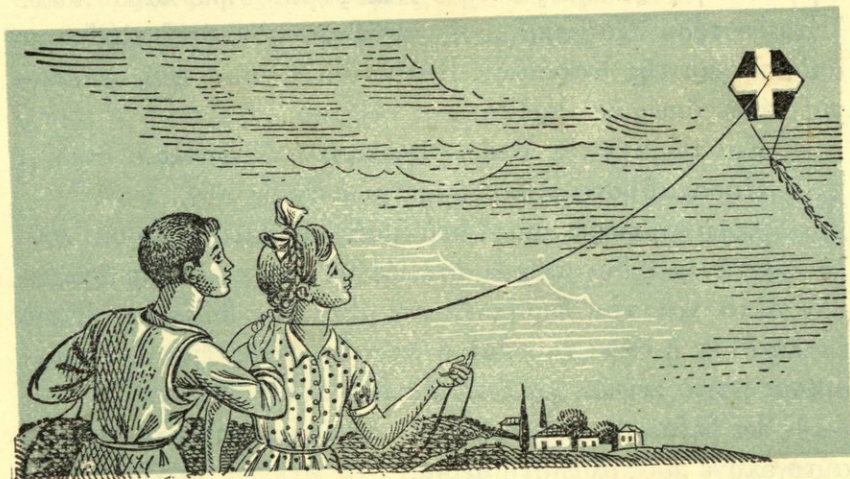
Τῶν θυμαριῶν τὰ ξηροκλώναρα
πρώϊμα πρασινοφυλλιάζουν
καὶ τὴν ὄσοειά ἀπ' τὶς ἀποθῆκές τους
βρεγμένη τὰ μυρμήκια ῥλιάζουν.

7 Στὸ κυπαρίσσι κάθε ἀπόβραδο,
ποὺ τό ῥουν πύργο καὶ παλάτι,
φωνάζουν οἱ σπουργῖτες, τρώγονται,
ποιὸς ναῦρη πιὸ ξεστὸ κρεββάτι.

< Φευγάτα χελιδόνια >

Γιώργιος Δροσίνης

6. ΠΡΟΣΠΑΘΗΣΕ ΠΑΛΙ

1.— Βοήθησέ με, Χαρούλα, νὰ πετάξω τὸν αἰτό μου, εἶπε ὁ Νίκος στὴν ἀδελφούλα του, ἀφοῦ ἐπροσπάθησε νὰ τὸν πετάξῃ μόνος του καὶ δὲν τὸ ἐκατάφερε. Ὁ αἰτὸς ἐσερνόταν ἐπάνω στὴ γῆ.

Ἡ Χαρούλα ἔτρεξε μὲ πολλὴ προθυμία, ἐπῆρε τὸν αἰτό, τὸν ἐσήκωσε ὑψηλὰ καὶ τὸν ᾤφησε νὰ πετάξῃ. Ἀλλὰ ὁ Νίκος δὲν ἐπρόλαβε νὰ τρέξῃ καὶ ὁ αἰτὸς ἔπεσε πάλι καταγῆς.

— Ἀδέξια πού εἶσαι, καημένη! εἶπε ὁ Νίκος.

— Σ' αὐτὸ δὲν παίω ἐγώ, ἀποκρίθηκε ἡ Χαρούλα. Τὸ σφάλμα εἶναι ἰδικό σου, πού δὲν ἔτρεξες ἀμέσως, μόλις ἀφήκα τὸν αἰτό.

Προσπαθήστε πάλι, παιδιά, εἶπε ὁ θεὸς των, πού ἐκαθόταν μπροστὰ στὴ θύρα καὶ ἐπαρakoλoυθοῦσε τὸ παίγνι δι τῶν παιδιῶν.

2. Ἡ Χαρούλα ἐπῆρε πάλι τὸν ἀετὸ καὶ τὸν ἐκράτησε ὑψηλά. Τῇ φορὰ ὅμως αὐτὴ ὁ Νίκος ἐβιάσθηκε πάρα πολύ. Ἔτρεξε τόσο ἐξαφνικά, πὺ ἐτράβηξε τὸν ἀετὸ ἀπὸ τοῦ χέρι τῆς Χαρούλας. Καὶ ὁ ἀετὸς ἔπεσε φαρδὺς πλατὺς κάτω, ὅπως καὶ πρῶτα. *

— Καὶ τώρα ποῖος πταίει; ἐρώτησε ἡ Χαρούλα.

— Προσπαθῆστε πάλι, ξαναεῖπε ὁ θεὸς των.

Αὐτὴ τῇ φορὰ καὶ οἱ δυὸ ἦσαν προσεκτικώτεροι. Ἀλλὰ ἓνας ἄνεμος δυνατός, πὺ ἐφύσηξε ἀπὸ τὸ πλάϊ, ἄρπαξε τὸν ἀετὸ καὶ τὸν ἔρριξε ἐπάνω σὲ κάτι θάμνους. Ἐκεῖ ἐμπλέχθηκε ἡ οὐρά του καὶ ὁ πτωχὸς ἀετὸς ἔμεινε κρεμασμένος μὲ τὸ κεφάλι πρὸς τὰ κάτω.

— Τὰ βλέπεis; εἶπε ὁ Νίκος. Τὸν ἔρριξες λοξὰ καὶ γι' αὐτὸ ἐπῆγε πρὸς αὐτὴ τῇ μεριά.

— Μά, Νίκο, ἢμπορῶ ἐγὼ νὰ κάμω τὸν ἄνεμο νὰ φυσήξῃ κατ' εὐθείαν; ἀποκρίθηκε ἡ Χαρούλα.

3. Ὁ θεὸς των, ὅταν εἶδε τὸν ἀετὸ κρεμασμένο, ἐσηκώθηκε, ἐξέμπλεξε τὴν οὐρὰ καὶ τοὺς εἶπε :

— Ἐλᾶτε, παιδιὰ. Ἐδῶ ὁ τόπος εἶναι γεμᾶτος ἀπὸ θάμνους. Ἐλᾶτε νὰ εὗρωμε ἓνα μέρος πὺ ἀνοικτὸ καὶ τότε προσπαθῆστε πάλι.

Καὶ ὠδήγησε τὰ παιδιὰ σ' ἓνα ὁμαλὸ τόπο, πὺ ἦτο καταπράσινος ἀπὸ τὴ χλόη. Ἐκεῖ, ἀφοῦ ἐτοιμάσθηκαν, ἐκράτησε πάλι ἡ Χαρούλα τὸν ἀετὸ καὶ τὸν ἀφῆκε ἀκριβῶς τῇ στιγμῇ, πὺ ἔκαμεν ὁ Νίκος νὰ τρέξῃ. Ὁ ἀετὸς ἀνέβηκε ὑψηλὰ ὥσάν μπαλόνι καὶ ἐπετοῦσε μιὰ χαρά. Μὰ ὁ Νίκος χαρούμενος, πὺ ἔνοιωθε τὸ σπάγγο νὰ τραβᾷ, ἐστάθηκε γιὰ μιὰ στιγμῇ, γιὰ νὰ καμαρώσῃ τὸν ἀετό. Ὁ σπάγγος ὅμως ἐχαλαρώθηκε καὶ ἐπειδὴ ὁ ἄνεμος δὲν ἦτο ἀρκετὰ δυνατός, ὁ ἀετὸς ἔπεσε πάλι ἐπάνω στὴ χλόη.

4. — "Αχ, καημένε Νίκο, δὲν ἔπρεπε νὰ σταματήσης, εἶπεν ὁ θεῖος. "Ἄς εἶναι ὁμως, προσπάθησε πάλι.

— "Ὅχι, δὲν θὰ προσπαθήσω πιά, εἶπε ὁ Νίκος στενοχωρημένος. Δὲν εἶναι ἀετὸς αὐτός! Τί νὰ κάθωμαι νὰ βασανίζωμαι μ' ἓναν ἀετό, ποὺ δὲν πετᾷ.

Καὶ ὁ θεῖος τοῦ λέγει :

— Μπά, Νίκο, θὰ παρατήσης τὸ παιγνίδι σου ὕστερα ἀπὸ τόσους κόπους, ποὺ ἐκάναμε; Τόσο εὐκόλα ἀπελπίζεσαι, ἐπειδὴ σοῦ ἐπαρουσιάσθηκαν δυσκολίες; "Ελα, τύλιξε τὸ σπάγγο σου καὶ προσπάθησε πάλι.

5. Αὐτὴ τῇ φορὰ ὁ ἀετὸς ἀνέβηκε μὲ τὸν ἀέρα ὥσάν πτερό. Καὶ ὅταν ἐτελείωσε ὅλος ὁ σπάγγος, ὁ Νίκος ἐστάθηκε, κρατῶντας σφικτὰ στὸ χέρι του τὸ ξυλαράκι. "Ὅλο χαρὰ ἐκοίταζε τὸν ἀετό, ποὺ ἐφαινόταν τώρα ὥσάν μιὰ μικρὴ κοκκίδα στὸ γαλάζιο οὐρανό.

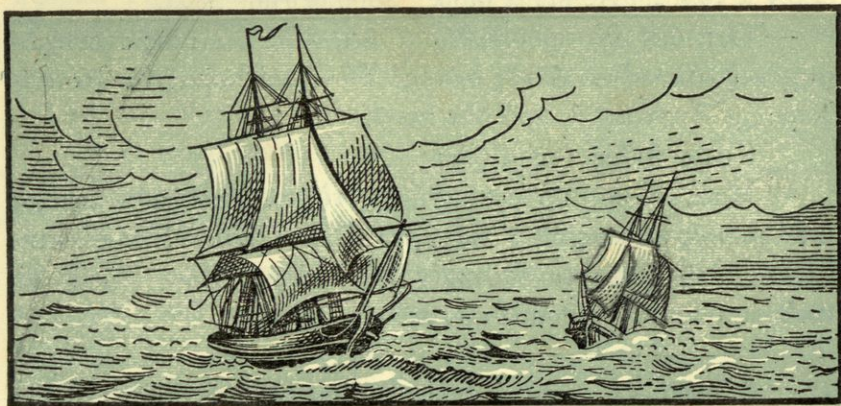
— Κοίτα, θεῖε, κοίτα, τί ὑψηλὰ ποὺ πετᾷ! Καὶ μὲ τί δύναμι τραβᾷ! Θαρρεῖς καὶ εἶναι ἄλογο, ποὺ τραβᾷ τὸ χαλινάρι. Καὶ ἄλλο τόσο σπάγγο νὰ εἶχα, θὰ τὸν ἄφηνα ὅλο. Θὰ ἐπῆγαινε στὰ σύννεφα!

✕ Ἀφοῦ ὁ Νίκος ἐδιασκέδασε ἀρκετὰ μὲ τὸν ἀετό, ἄρχισε νὰ τυλίγῃ σιγὰ σιγὰ τὸ σπάγγο· καὶ ὅταν ἔπεσε ὁ ἀετός, ἔτρεξε καὶ τὸν ἐσήκωσε. Ἡ χαρὰ του ἦτο μεγάλῃ, ὅταν εἶδε, ὅτι ὁ ἀετός του δὲν ἔπαθε τίποτε, ἂν καὶ ἐπετοῦσε τόσῃ ὥρᾳ.

— Θὰ ἔλθωμεν θεῖε, καὶ αὔριο μετὰ τὸ μάθημα νὰ προσπαθήσωμε πάλι.

Διασκευὴ ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ

Γ. Α. Μέγας

7. ΤΟ ΓΕΝΝΑΙΟ ΝΑΥΤΟΠΟΥΛΟ

Ἐταξίδευσά, ἐδῶ καὶ κάμποσα χρόνια, ἀπὸ τὴν Κρήτη γιὰ τὸν Πειραιᾶ μὲ τὴν «Εὐαγγελίστρια», ἓνα ὠραῖο τρικᾶταρτο καράβι.

Ἡ θάλασσα ἦτο ἤσυχη, ὁ καιρὸς εὐνοϊκὸς καὶ ἡ Εὐαγγελίστρια ἔσχιζε τὰ νερά μὲ τὴ γρηγοράδα ποὺ δίδουν τὰ πανιά, ὅταν τὰ φουσκώνῃ ὁ ἄνεμος.

Ἐπλησιάζαμε στὸν Κάβο-Μαλέα, ὅταν τὰ σύννεφα ἐσηκώθησαν ἀπὸ τὸ νοτιᾶ. Σὲ ῥίγο ἐσκοτείνιασεν ὁ οὐρανὸς καὶ ἀστραπὲς ἔσχιζαν τὰ μαῦρα σύννεφα. Οἱ ναῦτες ὅλοι ἔτρεξαν στὰ κατάρτια καὶ στὰ ξάρτια. Ἐμαξεύθησαν τὰ πανιά, ἀλλὰ ἡ θάλασσα ἦτο ἀγριεμένη. Τὰ κύματα πότε ἀνοίγαν, ὥσάν νὰ ἠθελαν νὰ ρουφήξουν τὴν «Εὐαγγελίστρια», πότε τὴν ἐσήκωναν ὑψηλὰ ὑψηλὰ καὶ τὴν ἐτίναζαν ὥσάν καρυδόφλουδο. Καὶ ὁ ἄνεμος ἐσφύριζε ἄγρια στὰ σχοινιά καὶ στὰ κατάρτια. Τόση ἦτο ἡ ὀρμή του, ποὺ σ' ἓνα δυνατό τράνταγμα τοῦ καραβιοῦ ἡ σταύρωσι στὸ μεσαῖο κατάρτι ἐλύθηκε

καὶ ἦτο ἀνάγκη ἀμέσως νὰ δεθῇ. Ἀλλιῶς ἡ «Εὐαγγελίστρια» ἐκινδύνευε νὰ ἀναποδογυρισθῇ.

Τῇ στιγμῇ ἐκείνῃ ὁ καπετάνιος δὲν ἐγύρευε κανένα ἀπὸ τοὺς ναυτὲς του. Τὸ μάτι του ἔπεσε στὸ μοῦτσο τοῦ καρβιοῦ, ἓνα παιδὶ ὀρφανὸ κάπου δεκατεσσάρων χρονῶν. Τοῦ ἔδειξε τὴ σταύρωσι, ποὺ ἐκρεμόταν ἀπὸ τὴν κεραία, καὶ τοῦ εἶπε :

— Γρήγορα ἐπάνω, Νικολῇ! Ἔτσι ἔλεγαν τὸ ναυτό-πouλο.

— Ἀμέσως, καπετάνιο, εἶπεν ὁ Νικολῆς, καί, ὥσάν νὰ ἠθελε πρῶτα νὰ ἐτοιμασθῇ, ἐκατέβηκε τρέχοντας στὴν καμπίνα του.

Δὲν ἐπέρασαν δυὸ λεπτὰ καὶ νὰ σου πάλι στὸ κατάρτι ὁ Νικολῆς. Μὲ βήματα σταθερὰ διευθύνεται στὸ μεσαῖο κατάρτι καὶ ἀρχίζει νὰ ἀνεβαίνει τὴ σχοινένια σκάλα. Ἐφθασε κιόλα στὴν κόφα τοῦ καταρτιοῦ καὶ ἐπιάσθηκε γερὰ ἀπὸ τὸ κατάρτι.

Ὁ ἄνεμος ἐφυσοῦσε μὲ μανία. Τὸ καράβι ἔτριζε καὶ ἔγερνε πότε στὴ μιὰ μεριά καὶ πότε στὴν ἄλλῃ. Ὁ Νικολῆς πότε ἐκατέβαινε μὲ τὸ κατάρτι ὥς τὰ κύματα καὶ ἐκρεμόταν ὥσάν σταφύλι καὶ πότε ἀνέβαινε ὑψηλά.

Ἐγώ, σὰν εἶδα τὸ παιδὶ ἀνεβασμένο ἐκεῖ ὑψηλά, ἐφοβήθηκα πῶς τώρα θὰ τὸ ἀρπάξῃ ὁ ἄνεμος καὶ θὰ τὸ πετάξῃ ὥσάν πούπουλο στὴ θάλασσα. Δὲν ἐβάσταξα καὶ εἶπα θαρρετὰ στὸν καπετάνιο :

— Γιατί, καπετάνιε, ἔβαλες τὸ παιδὶ νὰ ἀνεβῇ ἐκεῖ ἐπάνω . καὶ δὲν ἐπρόσταζες κανένα ἀπὸ τοὺς ναυτὲς σου ;

— Οἱ μεγάλοι, μοῦ λέγει, πέφτουν. Μονάχα οἱ μικροὶ εἶναι γι' αὐτὴν τὴ δουλειά. Δὲν τὸν εἶδες πῶς ἐσκαρφάλωσε ὥσάν ἀγριόγατος στὸ κατάρτι ;

Καὶ ἀλήθεια, ὁ Νικολῆς εἶχε φθάσει κιόλα στὴν κεραία, ἔδωσε τὰ πόδια του τὸ ἓνα μὲ τ' ἄλλο γύρω στὸ κατάρτι καὶ μὲ τὰ χέρια ἐπάσχιζε νὰ δέσῃ τὴ σταύρωσι. Ἀφοῦ τὴν ἔδωσε ἐγλίστησε μὲ μιᾶς καὶ εὐρέθηκε γελαστὸς κάτω ἀπὸ τὸ κατάρτι.

Ὁ καπετάνιος τοῦ ἔρριξε μιὰ λοξὴ ματιά, ποὺ ἐφάνε-
ρωνε ὅλη τὴν εὐχαρίστησί του.

Ὁ μπάρομπα Σταμάτης, ὁ θεῖός του, τὸν ἔβλεπε μὲ κα-
μάρι καὶ ἄλλοι ναῦτες τὸν ἐκοίταζαν μὲ θαυμασμό.

Ἡ τρικυμία ἐβάσταξε πολλὴ ὥρα. Ἡ « Εὐαγγελίστρια »
ἐπάλεψε πολὺ ἀκόμῃ μὲ τὰ κύματα. Ἔδωκεν ὅμως ὁ Θεὸς καὶ
ἔπεσεν ὁ ἄνεμος καὶ ἐγαλήνευσεν ἡ θάλασσα. Τότε ἐπλησίασα
τὸ Νικολῆ.

— Πῶς τὰ ἐκατάφερες, παιδί μου, τοῦ εἶπα, καὶ ἀνέβη-
κες ἐκεῖ ὑψηλὰ μέσα σὲ τόση φουρτούνα ; Δὲν ἐφοβήθηκες ;

— Βέβαια ἐφοβήθηκα.

— Γι' αὐτὸ λοιπόν, πρὶν ἀνεβῆς, ἐκατέβηκες κάτω στὴν
καμπίνα σου, γιὰ νὰ τὸ καλοσκεφθῆς.

— Ἄ, ὄχι γι' αὐτό, κύριε. Ἐκατέβηκα γιὰ νὰ ἀσπασθῶ τὸ
εἰκόνισμα τῆς Παναγίας, ποὺ μοῦ ἔδωκεν ἡ μητέρα μου, ὅταν
ἐξεκινούσα γιὰ τὸ ταξίδι. Ἐπροσευχήθηκα καὶ ἡ προσευχή μοῦ
ἔδωκε δύναμι, μοῦ ἔδιωξε τὸ φόβο. Ἐφίλησα καὶ τὴν φωτο-
γραφία τῆς μητέρας μου καὶ μοῦ ἐφάνηκε πὼς μοῦ ἔλεγε :

— Μὲ τὴν εὐχή μου, παιδί μου, καὶ μὲ τὴν βοήθεια τοῦ
Θεοῦ τρέξε ὅπου σὲ προστάζει ὁ καπετάνιος σου. Τρέξε νὰ
σώσης τὴ ζωὴ τῶν ἄλλων καὶ τὴν ἰδική σου.

Διασκευὴ ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ

Γ. Α. Μέγας

8. Ο ΝΕΟΣ ΝΑΥΤΗΣ

Τὰ νέφη ἀστράφτουν στὸ βουνό,
βροντοῦν καὶ μπουμπουνίζουν,
ἐσκέπασαν τὸν οὐρανό,
τὸ κῦμα φοβερίζουν.

Ὁ νέος ναύτης τραγουδεῖ
καὶ τὸ πανί του σιάζει :
— Ἐγὼ εἶμ' Ἑλληνικὸ παιδί,
τὸ νέφος δὲν μὲ σκιάζει.

Ἀγέρας πέφτει στὰ πανιά,
τὰ σχίζει καὶ τ' ἄρπάζει,
καὶ συνταράζει τὰ σχοινιά
καὶ τὸ κατάρτι σπάζει.

Ὁ νέος ναύτης τραγουδεῖ,
παρῶν ὅπου προστάζουν !
— Ἐγὼ εἶμ' Ἑλληνικὸ παιδί,
ἄνεμοι δὲ μὲ σκιάζουν !

Ἡ θάλασσα λυσομανᾷ
καὶ κυματεῖ κι ἀφρίζει,
τὸ πλοῖό του καταπονᾷ,
τὸ σπᾷ καὶ τὸ σκορπίζει.

Ὁ νέος ναύτης τραγουδεῖ
καὶ μιὰ σανίδα ἀρπάζει.
— Ἐγὼ εἶμ' Ἑλληνικὸ παιδί
Φουρτούνα δὲ μὲ σκιάζει !

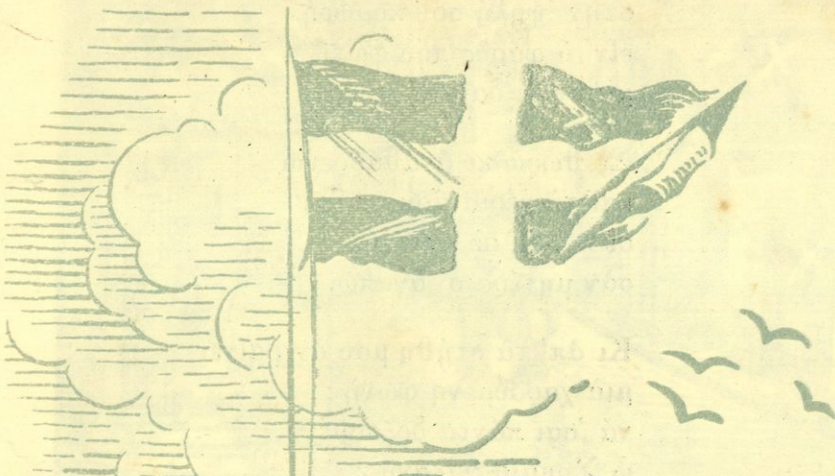
Τὸ ἓνα κῦμα τὸν πετᾷ
καὶ τ' ἄλλο τότε χάφτει
κι ἡ μαύρη θάλασσα ζητᾷ
νὰ καταπιῇ τὸ ναύτη.

Μ' αὐτὸς ἀκόμα τραγουδεῖ
καὶ κολυμβᾷ καὶ πάει :
— Ἐγὼ εἶμ' Ἑλληνικὸ παιδί
κι ὁ Πλάστης μὲ φυλάει !

Ποιητικὴ Ἀνθολογία, Α'

Γεώργιος Βιζυηνός

Β'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

* 9. Η ΣΗΜΑΙΑ

Πάντα κι όπου σ' αντικρύζω
μέ λαχτάρα σταματῶ
καὶ ῥερόφανα δακρύνω.
ταπεινὰ σὲ χαιρετῶ.

Δόξα ἀθάνατη στολίζει
κάθε θεία σου πτυχή
καὶ μαζί σου φτερουγίζει
τῆς Πατρίδος ἡ ψυχὴ.

Ὅταν ξάφνου σὲ χαϊδεύη
τ' ἀεράκι τ' ἀλαφρό,
μοιάζεις κύμα, ποῦ σαλεύει,
μέ χιονόλευκον ἀφρό.

— Βρέ, τὸ ἀφιλότιμο τὸ πετούμενο ! τὸ εἶδες ἐκεῖ !

Ἀπὸ μέσα του ὅμως φαινόταν καταχαρούμενος ὁ παρὰ-
ξενος ἐκεῖνος ἄνθρωπος. Θὰ ἠμποροῦσε νὰ ὀρκισθῇ κανεῖς,
πὼς αὐτὸ ποὺ ἔγινε, δὲν ἦτο καθόλου τυχαῖο. Ὁ ξένος, χω-
ρὶς ἄλλο, εἶχε ἀγοράσει τὸ πουλί, γιὰ νὰ τοῦ χαρίσῃ τὴν
ἐλευθερίαν του. Ἄν ἐπροσπαθοῦσε νὰ κρύψῃ τὸ σκοπὸ του,
τὸ ἔκαμνε ἴσως ἀπὸ εὐγένεια. Καὶ θὰ ἠμποροῦσε νὰ ὀρκι-
σθῇ κανεῖς ἀκόμη, πὼς ἔτσι ἦτο τὸ πρᾶγμα, ἂν τὸν ἔβλεπε
μὲ τί λαχτάρα ἀκολουθοῦσε τὸ πετενέσιμα τῆς καρδερίνας
στὸν ἐλεύθερο ἀέρα. Ἐνα πετενέσιμα τρελλό, μὲ μουνδια-
σμένα πετρά, ποὺ τὴν ἔφερε στὸ κατάρτι ἐνὸς καϊκιοῦ, σα-
στισμένη ἀκόμη ἀπὸ τὴν ἐξαφνικὴν χαρὰ της.

— Βρέ, τὸ ἀφιλότιμο τὸ πετούμενο, πὼς μοῦ ἐξέφυγε !
Ἀπὸ μέσα του ὅμως ἔλεγε χωρὶς ἄλλο ὁ πονηρὸς γεροντά-
κος : « Κάνε τὴ δουλειά σου πουλάκι μου, καὶ μὴ σὲ μέλη ».

Δυὸ μορτάκια, ποὺ ἔκαμναν τὸ βαρκάρη ἐκεῖ δίπλα,
ἐπήδησαν ἀμέσως μέσα στὸ καῖκι.

— Νά το, νά το : Ἐπάνω στὸ πανὶ ἀκούμπησε, εἶπε τὸ ἕνα.

— Πέτα τὸ σακκάκι σου, νὰ τὸ ρίξῃς κάτω. Δὲν βλέπεις,
πὼς εἶναι μουνδιασμένο : ἀπήντησε τὸ ἄλλο.

Ὁ ἐλευθερωτὴς δὲν ἠμπόρεσε νὰ κρυφθῇ πιά. Ὁρμη-
σεν ἄγριος στὴν ἄκρην τοῦ μώλου καὶ ἐφώνηξε, κουνῶντας
τὸ μπαστούνι κατὰ τὸ καῖκι :

— Κάτω, παλιόπαιδα ! Ἰδικό σας εἶναι τὸ πουλί ; Ἐγὼ τὸ
ἀγόρασα, ἐγὼ ἠθέλησα καὶ τὸ ἄφησα. Ὅριστε μας ! Κάτω
γρήγορα, γιὰτὶ θὰ σᾶς σπάσω τὰ παγίδια σας.

Καὶ μόνον ὅταν εἶδε τὸ πουλί νὰ τινάζῃ τὶς πετενέσι-
μες του καὶ νὰ σχίζῃ χαρούμενο τὸν ἀέρα, μονάχα τότε ἐπῆ-
ρε τὸ δρόμο του, μουρμουρίζοντας :

— Μὰ βέβαια, μέσα στὴν ἐλευθερίαν ἐγεννήθηκαν ποῦ νὰ
ἤξεύρουν τί θὰ εἰπῇ σκλαβιά !...

10. ΤΙ ΘΑ ΕΙΠΗ ΣΚΛΑΒΙΑ

- Φλώρια, καρδερίνες, φλώριαααα!
 - Πόσο τὶς δίνεις, βρε παιδί, τὶς καρδερίνες;
 - Τρεῖς δραχμές, μπάρμπα. Τρεῖς δραχμές καὶ μ' ἐγγύησι.
- Πάρε, ἀφέντη, νὰ σ' ἐξυπνᾷ τὸ πρωτῖ.
- Δὲν κάνει δυὸ δραχμές;
 - Ἄν θέλῃς νὰ πάρῃς τὴ βραχνιασμένη;
 - Βραχνιασμένη, ξεβραχνιασμένη δὲν μὲ πειράζει. Δῶσέ μου μία.

Ὁ μεσόκοπος ἄνθρωπος μὲ τὰ ξενικὰ ροῦχα, κάποιος πρόσφυγας, ἀπὸ ἐκείνους, πὺν ἐπλημμύρισαν τὸ πειραιώτικο λιμάνι, ἔβγαλε τὸ κομπόδεμα ἀπὸ τὸ ζωνάρι του, ἔδωκε ἓνα νικέλινο δίδραχμο στὸ παιδί καὶ ἐπῆρε στὰ χέρια του τὴν καρδερίνα.

Τὴν ἐκράτησε ῥιγάκι ἐλαφρὰ στὰ δάκτυλά του, τὴν ἐχάϊδευσε πονετικὰ καὶ τὴν ἐκοίταξε καλὰ καλὰ, φέρονοντας τὸ ἀνήσυχο κεφαλάκι της μπροστὰ στὰ μάτια του, ὥσάν νὰ ἤθελε νὰ τῆς εἰπῇ μυστικὰ κάποιο γλυκὸ λόγο. Ὑστερα τινάζοντάς τὴν ἐλεύθερην ἐπάνω στὴν παλάμη του, τὴν ἄφησε νὰ πετάξῃ, κάμνοντας τάχα πὼς τοῦ εἶχε ξεφύγει ἀπὸ τὰ χέρια του:

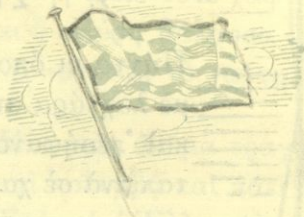
Κι ὁ Σταυρός, πὺλ λαμπυρίζει
στὴν ὕψηλὴ σου κορυφή.
εἶν' ὁ φάρος πὺλ φωτίζει
μιὰν ἐλπίδα μας κρυφή.

× Σὲ θωρῶ κι ἀναθαρρεύω
καὶ τὰ χέρια μου κτυπῶ·
σὰν ἀγία σὲ λατρεύω,
σὰν μητέρα σ' ἀγαπῶ.

Κι ἀπ' τὰ στήθη μου ἀνεβαίνει
μιὰ χαρούμενη φωνὴ :
νά ὦσαι πάντα δοξασμένη,
ὦ Σημαία γαλανή. ×

« Τὰ πρῶτα βήματα »

Ἰωάννης Πολέμης

✕

11. ΤΟ ΠΑΡΑΠΟΝΟ ΤΟΥ ΕΥΖΩΝΟΥ

Τὸ σύνταγμά μας, ὅλο Μεσολογγίτες, ἐμπήκε πρῶτο στὶς 8 Δεκεμβρίου 1940 στὸ Ἀργυρόκαστρο. Οἱ κάτοικοι μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Δεσπότη Ἀργυροκάστρου μᾶς ἐπερίμεναν μὲ δάκρυα χαρᾶς στὴν εἴσοδο τῆς πόλεως.

Σὰν προχωρήσαμε πρὸς τὴν Ἐκκλησία γιὰ τὴ δοξολογία, εἶδαμε τὴν πόλι πὺν ἔπλεεν ὅλη στὸ γαλάζιο χρῶμα. Ποῦ βρέθηκαν τόσες ἐλληνικὲς σημαῖες γιὰ νὰ σημαιοστολισθῇ ἐορτάσιμα ἡ βορειοηπειρωτικὴ πρωτεύουσα ; Οἱ βορειοηπειρώτισσες τὶς ἐφύλαγαν χρόνια κρυμμένες στὸ βάθος τοῦ σεντουκιοῦ των γιὰ τὴν ὥρα ἐκείνη τῆς Ἐλευθερίας.

Καὶ τί δὲ βρήκαμε στ' Ἀργυρόκαστρο ! Καὶ τοῦ πουλιοῦ τὸ γάλα, πὺν λέγει ὁ λόγος : καφέδες, ζάχαρι, ρύζια, ζυμαρικά, κονσέρβες καὶ ρασιὰ ὅλων τῶν εἰδῶν.

Κουρασμένοι ἐμεῖς καὶ διψασμένοι ἀπὸ τοῦ πολέμου τὶς κακουχίες ζητούσαμε μιὰ παρηγοριά σ' ἓνα δυὸ ποτηράκια κρασί.

Σὲ μιὰ ἀπ' αὐτὲς τὶς ἀλησμόνητες ἡμέρες ἐξοικονόμησα ἀπὸ ἓναν ὁδηγὸ αὐτοκινήτου ἓνα φύλλο ἀθηναϊκῆς ἐφημερίδος καὶ ἐκάθισα σ' ἓνα κέντρο νὰ διαβάσω τὰ νέα. Δὲν ἐπρόφθασα ν' ἀνοίξω τὴν ἐφημερίδα καὶ εἶδα νὰ κάθεται στὴ διπλανὴ τοῦ τραπεζιοῦ μου καρέκλα ἓνας εὖζωνος.

Χωρὶς πολλὰ λόγια μ' ἐρώτησε :

— Τί λιὲν τὰ νέα, συνάδελφε ;

— Τί νὰ εἰποῦν, τοῦ ἀπήντησα. Ἐμεῖς τὰ ξέρομε καλύτερα, γιατί τὰ ζοῦμε καθημερινῶς. Ἀπὸ μᾶς περιμένουν νὰ τὰ μάθουν στήν Ἀθήνα.

Ἦρθε στὸ μεταξὺ τὸ παιδί καὶ τοῦ παρήγγειλα δυὸ κρασιά, ἓνα γιὰ τὸν ἑαυτό μου καὶ ἓνα γιὰ τὸν συνάδελφο.

Ὁ εὖζωνος μοῦ ἀπήντησε σὲ τόνο ζωηρό :

— Γιατί, συνάδελφε, θέλ'ς νὰ μὲ κεράσης; Ἐχεις περισσότερους παράδες τοῦ λόγου σου ;

— Ὁχι, τοῦ ἀπήντησα, γιὰ νὰ μὴ τὸν προσβάλω. Ἐπῆρα μιὰν ἐπιταγὴ σήμερα ἀπὸ τὸν πατέρα μου.

— Ἐ, τότε ἄς πιοῦμε ἓνα εἰς ὑγείαν τοῦ πατέρα σου.

Παρετήρησα, ὅτι τὸ ἀριστερὸ μάτι τοῦ συναδέλφου ἦτο μελανιασμένο καὶ πρησμένο ὥσάν αὐγὸ. Τὸ αὐτὶ ἦταν τραυματισμένο καὶ γεμᾶτο ἀπὸ ξηραμμένα αἵματα. Τὰ δυὸ του χέρια πρησμένα καὶ αἱματωμένα καὶ τὸ ἀριστερό του πόδι, δεμένο μὲ ἐπίδεσμο, ἦταν τυλιγμένο σὲ μιὰ κομμένη ἀρβύλα γιὰ παντόφλα.

— Εἶσαι τραυματίας; τὸν ἐρώτησα μὲ πολλὴ συμπάθεια. Ποῦ κτυπήθηκες ;

Ὁ εὖζωνος σηκώθηκε ἀπότομα ἀπὸ τὴν καρέκλα, μ' ἐκοίταξε μὲ βλέμμα γεμᾶτο θυμὸ καὶ παράπονο καὶ μοῦ εἶπε :

— Βαλτὸς εἶσαι καὶ σύ, ρε συνάδελφε, νὰ μὲ πικράνης ; Τί εἶδες καὶ μ' ἐπέρασες γιὰ τραυματία ; ... Μπὰς καὶ εἶσαι φίλος αὐτουνοῦ τοῦ γιατροῦ ;

Προσπάθησα νὰ τὸν καθησυχάσω, ἀφοῦ δέχθηκα νὰ μὲ κεράσῃ κι αὐτὸς ἓνα κρασί, καὶ τοῦ εἶπα :

— Κάτι ὅμως, μὲ τὸ συμπάθειο, συνάδελφε, ἔπαθε. Δὲν ἔχεις ἐμπιστοσύνη νὰ μοῦ εἰπῇς ;

Ἐτσουγκρίσαμε τὰ ποτήριά μας στὴν ὑγεία τοῦ δοξασμένου στρατοῦ μας καὶ ὁ εὖζωνος μοῦ διηγήθηκε τὴν ἱστορίαν του :

« Ἀνήκω στὸ εὖζωνικὸ σύνταγμα τῆς Ἄρτας καὶ εἶμαι Τζουμερκιώτης. Εἴχαμε τρεῖς ἡμέρες καὶ τρεῖς νύχτες ποὺ ἐπολεμούσαμε μέσα στὰ χιόνια καὶ χωρὶς ἀνάπαισι στὰ σύνορα κατὰ τὴν Κακκαβιά. Οἱ μακαρονάδες ἦσαν καλὰ ὠχυρωμένοι μέσα σὲ σπηλιὲς μὲ πολυβόλα καὶ χειροβομβίδες καὶ δὲν ἔβγαιναν. Σὲ μιὰ ἔφοδο ἐπήδησα σὲ μιὰ σπηλιά καὶ ἐκυνήγησα μὲ τὴ λόγχη δυὸ Ἰταλοὺς· ἓνας ἀπ' αὐτοὺς φεύγοντας μοῦ ἔρριξε μιὰ χειροβομβίδα. Ἐκαμα ἓναν πῆδο νὰ φυλαχθῶ καί, ὅπως βλέπεις, μ' ἐπῆρε στὸ μάτι ἡ φλόγα καὶ ἔπαθε φλόγωσι, ὅπως λέει ὁ γιατρός, καὶ ἐγρατσουνίστηκα καὶ ἴγιο στ' αὐτί, στὰ χέρια καὶ στὸ ποδάρι μου...

» Αὐτὸ ὅμως δὲν ἦταν τραῦμα, γιὰ νὰ μὲ βγάλῃ ὁ γιατρὸς ἀπὸ τὸ λόχο μου καὶ νὰ μὲ στείλῃ δέκα ἡμέρες στ' ἀναρρωτήριον. Ὅλοι οἱ ἄλλοι συνάδελφοί μου κυνηγοῦν τοὺς Ἰταλοὺς κι ἐγὼ κάθομαι στ' Ἀργυρόκαστρο ! Μ' ἐκατάλαβες ; Αὐτὸ εἶναι τὸ παράπονό μου. Ἐχω ἢ δὲν ἔχω δίκιο ; »

✕ Ἐβούρεκωσαν τὰ μάτια μου ἀπὸ τὴ συγκίνησι καὶ τοῦ ἀπάντησα :

— Σ' ἐκατάλαβα, συνάδελφε, καὶ ἡσύχασε. Σὲ ἴγιες ἡμέρες θὰ γίνῃς καλὰ καὶ θὰ πᾶς στὸ λόχο σου. ✕ Θὰ σοῦ δοθῇ καὶ πάλι ἡ εὐκαιρία νὰ ξανακυνηγήσῃς τοὺς Ἰταλοὺς, καὶ δὲν θὰ ἔχῃς παράπονο — ἔχεις κάτι παραπάνω ἀπὸ δίκιο. ✕

12. ΕΝΑΣ ΓΕΡΟΣ, ΕΝΑ ΣΥΜΒΟΛΟ

1. Ἡ ἱστορία πού θὰ διηγηθῶ εἶναι ἱστορία ἀληθινὴ καὶ γίνεται στὰ χρόνια τῆς ἐχθρικῆς Κατοχῆς, τὸ 1943. Ἐνα ἀπόσπασμα ἱππικοῦ Ἰταλικὸ φθάνει σ' ἓνα ἐλληνικὸ χωριό. Εἶναι περαστικὸ ἀπ' ἐκεῖ.

Ὁ ἀξιωματικὸς εἶχεν ἀνάγκη ἀπὸ κριθάρι ἢ χόρτα γιὰ τὰ ἄλογα. Ἦταν Μάης μῆνας. Σὲ μιὰ στιγμή βλέπει ἓναν γέρο πὺ ἐκαθόταν ἔξω στὴν αὐλὴ του.

— Ἐμπρός, γέρο, γρήγορα νὰ μᾶς δείξης ἓνα καλὸ χωράφι νὰ πάρουν οἱ στρατιῶτές μου χλωρὸ κριθάρι. Ἄντε βιάσου.

— Μετὰ χαρᾶς! Ἀκολουθήστε με, εἶπε τὸ γεροντάκι.

Ὑστερα ἀπ' ὀλίγο εἶδαν ἓνα παχὺ χωράφι μὲ καλὸ κριθάρι.

— Νὰ τί ζητοῦμε, εἶπεν ὁ ἀξιωματικὸς.

— Ὅχι ἐδῶ. Νὰ μὲ ἀκολουθήσετε ὀλίγο πάρα πέρα, εἶπεν ὁ χωρικός καὶ ἐπροχώρησε.

— Μὰ γιατί ὄχι τοῦτο ;

— Μοῦ εἶπατε νὰ σᾶς δείξω. Κάμετε λοιπὸν ὑπομονὴ καὶ θὰ κάμω κι ἐγὼ τὴν προσταγὴ σας, ἀπῆντησεν ὁ σεβάσμιος γέροντας.

Τὸν ἀκολούθησαν καὶ τέλος ἔφθασαν σ' ἓνα ἄλλο χωράφι μὲ κριθάρι, πού ἦτο ὅμως κατώτερο ἀπὸ τὸ πρῶτο. Ἀπ' αὐτὸ νὰ πάρετε ὅσο θέλετε.

Ὅταν οἱ καβαλλάρηδες ἔκοψαν ἀρκετὸ καὶ τὸ ἐφόρτωσαν ἐπάνω στ' ἄλογά των, τοῦ εἶπεν ὁ ἀξιωματικὸς.

— Γιατί, γέρο, μᾶς ἔφερες χωρὶς ἀνάγκη, τόσο μακριά, ἀφοῦ τὸ ἄλλο κριθάρι ἦταν καὶ κοντύτερα καὶ καλύτερο ;

— Μοῦ εἶπατε νὰ σᾶς δείξω. Γιὰ τοῦτο καὶ σᾶς ἔδειξα αὐτό, πού ὁ νοικοκύρης του δὲν ἔχει καὶ τόση ἀνάγκη, εἶπεν ὁ γέροντας.

Ὁ ἀξιωματικὸς ὑποπτεύθηκε, ὅτι κάποια παλιὰ ἀντιζηλία θὰ κρύβεται ἀνάμεσα στὸ γέρο καὶ στὸν ἄγνωστο νοικοκύρη τοῦ χωραφιοῦ. Γιὰ τοῦτο καὶ ἔβαλε τὸ διερμηνέα νὰ μάθῃ ὅλα τὰ καθέκαστα. Ἐρώτησαν τὸν Πρόεδρο τοῦ χωριοῦ. Καὶ ἔμαθαν, ὅτι ὁ γέρος αὐτὸς εἶχε δύο παλληκάρια, πού ἐπολεμοῦσαν στὴν Ἀφρικὴ μαζὶ μὲ τὸν ἐλεύθερο ἑλληνικὸ στρατό, ὅτι ὁ γέρος ὑποφέρει πάρα πολὺ καὶ ὅτι τὸ χωράφι μὲ τὸ κριθάρι πού τοὺς ὠδήγησε δὲν εἶναι κανενὸς ξένου ἐχθροῦ του, ἀλλὰ τὸ μοναδικὸ ἰδικό του. Τί εἶχε συμβῆ ; Ὑπερήφανος ὁ γέρος, ἐπροτίμησε νὰ ζημιωθῇ αὐτὸς παρὰ νὰ ζημιώσῃ ἄλλον συμπατριώτη του.

2. Ὁ ξένος ἀξιωματικὸς ἄκουσε τὴν πληροφορίαν καὶ ἔμεινε κατάπληκτος ἀπὸ τὴν τιμιότητα τοῦ γέρου. Νὰ στεροῇται τόσο πολὺ καὶ ὅμως νὰ μένῃ ἔτσι πατριώτης, ἦταν πρᾶγμα πρωτοφανές. Τὸ ἔμαθαν καὶ οἱ στρατιῶτες καὶ καθὼς ἔφευγαν, ἐκοίταξαν τὸν γέρο Ἕλληνα μὲ θαυμασμό. Ὁ ἀξιωμα-

τικὸς ἐθυμήθη, ὅτι ὁ γέρος αὐτὸς εἶχεν ἀναθρέψει δυὸ παλληκάρια ποὺ τώρα πολεμοῦν ἐλεύθερα στὴν Ἀφρική. Ἐμεινε συλλογισμένος, καὶ ὕστερα ἀπ' ὀλίγο ἀκούσθηκε νὰ λέγῃ :

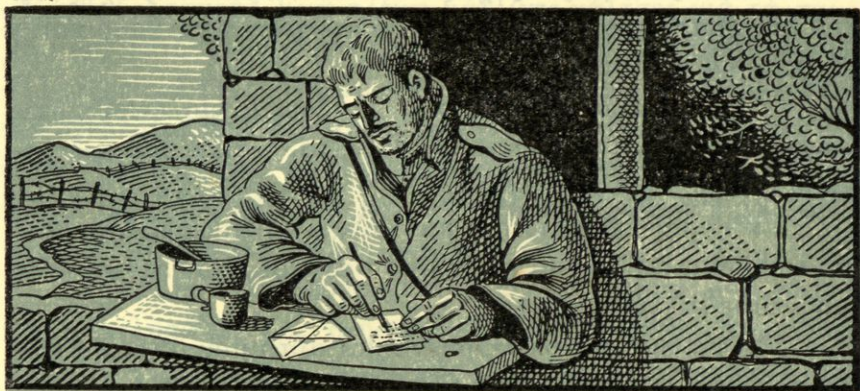
— Στρατιῶτες ποὺ ἔχουν ἀνατραφῇ ἀπὸ τέτοιους πατέρες δὲν νικιῶνται εὐκόλα. Τώρα καταλαβαίνω ἀπὸ ποῦ ἔχουν τὶς ρίζες τοὺς οἱ ἐλληνικὲς νῖκες, ποὺ μὲ τόση πίκρα ἐμεῖς οἱ Ἴταλοὶ τὶς ἐδοκιμάσαμε στὴν Ἀλβανία καὶ τὶς ξαναδοκιμάζομε τώρα στὸ Ἑλ-Ἀλαμείν καὶ τὰ τόσα ἄλλα μέρη τῆς Ἀφρικῆς!

Ἐπροχώρησε συλλογισμένος. Ὁ γέρος, ὁ πτωχὸς ἐκεῖνος γέρος τοῦ ταπεινοῦ ἐλληνικοῦ χωριοῦ, εἶχεν ὑψωθῇ, καὶ στὸ νοῦ τοῦ Ἰταλοῦ ἀξιωματικοῦ εἶχε γίνει « ἡρωϊκὸ σύμβολο ». Ἦσαν ὅλοι μαζί οἱ γέροι τῆς ἐλληνικῆς φυλῆς, ποὺ ἐμάθαιναν στὰ παιδιά των νὰ ἀγαποῦν τὴν πατρίδα καὶ νὰ πολεμοῦν γιὰ τὴν ἐλευθερία.

Ὁ Ἰταλὸς ἀξιωματικὸς ἔφρουγε συλλογισμένος τὴν ὥρα ἐκείνη, γιατί ἔμαθε μιὰ μεγάλη ἀλήθεια. Πὼς ἡ χώρα τούτη, ποὺ λέγεται Ἑλλάς, ἡμπορεῖ γιὰ ἴλιγο νὰ γονατίσῃ σὲ συμφορές, ποτέ της ὅμως δὲν νικιέται ὁλότελα. Ὁ σίγουρος νικημένος στὸ τέλος θὰ εἶναι μόνο ὁ ἐχθρὸς της.

Ἐθυμήθη τότε καὶ ὅλη τὴ σχετικὴ ἱστορία, τὴν ἡρωϊκὴ καὶ δοξασμένη, ποὺ εἶχε διδαχθῇ στὸ Ἰταλικὸ Γυμνάσιο γιὰ τὶς Θερμοπύλες, τοὺς Μαραθῶνες καὶ τὶς Σαλαμῖνες. Ὁ ἥλιος ἔδωε τὴν ὥρα ἐκείνη. Καὶ ὅπως ἐθυμήθη τὸ φέροισιμο τοῦ ταπεινοῦ γέρου χωριάτη καὶ εἶδε χρυσοκόκκινα τὰ σύννεφα πρὸς τὴ δύσι, τοῦ ἐφάνηκε πὼς ἀκόμη καὶ ὁ οὐρανὸς τῆς χώρας αὐτῆς ἐτοιμάζει στεφάνι ἀπὸ τριαντάφυλλα, γιὰ νὰ στεφανώσῃ τὰ παιδιά τῆς ἐλληνικῆς γῆς, ποὺ δὲν θὰ ἀργήσουν νὰ γυρίσουν στὴν πατρίδα, φέρνοντάς της ἀκριβὸ δῶρο τῆς νίκης καὶ τὴν ἐλευθερία!

Κ. Ρωμαῖος

13. ΔΥΟ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Κάπου ἀπὸ τὸ μέτωπο

Μαννούλα μου,

Ἐπῆρα ἀπὸ χθὲς τὸ « βάπτισμα τοῦ πυρός », πὺν λέμε στὸ μέτωπο.

Δὲν φαντάζεσαι τί ὁμορφο πρᾶγμα εἶναι νὰ εἶσαι Ἑλλην: Ἕνας λαὸς μὲ μιὰ ἱστορία, σὰν τὴ δική μας, ὁμοιάζει μὲ ἄνθρωπο ντυμένο κατάλευκα, πὺν ἀγωνίζεται νὰ μὴ λεκιάσῃ τὸ ἄσπρο του φόρεμα ὅπουδῆποτε καὶ ἂν περάσῃ.

Ἔχομε ἓνα παρελθόν, πὺν μᾶς ἐπιβάλλεται νὰ τὸ τιμήσωμε.

Καὶ τὸ τιμοῦμε, μαννούλα, καὶ μὲ τὸ παραπάνω. Ὅλα μας τὰ παιδιά ἐδῶ ἐπάνω πολεμοῦν σὰν λιοντάρια.

Μὴ φοβᾶσαι καθόλου. Θὰ γυρίσωμε μιὰ ἡμέρα γεμάτοι δόξα.

Ἡ ζωὴ μας ἐδῶ περνάει μέσα σὲ κύματα ἐνθουσιασμοῦ, πὺν μᾶς δίνουν δύναμι νὰ ἀποκρούσωμε κάθε ἐχθρική ἐπίθεσι.

Τὸ πεζικό μας προχωρεῖ κι ἐκτοπίζει τοὺς ἐχθρούς.
Τὸ πυροβολικό μας τοὺς διώχνει ἀπὸ κάθε τους βάσι καὶ ἡ
ἀεροπορία μας τοὺς θερίζει.

Κάθε ἡμέρα πιάνομε καὶ πολλοὺς αἰχμαλώτους στὶς
μάχες καὶ ἀρκετὰ κανόνια, αὐτοκίνητα, τάνκς καὶ πολεμε-
φόδια.

Δὲν σοῦ ἐπιτρέπεται, μαννούλα, νὰ ἀμφιβάλλῃς οὔτε
νὰ φοβᾶσαι, καὶ σὺ καὶ οἱ ἄλλες οἱ μητέρες τῶν πολεμιστῶν
μας. Εἴμεθα εὐτυχισμένοι.

Σᾶς θυμοῦμαι ὅλους συχνὰ καὶ αὐτὸ μοῦ δίνει θάρρος
νὰ πολεμῶ μὲ μεγαλύτερη ὁρμή, γιατί καταλαβαίνω μέσα
μου, πὼς σὰν λείψῃ ὁ ἐχθρὸς ἀπὸ τῆ μέση, θὰ εἶμαι πάλι
μαζί σας χαρούμενος γιὰ τὴ νίκη μας καὶ γιὰ τὴν ἀπολύ-
τρωσί μας.

Τί λέγει ὁ πατέρας γιὰ ὅλ' αὐτά ; Φίλησέ μου τον καὶ
πές του, πὼς ὁ γιὸς του θὰ τιμήσῃ τὸ ὄνομά του ἐδῶ
ἐπάνω. Εἶναι ὑπερήφανος πού πολεμᾷ.

Ἡ ἀδελφοῦλα μου ἡ Νίνα τί κάμνει ; Καὶ ὁ μικρὸς ὁ
Γιῶργος ;

Θέλω νὰ μοῦ γράψῃς γιὰ ὅλους. Τὰ γράμματά σου
εἶναι παρηγοριά, φυλακτὸ καὶ ἐλπίδα γιὰ μένα.

Σᾶς φιλῶ ὅλους
Κώστας

(ΑΠΑΝΤΗΣΙ ΤΗΣ ΜΑΝΝΑΣ)

Ἀγαπημένο μου παιδί,

Τὸ γράμμα σου τὸ βρέξαμε μὲ δάκρυα καὶ φιλιὰ. Ὡρες
τὸ διαβάσαμε καὶ δὲν ἐχορταίναμε. Ὁ πατέρας σου ἦταν
δακρυσμένος καὶ ὑπερήφανος γιὰ τὰ λόγια σου, παιδί μου.

Ἐμεῖς ἐδῶ εἴμεθα ὅλοι καλὰ καὶ δουλεύομε γιὰ τὴν
πατρίδα. Ἡ ἀδελφοῦλα σου ἡ Νίνα ἐπῆγε νοσοκόμα στὸν

Ἐρυθρό Σταυρό. Ἐγὼ πλέκω μάλλινες κάλτσες γιὰ τὰ παι-
διὰ τοῦ μετώπου καὶ μπλοῦζες γιὰ τὸ παιδί τοῦ στρατιώτου.
Ὁ μικρὸς μὲ τὸ ποδήλατό του κάμνει θελήματα στὴν Ἑθνι-
κὴ Νεολαία. Καὶ ὁ πατέρας σου δουλεύει γιὰ ὅλους μας.

Βλέπεις, πὼς κι ἐμεῖς κάτι κάμνομε. Ὅλοι μαζί, ἐνω-
μένοι μὲ μιὰ ψυχή, μιὰ καρδιά, μιὰ πνοή, πρέπει νὰ ὑπη-
ρετοῦμε τὸ μεγάλο ἀγῶνά μας.

Καὶ ὅταν τὶς ἀπογευματινὲς ὥρες γίνονται στὴ γειτο-
νικὴ ἐκκλησούλα μας δεήσεις γιὰ τὰ Ἑλληνικὰ ὅπλα, πη-
γαίνω καὶ γονατίζω, παιδί μου, μπροστὰ στὴν εἰκόνα τῆς
Παναγίας καὶ παρακαλῶ γιὰ τὴ νίκη μας, ποὺ εἶναι ἀνώ-
τερη καὶ ἀπὸ τὴ ζωὴ μας.

Καλὴ ἀντάμωσι καὶ νικητῆς....

Σὲ φιλῶ θερμὰ
Ἡ μανούλα σου

Σύλβιος

14. Η ΝΙΚΗ

ΕΔΩ στὸ Ἑλληνικὸ τὸ χῶμα,
τὸ στοιχειωμένο κι ἱερό,
πὺ τὸ ἴδιο χῶμα μένει ἀκόμα
ἀπ' τὸν ἀρχαῖο τὸν καιρό,

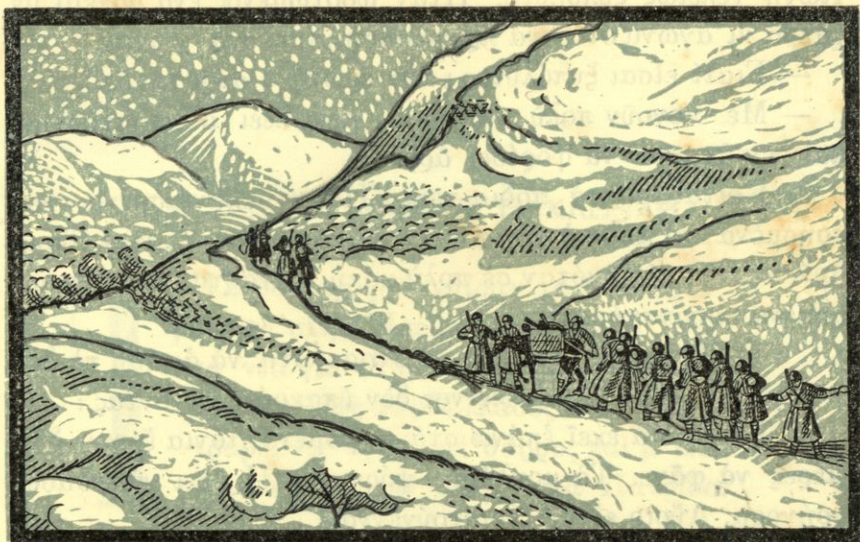
στὸ χῶμα τοῦτο πάντα ἀνθοῦνε
κι ἔχουν ἀθάνατη ζωὴ
καὶ μᾶς θαμπώνουν, μᾶς μεθοῦνε
νεράϊδες, ἥρωες, θεοί.

Ἐδῶ στὸ Ἑλληνικὸ τὸ χῶμα,
τὸ στοιχειωμένο κι ἱερό,
πὺ τὸ ἴδιο χῶμα μένει ἀκόμα
ἀπ' τὸν ἀρχαῖο τὸν καιρό,

εἶδα τὴ Νίκη τὴ μεγάλη,
τὴ Νίκη τὴν παντοτινὴ,
τὴν εἶδα ἐμπρός μου νὰ προβάλῃ
μὲ φορεσιὰ ὀλοφωτεινὴ.

Κωστῆς Παλαμᾶς

15. Ο ΗΡΩΪΚΟΣ ΗΜΙΟΝΗΓΟΣ

Παραμονή Χριστουγέννων τοῦ 1940. Πυκνὸ χιόνι ἐσκέπαζε ἀπὸ πολλὰς ἡμέρας τὰ βουνὰ καὶ τὰ φαράγγια τῆς Βορείου Ἡπείρου. Ὁ μανιασμένος βοριάς εἶχε παγώσει τὸ χιόνι καὶ παραλύσει τὶς συγκοινωνίες τοῦ στρατοῦ μας, ποὺ πολεμοῦσε ἐκεῖ ἐπάνω ἐναντίον τῶν Ἰταλῶν.

Τὴν παγερὴ ἐκείνη ἡμέρα τῆς παραμονῆς ὁ διοικητὴς μιᾶς μεραρχίας ἐξεκίνησε μὲ τὸ ἐπιτελεῖό του γιὰ τὶς πρῶτες γραμμὲς τοῦ Μετώπου. Ἐζήτησα νὰ τὸν συνοδεύσω καὶ μοῦ τὸ ἐπέτρεψε.

Ἡ πορεία μας ἦταν πολὺ δύσκολη. Τὰ δυστυχησμένα τὰ μουλάρια μας ἐσωριάσθηκαν μέσα στὰ χιόνια καὶ ἀναγκασθήκαμε νὰ προχωρήσωμε πεζοί. Ἦταν τόσο πυκνὸ τὸ χιόνι καὶ τόσο δυνατὸς ὁ βοριάς, ποὺ μόλις ἐπροχωρούσαμε ἓνα χιλιόμετρο τὴν ὥρα.

Στὴν ἀνηφορὰ ἐνὸς δρόμου συναντοῦμε ἓνα στρα-

τιώτη τελείως ξυπόλυτο. Ἦταν φορτωμένος ἓνα δοχεῖο μὲ χαλβᾶ κι ἀγωνιζόταν νὰ προχωρήσῃ μέσα στὰ χιόνια.

— Γιατί εἶσαι ξυπόλυτος ; τὸν ἐρωτᾷ ὁ στρατηγός.

— Μὲ πονοῦν πολὺ τὰ πόδια μου, λέει ὁ στρατιώτης, καὶ δὲν ἤμπορῶ νὰ φορέσω ἄρβυλα.

Κοιτάξαμε τὰ πόδια του. Ἦσαν μελανιασμένα καὶ πρησμένα καὶ ἀπὸ τὰ νύχια των ἔτρεχε πύον. Καταλάβαμε ἀμέσως, ὅτι εὕρισκόταν σὲ πολὺ κακὴ κατάστασι μὲ προχωρημένα κρυοπαγήματα.

Ὁ Μέραρχος διατάζει τὸ στρατιώτη νὰ ἀφήσῃ τὸ δοχεῖο μὲ τὸ χαλβᾶ, ἀλλ' ἐκεῖνος δὲν ὑπακούει λέγοντας :

— Τὰ παιδιὰ ἐκεῖ ἐπάνω στὰ παγωμένα χιόνια ἔχουν δυὸ ἡμέρες νὰ φᾶνε. Τὰ μουλάρια ψόφησαν. Πρέπει νὰ φθάσω γρήγορα. Αὐριο εἶναι Χριστούγεννα !...

Ἦταν ἡμιονηγὸς καὶ δὲν εἶχεν ἀναγνωρίσει τὸ Μέραρχό του.

Ἐπειδὴ τὰ περισσότερα ἀπὸ τὰ μουλάρια τοῦ στρατοῦ εἶχαν ψοφήσει ἀπὸ τὴν πείνα καὶ τὴν παγωνιά, ὅλα, πυρομαχικά καὶ τρόφιμα, τὰ μετέφεραν οἱ στρατιῶτες στοὺς ὤμους των.

— Ἐννοια σου, λέει ὁ στρατηγὸς στὸν στρατιώτη, ποὺ ἔτρεμε ἀπὸ τὸ κρύο καὶ τοὺς πόνους τῶν ποδιῶν του, θὰ στείλω ἐγὼ τὸ δοχεῖο μὲ τὸ χαλβᾶ στὰ παιδιὰ μὲ ἄλλον στρατιώτη καὶ σὺ νὰ πᾶς στὸ γιατρὸ νὰ σοῦ γιατρέψῃ τὰ πόδια.

Διέταξε νὰ τοῦ δώσουν μάλλινες κάλτσες καὶ ἓνα ζευγάρι καινούργια ἄρβυλα καὶ τὸν ἔστειλε μὲ διαταγὴ του στὸ ὀρεινὸ χειρουργεῖο.

Ὁ ἡρωϊκὸς ἡμιονηγὸς ἀσφαλῶς, ἂν ὑπάρχῃ σήμερα στὴ ζωῇ, θὰ εἶναι ἀνάπηρος καὶ ἀπὸ τὰ δυὸ του πόδια.

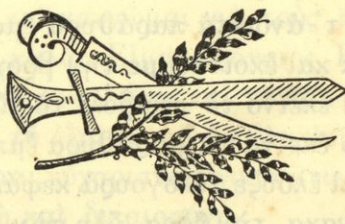
16. ΤΗΣ ΔΑΦΝΗΣ ΤΑ ΚΛΩΝΑΡΙΑ

ΤΗΣ δάφνης ξανανθίσαν τὰ κλωνάρια
ἐπάνω στῆς Ἡπείρου τὶς πλαγιές,
τὰ νέα γιὰ νὰ στολίσουν παλληκάρια,
ποὺ ἀπ' ὅλες τῆς Ἑλλάδος τὶς μεριές
τραβοῦν μ' ὄρμή, μὲ θάρρος καὶ μ' ἐλπίδα
γιὰ νὰ δοξάσουν τὴ γλυκεῖα Πατρίδα.

Ὁ βάρβαρος ἐχθρὸς τώρα ἄς τὸ μάθῃ
κι ἄς φύγῃ ντροπιασμένος, ταπεινός.
Ἡ δάφνη στὴν Ἑλλάδα δὲν ἔξαράθῃ,
τῆς Λευτεριᾶς δὲν σβήσῃ ὁ Αὐγερινός.
Κρατεῖ ἡ Ἑλλάδα κλῶνο ἐλιᾶς, μὰ ξέρει
νὰ σπέρνῃ κεραυνοὺς μὲ τ' ἄλλο χέρι.

< Ἑλληνικὴ Δημιουργία >

Σπ. Παραγιωτόπουλος

17. ΕΝΑ ΕΛΛΗΝΟΠΟΥΛΟ

«...Έγεννήθηκα κοντά στη θάλασσα. Νά την, γαλαζοπράσινη εκεί μακριά στα βράχια. Σ' αυτή έπερπάτησα, έκολύμνησα, έκλαψα. Πώς νά μή την αγαπώ ; Κοντά σ' αυτή ζοῦν οί ιδικοί μου : 'Η μητέρα μου, πού μοῦ έδωσε τὸ γάλα. 'Ο πατέρας μου μὲ τὸ χαμόγελο στὸ στόμα. Τ' ἀδέλφιά μου μὲ τὶς τρέλλες καὶ οί φίλοι μου καὶ οί σύντροφοί μου στὸ παίξιμο καὶ στὸ τραγούδι.

» Έκεί κοντά στη θάλασσα εἶναι καὶ τὸ σχολεῖό μου, ὅπου ἔμαθα τὰ πρῶτα γράμματα. Έκεί ἦτο ὁ σοφός μου διδάσκαλος. Τί μαθήματα ! Τί παραμῦθια ! Τί τραγούδια μαζί του ! Καὶ γέλια καὶ ἔκδρομὲς καὶ παιγνίδια. Δεύτερος πατέρας ἦταν γιὰ μᾶς.

» Σ' ἐκεῖνα τ' ἀνοικτὰ παράθυρα ἔμαζευόμαστε τὸν χειμῶνα τὰ παιδιὰ καὶ ἐκοιτάζαμε τὴν βροχή, πού ἐπλημμύριζε τὸ περιβόλι. Κι ἐκεῖνο τὸ περιβόλι τὸ εἶχαμε φυτέψει μὲ τὰ χέρια μας. Ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ παράθυρα ἔμπαινε τὴν ἄνοιξι ποτάμι ὁ ἥλιος καὶ ἔλουζε τὰ σγουρὰ κεφάλια τῶν παιδιῶν, τὰ θρανία, τὸν πίνακα, τὴν ἔδρα, ὅλη τὴν τάξι.

» Πιὸ πέρα εἶναι ἡ ἐκκλησία. Έκεί ἐλειτουργοῦσε ὁ σε-

βάσιμος παπᾶς μὲ τὰ μακριὰ γένεια καὶ τὰ ἀγγελικὰ μάτια. Κάθε Κυριακὴ πηγαίναμε ὅλα τὰ παιδιὰ στὴν ἐκκλησίᾳ. Καὶ ἦσαν ἡμέρες, ποὺ τόσο γλυκὰ ἔψαλλαν οἱ ψάλτες, τόσο ἔλαμπε ὁ ἥλιος στὰ πολύχρωμα τζάμια τῆς ἐκκλησίας, τόσο ἐφεγγοβολοῦσαν τὰ χρυσὰ κεράκια στὰ μανουάλια, ποὺ ἐνόμιζες, ὅτι εὐρίσκεσαι στὸν Παράδεισο.

» Κάτω στὴν ἀγορὰ τῆς πόλεώς μας εἶναι ἓνα ὑψηλὸ σπίτι. Ἐκεῖ εἶναι τὸ γραφεῖο, ὅπου ἐργάζεται ὁ πατέρας μου μὲ τὸν μεγάλο ἀδελφό μου.

» Καὶ ἔξω ἀπὸ τὴν πόλιν μας, ἀνάμεσα σὲ δυὸ βουναλάκια, φαντάζει τὸ μικρὸ κοιμητήρι μας. Ἐκεῖ κοιμᾶται ὁ παπποῦς μου. Ὅταν ἐπέθανε, τὸν ἔκλαψα μ' ὅλη μου τὴν καρδιά.

» Ὁ τόπος, ὅπου ἐγεννήθηκαν οἱ γονεῖς μου, τὰ ἀδελφιά μου καὶ οἱ φίλοι· τὸ σχολεῖο καὶ ὁ διδάσκαλος, ἡ ἐκκλησίᾳ καὶ ὁ παπᾶς, ὅλα αὐτὰ τὰ λέγουν πατρίδα.

» Τὰ ἀγαπᾶς αὐτά; Ἄμα τὰ ἀγαπᾶς αὐτά, ἀγαπᾶς τὴν πατρίδα σου.

» Κάθε παιδί ἔχει τὴν ξεχωριστή, τὴν μικρὴ του πατρίδα. Κι ὅλες οἱ μικρὲς πατρίδες κάμνουν μιὰ μεγάλη, τὴν Ἑλλάδα. Γιατὶ ὅλες οἱ μικρὲς πατρίδες ἔχουν μερικὰ πράγματα ἴδια καὶ ἀπαράλλακτα. Τὴν ἴδια θρησκεία οἱ κάτοικοι καὶ τὴν ἴδια γλῶσσα. Τοὺς ἴδιους προγόνους. Τὰ ἴδια ἦθη καὶ ἔθιμα.

» Εἶμαι Ἕλλην καὶ καυχῶμαι γιὰ τοὺς προγόνους μου. Ἀλλὰ καὶ ἐγὼ εἶμαι καλός. Εἶμαι φρόνιμος. Καθαρός. Θέλω νὰ εἶμαι γερός, γιὰ νὰ μεγαλώσω καὶ νὰ κάμω στὴν ζωὴ μου κατὶ. Μὰ καὶ τίποτε τὸ ἐξαιρετικὸ ἂν δὲν μοῦ τύχῃ ἢ εὐκαιρία νὰ κάμω, θὰ εἶμαι εὐχαριστημένος νὰ περάσω τὴν ζωὴ μου μ' ἐργασία, τιμὴ καὶ δικαιοσύνη.

» Ἡξεύρω πὼς καὶ στὶς ἄλλες πατρίδες, τὶς ξένες, ἑκατομ-

μύρια άλλα παιδιά, αγόρια και κορίτσια, είναι ώσάν και μέ.
Τ' αγαπῶ και εὐχομαι τὸ καλὸ των. Μὰ δὲν θέλω νὰ μ' ἀδικήσουν. Ἡ Ἑλλὰς εἶναι τόπος μᾶλλον πτωχὸς και ἔχει πολλοὺς νὰ θρέψῃ. Τῆς χρειάζεται εἰρήνη και ἀσφάλεια.

» Γνωρίζω, ὅτι ἡ Ἑλλὰς πάντα ἐπολέμησε γιὰ νὰ εἶναι ἐλεύθερη. Σκλάβους δὲν ἠθέλησε νὰ ἔχῃ, ἀκόμη και ὅταν ἤμποροῦσε. Δὲν θέλει ὁμως και αὐτὴ νὰ σκλαβωθῇ. Ἔδωξε τὸν Πέρση και τόσους ἄλλους εἰσβολεῖς ἀπὸ τὴν γῆ της.

» Δὲν ὀνειρεύομαι πολέμους. Θὰ ὑπερασπισθῶ ὁμως μὲ τὸ αἷμά μου και τὴν τελευταία σπιθαμὴ τοῦ τόπου μου, πού μὲ ζῇ και μὲ ἀνδρειεύει μὲ τὴν πολλή του δόξα.

» «Ὅλοι οἱ ξένοι, πού κατοικοῦν πιδ εὐφορους τόπους τριγύρω μας, ἐργάζονται. Θὰ ἐργασθῶ γιὰ νὰ τοὺς φθάσω και νὰ τοὺς περάσω, γιὰτὶ ἡ ἐλληνικὴ φυλὴ εἶναι πιδ ἐξυπνη και πιδ ἐπιδέξια ἀπὸ τόσες ἄλλες φυλές. Μὲ τὴν ἐργασία μου θὰ κάμω πολλά· αὐτὸ τὸ ὑπόσχομαι στὸν ἑαυτό μου.

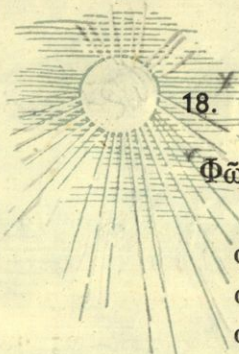
» Καὶ κᾶτι ἄλλο ἀκόμη : Γνωρίζω ἀπὸ μικρὸς τί εἶναι σε β α σ μ ὸ ς και σέβομαι τοὺς ἀνθρώπους και κάθε τί, πού εἶναι καλύτερο ἀπὸ ἐμέ.

» Σέβομαι πιδ πολὺ τοὺς γέρους. Ἄν εἰπῆς ἓνα πικρὸ λόγο σ' ἓνα γέρο, εἶναι δυὸ φορὲς πικρός. Ἄν τοῦ κάμῃς ἓνα κακό, εἶναι δυὸ φορὲς κακό. Θέλω ἐγὼ νὰ πειράξῃ κανεῖς τὸν πατέρα μου ; Θέλω νὰ τὸν πικράνῃ ; Ἔτσι και ἐγὼ δὲν θὰ πειράξω και δὲν θὰ πικράνω τὸν πατέρα ἄλλου παιδιοῦ . . . ».

Αὐτὰ ἔγραψε προχθὲς ὁ Κωστάκης στὴν ἐκθεσί του, ὅταν ὁ διδάσκαλός των ἐζήτησε κάθε παιδὶ νὰ γράψῃ κ ᾶ τ ι τ ι ἀ π ὸ τ ὸ ν ἑ α υ τ ὸ τ ο υ .

Περιοδικὸν «Ἐρμυρὸς Σταυρὸς»

Τέλλος Ἄγρας (Διασκευὴ)

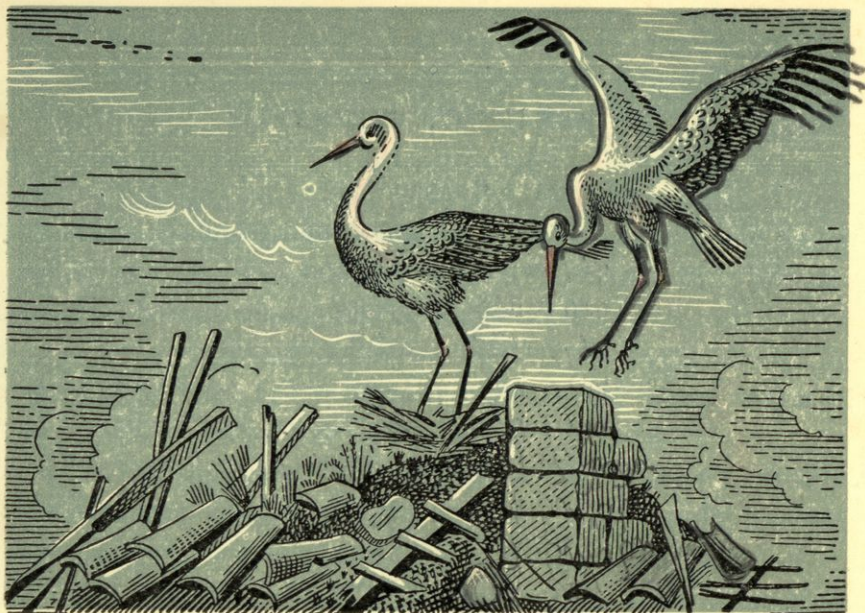
18. ΦΩΣ ΗΛΙΟΥ, ΦΩΣ ΚΥΡΙΟΥ

Φῶς ἡλίου θαλπερό,
καθαρό,
φέγγεις ὅλο τὸν καιρὸ
στὸ λιβάδι τὸ χλωρό,
φέγγεις δάση καὶ βουνά
καὶ πελάγη γαλανά,
καὶ στὰ μέρη, πού φωτίζεις,
κάλλος καὶ ζωὴ χαρίζεις.

Φῶς Κυρίου νοερό,
ἰλαρό,
φέγγεις ὅλον τὸν καιρὸ
κάθε πλάσμα τρυφερό,
φέγγεις τὴν ἀγνὴ καρδιά,
πού ἔχουν τὰ καλὰ παιδιὰ
καὶ τὸν νοῦν ὅπου φωτίζεις
στὸ καλὸ τὸν συνηθίζεις.

Φῶς ἡλίου θαλπερό,
καθαρό,
φῶς Κυρίου ἰλαρό,
φέγγετ' ὅλο τὸν καιρὸ,
ναῦρουμε στὴ μαύρη γῆ
καὶ στὴν σκοτεινὴ ζωὴ
τοῦ Θεοῦ τὸν ἅγιο νόμο
καὶ τῆς ἀρετῆς τὸ δρόμο.

Γεώργιος Βιζυηνός

Γ'. ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΖΩΑ ΚΑΙ ΓΙΑ ΔΕΝΔΡΑ

19. ΛΕΛΕΚΙ ΚΑΙ ΣΚΟΥΛΗΚΙ

1. Μιά φορά δυο λελέκια ἔκτισαν τὴ φωλιά τους ὕψηλὰ στὴ σκεπὴ ἑνὸς ἐρημόσπιτου, δίπλα σ' ἓνα λιβάδι καταπράσινο καὶ μεγάλο.

Ἄμα βγῆκαν τὰ λελεκάκια τους ἀπὸ τ' αὐγά, ἡ μητέρα τὰ φύλαγε κι ὁ πατέρας ἐπηγαινοερχόταν μὲ τὴν τροφὴ στὸ στόμα.

Μιὰ μέρα τὸ λελέκι, ἐκεῖ πού ἔψαχνε στὸ λιβάδι γιὰ τροφή, βλέπει ἓνα σκουλήκι. Ἦταν μακρὺ, μακρὺ καὶ τὸ χρῶμά του ἦταν ὡσὰν τὸ χῶμα. Δὲν εἶχε πόδια καὶ ὁμως ἐπροχωροῦσε. Μαζευόταν - ἀπλωνόταν, μαζευόταν - ἀπλωνόταν κι ἔτσι πάντα περπατοῦσε.

—Ἔ, ποῦ πᾶς; τοῦ λέει τὸ λελέκι. Δὲν μὲ φοβᾶσαι;

— Καὶ ποιός εἶσαι ἢ ἀφεντιά σου ; δὲν σὲ βλέπω. Εἶμαι τυφλό.

— Εἶμαι τὸ λελέκι, τοῦ λέγει.

— Πῶ, πῶ, τί ἔπαθα τὸ ἄμοιρο !

— Ὡστε μὲ ξέρεις, σὰ νὰ εἰποῦμε !

— Τὸν ἀφέντη τοῦ λιβαδιοῦ νὰ μὴν ξέρω, πὺν τὸν τρέφομε ὅλοι ὅσοι ζοῦμε ἐδῶ μέσα ;

— Ὡστε καὶ σὺ ἐδῶ μένεις πάντα μὲ τὴν οἰκογένειά σου ;

— Ποῦ νὰ τὴ εὔρω τὴν οἰκογένεια, ἀφέντη μου ; δὲν μοῦ φθάνει ἢ φτώχεια μου, μόνο θέλω νὰ ἔχω καὶ οἰκογένεια !

— Μὰ δὲν νομίζεις, πῶς ἐσὺ καὶ οἱ σύντροφοί σου, οἱ φτωχοὶ καὶ κακομοιριασμένοι, εἰσθε περιττοὶ στὸν κόσμον αὐτό ;

— Ὁχι δὰ καὶ τόσο περιττοὶ ὅσο νομίζεις, ἄρχοντά μου. Ἄλλη φορὰ θὰ σοῦ εἰπῶ τὸ γιατί.

— Ἄς εἶναι ἄλλη φορὰ, εἶπε καὶ τὸ λελέκι καὶ ἐπέταξε στὴ φωλιά του.

Τὸ σκουλήκι ἐσύρθηκε βιαστικὰ στὴν τρύπα του.

2. Δὲν ἐπέρασαν πολλὰς ἡμέρας καὶ συναντήθηκαν στὸ ἴδιο μέρος πάλι τὸ λελέκι μὲ τὸ σκουλήκι.

— Σκουλήκι, λέγει τὸ λελέκι, μὴ φοβᾶσαι' εἶμαι χορτᾶτο. Τί μοῦ ἔλεγες προχθές, πῶς καὶ σεῖς οἱ μικροὶ δὲν εἰσθε περιττοὶ σ' αὐτὸ τὸν κόσμον ; Ἐξήγησέ μου, πῶς ζῆς καὶ τί δουλειὰ κάνεις.

— Δουλεύω ἡμέρα νύκτα τὸ χῶμα, σκάβω. Ἀνοίγω παντοῦ τρύπες....

✕ Καὶ αὐτὸ τί ὠφελεῖ ; ἐρώτησε τὸ λελέκι.

— Πῶς δὲν ὠφελεῖ ; Μ' αὐτὸ πὺν κάμνω, φυτρώνουν εὐκολὰ τὰ φυτὰ καὶ ἀνάμεσα στὰ φυτὰ ζοῦν ἔντομα καὶ ἀπὸ τὰ ἔντομα ζοῦν οἱ βάρταχοι, οἱ σαῦρες, τὰ φίδια, πὺν ἡ εὐγένειά σου καταδέχεσαι καὶ τρώγεις.

✕ Τὸ χῶμα, πὺν εἶναι κάτω, τὸ φέρνω ἔξω στὸν ἥλιο, στὸν ἀέρα καὶ στὴ βροχή· καὶ τὸ χῶμα, πὺν εἶναι ἐπάνω, τὸ πηγαίνω κάτω. Αὐτὸ ὠφελεῖ πολὺ στὴ γεωργία. Καὶ ἀκόμη ἓνα ἄλλο. Θὰ ἔτυχε νὰ ἰδῇς κᾶτι μαραμμένα φύλλα, πὺν τυλιγμένα ὥσάν χωνὶ στέκονται ὄρθια. Αὐτὴν τὴ δουλειὰ τὴν κάμνομε τὴν νύκτα. Τὴν ἄλλη νύκτα τραβοῦμε τὰ φύλλα πὺδ κάτω, ὥσπου χώνεται ὅλο τὸ φύλλο μέσα στὴ γῆ. Ἔτσι ὀλίγο ὀλίγο τὸ φύλλο σαπίζει καὶ γίνεται μαλακό, γιὰ νὰ τὸ φᾶμε. Ὅ,τι περισσεύσῃ, γίνεται λίπασμα, δηλαδὴ κᾶτι πὺν δυναμώνει τὸ χῶμα καὶ τὸ κάμνει παχύτερο.

— Εἴσθε ὅμως πολὺ ἄσχημα, εἶπε τὸ λελέκι.

— Καὶ τί μ' αὐτό; Δὲν εἴμεθα ἐργατικά; Δὲν εἴμεθα ὠφέλιμα; Γιατί λοιπὸν μᾶς περιφρονοῦν; Γιατί μᾶς πατοῦν; Μὴ θαρροῦν, πὼς δὲν πονοῦμε;

— Σὲ λυποῦμαι, κακόμοιρο, εἶπε τὸ λελέκι.

— Μὰ ἀφοῦ ἔχεις τέτοια εὐγενικὴ καρδιά, δὲν λὲς ἓναν καλὸ λόγο στὰ παιδιὰ σου γιὰ μᾶς;

Τὸ λελέκι ἐστάθη στὸ ἓνα του πόδι, ἐτεντώθη καμαρωτὰ καὶ εἶπε.

— Ἄφησε καὶ θὰ συλλογισθῶ μὲ τὴν ἡσυχία μου ὅσα μοῦ εἶπες.

— Καὶ τώρα θὰ σοῦ δώσω καὶ ἐγὼ μιὰ συμβουλή, ἀφέντη μου, εἶπε τὸ σκουλήκι.

— Ἄ, ἄ! ὅλα κι ὅλα, μὰ οἱ συμβουλὲς ἄς λείψουν. Βλέπω, πολὺ τὸ ἐπῆρες ἐπάνω σου, πὺν καταδέχομαι νὰ κουβεντιάσω μαζί σου!

— Μὲ συγχωρῆς. Ἐγὼ ἠξεύρω τί τιποτένιο πράγμα εἰμαι. Αὐτὸ σοῦ τὸ εἶπα, γιὰ νὰ σὲ προφυλάξω ἀπὸ ἓνα μεγάλο κακό.

Τὸ λελέκι ἐγέλασε περιφρονητικά.

— Λέγε μου λοιπόν, ἀπὸ τί κακὸ θὰ μὲ προφυλάξῃς ἐσύ;

— Κάτω ἀπ' αὐτὸ τὸ παλιόσπιτο ἔχομε ἀνοίξει ἐμεῖς

τὰ σκουλήκια παντοῦ τρύπες. Ὅλη ἡ γῆ εἶναι σκαμμένη· σ' αὐτὴ τῇ δουλειᾷ ἔχομε ἐργασθῇ ἑκατὸ χιλιάδες σκουλήκια καὶ περισσότερα. Λοιπὸν τὰ μάτια σου τέσσερα, ἀφέντη, νὰ μὴν πέσῃ καμμιά ὥρα καὶ σᾶς πλακώσῃ.) 2

Τὸ λελέκι ἐγέλασε πολὺ δυνατὰ καὶ λέγει :

— Δὲν εἶναι σωστὸ νὰ σχετίζεται κανεὶς μὲ τέτοια πλάσματα. Ἐνα σκουλήκι νὰ φαντάζεται, πὼς ἡμπορεῖ νὰ ρίξῃ ὁλόκληρο σπίτι μαζὶ μὲ τὴ φωλιά μας !

Αὐτὰ εἶπε καὶ ἔφυγε. Τὸ σκουλήκι ἐσύρθηκε ἡσυχα στὴν τρύπα του.

3. Μιὰ ἡμέρα τὰ δυὸ λελέκια καθισμένα στὴ φωλιά τους ἐχάιδευαν τὰ παιδιά των μὲ τὴ μύτη των. Ἐξαφνα ἀκοῦν ἓνα τρίζιμο.

— Τί εἶναι αὐτό ; λέγει τὸ θηλυκὸ λελέκι φοβισμένο. Μοῦ φαίνεται, ὥσάν νὰ τρέμῃ ἡ στέγη.

— Κι ἐμένα ἔτσι μοῦ φαίνεται, λέει τὸ ἄλλο.

Δὲν ἐπρόφθασαν νὰ εἰποῦν ἄλλη λέξι καὶ τὸ σπίτι ἐσωριάσθηκε μὲ βρόντο μεγάλο. Ἐνα σύννεφο σκόνῃ ἐσηκώθηκε ὑψηλὰ στὸν ἀέρα καὶ τὰ δυὸ λελέκια ἐπέταξαν τρομαγμένα. Μὰ ἐγύρισαν ἀμέσως ὀπίσω. Ἐφώναξαν τὰ παιδιά τους, ἐκτυποῦσαν μὲ τὴ μύτη τους τὶς πέτρες καὶ τὰ ξύλα. Καμμιά ἀπάντησι. Τὰ παιδιά τους εἶχαν σκοτωθῇ.

Τὰ δυὸ πουλιά ἐκάθισαν ἐκεῖ ἀρκετὴ ὥρα καὶ ἔκλαψαν τὰ παιδιά τους. Τὸ ἀρσενικὸ λελέκι ἐθυμήθηκε τί τοῦ εἶπε μιὰ ἡμέρα τὸ σκουλήκι καὶ τὸ διηγήθηκε στὴ σύντροφό του.

— Ποιὸς νὰ τὸ φαντασθῇ, ἔλεγε, πὼς ἓνα τιποτένιο σκουλήκι μοῦ ἔλεγε τὴν ἀλήθεια !

Τὰ δυὸ πουλιά ἔφυγαν ἀπαρηγόρητα καὶ δὲν ἐξαναγύρισαν. Μὰ καὶ μὲ μιὰ ἀπόφασιν, νὰ μὴν περιφρονοῦν κανένα, ὅσο μικρὸς καὶ ἂν εἶναι. γ

Κατὰ Ἑβαλντ

Τὰ παιδιά, καθισμένα στὸν παχὺ ἥσκιό τῆς πελώριας καρυδιᾶς καὶ συζητῶντας μὲ τὸν ἀγροφύλακα, εἶδαν νὰ ξεπροβάλλῃ ἀπὸ τὸν δρόμον τῶν ἀμπελιῶν ὁ κύριος Πέτρος, ὁ γεωπόνος. Ἀμέσως ἐπετάχθησαν ἐπάνω. Καὶ ἄλλα τοῦ ἐτοίμασαν κάθισμα κι ἄλλα ἔτρεξαν νὰ φέρουν ὀπωρικά καὶ κρύο νερό.

Ἐκάθισεν ὁ κύριος Πέτρος, σπογγίζοντας τὸν ἰδρώτα. Ἀνάσανε. Ἐκοίταξε γελαστὰ γύρω. Καὶ ἔπειτα :

— Πάλι ζωηρὴ συζήτησι εἶχατε, εἶπεν.

— Ναί, ἀπήντησεν ὁ ἀγροφύλακας. Καὶ αἰτία εἶναι τὸ «ζουλάπι» ἐκεῖνο ἐκεῖ, πού τὸ ἀνεκάλυψε στὸ ἀμπέλι ὁ σκύλος μου.

— Τὸ ζουλάπι; Ἄ, ὁ σκαντζόχοιρος; Ὁ καημένος! Σφαῖρα ἔγινε ἀπὸ τὸν τρόμο του. Καὶ εἶναι μεγάλος!

— Μᾶς λέγουν ἐδῶ, κύριε Πέτρο, πὼς ὁ σκαντζόχοιρος τρώγει τὰ σταφύλια, εἶπε τὸ μικρότερο παιδί. Καὶ κάμνει ζημιὰ, ἐνῶ ἡμεῖς ἐδιαβάσαμε κάπου, ὅτι τρώγει μόνον τὶς ὀχιές.

— Ὡστε αὐτὸ ἐδῶ τὸ ἄκακο πλάσμα εὐρίσκεται «ὑπὸ κατηγορίαν» καὶ σεῖς, παιδιά, τοῦ ἐγίνατε συνήγοροι, ῥώτησεν ὁ γεωπόνος.

— Ναί! ναί! ἐφώναξαν τὰ παιδιά, ἐνῶ οἱ μεγάλοι ἐγελοῦσαν.

Ἐφθασαν καὶ τὰ μικρὰ μὲ τοὺς καρπούς καὶ τὸ δροσερό, πηγαδίσιο νερό. Ἐπῆρε ὁ κύριος Πέτρος σῦκα μελιστάλακτα καὶ χονδρόρρωγα μαῦρα σταφύλια. Ἐφαγε, εὐφράνθηκε καὶ ὕστερα :

— Πάλι τὸ ἴδιο ζήτημα στὴ μέση, εἶπε. Τὶς προάλλες ξαναέγινε γι' αὐτὸ λόγος. Ὅσοι πιστεύουν, ὅτι ὁ «ἀκανθό-

χοιρος» προξενεῖ ζημιὰ στὰ κτήματα, πλανῶνται...

— Μὰ τὸ εἶδαμε μὲ τὰ μάτια μας αὐτὸ τὸ ζῷο νὰ τρώ-
γῃ ρῶγες, διεμαρτυρήθηκε ἓνας ξωμάχος.

— Τὸ παραδέχομαι, γέρο Νικόλα. Κάποτε - κάποτε γεύε-
ται καὶ αὐτὸς τὸν ἐκλεκτὸ καρπό. Ἄλλὰ τὸ ζήτημα εἶναι ἂν
κάμνῃ τὸ κακό, ποὺ προξενοῦν στὰ σταφύλια τὰ ἄλλα πλά-
σματα, ιδίως τὰ πτηνά. Αὐτὴ τὴν ἐποχὴ τῆς «παγκαρπίας»,
ὅπως γνωρίζετε, καὶ οἱ σκύλοι ρίχνονται στὰ σταφύλια. Πῶς
συμβαίνει λοιπὸν νὰ τὰ ἔχωμε μόνον μὲ τὸν σκαντζόχοιρο,
ἓνα-ζῷο πραγματικὰ εὐεργετικὸ στὸν ἄνθρωπο.

Ἄλλὰ, φίλοι μου, οἱ περισσότεροι ἀπὸ μᾶς, ἄς μὴν τὸ
κρύβωμε, τὸν κυνηγᾶμε γιὰ τὸ νόστιμο κρέας του. Πολλοὶ
ἄνθρωποι σκέπτονται τὸ κέρδος τῆς στιγμῆς καὶ ἀδιαφοροῦν
γιὰ τὰ λοιπά.

Ὅλοι γνωρίζομεν, ὅτι ὁ σκαντζόχοιρος ἐξολοθρεύει
κάθε τρωκτικὸ, βλαβερὸ στὴ γεωργία, καὶ καταδιώκει
πολὺ τὰ φίδια καὶ μάλιστα τὴν ὄχιά. Ἔχετε ἀντίρρηση; χορ

— Κάθε ἄλλο ! εἶπαν πολλὲς φωνές.

— Στὸν τόπο μας, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ τρωκτικά, ὑπάρχουν καὶ παραπολλὰ φίδια. Ἀπὸ ὅλη τὴν Εὐρώπη, ἡ ἑλληνικὴ γῆ ἔχει τὶς περισσότερες ποικιλίες ἐρπετῶν. Κάθε χρόνο μετράμε μερικὰ θύματά των σὲ ἀνθρώπους καὶ ζῶα.

— Τὶς προάλλες μᾶς ἔσκασε ὁ γαΐδαρος, ἐπειτάχθηκε ὁ μικρὸς Γιαννακός, γιατί τὸν ἐδάγκασε μιὰ καταραμένη στὸ μουσούδι...

Ὅλοι ἐγέλασαν μὲ τὸν χαριτωμένο τρόπο, πὺ τὰ εἶπε.

— Νὰ μιὰ ζημιὰ ἔξαφνα, παρετήρησεν ὁ γεωπόνος. Λογαριάσατε πόσες τέτοιες προλαβαίνει ὁ σκαντζόχοιρος. Ἕνας Γάλλος ἐπιστήμων εἶπε κάποτε, ὅτι «ὁ Θεός, ἐπειδὴ ἴσως μετενόησε, πὺ ἐδημιούργησε τὴν ὀχιά, ἔστειλεν ἔπειτα ἐναντίον της τὸν ἀκανθόχοιρο, ὠπλισμένο μὲ τὰ φοβερά του ἀγκάθια».

Δυὸ διαβάτες ἐσταμάτησαν καὶ ἐχαιρέτισαν. Ἐπειτα ἐπλησίασαν τὸν κύριο γεωπὸνο καὶ τοῦ ἐζήτησαν μιὰ συμβουλή. Ἐτσι ἡ συζήτησι ἐκόπηκε. Τότε τὰ παιδιὰ ἐκράτησαν τὸν σκύλο καὶ ἄφησαν ἐλεύθερο τὸ ἀγκαθωτὸ ζῶο. Ἐκεῖνο ἐξεθάρρεψε καὶ ἐχώθηκε στοὺς θάμνους.

Ὅταν ἔφυγαν οἱ περαστικοί, ἡ συζήτησι συνεχίσθηκε.

— Ἡξεύρεις, κύριε Πέτρο, εἶπεν ὁ γέρο Νικόλας, τὴν ἄνοιξι ὁ διδάσκαλος μοῦ ἔλεγε πὺς ὁ σκαντζόχοιρος καὶ νὰ δαγκαθῇ ἀπὸ ὀχιά δὲν ψοφᾷ.

Οἱ ἄλλοι ἔδωσαν προσοχή.

— Σωστὰ σοῦ εἶπε. Ὀλίγα χρόνια εἶναι, πὺ ἔγινε γνωστὸ αὐτὸ τὸ πρᾶγμα, ἔπειτα ἀπὸ πειράματα σ' ἓνα εἰδικὸ ἴδρυμα τῆς Γαλλίας. Ἐκεῖ διατηροῦν πολλὲς ὀχιές.

Ἀλλοτε ἐνομίζαμε, ὅτι ὁ σκαντζόχοιρος πλησιάζει τὴν ὀχιά, τῆς δαγκάνει τὴν οὐρὰ καὶ ἀμέσως γίνεται σφαῖρα. Αὐτὸ δὲν εἶναι σωστό. Τὴν ὀχιά τὴν πλησιάζει ἄφοβα καὶ

προβάλλει τὸ ρύγχος του, ὥσάν νὰ θέλῃ νὰ τὴν μυρισθῇ. Ἐκεῖνη τότε ὀρμᾷ καὶ τὸν δαγκάνει στὸ ρύγχος. Αὐτὸς γλείφει τὸ δαγκαμένο μέρος καὶ πάλι κινᾷ πρὸς τὰ ἔμπροσ. Δεύτερο δάγκαμα ἢ ὀχιά. Εὐρίσκει ὅμως καὶ αὐτὸς τὴν εὐκαιρία καὶ ἀρπάζει τὸ φίδι ἀπὸ κάπου. Ἐκεῖνο κτυπιέται τότε ἐπάνω στ' ἀγκάθια του, καταπληγώνεται καὶ ψοφᾷ. Ἄν τὸ ζῶον πεινᾷ, τρώγει ἐπὶ τόπου ἓνα μέρος τοῦ φιδιοῦ. Ἄν ὄχι, τὸ μεταφέρει στὴν φωλιά του.

Ἡξεύρω τί θὰ μὲ ἐρωτήσης, γέρο Νικόλα, εἶπε τώρα ὁ γεωπόνος. Θὰ μ' ἐρωτήσης γιατί δὲν ψοφᾷ ὁ σκαντζόχοιρος, ἔπειτα ἀπὸ τόσα δαγκάματα. Ἐδῶ κυρίως εἶναι ἡ ἀνακάλυψι, πὺν ἔκαμαν οἱ εἰδικοί: Τὸ δηλητήριο, πὺν χύνει στὴν πληγὴ ἢ ὀχιά, ἐνῶ εἶναι ἀρκετὸ νὰ θανατώσῃ κάποτε ἄνθρωπο, δὲν φέρει καμμιά βλάβη στὸ ἀκανθωτὸ ζῶο. Αὐτὸ γιὰ νὰ ψοφήσῃ πρέπει νὰ δαγκαθῇ ἀπὸ τὴν ὀχιά τριάντα περίπου φορές. Καὶ κάθε φορὰ νὰ χύνεται στὴν πληγὴ ἢ παραπάνω ποσότης, κάπου δηλαδὴ ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ χιλιοστόγραμμα δηλητηρίου. Τόση ἀντίστασι δείχνει τὸ σῶμά του.

Δὲν πρέπει λοιπὸν νὰ ἀφήνωμε νὰ ἐξοντώνεται αὐτὸ τὸ εὐεργετικὸ ζῶο. Καὶ σημειώσατε τοῦτο: Σὲ ὅλη τὴν μεσοβρινὴ καὶ νότια Ἑλλάδα ὁ σκαντζόχοιρος εἶναι τὸ μορφωτικὸ ζῶο, πὺν κυνηγᾷ ἀποτελεσματικὰ τὰ φαρμακερὰ φίδια. Στὴν βόρειο Ἑλλάδα εἶναι καὶ οἱ πελαργοί.

Σεῖς οἱ μικροὶ ἀκοῦτε καὶ προσέχετε. Ἐμεῖς οἱ μεγάλοι ἐξήσαμε τὰ μικρά μας χρόνια, ὅταν οἱ ἐπιστῆμες δὲν ἦσαν τόσο ἀναπτυγμένες. Γι' αὐτὸ ἐπιμένομε σήμερα σὲ μερικὰ πράγματα, μὴ σωστά, πὺν τὰ διατηροῦμε ὅμως «κατὰ παράδοσι».

Θ. Μακρόπουλος

21. ΤΟ ΜΥΔΙ ΚΑΙ Ο ΠΟΝΤΙΚΟΣ

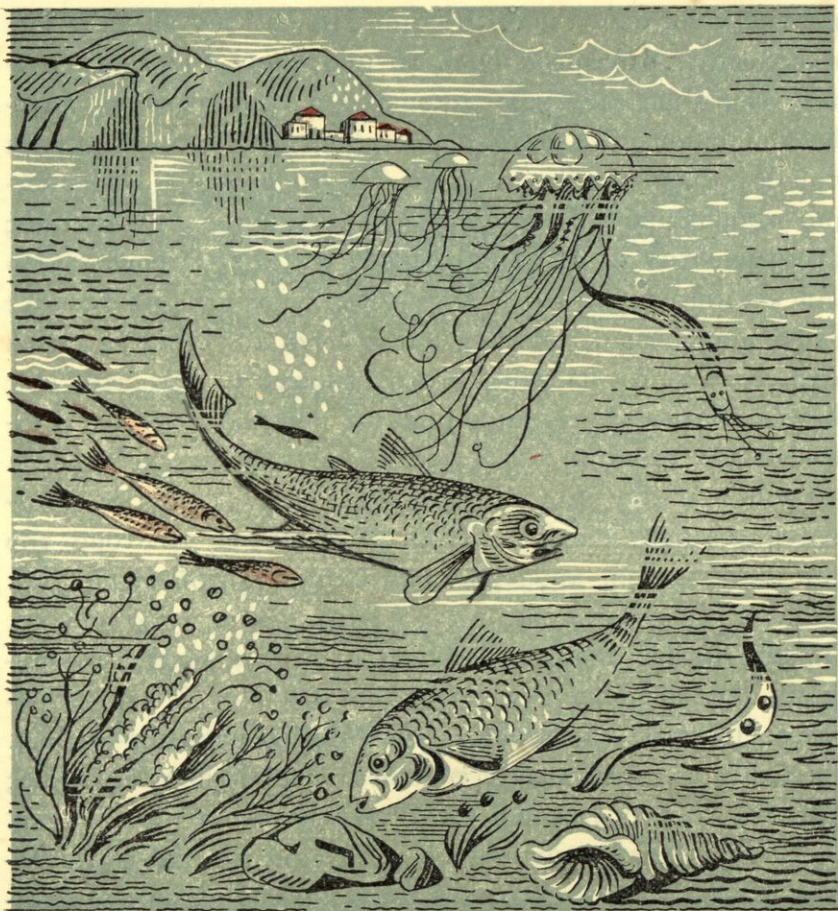
"Αν ρίξετε ένα πήλινο κανάτι στη θάλασσα καὶ τὸ ἀνασύρετε ἔπειτα ἀπὸ κάμποσο καιρὸ, εἶναι πιθανὸν νὰ εὑρετε μέσα ἓνα ὀκταπόδι." Ἀν ὅμως ἀφήσετε σ' ἓνα ἥσυχο μέρος τοῦ βυθοῦ ἓνα ξύλο ἢ ἓνα σίδερο, θὰ ἰδῆτε, ἔπειτα ἀπὸ ἓνα διάστημα, νὰ σχηματίζεται ἐκεῖ ἐπάνω μιὰ ὁλόκληρη ἀποικία ἀπὸ μύδια. Τέτοιες ἀποικίες συναντᾷ κανεὶς σὲ πολλὰ μέρη, ὅταν ὁ βυθὸς εἶναι κατάλληλος καὶ τὰ νερὰ ἥσυχα. Εἶναι οἱ ἀρχαιότερες ἀποικίες τῆς ὑψηλίου, πολὺ παλαιότερες ἀπὸ τὶς ἀποικίες τῶν Φοινίκων καὶ τῶν Ἑλλήνων.

Τὸ μύδι, προστατευόμενον ἀπὸ τὸ διπλὸ ὄστρακό του, ποὺ ἀνοίγει καὶ κλείει ὥσάν τσιμπίδα, δὲν ἀντιμετωπίζει πολλοὺς κινδύνους, οὔτε ἔχει πολλοὺς ἐχθρούς. Δὲν φοβᾶται σχεδὸν κανένα, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν ἀστερία - τὸν σταυρὸ τῆς θαλάσσης - καὶ τὸν τσαγανό, ὅπως λέγεται ἓνας μικρὸς, τετραπέρατος καβουράκος τοῦ βυθοῦ.

Ὁ πρῶτος, ὁ ἀστερίας, θεωρεῖται καὶ εἶναι ὁ μεγαλύτερος χαλαστής τῆς γενιᾶς τῶν μυδιῶν καὶ τῶν στρειδιῶν. Ζυγώνει τὸ θυμὸν του, τὸ ἀγκαλιάζει, τὸ πιέζει, τὸ ἀνοίγει καὶ τὸ τρώγει.

Ὁ ἄλλος ἐχθρὸς, ὁ τσαγανός, ἔχει ἄλλη τακτική. Αὐτὸς τὸ μύδι τὸ τρώγει σιγά - σιγά. Πῶς ὅμως ἡμπορεῖ καὶ τὸ ἀνοίγει; Χμ! Ἔχει τὸν τρόπο του. Ἀλλά, πρὶν ἐκθέσωμε αὐτὸν τὸν τρόπο, θὰ παρουσιάσωμε ἓναν ἄλλο φαγᾶ, ἓναν ἄλλο περίεργο καὶ ἀπίθανο ἐχθρὸ τοῦ μυδιοῦ στεριανῆς προελεύσεως. Καὶ τώρα πᾶν πρέπει νὰ φέρωμε τὴν συζήτησι στὸν ποντικό, γιὰτὶ αὐτὸς εἶναι ὁ ἀπὸ ξηρᾶς ἐπιδρομεύς.

Ὁ ποντικὸς εἶναι πολυμήχανος. Καταφέρνει δουλειές ποὺ σοῦ ἔρχεται ζαλάδα. Σκαρφαλώνει στὸν τοῖχο, τρυπᾷ,

τὴν σανίδα, κλέβει τ' αὐγά. Τέλος ἀνάμεσα στ' ἄλλα, εἶναι καὶ δεινὸς κολυμβητής. Κάμνει καὶ μακροβούτια. Λαμπρά, ὅλα αὐτὰ εἶναι γνωστὰ καὶ δὲν ἐκπλήττουν κανένα. Ἐκεῖνο ὅμως, ποὺ δὲν ἐπερίμενε κανεὶς εἶναι, ὅτι θὰ ἐπεξέτεινε τὴν δρᾶσί του καὶ μέχρι βυθοῦ! Καὶ ὅμως καὶ αὐτὸ γίνεται. Φθάνει καὶ στὸν βυθὸ ἀκόμη καὶ ἐπιτίθεται στὰ μύδια. Γι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγο τριγυρίζει συχνά.

μυστηριωδῶς στὸ παραθαλάσσιο. Πολλοὶ τὸν ἔβλεπαν καὶ ἀποροῦσαν. Μιὰ ἡμέρα ὅμως τὸ μυστήριον διελυχά-
θη. Εὐρέθηκε ποντικὸς πιασμένος σὲ μιὰ περιέργη παγί-
δα τοῦ βυθοῦ : ἓνα μεγάλο μύδι ἐβαστοῦσε στὴν τσιμπίδα
τοῦ ὀστράκου του ἓναν ποντικὸ ἀπὸ τὸ μουσούδι ! Πειστή-
ριο τρομακτικό ! Τὸ πρᾶγμα ἦτο ὀλοφάνερο. Ὁ ποντικὸς
ἐνοστιμεύοταν τὰ μύδια καὶ κατέβαινε καὶ τὰ ἔτρωγε. Ὅσο
ποῦ ἐπιάσθηκε ἀπὸ ἓνα ! Ἐγεννιόταν ὅμως μιὰ νέα ἀπορία :
Πῶς ἤμποροῦσε ὁ ποντικὸς καὶ ἔτρωγε τὰ μύδια ; Πῶς τὰ
ἄνοιγε ; Καί, ἂν ὑποτεθῇ, ὅτι τὰ ἐπρόφθανε ἀνοικτά, πῶς
δὲν ἐπιανόταν τόσον καιρὸ ; Μὲ τί τρόπο ὁ ποντικὸς ἀπο-
φεύγει τὴν τσιμπίδα καὶ γενικὰ πῶς καταφέρνει καὶ τρώγει
τὸ μύδι ; Λοιπὸν ἰδοὺ τὸ τέχνασμα ! Ὅταν ὁ ποντικὸς δια-
κρίνῃ ἀπὸ ὑψηλὰ τὸ μύδι ἀνοικτό, παίρνει μὲ τὸ στόμα του
μιὰ πέτρα μικρή, πηγαίνει στὴν ἄκρη καὶ τοῦ τὴν ρίχνει.
Μπλούμ ! Ἐνενήντα τοῖς ἑκατὸ ἡ πέτρα εὐρίσκει τὸν στόχο,
δηλαδὴ πέφτει ἀκριβῶς ἀνάμεσα στὶς δυὸ κουτάλες τοῦ μυ-
διοῦ. Ἐκεῖνο τρομαγμένο προσπαθεῖ νὰ κλείσῃ. Μὰ εἶναι ἀδύ-
νατο. Ἡ πέτρα τὸ ἐμποδίζει. Καὶ ἡ θύρα μένει μισάνοικτη.
Τὰ ὑπόλοιπα εἶναι πλέον ζητήματα μιᾶς ἀπλῆς βουτιάς. Ὅπως
βλέπετε τὸ τέχνασμα εἶναι πολὺ ἔξυπνο καὶ πολὺ ἀπλὸ.

Τὴν ἴδια λοιπὸν μέθοδο μεταχειρίζεται καὶ ὁ τσαγα-
νός. Κουβαλάει καὶ αὐτὸς μιὰ πέτρα καὶ τὴν ρίχνει στὸ ἄνοι-
γμα τῆς θύρας τοῦ στρειδιοῦ ἢ τοῦ μυδιοῦ καὶ ἡ θύρα δὲν
ἤμπορεῖ νὰ κλείσῃ πλέον. Καὶ τότε ἐκεῖνος μπαίνει μέσα
ἄφοβα καὶ στρώνεται στὸ φαί. Μιμεῖται ἄρα γε τὸν ποντικὸ
ἢ ὁ ποντικὸς ἐπῆρε τὸ σχέδιο ἀπὸ τὸν τσαγανό ; Σὲ ποῖον ἀνή-
κει ἡ πατρότης τῆς ἐφευρέσεως ; Ἡ πρόκειται περὶ ἀπλῆς
συμπτώσεως ; Μᾶλλον αὐτὸ θὰ συμβαίνῃ. Τὰ μεγάλα πνεύ-
ματα πάντοτε συναντῶνται.

« Ἐδῶ Βυθός » (Ἐκδοσις Σαλιβέρου)

Θέμος Ποταμιᾶνος

22. ΤΟ ΠΥΡΟΦΑΝΙ

Καίει τὸ πυροφάνι τοῦ ψαῤῃ
κι οἱ σταλακτίτες λάμπουν σὰν ἀστέρια
καὶ στῆς σπηλιᾶς τὰ διάφανα νερὰ
φεγγοβολοῦν καντήλια κι ἅγιοκέρια.

Τῆς νυκτερίδας τρίζουν τὰ φτερὰ
καὶ στίς φωλιές ξυπνοῦν τὰ περιστέρια
καὶ σπαρταροῦν τὰ ψάρια ἀστραφτερά
ἀπ' τὸ καμάκι στοῦ ψαῤῃ τὰ χέρια.

Ἐπάνω στῆς σπηλιᾶς τὴν κορυφή,
μέσ' ἀπ' τὰ μούσκλια καὶ τὰ πολυτρίχια,
σταλάζει βρῦση ἀνώφελη, κρυφή.

Καὶ πέρα, ἀπὸ μιὰ τρύπα σκοτεινὴ,
στοὺς βράχους ἀκονίζοντας τὰ νύχια,
μιὰ φώκια ἀπαρηγόρητα θρηνεῖ.

« Γ α λ ῆ ν η »

Γεώργιος Δροσίνης

23. Η ΒΕΛΑΝΙΔΙΑ ΔΙΗΓΕΙΤΑΙ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ

1. « Ἐγεννήθηκα ἀπὸ ἓνα βελανίδι, πού ὁ ἄνεμος τὸ ἄρπαξε ἀπὸ μία μεγάλη βελανιδιά καὶ τὸ ἔρριξε κοντὰ στὸ δάσος.

» Χωρὶς καμμιά περιποίησι, χωρὶς κανέναν νὰ φροντίζῃ γιὰ μένα, ἐμεγάλωσα μονάχη μου σιγὰ σιγὰ. Καὶ ὕστερα ἀπὸ πολλὰ χρόνια, ἐπάνω ἀπὸ διακόσια, ἔγινε καὶ ἐγὼ μεγάλη βελανιδιά.

2. » Οἱ ρίζες μου ἐπροχώρησαν βαθιὰ καὶ ξαπλώθηκαν μέσα στὴ γῆ, ὅσο ἀπλώνονται ἐπάνω στὸν κορμὸ μου καὶ τὰ κλαδιά μου ὀλόγυρα. Ἐνα μεγάλο δένδρο πρέπει νὰ ἔχῃ μεγάλες καὶ δυνατὲς ρίζες, γιὰ νὰ στηρίζεται καλά.

» Τὰ κλαδιά μου ἐμεγάλωσαν καὶ ἀπλώθηκαν σ' ὅλες τὶς μεριές, ὥσάν πελώρια χέρια.

» Ἐρριξα πολὺ μεγάλο ἀνάστημα καὶ ἐπέρασα ὅλα τὰλλα δένδρα πού εἶναι ἐδῶ. Ὁ κορμός μου στὰ μικρά μου χρόνια ἦταν λεπτὸς καὶ τρυφερός· μετὸν καιρὸ ὅμως ἔγινε χονδρὸς καὶ δυνατός. Καὶ ἡ φλούδα μου, ὅταν ἤμουν μικρή, ἦταν πρασινωπὴ καὶ μαλακὴ· λίγο λίγο κι αὐτὴ πήρε χρῶμα μαυριδερό, ἔγινε σκληρὴ καὶ γέμισε σχισμάδες.

3. » Ὀλίγο πὺδ πέρα ἀπὸ μένα εἶναι καὶ ἄλλες βελανιδιές, πολὺ γέρικες. Μὲ περνοῦν πολλὰ χρόνια.

» Εἶναι, ὥσάν νὰ εἰποῦμε, γιαγιάδες μου καὶ παραγιαγιάδες μου. Ὁ κορμός τους εἶναι γεμᾶτος ἀπὸ κουφάλες καὶ ρόζους καὶ τὰ κλωνάρια τους εἶναι ὅλο ρόζοι.

4. » Τὰ φύλλα μου εἶναι πολλὰ καὶ πυκνά, ἀλλὰ μονάχα στὴν ἄκρῃ τῶν κλαδιῶν. Στὴ μέση δὲν ἔχω πολλὰ φύλλα· γι' αὐτὸ ὅποιος στέκεται κοντὰ στὸν κορμὸ μου ἢ μπορεῖ νὰ ἰδῇ ὡς ἐπάνω στὴν κορυφή μου.

» Κάτω ἀπὸ τὴ φυλλωσιά μου φυτρώνουν λογῆς λογῆς

άνοιξιάτικα φυτά και άγριολούλουδα. 'Ο ήλιος περνᾷ μέσα από τη φυλλωσιά μου και φθάνει ως τὸ χῶμα και τοὺς δίνει ζωή.

» 'Ο ήλιος! "Αχ! πῶς τὸν ἀγαπῶ! Δὲν ξέρω, ἂν εἶναι ἄλλο δένδρο στὸν κόσμο, ποὺ νὰ ἀγαπᾷ τὸ φῶς και τὴ ζεστασιά ὡσὰν κι ἐμέ.

» Δὲν πολυβιάζομαι νὰ βγάλω τὴν ἄνοιξι τὰ πριονωτὰ φύλλα μου· φοβοῦμαι τὸ κρύο και περιμένω νὰ ζεστανηῇ ὁ καιρὸς και τὰ φύλλα μου βγαίνουν ὄχι χωριστὰ τὸ καθένα,

ἀλλὰ φοῦντες φοῦντες καὶ ἔχουν ἓνα κοτσάνι, γιὰ νὰ ἡμπο-
ροῦν νὰ γυρνοῦν στὸν ἀγαπημένο ἥλιο.

5. » Ὁ καρπός μου εἶναι ἡ πιὸ θρεπτικὴ τροφή γιὰ τοὺς
χοίρους. Βελανίδια ἔδινε καὶ ἡ Κίρκη στοὺς συντροφους τοῦ
Ὀδυσσέως καὶ ἔτρωγαν, ἀφοῦ τοὺς μετεμόρφωσε σὲ χοί-
ρους, ὅπως λέει ἡ ἱστορία.

» Μὰ καὶ τὰ φλουδωτὰ κουπάκια τῶν βελανιδιῶν μου
καὶ ἡ φλούδα μου δὲν εἶναι πράγματα ἄχρηστα· μ' αὐτὰ
οἱ βυρσοδέψες κατεργάζονται τὰ δέρματα.

» Ἐλθσμένησα νὰ σᾶς εἰπῶ, πὼς τὰ φύλλα μου καὶ τὰ
κλαδιά μου, τὸ καλοκαίρι, τὰ δαγκάνουν κἄτι μικρὰ ζφύφια.
Στὸ κάθε δάγκαμα γίνεται ἓνα ἐξόγκωμα ὥσάν καρύδι. Ἐκεῖ
μέσα τὰ μικρὰ ζφύφια φυλάγουν τ' αὐγά τους.

» Τὰ καρύδια αὐτὰ τὰ λένε κηκίδια καὶ τὰ μεταχει-
ρίζονται γιὰ γιαιτρικό· ἀκόμη γιὰ νὰ κάμουν μελάνη· καὶ οἱ
χωρικοὶ γιὰ νὰ βάφουν μαῦρα, ὅταν θέλουν, τὰ μάλλινα
ὑφάσματά τους.

6. » Τώρα νὰ σᾶς εἰπῶ καὶ γιὰ τὸν κορμό μου. Στὸν
κορμό μου τὸ μέσα ξύλο, ἡ καρδιά, ὥσάν νὰ εἰποῦμε, εἶναι
στακτερὴ καὶ τόσο σκληρή, ποὺ δὲν ἡμπορεῖ εὐκολὰ νὰ τή χα-
ράξῃ τὸ μαχαίρι. Τὸ ἄλλο ξύλο, ποὺ εἶναι ὀλόγυρα στὴν καρ-
διά καὶ γειτονεύει μὲ τὴ φλούδα μου, εἶναι κιτρινωπὸ καὶ
μαλακό. Αὐτὸ μὲ κάνει καὶ ζῶ. Ἀπ' αὐτὸ περνοῦν οἱ χυμοί,
ποὺ ἀνεβαίνουν ἀπὸ τὶς ρίζες καὶ φθάνουν ὡς τ' ἀκροκλάδια.

» Ἡ καρδιά μου πάλι μὲ συγκρατεῖ στερεὰ καὶ μὲ κάμνει
νὰ μὴ φοβοῦμαι τὸν ἄνεμο, ὅσο δυνατὰ καὶ ἂν φυσᾷ. Τὸ ξύ-
λο τῆς καρδιάς μου εἶναι πολὺ χρήσιμο στοὺς ἀνθρώπους.

» Ὅταν ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ ξύλο, ποὺ νὰ μὴ σαπίξῃ στὸ
νερό, ποὺ νὰ εἶναι αἰώνιο, τρέχουν νὰ εὔρουν καρδιά βελα-
νιδιάς καὶ κάνουν γεφύρια, βάρκες, καράβια καὶ σπίτια.

7. » Μὲ τὸ ἄλλο μου ξύλο, τὸ κιτρινωπό, κάμνουν ἔπιπλα, πὺν εἶναι προφυλαγμένα ἀπὸ τὸ νερὸ καὶ δὲν ἔχουν φόβονὰ σαπίσουν. Αὐτὸ τὸ ξύλο τὸ μεταχειρίζονται καὶ γιὰ κάψιμο στοὺς φούρνους, σὲ τζάκια, σὲ θερμάστρες, καὶ μὲ τὰ κλαδιά μου κάμνουν τὸ πιὸ καλὸ ξυλοκάρβουνο, τὸ ἄγριο, ὅπως λέγουν οἱ νοικοκυρές.

» Τὸ κιτρινωπὸ ξύλο μου εἶναι κάποτε κατατρυπημένο. Ἐνα πλῆθος ἔντομα ἔρχονται, τρυποῦν τὴ φλούδα μου, κάμνουν ἐκεῖ μέσα τὴ φωλιά τους καὶ φυλάγουν τ' αὐγά τους· σὲ ἴλιγο τὸ μέρος ἐκεῖνο τοῦ κορμοῦ μου κάτω ἀπὸ τὴ φλούδα γίνεται κούφιο.

8. » Καὶ τώρα πῶς νὰ γλυτώσω ; Ἄς εἶναι καλὰ ὁ φίλος μου ὁ δρυοκολάπτης, τὸ καλὸ πουλὶ μὲ τὸ βαθὺ κόκκινο, τὸ κρεμεζὶ μέτωπο, τὶς πράσινες ἢ ἀσπρόμαυρες πτεροῦγές του καὶ τὴν κοκκινωπὴ οὐρά.

» Αὐτὸ ἔρχεται τακτικὰ καὶ μὲ τὴ δυνατὴ μύτη του ἀρχίζει νὰ κτυπᾷ τὸν κορμὸ μου : τὰκ τὰκ τὰκ. Ἀπὸ τὰ δυνατὰ κτυπήματα ἀντιβουίζει τὸ δάσος καὶ τὸ ἔξυπνο πουλὶ καταλαβαίνει, ὅταν ὁ κρότος εἶναι ξηρός, πῶς τὸ ξύλο εἶναι γερό. « Ἐδῶ δὲν εἶναι τίποτε », λέγει μὲ τὸ νοῦ του, καὶ πηγαίνει παραπέρα.

» Ξαναρχίζει τὸ τὰκ τὰκ καὶ ὅταν ἀκούσῃ τὸ ξύλο νὰ κουνουνίζει, ὅπως κουνουνίζουν τὰ κούφια πράγματα, « ἐδῶ εἵμεθα » λέγει, καὶ μὲ τὴ φοβερὴ μύτη του σκάπτει δυνατὰ, εὐρίσκει τὴ φωλιά καὶ τρώγει ὅλα τὰ ἔντομα.

» Στὰ παλιὰ χρόνια, ὅταν οἱ ἄνθρωποι ἤθελαν νὰ ἐπαινέσουν κανένα γιὰ τὴν παλληκαριά του καὶ τὴ δύναμί του, ἐθυμοῦντο ἐμένα καὶ τὸν παρωμοίαζαν μὲ τὸ ξύλο μου, πὺν εἶναι σκληρὸ σὰν πέτρα».

24. Ο ΠΕΥΚΟΣ

ΕΝΑΣ πεῦκος μέσ' στὸν κάμπο
γέρας' ὁ φτωχός,
Στέκει ἐκεῖ πρωὶ καὶ βράδυ
μοναχός.

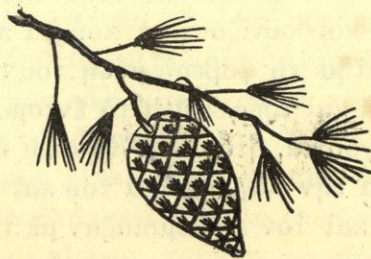
Ἔχασε μεγάλους κλώνους,
ἔμαθε πολλά,
Ζῇ διακόσια τόσα χρόνια
στρογγυλά.

Ἄκουσε τὰ καριοφίλια,
εἶδ' ἄρματωλούς,
Πέρασε πολέμους, μπόρες,
κεραυνούς.

Μὰ βαστάει σὰν παλληκάρι,
ὅσο κι ἂν γερνᾷ,
Κι ἀγναντεύει πέρα ὡς πέρα
τὰ βουνά.

« Παιδικὰ τραγούδια »

Ζαχαρίας Παπαντωνίου

2^{ος} ΚΥΚΛΟΣ
ΧΕΙΜΩΝ

25. ΧΕΙΜΩΝΑΣ

ΚΑΤΩ ἀπ' τῇ στέγῃ τοῦ ζευγαῖ
στὰ καπνισμένα ξύλα
φυσᾷ ὁ βοριάς στήν ἔρημη
φωτιὰ μ' ἀνατριχίλα.

Καὶ σέρνει τὰ μηνύματα
τῆς βαρυχειμωνιάς
κατὰ τὸν κάμπο χύνοντας
τὸ δάκρυ του ὁ χιονιάς.

Τὰ στάχνα δὲ βεργολυγοῦν,
τ' ἀλώνια δὲ γυρίζουν,
τὰ βοῖδαμάξια σώπασαν
στὴ ρύμη πιά νὰ τρίζουν.

Καὶ πέρα μὲς τὸ διάπλατο
τοῦ κάμπου, μοναχὸς
σαλεύει τ' ἀργοπάτητα
τὰ πρόβατα ὁ βοσκός.

« Ἀνοιχτὰ μυστικά »

Ἄλ. Φωτιάδης

1. Ήταν χειμωνιάτικο βράδυ. Ὁ ἀέρας εἶχε πέσει καὶ στὸ περιβόλι ἐβασίλευεν ἡσυχία. Ὡστόσο ὁ οὐρανὸς ἦταν σκεπασμένος ἀπὸ στακτιά καὶ μαῦρα σύννεφα.

Ἐξαφνα ἄρχισαν νὰ πέφτουν ἀπὸ τὸν οὐρανὸ κατὶ μικρὲς πεταλουδίτσες. Ἦσαν νιφάδες χιονιοῦ. Καὶ ἔπεφταν τόσο μαλακά, τόσο ἀπαλὰ ἢ μιὰ κατόπι στὴν ἄλλη οἱ πεταλουδίτσες αὐτές, ποὺ δὲν ἀκούονταν καθόλου. Οἱ μικρότερες μάλιστα ἐχόρευαν στὸν ἀέρα ὥσάν τρελλές. Σιμώνοντας ὁμως ἐλαφρὰ ἐλαφρὰ τοὺς κοιμισμένους θάμνους καὶ τὰ δένδρα, τὰ ἐστόλιζαν μὲ πολὺ γούστο. Δὲν ἐξεχνοῦσαν οὔτε τὸ παραμικρὸ κλαδάκι.

Κι ἔπεφταν κι ὅλο ἔπεφταν ἀπὸ τὸν οὐρανὸ χιλιάδες, ἑκατομμύρια πεταλουδίτσες καὶ ἄφηναν στὴ γῇ τὰ φορεμάτια των, ποὺ ἔμοιαζαν σὰν ἀστρουλάκια. Ἔτσι ἐφόρεσαν καὶ τῆς κληματαριᾶς ἓνα ζεστὸ πανωφόρι καὶ τὴ χλόη τὴν ἐσκέπασαν μ' ἓνα πάπλωμα ἀφράτο, πουπουλένιο.

Τὸ ἴδιο ἔκαμαν καὶ στὰ κάγκελλα καὶ σὲ ὅλα τὰ πράγματα τοῦ περιβολιοῦ. Στὸ καθένα ἔβαλαν ἀπὸ μιὰ σκούφια. Μὰ στὴ βία τους ἐπάνω ἔκαμαν καὶ μερικὰ στραβά. Ἄλλα ἐπῆραν μεγάλες σκούφιες καὶ ἔβλεπες νὰ τοὺς κατεβαίνουν ὡς τ' αὐτιά. Ἄλλα πάλι ἐπῆραν μικρότερες καὶ τοὺς ἐστέκονταν στὴν κορυφή. Μερικὲς ἐμπῆκαν στραβά. Μὰ τί ἔχει νὰ κάμῃ; Φθάνει ποὺ ἐπῆραν ὅλα τὸ δῶρό τους ἐκεῖνο τὸ βράδυ. Κανένα δὲν ἔμεινε παραπονεμένο.

2. Τὴν ἄλλη ἡμέρα τὸ περιβόλι ἦταν ἀγνώριστο. Μὰ τί ξάφνισμα ἦταν ἐκεῖνο, τί χαρά, τί πανηγύρι σὰν ἐξύπνησαν ὅλα καὶ εἶδαν τὰ λευκά τους δῶρα. Οἱ θάμνοι δὲν ἐτολμοῦσαν νὰ κινηθοῦν, μήπως καὶ τοὺς πέσουν τὰ ὄμορφα στολίδια.

Ἡ γλὴν ἦταν πολὺ εὐχαριστημένη μὲ τὸ ἀφραῖτο, τὸ ἀπαλό
της πάπλωμα. Ἡ γριὰ κληματαριά, πού ἄλλοτε ἐξυπνοῦσε
πρώτη ἀπ' ὅλους, σήμερα ἐξύπνησε τελευταία. Τόσο γλυκὰ
ἐκοιμήθηκε κάτω ἀπὸ τὸ ζεστό της ἐπανωφόρι. Ἀπ' ὅλα
ὅμως πιδ πολὺ ἐχάρηκαν τὰ κάγκελλα τοῦ φράκτη.

— Θὰ μᾶς τ' ἀφήσουν ἄρά γε γιὰ πάντα τὰ ὁμορφα αὐτὰ
σκουφιά ; ἐρωτοῦσαν.

Ἀλλὰ δὲν ἐπρόφθασαν καλὰ καλὰ νὰ χαροῦν τὰ δῶρά
τους, ὅταν ἔξαφνα ἀκούσθηκαν κᾶτι φωνὲς χαρούμενες καὶ
σὲ ἴλιγο τὸ περιβόλι ἐγέμισεν ἀπὸ παιδιὰ.

Θεέ μου ! τί τρέλλες ἦσαν ἐκεῖνες, σὰν ἀντίκρυσαν τὸ
ἀπαλό, τὸ κατάλευκο χιόνι ! Ἄλλα κυλιόνταν χάμω καὶ
ἄλλα πάλι κυνηγιόνταν μὲ τὶς φοῦκτες γεμάτες χιόνι.

Σὲ ἴλιγο ἀναψε καὶ ὁ χιονοπόλεμος. Πῶ πῶ, τί κακὸ
ἦταν ἐκεῖνο. Δὲν ἔμεινε στολίδι γιὰ στολίδι στὰ χαμόδενδρα.
Ἀκόμη καὶ στὰ ὑψηλὰ δένδρα ἐφθάναν οἱ μπάλες. Πᾶνε καὶ
οἱ σκούφιες πού ἐφοροῦσαν τὰ κάγκελλα, πάει καὶ τὸ ἐπανω-
φόρι τῆς κληματαριᾶς. Σωστή καταστροφή ! Τὰ παιδιὰ ὅμως
ἦσαν ἐνθουσιασμένα. Κατακόκκινα τὰ μάγουλά τους καὶ τὰ
μάτια τους ἄστραπταν ἀπὸ χαρά. χολ.

27. ΣΤΑ ΚΡΥΑ ΚΑΙ ΣΤΑ ΧΙΟΝΙΑ

1. Βαρὺς χειμῶνας πλάκωσε καὶ οἱ χωρικοί, κλεισμένοι τὰ βράδια στὰ σπίτια τους, μαζεύονται ὅλοι γύρω στὴ φωτιά.

Ἐκείνη τὴ νύκτα ὁ ἄνεμος ἐβούιζε πρὸ ἄγρια ἀπὸ κάθε ἄλλη φορά.

Στὸ σπίτι τοῦ γέρο - Φώτη ἡ γωνιὰ ἄναβε ὀλόφλογη καὶ ἔχυνε σ' ὅλο τὸ δωμάτιο εὐχάριστη πύρα. Ὅλοι τοῦ σπιτιοῦ ἦσαν καθισμένοι γύρω στὴ φωτιά.

Ἡ Γιώργαινα ράβει ἓνα φορεματάκι τοῦ παιδιοῦ· ἡ Χρυσάνθη γνέθει, ὁ Γιώργης πυρώνει τὰ χέρια του καὶ ὁ γέρος συνδαυλίζει τὴ φωτιά.

2. Ὁ Δημήτρης, πρὸ τοῦ ἀρέσουν τὰ μαντέματα, ἀρχίζει πρῶτος, γιὰ νὰ παρακινηθοῦν καὶ οἱ ἄλλοι. Ἀπὸ ἐκεῖ τὰ μαθαίνει καὶ τὰ λέγει καὶ στὰ ἄλλα τσοπανόπουλα καὶ τοὺς παίρνει ἓνα σωρὸ «κάστρα».

— Ἀπόψε θὰ σᾶς εἰπῶ μαντέματα, πρὸ δὲν θὰ τὰ εὔρη κανένas, τοὺς λέγει. Ἀκοῦστε ἓνα :

Τέσσεροis στέκονται,

δὺὸ ἀκοῦνε,

ἓνας σκάφτει,

κι ἓνας θυμιατίζει.

Τί εἶναι; x3yop. op.

Σκέπτονται ὅλοι, βάζουν μὲ τὸ νοῦ τους κάμποσα πράγματα, ἀλλὰ κανεῖς δὲν ὑποψιάζεται πὼς εἶναι τὸ γοῦροῦνι μὲ τὴν οὐρά του.

— Εὔρετέ το λοιπόν! τοὺς πεισμώνει ὁ Δημήτρης. Καὶ ἐπειδὴ κανεῖς δὲν τὸ εὐρίσκει, τοῦ δίδουν ἀπὸ ἓνα «κάστρο» ὁ καθένας νὰ τοὺς τὸ εἰπῇ.

— Τέτοια δύσκολα μαντέματα μονάχα ὁ Γιώργης ἤξεύρει ξαναλέγει ὁ Δημήτρης σὲ ἴλιγο. Μὰ νὰ πὺν σᾶς εἶπα καὶ ἐγὼ ἓνα!...! Καὶ αὐτὸ πὺν θὰ σᾶς εἰπῶ τῶρα, δὲν θὰ τὸ εὔρη κανεῖς σας. Ὅποιος τὸ ξέρει ἐδῶ θὰ φανῇ!...

*Μικρὴ μικρὴ νοικοκυρά
μεγάλῃ πίττα κάνει.*

Τί εἶναι;

Καὶ αὐτὸ τοὺς τὸ εἶπε, γιατί ὅσο καὶ ἂν ἐσκέφθηκαν, δὲν ἐπῆγε ὁ νοῦς των στὴ μέλισσα.

3. Ἐγὼ θὰ σοῦ εἰπῶ ἓνα, λέγει ὁ Γιώργης, καὶ νὰ σὲ ἰδῶ ἂν τὸ εὔρης.

*Τὸ φίδι τρώει τὴ θάλασσα
καὶ ἡ θάλασσα τὸ φίδι.*

Τί εἶναι;

— Τὸ λυχνάρι μὲ τὸ φυτίλι, ἐπετάχθηκεν ὁ Δημήτρης.

— Τὸ πέτυχες! τοῦ λέγει ὁ Γιώργης. Μὰ τώρα θὰ σοῦ εἰπῶ δύο, πὺν εἶναι τὸ ἴδιο πρᾶγμα. Νὰ ἴδοῦμε, θὰ τὰ εὔρης καὶ αὐτά;

— Πές τα καὶ θὰ τὰ εὔρω! τοῦ ἀπαντᾷ.

— Ἀκουσε λοιπὸν τὸ πρῶτο:

*Μιά κόρη λυγερή
βῆμα βῆμα περπατεῖ
καὶ ἴσως της πηγαίνει
μιὰ γριὰ βλογιοκομμένη!
Τί εἶναι;*

— Ἀκουσε τώρα καὶ τὸ δεύτερο:

*Ἔχω μιὰ προβατῖνα
ἀπὸ τὸ λαιμὸ τῇ δένω
κι ἀπὸ τὴν οὐρὰ τῇ σέρνω!
Τί εἶναι;*

Ὁ Δημήτρης τὸν ἔβαλε καὶ τοῦ τὰ εἶπε πάλι καὶ πάλι, μὰ δὲν τὰ εὔρηκε. Τότε καὶ οἱ ἄλλοι τοῦ ἔταξαν σπουδαῖα κάστρα, γιὰ νὰ τοὺς τὰ φανερώσῃ.

— Μὰ γιὰ σκεφθῆτε λιγάκι ἀκόμη! τοὺς λέγει. Ὁ κόσμος τὸ χρειάζεται ὅλη τὴν ὥρα!

Τοὺς ἐβασάνισε κάμποσο, ἔπειτα τοὺς ἐμαρτύρησε πὺς εἶναι ἡ βελόνα μὲ τὴν δακτυλήθερα, πὺν ὁμοιάζει ὥσάν βλογιοκομμένη.

— Ἔ! φθάνει πὰ τὰ κάστρα, πὺν ἐπῆρες, Γεώργη, εἶπεν ὁ γέρο-Φώτης· τώρα εἶναι καιρὸς νὰ σχολάσωμε.

Γεώργιος Α. Μέγας

28. ΧΕΙΜΩΝΙΑ

Στὸ χωριὸ μὲ τ' ἄσπρα σπίτια
ἦρθε ἡ χειμωνιά
μαζευθῆκαν τὰ σπουργίτια
καὶ ζητοῦν ζεστὴ γωνιά.
Ἔξω ἀπ' τοῦ χωριοῦ τὰ σπίτια
ἦρθε ἡ παγωνιά.

Τὰ κλαριὰ δὲν ἔχουν φύλλα
σπόρος πουθενά,
μέσ' στὸ τζάκι ἀνάψαν ξύλα
κι ἔξω τὸ πουλὶ πεινᾷ.
Τὰ κλαριὰ γυμνὰ ἀπὸ φύλλα,
σπόρος πουθενά.

Τὸ καλὸ παιδὶ θ' ἀνοίξῃ
τότε, τί χαρά!
Καὶ τὰ ψίχουλα θὰ ρίξῃ
στὰ πουλάκια τὰ μικρά.
Τὸ θολὸ τζάμι θ' ἀνοίξῃ
τότε, τί χαρά.

Μιὰ καὶ δυὸ θὰ φτερουγίσουν
μέσα στὴν αὐλή,
Τὴν κοιλιὰ τους νὰ γεμίσουν,
ποὺ ἦταν ἄδεια ὥρα πολλή,
καὶ γι' ἄλλου θὰ ξεκινήσουν,
ὥρα τους καλή.

Μιχ. Α. Στασινόπουλος

29. «... ΚΑΙ ΕΠΙ ΓΗΣ ΕΙΡΗΝΗ...»

—« Πλησιάζει παιδί μου, ἡ μεγάλη τῆς Χριστιανοσύνης ἡμέρα, ἡ 25 Δεκεμβρίου. Οἱ Χριστιανοί, παιδί μου, ὅλοι, μὰ ξεχωριστὰ ἐμεῖς οἱ Ἕλληνες, θὰ ἐορτάσωμε καὶ πάλι τὴ γέννησι τοῦ Χριστοῦ μας, ποὺ ἔσωσε τὴν ἀνθρωπότητα ἀπὸ τὴν κακία, ποὺ ἐγέμισε ἐλπίδες τοὺς λαοὺς, ποὺ ἐχαροποίησε χαρὰ μεγάλη τὸν κόσμον. Ὁ οὐρανὸς θὰ ἀντηχήσῃ μὲ τὸ τραγούδι τῶν ἀγγέλων καὶ τῶν ποιμένων, μὲ τὴ δοξολογία τῶν ἀνθρώπων :

*Δόξα ἐν Ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη,
ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία.*

» Τὸ χαριτωμένο θεϊκὸ ἀγοράκι μέσα στὴν ἀγκαλιὰ τῆς μαννούλας του θὰ χαμογελάσῃ, καὶ τὸ ἀνθηρὸ μάγουλό του θὰ σκάσῃ ὥσάν μπουμπουνάκι στὸν πρωῒνὸν ἥλιο. Καὶ θὰ χυθῇ παντοῦ ἡ χαρά, ἡ ἀγαλλίασι, ἡ ἐλπίδα, ἡ λαχτάρα καὶ ὁ πόθος τῆς εἰρήνης. Ὁ μικρὸς Χριστὸς θὰ εὐλογήσῃ τοὺς λαοὺς καὶ θὰ παρηγορήσῃ τοὺς ἀδυνάτους, τοὺς πᾶσχοντας, τοὺς ἀσθενικοὺς καὶ θὰ μεταδώσῃ μὲ τὴν εὐλογία του τὴν ἐλπίδα.

» Κοιμήσου, ἀγόρι μου, καὶ ὁ Χριστὸς μαζί σου... »

Μὲ τέτοια λόγια ἀποκοιμίζει τὸν μικρὸ της Γιαννάκη ἡ μαννούλα του. Τὰ χρυσᾶ λογάκια της, ποὺ τὸν ἐνανοῦριζαν, τοῦ φαίνεται, ὅτι ἀκόμη τὰ ἀκούει στὸν ὕπνο του :

— Κοιμήσου σύ, παιδάκι μου, καὶ ὁ Χριστὸς μαζί σου.

Καὶ ὁ Γιαννάκης τώρα κοιμᾶται καὶ ὄνειρεύεται πὼς ἔκαμε πτερά, πὼς ἦτο πιά ἀγγελοῦδι, μέσα στὸ χορὸ τῶν ἀγγέλων, ὅταν ἄνοιξεν ὁ οὐρανὸς καὶ τὰ ἄστρα ἔλαμψαν νὰ ὑποδεχθοῦν τὸν ἐρχομὸ τοῦ θεικοῦ παιδιοῦ ἀπὸ τὰ οὐράνια.

Πετοῦσε ᾗψηλά, μὲ χιλιάδες ἀγγελοῦδια μὲ τὰ ρόδινα μάγουλα, μὲ τὶς χιονᾶτες φτεροῦγες καὶ τὰ παχουλὰ κορμιά. Ἐπήγαιναν ἀντάμα ἀνεβαίνοντας νὰ ἀνοίξουν οἱ οὐρανοί, νὰ κατεβῇ ὁ Χριστὸς — τὸ θεῖο βρέφος —, νὰ τὸν συνοδεύσουν στὴ γῆ κάτω, γιὰ νὰ φέρουν τὴν εἰρήνη, τὴν ἀγάπη τῶν λαῶν, τὴν εὐλογία. Καὶ νά, ἄνοιξαν οἱ οὐρανοί. Ἐλαμψαν τὰ σκοτάδια καὶ τὰ ἄστρα ἑκατομμύρια ἑκατομμυρίων ἔχυσαν τὸ φῶς των. Καὶ ἀκούσθηκε μελωδικὰ τὸ τραγοῦδι τῶν ἀγγέλων σὲ χίλιες νότες, καθαρὸ καὶ γλυκό :

Χριστὸς γεννᾶται δοξάσατε,
Χριστὸς ἐξ οὐρανῶν ἀπαντήσατε,
Χριστὸς ἐπὶ γῆς ὑψώθητε...

Τί φωνές, τί μελωδίες!! Καὶ ἀνάμεσα στὶς χιλιάδες φωνές καὶ ὁ Γιαννάκης σμίγει τὴ μελωδική του φωνούλα.

Καὶ κατεβαίνουν τώρα τὴν οὐράνια σκάλα, καὶ οἱ μελωδίες στὸ κατέβασμα μεγαλώνουν καὶ δυναμώνουν. Τὸ θεϊκὸ βρέφος, ποὺ φέρνει τὴν εἰρήνη καὶ τὴ χαρὰ, χαμογελᾷ καὶ τὸ χαμόγελό του γίνεται τριαντάφυλλα, ποὺ ἀφήνουν τὰ μυρωδάτα φύλλα τους μαζὶ μὲ τὶς ἐλπίδες, ποὺ δυναμώνουν τὴ χαρὰ. Καὶ τὸ τραγούδι, τὸ ἀγγελικόν, χύνεται ἀπὸ χιλιάδες μυρωμένα στόματα ρυάκι ἀκούραστο :

*Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη
ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία.*

Ἔτσι ἐπέρασεν ἐλπιδοφόρα ἡ νύκτα. Καὶ στὸ λάλημα τῶν πετεινῶν, ἐξύπνησε καὶ ὁ Γιαννάκης εὐτυχισμένος γιὰ τὸ οὐράνιο ταξίδι του. Ἐξύπνησε μὲ τοὺς ἥχους τῆς χαρμόσνης καμπάνας, ποὺ διαλαλεῖ τὴν εἰρήνη τοῦ κόσμου.

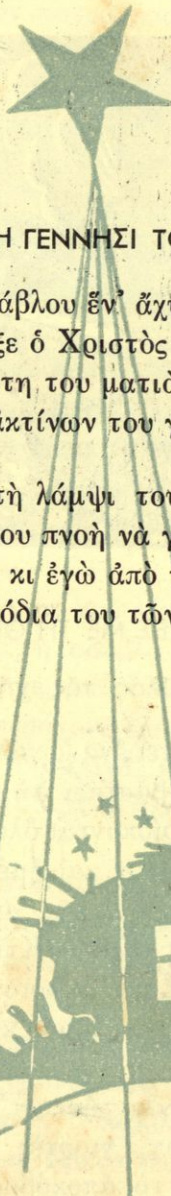
— Μαννούλα μου, ποῦ εἶναι τὰ πτερά μου, ποὺ ἐπετοῦσα ὡς τώρα ; Ποῦ εἶναι ;

— Τὰ πτερά σου, παιδί μου, ἔγιναν ἐλπίδες. Τώρα πὰ θὰ μᾶς ἔλθῃ τὸ φῶς καὶ ἡ χαρὰ τῆς εἰρήνης, θὰ μᾶς ἔλθῃ ἡ γαλήνη καὶ ἡ εὐδαιμονία. Δὲν θὰ πεθαίνουν οἱ ἄνθρωποι καὶ τὰ ὀρφανὰ παιδιὰ ἀπὸ τὸν ἀφανισμό. Νά, ὅλα θὰ πλημμυρίσουν ἀπὸ ἀγάπη, καὶ τ' ἀγαθὰ τῆς γῆς, ὅλα θὰ γίνουν ἀφθονα. Τὰ πάθη τὰ ἀνθρώπινα θὰ μαλακώσουν καὶ οἱ δυστυχισμένες ὄρες θὰ ἀποσυρθοῦν στὰ Τάρταρα, θὰ χαθοῦν μέσ' ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους...

Καὶ ἄρχισεν ἡ ἡμέρα γελαστὴ στοῦ ἡλίου τὸ ξύπνημα καὶ ὅλα ἐχαμογέλασαν, εὐτυχισμένα ἐπάνω στὴ γῆ.

Καὶ ἐπὶ γῆς Εἰρήνη!

Π. Παπαχριστοπούλου

30. Η ΓΕΝΝΗΣΙ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Νά 'μουν τοῦ στάβλου ἓν' ἄχυρο, ἓνα φτωχὸ κομμάτι,
τὴν ὥρα π' ἀνοιξε ὁ Χριστὸς στὸν ἥλιο του τὸ μάτι!
Νὰ ἰδῶ τὴν πρώτη του ματιὰ καὶ τὸ χαμόγελό του
τὸ στέμμα τῶν ἀκτίνων του γύρω στὸ μέτωπό του.

Νὰ λάμπω ἀπὸ τὴ λάμψη του κι' ἐγὼ σὰ διαμαντάκι.
κι' ἀπὸ τὴ θεία του πνοή νὰ γίνω λουλουδάκι,
νὰ μοσκοβοληθῶ κι' ἐγὼ ἀπὸ τὴν εὐωδία
ποὺ ἀναψε στὰ πόδια του τῶν Μάγων ἡ λατρεία!

Κωστής Παλαμᾶς

31. ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ ΣΧΕΤΙΚΕΣ ΜΕ ΤΗ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗ ΖΩΗ

1. Ὁ στῦλος τῆς γῆς.

Κάτω ἀπὸ τὴ γῆ ὑπάρχει ἓνα μεγάλο δένδρο, ὥσάν στῦλος πελώριος καὶ γερός, καὶ βαστάει τὴ γῆ. Ἔτσι ἔλεγαν οἱ παλαιότεροι. Ἐκεῖ κάτω εὐρίσκονται ὅλο τὸ χρόνο οἱ Καλλικάντζαροι καὶ δουλεύουν νύκτα καὶ ἡμέρα. Προσπαθοῦν νὰ κόψουν τὸ στῦλο ποὺ βαστάει τὴ γῆ, γιὰτὶ θέλουν νὰ τὴν ἰδοῦν νὰ γκρεμίζεται καὶ νὰ γελοῦν. Κτυποῦν λοιπὸν μὲ μικρὰ τσεκουράκια καὶ πριονίζουν μὲ πριονάκια. Κάθε χρόνο, μόλις ζυγώνουν νὰ τὸ κόψουν, νὰ σου καὶ ἔρχονται καὶ τὰ Χριστούγεννα.

—Ἀἴντε, πᾶμε τώρα νὰ γλεντήσωμε ἄλλο ἐπάνω στὴ γῆ, πειράζοντας τοὺς ἀνθρώπους, γιορτὲς ἡμέρες ποὺ ἤρθαν. Πᾶμε, καὶ στὸ γυρισμὸ μας τὸ ἀποκόβομε.

Ἔρχονται λοιπὸν κοντὰ μας. Στὸ γυρισμὸ τους ὁμως εὐρίσκουν τὸ δένδρο νὰ ἔχη θρέψει. Καὶ τότε ἀρχίζουν πάλι ἀπὸ τὴν ἀρχή.

Εὐτυχῶς ποὺ εἶναι κουτούτσικοι οἱ Καλλικάντζαροι, γιὰ τοῦτο καὶ κάθε χρόνον πάντα τὰ ἴδια κάμνουν καὶ πάντα τὰ ἴδια παθαίνουν μὲ τοῦτο τὸ θεόρατο δένδρο, ποὺ κρατάει τὴ γῆ ὁλόκληρη μὲ τὰ χωριά της καὶ μὲ τὶς πολιτεῖές της.

2. Ὁ Μυλωνᾶς καὶ ὁ Καλλικάντζαρος.

Μιά φορὰ ἓνας μυλωνᾶς εἶχε ὠραία φωτιά μὲ κάρβουνα στὸ μύλο του καὶ ἔψηγε μιὰ σούβλα κρέας. Ἐκεῖ ποὺ ἐγύριζε τὴ σούβλα του, βλέπει στὴν ἄλλη μεριά ἓναν Καλλικάντζαρο καὶ ἐγύριζε μιὰ σούβλα μὲ βατράχους! Δὲν τοῦ ἐμίλησε διόλου. Ὑστερα ἀπ' ὀλίγον τὸν ἐρωτᾷ ὁ Καλλικάντζαρος πῶς τὸν λέγουν.

— Ἐ α υ τ ὸ μὲ λέγουν, τοῦ λέγει ὁ μυλωνᾶς.

Ἐκεῖ ποὺ ἐγύριζε τὴ σούβλα καὶ τὸ κρέας ἦταν ροδόκκινο καὶ ἐμοσχομύριζε, ὁ Καλλικάντζαρος βάζει τὴν ἰδική του σούβλα μὲ τοὺς βατράχους ἐπάνω στὸ κρέας.

Πάτ! δὲν ἀργεῖ ὁ μυλωνᾶς καὶ τοῦ φέρνει μιὰ μὲ ἓνα ἀναμμένο δαυλὶ καί, καθὼς ὁ Καλλικάντζαρος ἦταν γυμνός, τὸν ἐκατάκαψε!

Φωνὲς καὶ κακὸ ὁ Καλλικάντζαρος!

— Βοηθᾶτε, ἀδέρφια, γιατί μ' ἔκαψαν!

— Βρέ, ποιὸς σ' ἔκαψε; τοῦ λέγουν οἱ ἄλλοι Καλλικάντζαροι ἀπ' ἔξω.

— Ὁ Ἐαυτὸς μ' ἔκαψε, τοὺς λέγει ἐκεῖνος ἀπὸ μέσα.

— Ἀμ' σὰν ἐκάηκες ἑαυτὸς σου, τί σκούζεις ἔτσι;

Καὶ ἔτσι τὴν ἔπαθε ὁ καλὸς σου ὁ Καλλικάντζαρος γιὰτὶ ὁ μυλωνᾶς ἐφάνηκε ἐξυπνότερός του.

Ἐκλογή Κ. Ρωμαίου

32. ΑΓΙΟΣ ΒΑΣΙΛΗΣ

— Ἐλᾶτε στὸ τραπέζι μας ἀπόψε,
γιὰ τὴ χαρὰ νὰ κάμωμε μιὰ θέσι.
Τὴν πίττα μας, πατέρα, τώρα κόψε,
νὰ ἰδοῦμε τὸ φλουρὶ σὲ ποιόν θὰ πέση.

Κι ἄς μὲν ἔτσι στρωμένο ἀπόψε, ἄς μὲν.
Κι ἡ σόμπα μας ἄς καίη ἐκεῖ στὸ πλάϊ.
Ἀπόψε μὲ τὴν κάπα χιονισμένη
θὰ ῥθῇ κι ὁ Ἀϊ - Βασίλης γιὰ νὰ φάη.

Στέλιος Σπεράντσας

Γ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΑΛΑΣΣΙΝΗΝ ΖΩΗΝ

33. «ΦΟΥΡΤΟΥΝΙΑΣΜΕΝΗ ΘΑΛΑΣΣΑ»

— ...Ὅση γαλήνη καὶ ἄν κἀνη, ὅση καλοκαιρία καὶ ἄν ὑπάρχη, πάντα στὶς δώδεκα τὰ μεσάνυχτα, κάθε παραμονῆς Χριστουγέννων θὰ ἰδῇτε ἐδῶ τὴ θάλασσα νὰ φουσκῶνῃ, νὰ ἀφρίζῃ χωρὶς βοή καὶ ἀντάρα καὶ νὰ γεμίξῃ ἄσπρα κύματα, λέτε καὶ εἶναι κοπάδια πρόβατα, πὺν βόσκουν σὲ λιβάδι. Καὶ πάλι σιγὰ - σιγὰ τὰ κύματα σβήνουν καὶ χάνονται στὰ βάρη τοῦ πελάγου...

Ἔτσι μᾶς ἔλεγεν ὁ μπάρμπα Ἡλίας ὁ Σερεμέτης, στρίβοντας μὲ τὰ ροζιάρικα, χονδροπετσιασμένα χέρια τοῦ σιγάρου. Καὶ ἐξακολούθησε :

— Καὶ μὴ θαρρεῖτε πὼς εἶναι τὰ πεῦκα τότε, πὺν βουτίζουν ἐδῶ... Εἶναι ὁ βοσκὸς πὺν σα λα γά ει τὰ πρόβατα ἐπάνω κάτω στὸ περιγιάλι.. Ἐμεῖς τὸ ἡξεύρομε πάππου πρὸς πάππου καὶ εἶδαμε μὲ τὰ μάτια μας...

Ἀπὶθωσε τὸ σιγάρου στὸ πλαίσιο τοῦ παραγωνιοῦ, ὅπου ἐσπιθοβολοῦσαν τὰ λιόκλαρα, καὶ ἐσταυροκοπήθηκε μ' εὐλάβεια. Τὸ πρόσωπό του, πὺν τὸ εἶχαν ψήσει ἢ ἄ λ μ η, τὸ λιοπύρι καὶ τὰ ξηροβόρια, ἀννυψώθηκε μὲ μιὰν ἐνατένισι κάποιας ὀπτασίας. Καὶ τὰ μάτια του, πὺν τὰ ἐσκίαζαν πυκνά,

ἀκατάστατα φρούδια, ἐπῆραν μὴν ἡμερότητα καὶ μὴν ἀγαλλίασι, ὥσάν νὰ ἔβλεπαν στὰ Θεοφάνεια ὁλάνοικτο τὸν οὐρανό...

— Ἔτσι εἶναι, εἶπε, ξαναπαίρνοντας τὸ σιγάρο καὶ τραβώντας βαθειὲς ρουφηξιές... Μοῦ τὰ ἔλεγεν ἡ κυρούλα μου... Ἐκαθόμουνα δίπλα της καὶ ἄρχιζε τὴν ἱστορία :

— Τὸ βλέπεις ἐκεῖνο ἐκεῖ τὸ χάλασμα στὴν πέρα ράχι, ἐπάνω ἀπὸ τῆς Μπίγλαινας τὸ λ ι ο σ τ ἄ σ ι ; Ἐκεῖ ἦταν τότε ἡ στάνη τοῦ Χριστογίωργα μὲ τ' ὄνομα, τοῦ πρώτου ἀρχιτσέλιγκα τοῦ τόπου. Γιατὶ τότε δὲν ἦταν τίποτε ἐδῶ· μηδὲ λιοστάσια, μηδὲ χωριό... Ἐρχονταν, βλέπεις, οἱ « φ ο ὕ σ τ ε ς » μὲ Ἀ λ γ ε ρ ῖ ν ο υ ς καὶ ἐσκοτώναν τὰ παλληκάρια καὶ ἔπαιρναν ἀπὸ τὰ σπίτια ὅ,τι εὑρισκαν... Γι' αὐτὸ καὶ τὸ χωριὸ ἦτο ὑψηλὰ στὴν παλιοχώρα καὶ εἶχε βί γ λ ε ς, ποὺ ἐφύλαγαν καὶ ἔδιναν εἶδησι.

Καὶ ὅταν ἐφαίνονταν οἱ φοῦστες στὸ γιαλό, οἱ ἐ ξ ω μ ε ρ ῖ τ ε ς ὅπου φύγη, φύγη... Ἄκουες θρῆνο τὰ παιδιὰ καὶ χάρχαλο τὰ πράγματα. Καὶ ἔτρεχαν νὰ κρυφθοῦν στὸ φρούριο... Ἄς εἶναι...

Ποὺ λές, σ' ἐκεῖνο τὸ χάλασμα ἐπάνω στὴν πέρα ράχι ἦτο ἡ στάνη τοῦ Χριστογίωργα. « Εἶχε χιλιάδες πρόβατα καὶ μυριάδες γίδια », ποὺ λέγει τὸ τραγούδι... Μὰ ἦταν ἄνθρωπος σκληρὸς καὶ ἀπόνετος καὶ δὲν ἔκαμνε καλὸ σ' ἄνθρωπο.

Μιὰ βραδιά, ποὺ λές, μιὰ παραμονὴ τοῦ Χριστοῦ, κάποιος ἐπῆγε καὶ κτύπησε τὴν θύρα του. Οἱ σκύλοι, ποὺ ἔσκιζαν ἄνθρωπο, οὔτε ἔσκουζαν οὔτε ἀγρίεψαν. Μόνο ἐπῆγαν καὶ συμμαζεύθηκαν στὰ πόδια τοῦ Χριστογίωργα.

— Ποιὸς εἶναι αὐτοῦ ; ἐξεφώνησεν ἐκεῖνος ἀγριεμένος. Ποιὸς εἶσαι ; Τί γυρεύεις τέτοια ὥρα ;

— Ἄν εἶσαι χριστιανός, ἄνοιξε, ἀποκρίθηκε μιὰ φωνή.

Μ' έπιασε ή νύκτα και τὸ κρύο και δὲν ήξεύρω ποῦ νὰ πάω.

Έχιόνιζε κι ὅλας, ἐξέχασα νὰ σοῦ τὸ εἰπῶ.

— Τράβα τὸ δρόμο σου και ἐδῶ δὲν εἶναι χάνι, ἐξεφώνησε ὁ Χριστόγιωργας και ἐχούγιαξε τὰ σκυλιά.

Μὰ ἐκεῖνα δὲν ἐκουνήθηκαν!

— Για τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ, ποῦ γεννιέται τώρα, εἶπε παρακαλεστὰ ή φωνή, ἀνοιξε, δὲν βαστῶ πιά..

Μὰ ἐκεῖνος ποῦ ν' ἀνοίξῃ!

— Σύρε στὸ δρόμο σου, ξαναεἶπε ἀγριεμένα.

— Για τὴν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ, ἀνοιξε, εἶπε πάλιν ή φωνή.

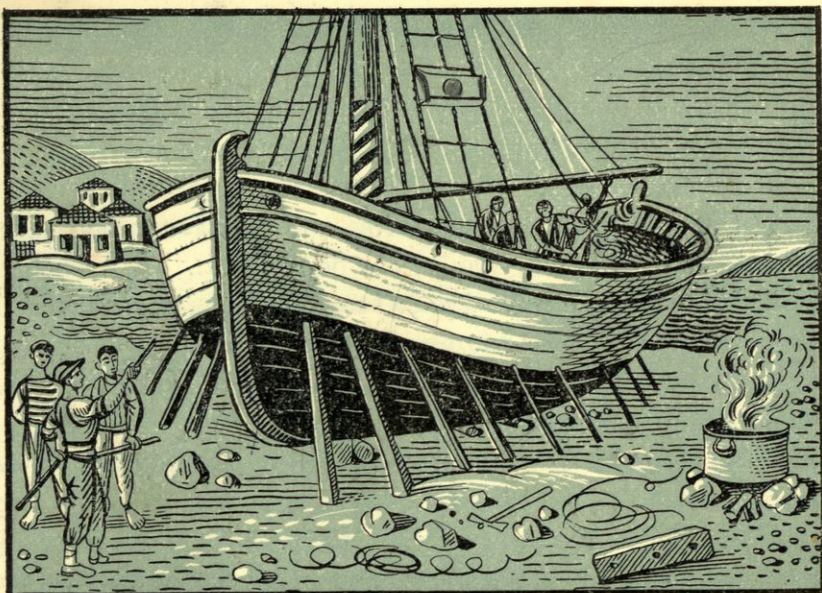
Μὰ ποῦ ἐκεῖνος!...

Κι ἄξαφνα ἄκουσε τὸ ποδοβολητὸ τῶν ἀρνιῶν, ὥσάν νὰ ἔβγαιναν ἀπὸ τὸ μανδρί. Κι ή θύρα ἀνοιξε μόνη της κι ἐβγήκαν ἔξω τὰ σκυλιά. Στὴν κατηφοριά, ὥσάν φεγγερή σκιά, κατέβαινε ὁ ξένος. Καὶ ὀπίσω του ἀκολουθοῦσαν τὰ πρόβατα.. Μπροστὰ ὁ ξένος και ἴσω αὐτὰ και παραπίσω ὁ Χριστόγιωργας φωνάζοντας.

× Ὅταν ὁ ξένος ἔφθασε στὴν θάλασσα, ἄρχισε νὰ περπατᾷ στὰ κύματα. Ὅπίσω του ἔρχονταν ἕνα - ἕνα τὰ πρόβατα. Καὶ ἐγέμισεν ή θάλασσα ἀπὸ πρόβατα, ποῦ ὀλοένα ἐξεμάκρηναν, ἀκολουθῶντας τὴν φωτερή σκιά, ὥσπου ἐχάθηκαν στὰ βάθη τοῦ πελάγου.

Κι ἐχάθηκε κι ὁ Χριστόγιωργας. Κι ἐρήμαξε ή στάνη του. Καὶ μόνον κάθε χρονιά τὴν παραμονή τοῦ Χριστοῦ, στὰ μεσάνυχτα, πηγαινοέρχεται στὸν γιαλὸ και σαλαγᾷ τὰ πρόβατα, ποῦ ἀκολουθοῦν τὸν Χριστό. Γιατὶ ὁ Χριστὸς ἦταν ποῦ εἶχεν ἔλθει γιὰ νὰ τὸν σώσῃ ή νὰ τὸν τιμωρήσῃ.

Και ὁ μπάρμπα Ἡλίας ἐσταυροκοπήθηκε πάλι.

34. ΤΟ ΡΙΞΙΜΟ ΤΟΥ ΚΑΡΑΒΙΟΥ

Εἶναι Κυριακὴ τοῦ Φεβρουαρίου, μιὰ ωραία ἡμέρα.

Ὁ καπετὰν Μαλάμος βαπτίζει σήμερα τὸ μπρίκι του καὶ ἔχει καλεσμένο ὅλο τὸ νησί.

Τὸ Ναυπηγεῖο — ὁ ταρσανᾶς, πού τὸ λέγουν στὸ νησί — γεμᾶτος μαδέρια, κατάρτια, σανίδες, πελεκούδια, ροκανίδια. Ὁ ἀέρας γεμᾶτος ἀπὸ τὴν ἄρμη τοῦ νεροῦ, τὴ μυρωδιὰ τοῦ κατραμιοῦ, τῆς πίσσας τῶν σχοινιῶν...

Ὅλα τοῦ ναυτόκοσμου τὰ σύνεργα, οἱ ἀπλοῖ πόθοι καὶ οἱ μεγάλες ἐλπίδες, στέκονται ξυλόκτιστες στὴν ἀμμουδιά. Οἱ καλεσμένοι γιορτινοντυμένοι γυρίζουν στὰ σκαριά.

Πηδοῦν μέσα τὰ παιδιά, τὰ ψηλαφοῦν, οἱ ἄνδρες τὰ καμαρώνουν καὶ τὰ μιλοῦν πολλὰς φορές· λέγουν τὴν ἀξι-

αν των, λογαριάζουν τή γοργάδα των, συμβουλεύουν τὸν πρωτομάστορα γιὰ τὸ κάθε τί.

Τὸ μπρίκι τοῦ καπετὰν Μαλάμου ἐπάνω στὴ σκάρα του μὲ τὴν πλώρη σπαθωτὴ, στεφανοζωμένη τὴν πρύμνη, μὲ τὰ μποντίλια του ἀπλωτὰ ξερβόδεξα, ὁμοιάζει σαρανταποδαροῦσα κρεμάμενη στὴν ἀμμουδιά.

Ὁλογάλαξη ἢ θάλασσα ἀστράφτει καὶ παιγνιδίζει καὶ φτάνει γλῶσσες - γλωσσίτσες στὰ πόδια τοῦ καραβιοῦ, τὸ ραντίζει μὲ τὸν ἀφρό της, καὶ τοῦ κελαδεῖ μυστικά, ὥσὰν νὰ τοῦ λέγη :

— Ἔλα ! Ἔλα ! νὰ σὲ πλαγιάσω στὸν κόρφο μου. Τί κά-
θεσαι ἄψυχο ξύλο καὶ βάρυπνο ; Δὲν ἐβαρέθηκες τὴ νάρκη
τοῦ δάσους καὶ τὴν ἄβουλη ζωὴ ; Ντροπὴ σου ! Ἔβγα νὰ
παλέψης μὲ τὸ κύμα ! Ὁρμησε στηθᾶτο νὰ κουρελιάσῃς τὸν
ἄνεμο ! Ἔλα νὰ γίνῃς ζήλεια τῆς φάλαινας, σύντροφος στὸ

δελφίνι, τοῦ γλάρου ἀνάπαυσι, τραγοῦδι τῶν ναυτῶν, καύ-
χημα τοῦ καπετάνιου. Ἔλα, χρυσό μου ἔλα!

Καὶ ἐκεῖνο τὸ ἄπραγο, ὥσάν νὰ νοιώθῃ τὰ λόγια της,
ἀρχίζει καὶ τριζοβολᾷ, ἔτοιμο νὰ ἀφήσῃ τὸ κλινάρι του.

Ὁ καπετὰν Μαλάμος, φρεσκοξυρισμένος, γελαστός, μὲ
τὴν τσόχινη βράκα καὶ τὸ πλατὺ ζωνάρι, ἀνυπόμονα περιμέ-
νει. Δίπλα του ἡ καπετάνισσα, ντυμένη στὰ μεταξωτά. Καὶ
τὸ βιολὶ καὶ τὸ λαγοῦτο λαλαγοῦν τὴ χαρὰ καὶ τῶν δύο τῶν
στὰ τετραπέρατα.

Ὁ παπᾶς, ντυμένος τ' ἄμφια, διαβάζει τὴν εὐχὴ στὸ
πλεούμενο.

Ὁ πρωτομάστορας ἀρχίζει τὰ προστάγματα :

— Φόρα τὸ πλώριο !

— Φόρα σκόντρεα καὶ σκαρί !

Ἐνα μετὰ τὸ ἄλλο φεύγουν τὰ στηρίγματα ἀπὸ τὴ
σκάρα καὶ τὸ μπρίκι ἀρχίζει νὰ τραμπαλίζεται, μουνδιασμένο,
θαρρεῖς, ἀπὸ τὸ καθήσιό, ἄτολμο στὴ νέα του ζωὴ. Τὰ παι-
διά, ποὺ εἶναι ἀνεβασμένα στὸ κατάστρωμα, τρέχουν ἀπὸ
τὴν πρύμνη στὴν πλώρη, ἀπὸ πλευρὸ σὲ πλευρό, μαζὶ ὅλα,
μὲ τὴν κρυφὴ ποδοβολὴ κοπαδιοῦ..

— Γιούργια, κρᾶζει τότε ὁ καπετάνιος,

Στενάζει τὸ πλοῖο μὲ τὸ σπρώξιμο τῶν καλεσμένων,
γλιστρᾷ στὰ νερὰ ὥσάν πάπια, μαζὶ μὲ τὸ ἀμούστακο πλή-
ρωμά του.

— Καλοτάξιδο, καπετὰν Μαλάμο, καλοτάξιδο ! Καὶ τὸ
καρφί του μάλαμα, φωνάζει ὁ ναυτόκοσμος, βρέχοντας τὸ
ἀνδρόγυνο μὲ θάλασσα.

Ἀνδρέας Καρκαβίτσας

35. ΤΟ ΕΥΛΟΓΗΜΕΝΟ ΚΑΡΑΒΙ

- Ποῦ πᾶς, καραβάκι, μὲ τέτοιον καιρό ;
σὲ μάχεται ἡ θάλασσα, δὲν τὴν φοβᾶσαι ;
Ἄνεμοι σφυρίζουν καὶ πέφτει νερό,
ποῦ πᾶς καραβάκι μὲ τέτοιον καιρό ;
- Γιὰ χώρα πηγαίνω πολὺ μακρινή.
Θὰ φέξουνε φάροι πολλοὶ νὰ περάσω.
Βοριᾶδες, νοτιᾶδες θὰ βρῶ, μὰ θὰ φθάσω
μὲ πρίμο ἀγεράκι, μ' ἀκέριο πανί.
- Κι οἱ κάβοι ἂν σοῦ στήσουν τὴ νύκτα καρτέρι ;
Ἀπάνω σου ἂν πέση τὸ κῦμα θεριό,
καὶ πάρῃ τοὺς ναῦτες καὶ τὸν τιμονιέρη ;
Ποῦ πᾶς, καραβάκι, μὲ τέτοιον καιρό ;
- Ψηλὰ στὸ ἐκκλησάκι τοῦ βράχου πὺν ἀσπρίζει
γιὰ μένα ἔχουν κάμει κρυφὴ λειτουργιά·
ὀρθὸς ὁ Χριστὸς τὸ τιμόνι μου ἀγγίζει,
στὴν πλώρη μου στέκει ἡ Παρθένα Μαρία.

« Τὰ Χελιδόνια »

Ζαχαρίας Παπαντωνίου

Ὁ γέρο-Καλούδης ράβει τὸ πανὶ στὴν πλώρη. Οἱ ναῦ-
τες γύρο του τὸν παρακαλοῦν νὰ τοὺς διηγηθῇ καμμιὰ ἱστο-
ρία. Ὁ γέρο-Καλούδης μὲ τὸ χαμόγελο στὰ χεῖλη ἄρχισε :

— Μιὰ φορά, ἐκινδυνέψαμε νὰ πνιγοῦμε στὴ Μαύρη Θά-
λασσα. Ἐκεῖ ποὺ ἐνομίζαμε πὼς ἄδικα ἐπαλεύαμε νὰ σω-
θοῦμε, βλέπομε μακριὰ ἓνα μικρὸ χαμηλὸ πανάκι. Μὲ μιᾶς
ἐξωντανέψαμε ὅλοι. Δένομε ἀμέσως τὴ σημαία κόμπο στὸ
κατάρτι ὕψηλὰ καὶ ἀρχίζομε νὰ φωνάζομε, νὰ φουσοῦμε τὸν
κόχυλα καὶ νὰ κινοῦμε τὶς σκούφιες μας. Τὸ καράβι μακριὰ
μόλις ἐφαινόταν ὥσάν χελιδονάκι ποὺ σιγοπετᾷ. Σὲ λιγάκι
ἐφάνηκε ὁλόκληρο, ἐρχόταν ὥσάν βόλι ἐπάνω μας. Σὲ ἴλιγο
ἐπλησίασε· ἐδιάβαζα μάλιστα καὶ τὸ ὄνομά του στὶς κου-
λοῦρες· τὸ ἔλεγαν «Σωτῆρα».

Ἄ! ἄ! ἄ!, ἐβάλαμε ὅλοι χαρούμενες φωνές. Ἀπὸ ἐκεί-
νους ὅμως οὔτε ἐκινήθηκε οὔτε ἐφώναξε κανεὶς. Εἶδα καλὰ
τὸν τιμονιέρη στὸ τιμόνι, τὸν καπετάνιο ὀρθὸ στὴν πρύμνη,
τὸ ναύκληρο καὶ πέντ' ἔξι ναῦτες. Ὅλοι ἔστεκαν καὶ μᾶς
ἐκοίταζαν, μὰ οὔτε σχοινιὰ ἐτοίμαζαν οὔτε τίποτα. Μόνον
ὁ σκύλος τους, ἓνας σκύλος μαλλιαρὸς, κατάμαυρος, μὲ κε-
φάλι ὀλοστρόγγυλο ὥσάν «μπόμπα» παλιοῦ κανονιοῦ, μᾶς
ἔστελλε τὸ ἄγριό του γαύγισμα.

Ὡστόσο τὸ καράβι ἦρθε μιὰ βόλτα καὶ ἔπεσε δίπλα
μας, δεκαπέντε ὀργυιές μακριὰ. Μὰ βλέπω ἔξαφνὰ τὸν κα-
πετάνιο νὰ γυρίζῃ στὸν τιμονιέρη. Μιὰ τιμονιὰ ἐκεῖνος,
καὶ τὸ καράβι ἀλλάζει δρόμο. Βάζομε τὶς φωνές :

— Ἀδέλφια, πνιγόμαστε !... Ποῦ μᾶς ἀφήνετε ; Σῶστέ
μας !... Ἀδέλφια, πνιγόμαστε !... βοήθεια !...

Ἀκούσθηκε κάποια φωνὴ κι ἐσωπάσαμε, ὁ ἓνας

ἔκλεισε τὸ στόμα τοῦ ἄλλου μὲ τὴν παλάμη του. Καὶ μέσα στὴν ταραχὴ τῶν κυμάτων καὶ τὸ φύσημα τοῦ ἀνέμου ἀκούσθηκε μιὰ φωνή, ὡσὰν νὰ τὴν ἔστελλε ὁ ἴδιος ὁ Χάρος.

— Στὴν ἄλλη ζωὴ !... στὴν ἄλλη ζωὴ !...

Δὲν τὸ ἐπίστευαν τὰ αὐτιά μου ! Εἶπα πὼς ὁ καπετάνιος ἤθελε νὰ παίξῃ μὲ τὴ θέσι μας καὶ ἄρχισα νὰ θυμῶνα περισσότερο γιὰ τὰ ἄνοστα χωρατὰ παρὰ γιὰ τὴ σκληρὴ του προᾶξι. Ὁ « Σωτήρας » ὅμως πάντα ἐμάκραине. Βάζομε πάλι τὶς ἄγριες φωνές :

— Ἀδελφία, πνιγόμαστε ! ποῦ μᾶς ἀφήνετε ! βοήθεια !... πνιγόμαστε, βοήθεια !...

Ἐκλείσαμε πάλι τὸ στόμα καὶ ἐκρατήσαμε τὴν ἀναπνοή μας. Καὶ ἡ φωνὴ ἀπὸ τὸ καράβι, συντροφιασμένη μὲ τὸ βογγητὸ τῶν κυμάτων καὶ τοῦ ἀνέμου, ἀκούσθηκε πάλι πιὸ δυνατὴ :

— Στὴν ἄλλη ζωὴ !... στὴν ἄλλη ζωὴ !...

Ἔμεινε ὅπου εὐρέθηκε καθέννας γιὰ πολλὴ ὥρα.

— Ἐμπρός, παιδιὰ, στίς ἀντλίες, μὴ χάνετε καιρὸ ! εἶπε ὁ καπετάνιος μας.

Ἀντλήσαμε καμμιά ὥρα· ἔπειτα ἓνας ἓνας ἀφήσαμε τίς ἀντλίες. Ἐπλάκωσε ὥστόσο ἡ νύκτα. Καὶ τί νύκτα ! Κόλασι σωστή. Πῆρε χιονιάς, καὶ τὸ χιόνι ἄρχισε νὰ μᾶς σκεπάζῃ. Νέκρα ἔπεσε στὸ καράβι κι ἐνόμιζες πὼς ἦταν παντέρημο στὰ κύματα. Μόνον στὴν πλώρη οὐρλιαζε τὸ σκυλὶ καὶ ἡ ἀντλία στὴν πρύμνη ἔβγαζε ἀργὰ καὶ ρυθμικὰ τὴν θρηνητικὴ τῆς φωνὴ κάτω ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ καπετάνιου.

— Ναῦτες ποὺ τοὺς ἐδιάλεξα ! ἐμουρμούριζε. Ἔνας κι ἓνας ! Τέτοιοι δὲ βρίσκονται σ' ὅλη τὴ γῆ !...

— Μὰ τί θέλεις νὰ κάμωμε ; τοῦ λέγει ἓνας ναύτης.

— Τί νὰ κάμετε ; Νὰ παλέψετε !... Σ' ἄρπαξε ἀπὸ τὰ πόδια ὁ χάρος ; Πιάσε τον ἀπὸ τὸ λαιμό... Θὰ σὲ πάρῃ ; Νὰ σὲ πάρῃ παλληκαρίσια. Ὁχι νὰ σταυρώσης τὰ χέρια καὶ νὰ παραδοθῇς.

— Μὰ δὲν βλέπεις ποὺ χάσκει τὸ κύμα νὰ μᾶς καταπιῇ ;

— Ὡσπου νὰ μὲ καταπιῇ ἐκείνο, τὸ ρουφᾶω ἐγὼ !...

Ὁ καπετάνιος ἐγύρευε νὰ μᾶς κεντήσῃ τὴ φιλοτιμία, ἀλλὰ ποιὸς ἤμποροῦσε νὰ κινηθῇ ; Τὸ χιόνι ἦταν ὥς ἓνα πῆχυ στὸ κατάστρωμα. Σχοινιά, κατάρτια, σίδερα, ὅλα κάτασπρα.

Ἔτσι ἤμαστε, ὅταν ἀκούσαμε μιὰ φωνή :

— Ἐ ! ἀπὸ τὸ καράβι !...

Νὰ μὴν ἦταν ἀπὸ τὸν « Σωτῆρα » ; Δόξα νὰ 'χῃ ὁ

Θεός, δὲν ἦταν ἀπὸ τὸ καταραμένο καράβι· ἦταν ἀπὸ τὴν γαλαξιδιώτικη γολέττα τοῦ καπετὰν Καρέλη, ποὺ μᾶς ἔσωσεν. Ὀλίγο ἀκόμη καὶ θὰ ἐβουλιάσαμε.

Μόλις ἐπατήσαμε ἐκεῖ, μᾶς ἔβγαλαν οἱ ναῦτες τὰ ροῦχα ποὺ εἶχαν κολλήσει ἐπάνω μας, μᾶς ἐπότισαν τσαΐ μὲ ροῦμι καὶ μᾶς ἐξάπλωσαν στὰ ζεστὰ στρώματα.

Φθάσαμε τὴν ἄλλη μέρα στὴν Πόλι κι ἀπὸ ἐκεῖ κατεβήκαμε εἰς τὴν Δῆλο μὲ φοβερὸ χιονιᾶ. Ἑβδομήντα καράβια, μικρὰ καὶ μεγάλα, ἦσαν ἐκεῖ ἀραγμένα ἀπὸ τὴν τρικυμία. Ἀπὸ τὰ κατάρτια καὶ τὰ σχοινιά ἐνόμισα πὼς ἔμπαινα σὲ πυκνὸ δάσος χειμῶνα καιρό. Δὲν ἀράξαμε ἀκόμη καὶ βλέπω τὸν καπετάνιο μας κατακόκκινο νὰ τρέχη στὴν πλώρη καὶ νὰ φωνάζῃ. Κοιτάζω καλά· τὸ καταραμένο καράβι, ὁ « Σωτήρας », ἔστεκε δίπλα μας. Εἶδα κι ἔπαθα νὰ ἡσυχάσω τὸν καπετάν Μπισμάνη.

— Ἡ κακία τοῦ ἔμεινε, τοῦ εἶπα· νὰ ποὺ ὁ Θεὸς δὲν μᾶς ἄφησε νὰ χαθοῦμε.

Ἄρχισε νὰ νυκτώνῃ καὶ ὁ καιρὸς ἔδειχνε κακὰ σημάδια. Ὁ ἥλιος ἐβασίλεψε μαραμένος πίσω ἀπὸ τὴ Σίφνο. Τὸ ἀκρωτήριο τῆς Τήνου, ὁ Τσικνιάς, ἐσκοτείνιασε. Ἀσυνήθιστη κίνησι ἀρχισε στὴ Δῆλο, καθὼς σὲ μυρμηγκοφωλιὰ τὰ πρωτοβρόχια. Οἱ ναῦτες τρέχουν ἄλλοι στὰ σχοινιά, ἄλλοι στὶς ἄγκυρες, ἄλλοι στὶς βάρκες, ἄλλοι στὰ κατάρτια! Χέρια, πόδια, νύχια, δόντια, ὅλα εἶναι σὲ κίνησι. Ἐπλάκωσε, νομίζεις, ἐπίβουλος ἐχθρὸς καὶ καθεὶς ἐτοιμαζόταν νὰ τὸν ἀντικρύσῃ ὅπως ἡμποροῦσε καλύτερα.

Καὶ ἀλήθεια σὲ ἴλιγο ἐπλάκωσεν ὁ ἐχθρὸς. Μαῦρος, θεοσκοτεινὸς ἐπέταξε ἀπὸ τὸν Τσικνιά ὁ χιονιάς μὲ ἄγριες φωνὲς καὶ φτεροκοπήματα, κι ἔκαμε τὸ λιμάνι μαλλιὰ κουβάρια. Σίδερα ἐβροντοῦσαν, ξύλα ἐτρίζανε, φωνὲς ἀντηχοῦσαν καὶ γαυγίσματα. Ἀπὸ ἓνα μυκονιάτικο καράβι φορτωμένον

ξυλεία έπετοῦσαν τὰ σανίδια ὡσάν πούπουλα κι έσκέπασαν τὴ θάλασσα ἕως πέρα στὸ νησί! Μιὰ μαούνα σμυρναϊκή, φορτωμένη κάρβουνο, ἄδειασε ὅλως διόλου. Ἀπὸ μιὰ σφουγγαράδικη μηχανὴ δὲν ἔμεινε τίποτε. Τὰ βαπόρια ἐσήκωσαν τὶς ἄγκυρές τους καὶ ἀγριοσφυρίζοντας ἐρρίχθηκαν ποιό νὰ πρωτοφύγῃ. Ἐμεῖς ἤμαστε στὴν ἄκρη καὶ εὐκόλα, ἀφοῦ ἐρρίξαμε τὴν ἄγκυρα, ἐβγήκαμε πέρα, κάτω ἀπὸ τὴν Μικρὴ Δῆλο.

Ὅλη τὴ νύκτα ἐβάσταξε ἡ θύελλα. Καὶ ὅταν ἔφεξε ἡ ἡμέρα, εἶδα τὸ κακὸ ποὺ ἔγινε. Ἄλλα καράβια ἦσαν μισοσπασμένα, ἄλλα γυμνὰ ἀπὸ ξάρτια, ἓνα ἐδῶ εἶχε τὴ μισὴ πρύμνη φαγωμένη, ἄλλο ἐκεῖ ἦταν δίχως φλόκους. Δὲν ξέρω πῶς ἐπῆγα στὴ πρύμνη καὶ βλέπω τὸν καπετάνιο μας ὀπίσω στὸ τιμόνι μὲ μάτια δακρυσμένα.

— Τί ἔχεις, καπετάνιε, τί ἔπαθες; τὸν ῥωτῶ.

— Ἀχ, παιδί μου, λέγει, στενάζοντας ὁ κακομοίρης ἐχάθηκε, πτωχὸς ἄνθρωπος.

Γυρίζω κατὰ τὰ Κοκκινάδια καὶ βλέπω τὸν «Σωτῆρα» πεταμένον ἔξω στὶς πέτρες καὶ κοντὰ τοὺς ναῦτές του, βρεγμένους ὡς τὸ κόκκαλο, νὰ τουρτουρίζουν, γῦρο στὴ φωτιά. Κι ἀκόμη κοντὰ τὸν καπετάνιο του, ἀναμαλλιασμένο καὶ ἀγριομάτη, νὰ κοιτάζῃ τὰ ναυάγια ὡσάν νὰ ἐκοίταζε τὰ λείψανα τῶν παιδιῶν του.

— Τὸν κακομοίρη, πτωχὸς ἄνθρωπος! Δὲν ἤθελα νὰ τὸν ἰδῶ ἔτσι . . . ξαναεἶπε ὁ καπετάνιος μας.

— Ἀλήθεια, ἐλυπήθηκα καὶ ἐγὼ τὸ καράβι εἶπε ὁ γέρο Καλούδης. Μὰ νὰ ξέρετε, πὼς ἡ θάλασσα ἔχει τὴ δικαιοσύνη της.

Ὅστερα ἐσώπασε. Καὶ οἱ ναῦτες ἔμειναν γιὰ πολλὴ ὥρα χωρὶς νὰ μιλήσουν.

« Λόγια τῆς πλώρης »

Ἀνδρέας Καρκαβίτσας

Δ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

37. ΕΝΑΣ ΜΙΚΡΟΣ ΒΙΟΠΑΛΑΙΣΤΗΣ

1. Μόλις ήταν δέκα χρονών παιδί ο Άνδρέας και γνώριζε κιόλας τις στενοχώριες της ζωής.

Σε ηλικία τεσσάρων μόλις χρονών είχε χάσει τη μανούλα του και τώρα έχασε και τον καλό του πατέρα. Έτσι ο Άνδρέας με το μικρούλη του τον αδελφό, το Νώτη, ξμειναν στους πέντε δρόμους.

Καλά πού εύρέθηκε ή θεία τους ή Σταυρούλα, ή αδελφή της μάννας τους της συχωρεμένης και τὰ περιμάζεψε. Πτωχή όμως κι αυτή εργάτρια σ' ένα ταπητουργείο, πού νά χορτάση ψωμί τὰ ὀρφανά! Τί νά πρωτοκάμη ή θεία ή Σταυρούλα με τις ὀλίγες δραχμοῦλες, πού παίρνει ;

2. Μιά ημέρα ο Άνδρέας, πού ήταν παιδί πολὺ στοχαστικὸ, κι ἐκαταλάβαινε τις στενοχώριες της θείας του, της λέγει :

— Ξέρεις, θεία Σταυρούλα, ἐγὼ σὲ ἴλιγο τελειώνω πιά τὸ σχολεῖο. Θὰ πάω νὰ δουλέψω. Δὲν ἤμπορῶ νὰ σὲ βλέπω νὰ κουράζεσαι ἔτσι καὶ πάλι νὰ πεινοῦμε ὅλοι μας. Πρέπει καὶ ἐγὼ νὰ βγάζω τὸ ὄικό μου.

— Σὲ καλὸ σου, γιόκα μου ! Ποιὸς θὰ σὲ πάρῃ στὴ δουλειά του μιὰ στάλα παιδί ; Τί ἤμπορεῖ νὰ κάμῃ ἓνα παιδί στὴν ἡλικία σου ;

Μὰ ὁ Ἀνδρέας ἐπέμενε καὶ ἔγινε... ἔμπορος. Ἐπουλοῦσε σπύρτα στὸ δρόμο, στὰ καφενεῖα, στὶς γωνίες, ὅπου βρισκόταν.

Ἔτσι, χλωμὸ ἀπὸ τὴν κακοπέραση καὶ πτωχοντυμένο, ὅποιος τὸν ἔβλεπε, καὶ ἀνάγκη νὰ μὴν εἶχε, ἔπαιρνε κανένα κουτί. Σπύρτα εἶναι, χρειάζονται.

3. Μιὰ ἡμέρα ὁ Ἀνδρέας ἐπλησίασε ἓναν κύριο, τὴν ὥρα πού ἔβγαινε ἀπὸ ἓνα μεγάλο κατάστημα. Ἀπὸ τὸ πρῶο δὲν εἶχε πούλῃσει οὔτε ἓνα κουτί.

— Πάρτε, κύριε, ἓνα κουτάκι σπύρτα ἀπὸ τὸ πτωχό.

Ὁ κύριος ἐγύρισε καὶ εἶδε τὸ παιδί μὲ συμπόνια. Δὲν ἔμοιαζε μὲ τὰ χαμίνια τοῦ δρόμου. Στὸ χλωμὸ του πρόσωπο ἦταν ζωγραφισμένη ἡ θλίψι.

Ἐψαξε τότε ὁ κύριος γιὰ ψιλὰ, ἀλλὰ δὲν εὑρῆκε. Ὑστερα ἔβγαλε τὸ πορτοφόλι του, ἀλλὰ κι ἐκεῖνο δὲν εἶχε τίποτε ὀλιγώτερο ἀπὸ ἑκατοστάρικα.

— Λυποῦμαι, μικρὲ μου, πού δὲν ἔχω ψιλὰ, εἶπεν ὁ κύριος καὶ ἔκαμε νὰ φύγῃ.

— Δῶστέ μου, κύριε, τὸ ἑκατοστάρικο καὶ ἐγὼ θὰ εὔρω νὰ τὸ χαλάσω. Θὰ τρέξω γρήγορα γρήγορα καὶ σὲ δυὸ λεπτά θὰ σᾶς φέρω τὰ ψιλὰ.

— Ἀλήθεια τὸ λές ; ἐρώτησε ὁ κύριος, βλέποντας τὸν Ἀνδρέα κατάματα.

— Ναί, ἀλήθεια σᾶς λέγω.

Τὸ ξάστερο πρόσωπο τοῦ παιδιοῦ κι ὁ τρόπος πού τοῦ μίλησε, ἔπεισαν τὸν κύριο νὰ τοῦ ἐμπιστευθῇ τὸ ἑκατοστά-
ρικο.

Ὁ Ἀνδρέας ἔφυγε τρε-
χᾶτος.

Ὁ κύριος ἔμεινε ἐπάνω
στὸ πεζοδρόμιο καὶ περίμενε.
Στὸ μεταξὺ πλησίασε τῇ βιτρί-
να κι ἔβλεπε.

Πέρασαν πέντε λεπτά,
πέρασαν δέκα κι ὁ Ἀνδρέας
ἀκόμη νὰ φανῇ! Ὁ κύριος ἄρ-
χισε νὰ κουνᾷ τὸ μπαστούνι
του νευρικά καὶ τὸ πρόσωπό
του ἔδειχνε ἀνησυχία. Πέρα-
σαν ἄλλα δέκα λεπτά, τίποτε!

— Κουτὸς ἦμουν νὰ πιστέ-
ψω σ' ἓνα παιδί τοῦ δρόμου,
ἔλεγε ἀπὸ μέσα του.

Μετὰ μισὴ ὥρα, σὰν ἀ-
πελπίσθηκε, πῆρε τὸ δρόμο καὶ τράβηξε γιὰ τὸ σπίτι του.

4. Τὴν ἄλλη ἡμέρα βλέπει ὁ κύριος ἔξω ἀπὸ τὴν πόρτα
τοῦ σπιτιοῦ του ἓνα μικρούλη νὰ τὸν περιμένῃ. Ἐμοιαζε
ἀπαράλλακτα μὲ τὸν μικρό, πού τοῦ εἶχε δώσει τὸ ἑκατο-
στάρικο, μόνο πού ἦταν μικρότερος ἀπὸ ἐκεῖνον.

Κάποια μεγάλη θλίψη θὰ εἶχε στὴν καρδιά του τὸ
παιδί, γιατί τὰ μάτια του ἦταν γεμᾶτα δάκρυα.

— Κύριε, τοῦ εἶπε μὲ ὕφος φοβισμένο, ἔσεῖς εἰσθε πού δώσατε στὸν Ἀνδρέα μας χθὲς τὸ πρῶτ' τὸ ἑκατοστάρικο ;

— Ναί, ἐγὼ εἶμαι, ἀπάντησε ὁ κύριος.

— Νά τα τὰ λεπτὰ σας, κύριε. Μ' ἔστειλε ὁ Ἀνδρέας μας νὰ σᾶς τὰ δώσω.

— Καὶ πῶς βρῆκες τὸ σπίτι μου, παιδί μου ;

— Μ' ἔστειλε ὁ Ἀνδρέας στὸ κατάστημα πού σᾶς βρῆκε χθὲς καὶ ῥώτησα, γιατί τὸν Ἀνδρέα τὸν πάτησε τὸ αὐτοκίνητο, εἶπε ὁ μικρὸς χύνοντας πικρὰ δάκρυα.

Ὁ κύριος στάθηκε γιὰ μιὰ στιγμή σκεπτικὸς καὶ τὸ πρόσωπό του ἔδειχνε μεγάλη ταραχή.

Ὑστερα πῆρε τὸ παιδί ἀπὸ τὸ χέρι καὶ τοῦ λέει :

— Πᾶμε, μικρέ μου, στὸ σπίτι σας.

5. Σὲ ἄλλο μῆχαν σὲ ἓνα στενοδρόμι.

— Ἐδῶ, κύριε, εἶναι τὸ σπίτι μας, εἶπε τὸ παιδί καὶ ἔδειξε μὲ τὸ δάκτυλό του ἓνα σκοτεινὸ ὑπόγειο.

Κατέβηκαν τέσσερα - πέντε σκαλοπάτια. Σὲ μιὰ γωνιὰ τοῦ ὑπογείου ἦταν ἓνα ἀχυρένιο στρῶμα. Ἐπάνω στὸ στρῶμα αὐτὸ κοιτόταν ἓνα παιδί καὶ στὸ πλάϊ του παράστεκε μιὰ φτωχοντυμένη γυναικούλα μὲ τὰ μάτια πρησμένα ἀπὸ τὸ κλάμα.

Ὁ κύριος γνώρισε ἀμέσως τὸν Ἀνδρέα. Τὸ πρόσωπό του ἦταν κατάχλωμο ὥσάν τὸ κερί.

Γονάτισε ὁ κύριος καὶ ἔπιασε τὸ χέρι τοῦ φτωχοῦ παιδιοῦ, ἓνα χεράκι ξυλιασμένο.

— Ἐδῶσες στὸν κύριο τὰ λεπτὰ ; ῥώτησε ὁ Ἀνδρέας τὸν ἀδερφοῦλη του καὶ ἡ φωνή του, ἀδύνατη, νόμιζες πὼς θὰ ἔσβηνε, πρὶν ἀποσώσῃ τὰ λόγια του.

Ὁ καλὸς κύριος ἔσκυψε τότε καὶ ἐφίλησε τὸ μέτωπο τοῦ παιδιοῦ καὶ μὲ φωνὴ γεμάτη συμπόνια εἶπε στὴ θεία του:

— Θὰ φροντίσω ἐγὼ γι' αὐτὸ τὸ παιδί, γιὰ νὰ γίνη καλά. Μιὰ στιγμή καὶ θὰ ξανάρθω.

Καὶ ἀνέβηκε βιαστικὸς τὰ σκαλοπάτια.

6. Σὲ ῥίγιο ξαναγύρισε μὲ τὸ αὐτοκίνητο τῶν πρώτων βοηθειῶν. Πῆρε ὁ ἴδιος τὸ παιδί στὴν ἀγκαλιά του καὶ τὸ ἔβαλε προσεκτικὰ μέσα στὸ αὐτοκίνητο.

Ὑστερα ἀπὸ ῥίγιο ὥρα ὁ Ἀνδρέας ἦταν ξαπλωμένος ἐπάνω σ' ἓνα λευκὸ κρεβάτι στὸ νοσοκομεῖο.

Ἡ πληγὴ του βέβαια ἦταν βαρεῖα καὶ ὁ κίνδυνος μεγάλος. Ἀλλὰ οἱ φροντίδες τῶν καλῶν γιατρῶν τὸν ἔσωσαν.

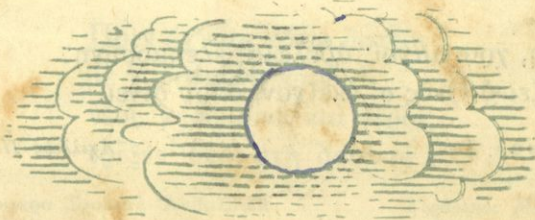
Ἐμεινε ἀρκετὲς ἡμέρες στὸ νοσοκομεῖο ὁ Ἀνδρέας.

Ὅταν ἔγινε καλὰ καὶ βγῆκε ἀπὸ τὸ νοσοκομεῖο, ὁ καλὸς κύριος δὲν τὸν ἄφησε πιά νὰ πουλᾷ σπέρτα. Τὸν ἔστειλε πάλι στὸ σχολεῖο, γιὰ νὰ μάθῃ περισσότερα γράμματα. Τὸ ἴδιο ἔκαμε καὶ γιὰ τὸ Νώτη, τὸν ἀδελφὸ τοῦ Ἀνδρέα.

Οὕτε τοὺς ἄφησε νὰ ζοῦν στὸ ἴδιο ὑγρὸ καὶ ἀνήλιο ὑπόγειο. Πῆρε τὴ θεία τους τὴ Σταυρούλα οἰκονόμο στὸ πλούσιο σπίτι του καὶ παραχώρησε καὶ γιὰ τοὺς τρεῖς ἓνα μεγάλο προσηλιακὸ δωμάτιο.

Ἀπὸ τότε ἡ θεία Σταυρούλα μὲ τὰ ὀρφανὰ ἀνεψάκια τῆς ἔζησε εὐχαριστημένη. Τὰ παιδιά μεγάλωσαν καὶ ἔγιναν τίμιοι ἐργάτες καὶ καλοὶ ἄνθρωποι.

Κατὰ τὸ Γαλλικόν

38. ΕΛΕΗΜΟΣΥΝΗ

Ἐ! σεῖς, ὅπου σκορπίζετε τὰ πλούτη στὸν ἀέρα,
τὸ χέρι σας τὸ ἄπονο καὶ ἄσωτο ἀπλῶστε
καὶ δώστε καὶ στὸν ἄρρωστο καὶ στὴν πτωχὴ μητέρα...
Ἐλεημοσύνη, χριστιανοί, ἐλεημοσύνη δώστε !

Ποιὸς λέει, ποιὸς, πὼς ὅλ' αὐτὰ ποὺ τώρα σεῖς πετᾶτε,
εἶναι δικά σας ;... Δύστηχοι, αὐτὸ ποὺ περισσεύει
εἶναι τῆς χήρας, τ' ὄρφανοῦ καὶ μὴν τὸ σπαταλᾶτε.
Ὅποιος τὰ πλούτη του σκορπᾷ ἀπ' τοὺς πτωχοὺς τὰ κλέβει.

Ἐλεημοσύνη, χριστιανοί· ἀδελφία, ἐλεημοσύνη·
πολλὰ χαρίζει ὁ Θεὸς σ' ἐκεῖνον, ὅπου δίνει.

« Ποιήματα » Γ'

Ἀχιλλεὺς Παράσχος

39. ΕΡΓΑΣΙΑ

ΗΜΕΡΩΝΕΙ αύγή δροσάτη
μὲ τὸ πρῶτό της πουλὶ
λὲς καὶ κράζει τὸν ἐργάτη
στὴ φιλόπονη ζωή.

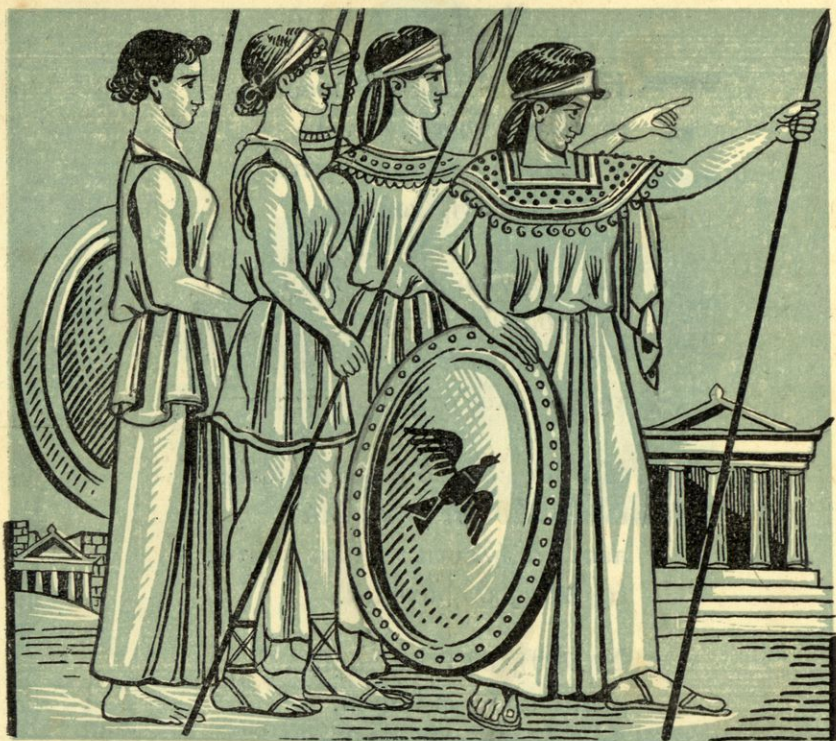
Πρὶν ἀχνίση κάθε ἀστέρι
μὲ χαρούμενη καρδιά,
νέοι, μεσόκοποι καὶ γέροι,
τρέξτε ὅλοι στὴ δουλειά !

Μὴ σᾶς εἶναι ὁ ξένος πλοῦτος
ἐν' ἀγκάθι στὴν καρδιά·
πέστε ἀζήλευτα : Εἶναι τοῦτος
ἐργασίας κληρονομιά.

Σηκωθῆτε : ἡ γῆ χαρίζει
μόνον ἄφθονο καρπὸ,
ἂν ὁ κόπος τὴν ποτίζη
μ' ἕναν ἰδρωτα συχνό.

Πάντα, ναί, τιμίου κόπου
οἱ γλυκύτατοι καρποὶ
εἶν' οἱ μόνοι, πὺν τ' ἀνθρώπου
σῶμα τρέφουν καὶ ψυχή.

Πρὶν ἀχνίση κάθε ἀστέρι
μὲ χαρούμενη καρδιά,
νέοι, μεσόκοποι καὶ γέροι,
τρέξτε ὅλοι στὴ δουλειά !

Ε'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

40. ΟΙ ΣΠΑΡΤΙΑΤΙΣΣΕΣ ΣΤΗΝ ΩΡΑ ΤΟΥ ΚΙΝΔΥΝΟΥ

1. Ὁ Πύρρος, ὁ βασιλεὺς τῆς Ἠπείρου, τὸ 272 πρὸ Χριστοῦ ἐπέρασε μ' ἓνα μεγάλο στρατὸ τὰ σύνορα τῆς Λακωνίας καὶ ὥρμησε νὰ κυριεύσῃ τὴν Σπάρτη.

Νύκτα ἔφθασε στὴ Σπάρτη τὸ φοβερὸ ἄγγελμα καὶ τὴν ἴδια στιγμή μαζεύθηκαν οἱ Σπαρτιάτες, γιὰ νὰ σκεφθοῦν τί πρέπει νὰ κάμουν. Ὁ βασιλεὺς τοὺς Ἀρέας ἔλειπε μὲ στρατὸ πολὺ στὴν Κρήτη.

Στὴ συνέλευσι αὐτὴ οἱ Σπαρτιᾶτες ἀποφάσισαν νὰ στείλουν πρῶτα τὶς γυναῖκες καὶ τὰ παιδιὰ τους στὴν Κρήτη, ἔπειτα, δουλεύοντας ὁλονυχτὶς, νὰ σκάψουν γύρω στὴν Σπάρτη μιὰ βαθειὰ τάφρο καὶ τὸ πρῶτ' νὰ πολεμήσουν μὲ τὴ βοήθεια τοῦ Θεοῦ, σὰν ἄνδρες γενναῖοι.

2. Οἱ γυναῖκες, ὅταν ἔμαθαν, πὼς οἱ ἄνδρες ἀποφάσισαν νὰ ἀντιμετωπίσουν τὸν κίνδυνο μόνοι τους, λυπήθηκαν πολὺ καὶ ἀντιστάθηκαν. Ἡ Ἀρχιδάμεια μάλιστα, μιὰ γυναῖκα, ποὺ ἡ καταγωγή της ἦταν ἀπὸ βασιλικὴ οἰκογένεια, ζωσμένη σπαθί, πῆγε στὴ συνέλευσι καὶ τὰ ἔβαλε μὲ τοὺς ἄνδρες, γιὰ τὴν ἀπόφασί ποὺ πῆραν, νὰ στείλουν τὶς γυναῖκες στὴν Κρήτη, γιὰ νὰ μὴν κινδυνεύσουν, ἐνῶ ἡ Σπάρτη βρισκόταν σὲ τόσο μεγάλο κίνδυνο.

Καὶ κατὰ τὰ μεσάνυχτα, ὅταν οἱ ἄνδρες ἄρχισαν νὰ σκάβουν τὴ βαθειὰ τάφρο, ὅλες οἱ κοπέλλες καὶ οἱ γυναῖκες ἔτρεξαν, γιὰ νὰ ἐργασθοῦν καὶ αὐτές. Παρακάλεσαν μάλιστα τοὺς ἄνδρες νὰ ἀφήσουν τὴν φροντίδα γιὰ τὴν τάφρο σ' αὐτές καὶ ἐκεῖνοι νὰ ἀποσυρθοῦν, γιὰ νὰ ἔχουν δυνάμεις γιὰ τὴν ἄλλην ἡμέρα. Τὴν τάφρο θὰ τὴν ἔσκαβαν αὐτές.

3. Τὰ ἐξημερώματα, ὅταν οἱ ἐχθροὶ ἄρχισαν νὰ κινοῦνται, οἱ γυναῖκες παρέδωσαν τὴν τάφρο στοὺς ἄνδρες, λέγοντας νὰ τὴν ὑπερασπίσουν γενναῖα, γιατί δὲν ὑπάρχει στὸν κόσμον πρᾶγμα πιὸ γλυκὸ ἀπὸ τὸ νὰ νικήσῃ κανεὶς κάτω ἀπὸ τὰ μάτια τῆς Πατρίδας του, οὔτε δόξα πιὸ μεγάλη ἀπὸ τὸ νὰ πεθάνῃ κανεὶς στὰ χέρια τῆς μάννας του ἢ τῶν ἀδελφῶν καὶ τῆς γυναίκας του.

Ὅλη τὴν ἡμέρα οἱ Σπαρτιᾶτες καὶ τὰ στρατεύματα τοῦ Πύρρου ἐπολέμησαν μὲ μεγάλη γενναϊότητα. Ὡστόσο νικητὴς δὲν ἀνεδείχθη κανεὶς.

Τὴν νύκτα ἔπαυσε ἡ μάχη. Μόλις ὁμως ἐξημέρωσεν,

ἄρχισαν πάλι τὰ στρατεύματα τοῦ Πύρρου νὰ κτυποῦν τοὺς Σπαρτιᾶτες. Οἱ Σπαρτιᾶτες πολεμοῦσαν σὰν λιοντάρια. Καὶ οἱ γυναῖκες, ποὺ ἦταν ὅλες μέσα στὴν φωτιά τῆς μάχης τοὺς παρεκίνουν ἀδιάκοπα. Ἄλλες τοὺς ἐμοίραζαν βέλη, ἄλλες τοὺς ἔδιναν ψωμὶ καὶ νερὸ καὶ ἄλλες ἔπαιρναν τοὺς πληγωμένους καὶ τοὺς περιποιοῦνταν.

4. Σ' αὐτὸ τὸ μεταξὺ φαίνεται κοντὰ στὴν τάφρο ὁ Πύρρος καβάλλα στὸ ἄλογό του νὰ ὁρμᾷ πρὸς τὴν πόλι. Οἱ Σπαρτιᾶτες, ποὺ ἦταν παρατεταγμένοι στὸ μέρος ἐκεῖνο, ἄρχισαν νὰ φωνάζουν δυνατὰ καὶ οἱ γυναῖκες ὥρμησαν μὲ ἀλαλαγμὸ κατ' ἐπάνω του.

Ἐκεῖνη τῇ στιγμῇ πληγώνεται τὸ ἄλογο τοῦ Πύρρου καὶ ὁ ἴδιος πέφτει καταγῆς. Τρέχουν τότε οἱ σωματοφύλακές του νὰ τὸν σηκώσουν, οἱ Σπαρτιᾶτες ὁμῶς ὁρμοῦν μὲ τὰ κοντάρια τους. Γίνεται συμπλοκὴ τρομερή.

Τότε ὁ Πύρρος πρόσταξε νὰ πάψῃ ἡ μάχη. Νόμιζε, πὼς τὸ ἠθελαν καὶ οἱ Σπαρτιᾶτες αὐτό, γιατί καὶ ἀπ' αὐτοὺς πολλοὶ εἶχαν σκοτωθῇ καὶ ὅλοι σχεδὸν οἱ ἄλλοι ἦταν πληγωμένοι.

5. Σ' αὐτὸ τὸ μεταξὺ φθάνει ἀπὸ τὴν Κρήτη μὲ δυὸ χιλιάδες στρατὸ ὁ βασιλεὺς Ἀρέας. Τότε οἱ γυναῖκες, βλέποντας, ὅτι καὶ ὁ βασιλεὺς τοὺς ἦταν πλέον ἐκεῖ καὶ ἄνδρες ὑπῆρχαν ἀρκετοί, γιὰ νὰ ὑπερασπίσουν τὴν πατρίδα, τότε μόνον ἀποφάσισαν νὰ φύγουν ἀπὸ τὸ πεδίο τῆς μάχης καὶ νὰ γυρίσουν στὰ σπίτια τους.

Ἔτσι ἡ Σπάρτη, ἀφοῦ μὲ τὴν γενναιοφυχία τῶν γυναικῶν τῆς γλίτωσεν ἀπὸ τὸ μεγάλο κίνδυνο, ἔμφορσε κατόπι νὰ ἐξασφαλισθῇ μὲ τὴν φρόνησι τοῦ βασιλεῖ καὶ τὴν ἀνδρεία τῶν στρατιωτῶν τῆς.

Κατὰ Χαρίσιον Παπαμάρκον

41. ΓΟΡΓΟΝΑ

Ὁ Πετρῆς, τοῦ καπετὰν Μπούρα ὁ γυιός, ἀπὸ μικρὸς ἦταν μεγαλωμένος μέσα στὸ καράβι τοῦ πατέρα του. Ἦταν ἓνα ἀγόρι κάπου δεκάξι χρονῶν, ἀλλὰ δυνατὸ σὰν ἄνδρας καὶ ψημένο στὴ δουλειὰ τοῦ καραβιοῦ. Κάθε φορὰ πὺν τὸ καράβι γύριζεν ἀπὸ ταξίδι, πάντα κάτι καινούργιο εἶχε νὰ διηγηθῇ καὶ ὁ φίλος του ὁ Ἀνδρέας, ὁ γυιὸς τοῦ καφετζῆ, τὸν ἄκουε μὲ ἀνοικτὸ στόμα. Τοῦ ἔλεγε καὶ τὶς ἱστορίες, πὺν ἄκουε ἀπὸ τὸν πατέρα του.

Ἀπὸ ὅλες τὶς ἱστορίες αὐτὲς πὺν πολὺν ἄρεσε τοῦ Ἀν-

δρεά ή ιστορία τής Γοργόνας και ό Πετρής του την ξανά-
λεγε με πολλή ευχαρίστησι.

Ήταν μιὰ ἀληθινή ιστορία, καθώς ἔλεγεν ό Πετρής,
ἀφοῦ συνέβηκε ἀκόμα καί στόν παπποῦ του. Στά μεγάλα
ταξίδια, βλέπεις, λαχαίνει καμμιά φορὰ τὰ καράβια νά βρι-
σκονται ὁλομόναχα, ἔμερες καί νύχτες ὁλάκερες, βωλοδέρνον-
τας μέσα στίς μακρινές θάλασσες. Ἐκεῖ δὲν ὑπάρχει τίποτε
ἄλλο ἀπὸ οὐρανός καί θάλασσα, θάλασσα καί οὐρανός.
Βραδυνάξει, ξημερώνει καί στεριά δὲν φαίνεται. Θαρρεῖ κα-
νεῖς πὼς τὸ καράβι ρίξωσε στὴ μέση τοῦ πελάγου καί δὲν
μετατοπίζεται μηδὲ ὀργυιά.

Μιὰ φορὰ σὰν κι αὐτὲς ἦταν ποὺ ό γέρο - Μπούρας,
ό παπποῦς τοῦ Πετρῇ, εἶδε τὴν Γοργόνα.

— Τὴν εἶδε με τὰ μάτια του ; ῥώτησε ό Ἀνδρέας.

— Ἀκοῦς λέει ; Τὴν εἶδε με τὰ μάτια του, τὴν ἄκουσε με
τ' αὐτιά του καί τῆς ἔμιλησεν, ὅπως ἔμιλοῦμε, καλὴ ὥρα, οἱ
δύο μας, βεβαίωσε ό Πετρής. Ὁ πατέρας μου τὸ ἔχει ἀκου-
στά ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν παπποῦ μου. Καί νὰ πὼς ἔγινε.

Ὁ παπποῦς εἶχεν ἓνα δικάταρτο καράβι. Ταξίδευεν ἐκεῖ-
νη τὴ χρονιά κατὰ τὴν Μπαρμπαριά. Ήταν καλοκαίρι φεγ-
γαράδα κι ό παπποῦς ξαγρυπνοῦσε στὸ τιμόνι, τὰ μάτια του
τέσσερα νὰ μὴ ξεδρομίσῃ τὸ καράβι ἀπὸ τὸ δρόμο του.

Ἐξαφνα, ἐκεῖδ' ἀπὸ τὴν πρῶμνη ἀκούγεται με-
γάλη φασαρία κτύπος μέσα στὰ νερά. Σὰν νὰ ἦταν κανένα
θεριόψαρο κι ἔδερνε τὰ νερά με τὴν οὐρά του. Κάνει νὰ
γυρίσῃ κιόλας τὸ τιμόνι ό παπποῦς, αὐτὸ τίποτε. Καρφωμέ-
νο στόν τόπο. Μῆτε δεξιὰ στρίβει μῆτε ἀριστερά ! Γυρίζει
τὰ μάτια του πίσω καί τί νὰ ᾄῃ. Μιὰ γυναῖκα στέκεται
πίσω ἀπὸ τὸ καράβι, ὄρθια μέσα στὴ θάλασσα. Εἶναι θεό-
ρατη, βασιτιέται με τὰ χέρια τῆς ἀπὸ τὸ τιμόνι κι ἀπὸ τὴν
κουπαστή. Τὸ κορμί τῆς ὥς τὴ μέση εἶναι γυναίκειο κι ἀπὸ

τὴ μέση καὶ κάτω θεριόψαρο, ὅλο λέπια. Ἡ οὐρά της δέρνει τὴ θάλασσα σὰν τὴν ἑλικά τοῦ βαποριοῦ. Ἰδια ὅπως εἶναι ἡ φηγούρα στὴν πλώρη κάποιων καραβιῶν, μόνο ποὺ εἶναι σκαλισμένη στὸ ξύλο. Αὐτὴ εἶναι θεόρατη, ὀλοζώντανη. Τὰ μάτια της ἀστράφτουν μέσα στὴ νύχτα, τὰ μαλλιά της εἶναι πλεγμένα μὲ τὰ φύκια.

Ὁ παπποῦς μου τὴν εἶδε καὶ κόπηκε ἡ ἀναπνοή του. Μονομιᾶς τὴ γνώρισε ὥστόσο. Γιατὶ ὅλοι οἱ θαλασσινοὶ τὴν ἔχουν ἀκουστά. Ἐκανε λοιπὸν τὸ σταυρό του καὶ περίμενε.

Ἡ Γοργόνα τοῦ μίλησε τότε καὶ τοῦ εἶπε.

— Ζῆ ὁ βασιλιᾶς Ἀλέξανδρος;

Ἡ φωνή της ἦταν γλυκειὰ καὶ παραπονεμένη.

Ὁ παπποῦς μου, ποὺ ἤξερε τίς συνήθειες τοῦ στοιχειοῦ, τῆς λέει μονομιᾶς.

— Ζῆ καὶ βασιλεύει, Κυρά μου!

Αὐτὸ ἦταν. Μόλις εἶπε τὸ λόγο του, ἡ Γοργόνα χαμογέλασε, ἀφῆκε τὸ καράβι καὶ βούλιαξε ἀγάλι - ἀγάλι μέσα στὸ πέλαγος. Γιατὶ ὁ παπποῦς μου ἤξερε τὸ λόγο, ποὺ τοῦ γύρευε τὸ στοιχειὸ τῆς θάλασσας. Αὐτὴ, νὰ καταλάβῃς, εἶναι ἀδελφὴ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου. Γυρίζει λοιπὸν τίς θάλασσες καὶ ῥωτᾷ τοὺς καραβοκύρηδες καὶ τοὺς καπεταναίους καὶ ἀλλοίμονό τους ἂν δὲν ξέρουν τί νὰ τῆς ἀπαντήσουν.

Ἔτσι δὲν τὴν ἔπαθε ἕνας καινούργιος καπετάνιος Πειραιώτης; Δὲν ἤξερε πιά, ἤθελε νὰ κάνῃ τὸν ἔξυπνο, δὲν ξέρω.

— Ζῆ ὁ βασιλιᾶς Ἀλέξανδρος; Τὸν ῥωτᾷ ἡ Γοργόνα. Καὶ αὐτὸς τῆς λέει:

— Τώρα πιά ὁ βασιλιᾶς Ἀλέξανδρος! Αὐτός, κυρά μου, πέθανε στὴ Βαβυλῶνα, ἐδῶ καὶ δυὸ χιλιάδες χρόνια!

Δὲν ἀπόσωσε τὸ λόγο του καὶ ἡ Γοργόνα τοῦ τσάκισε

τὸ καράβι ἀνάμεσα στὰ δυὸ δάχτυλα, ἔτσι δά, ὅπως τσακίζουμε ἓνα καρύδι.

— ὦ, Πετρῷ ! λέει μὲ ἀστραφτερὰ μάτια ὁ γυιὸς τοῦ καφετζῆ. Πές μου, εἶναι ἀλήθεια αὐτά ;

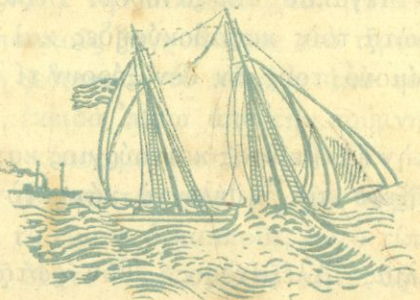
— Ποιὰ αὐτά ;

— Νά, γιὰ τὴ Γοργόνα. Ὁ πατέρας σου τό 'χει γιὰ σίγουρο ;

— Καὶ βέβαια, Ἀνδρέα, τό 'χει γιὰ σίγουρο. Ὁ παπποῦς μου τὴν εἶδε τὴ Γοργόνα καὶ τῆς μίλησε. Ὁ βασιλεὺς Ἀλέξανδρος ζῇ καὶ θὰ ζῇ αἰώνια. Νά, ἐδῶ μέσα στὴν καρδιά μας. Χάθηκε τὸ βασίλειό του στὶς στεριές. Δὲν πειράζει. Τὸ βαστοῦμε στὶς θάλασσες. Ἀνδρέα ! Ἀνδρέα ! Ὅλες οἱ θάλασσες τοῦ κόσμου εἶναι Ἑλλάδα ! Ὅλα τὰ κύματα ξέρουν τὶς ἐλληνικὰς καρένες ! Ὅπου νὰ ταξιδέψης, θὰ ἀνταμώσης τὴν ἐλληνικὴ σημαία νὰ ἀγεροχτυπιέται πάνω στὰ ψηλὰ ἄλμπουρα.

< Ὁ Ἀργοναύτης >

Στράτης Μυριβήλης (Διοσκουὴ)

Ὁ νεροφόρος τοῦ χωριοῦ, περνώντας ἀπὸ τὸ καφενεῖον τοῦ χωριοῦ, ἀνέφερε τὸ νέο : Ὁ γέρο-Ξυνιάς, σκάπτοντας στὸ κτῆμά του γιὰ νὰ ξερριζώσει μιὰ ξερὴ καστανιά, εὗρε ἡκε «ἀρχαῖα».

Ἀμέσως ἐκίνησαν πολλοί, ἀκόμη καὶ γυναῖκες καὶ ἐκατηφόρισαν στὸ κτῆμα. Ἐκεῖ ἦταν σταματημένοι διαβάτες καὶ βοσκοὶ καὶ ἐκοίταζαν ἓνα στενόμακρο μισοχωμένο μάρμαρο. Ὁ ἓνας ἔλεγε πὼς ἦταν ἀρχαῖος τάφος, σὰν ἐκείνον ποὺ εἶχαν πρὸ καιροῦ ξεχώσει στὸ γειτονικὸ χωριό. Ἄλλος πὼς εἶναι παλιό, μαρμάρينو πεζούλι.

Νά καὶ ὁ κύριος Θεμιστοκλῆς, ὁ συνταξιούχος. Ἐπλησίασε καὶ ἔξυσε λίγο μὲ τὸ ραβδί του τὸ μάρμαρο.

— Εἶναι ἀρχαία πλάκα, εἶπε σοβαρά. Κι ἔχει ἐπάνω γράμματα. Εἶναι δηλαδὴ ἐπιγραφή. Καλὸ λοιπὸν εἶναι νὰ σταματήσῃ τὸ ξέχωμα, μήπως σπάσῃ τὸ μάρμαρο, ὥσπου νὰ γυρίσῃ στὸ χωριὸ ὁ πρόεδρος καὶ ὁ δάσκαλος.

Τὸν ἄκουσαν.

Ὅλη τὴν ἡμέρα στὸ χωριὸ ἐσυζητοῦσαν μὲ χαρὰ γιὰ τὸ εὔρημα.

Τὸ γεῦμα τῆς ἄλλης ἡμέρας ἐγύρισε ὁ πρόεδρος καὶ ὁ δάσκαλος. Ἐπληροφορήθηκαν τὸ νέο καὶ ἐκατέβηκαν ἀμέσως στὸ κτῆμα τοῦ Ξυνιά. Τοὺς ἀκολούθησαν πολλοί.

Τὸ μέρος ἐκεῖνο μὲ τὰ χλοερὰ ἀμπέλια καὶ τὶς πελώριες καστανιὲς ἀποτελοῦσε πολὺ ὁμορφο τοπίο. Σὰν νεώτερος ὁ δάσκαλος πήδησε στὸ σκάμμα καὶ ἔσκυψε ἐπάνω στὸ μάρμαρο.

— Εἶναι πλάκα μὲ ἐπιγραφή, εἶπε, ὅταν ἐβγῇκε. Καὶ ἐπιγραφή μᾶλλον καλῆς ἐλληνικῆς ἐποχῆς.

— Τί θέλει νὰ πῇ αὐτό, κύρ δάσκαλε; ῥώτησε ὁ πρόεδρος.

— Θα εἶναι γραμμένο στὴν πλάκα πράγμα ἀξιόλογο, ἀπὸ τὴν ἐποχή, πὺν ἡ ἀρχαία Ἑλλάς ἦταν ἐλεύθερη.

Ὁ πρόεδρος ἔκαμε νόημα. Ἐπήδησαν τότε στὸ σκάμμα μερικὰ παλληκάρια καὶ ἐσυνέχισαν μὲ προσοχὴ τὸ σκάψιμο.

Ἡ πλάκα ἐξεχώθηκε. Εἶχε κάπου δυὸ μέτρα μῆκος καὶ ἓνα πλάτος. Τὴν μετέφεραν στὸ χωριὸ καὶ τὴν ἐτοποθέτησαν στὴν εἴσοδο τοῦ σχολείου. Ὁ δάσκαλος ἐκαθάρισε τὴν ἐπιγραφὴ καὶ τὴν ἀντέγραψε. Ὡς τὸ βράδυ ἔφθαναν χωρικοί, ἔμπαιναν στὸ σχολεῖο καὶ ἐκοίταζαν τὴν ἐπιγραφὴ σοβαροὶ καὶ συγκινημένοι. Ἦταν ἓνα πραγματικὸ προσκύνημα πρὸς τοὺς παλαιούς μας προγόνους, οἱ ὅποιοι καθωδήγησαν καὶ ἀκόμη καθοδηγοῦν πνευματικὰ ὄχι μόνον ἐμᾶς τοὺς Ἑληνας, ἀλλὰ ὅλη τὴν ἀνθρωπότητα.

Ἡ ἄλλη μέρα ἦταν Κυριακή. Μετὰ τὴν λειτουργίαν ὅλο σχεδὸν τὸ χωριὸ ἐμαζεύθηκε στὴν πλατεία, κάτω ἀπὸ τὰ γέρικα πλατάνια.

— Σᾶς ὑποσχέθηκα, εἶπεν ὁ δάσκαλος, νὰ σᾶς ἐξηγήσω τί λέγει ἡ ἐπιγραφὴ. Καὶ θὰ τὸ κάμω. Σ' αὐτὴ ἐδῶ τὴν ἱστορίαν τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνος ἱστορικοῦ Πολυβίου ἀναφέρεται ἡ ἐπιγραφὴ τῆς πλάκας.

Ψῖθυρος θαυμασμοῦ ἀκούσθηκε.

— Εὐρισκόμαστε στὰ 220 πρὸ Χριστοῦ. Ἀρκετὰ χρόνια πρὶν εἶχε πεθάνει ὁ τρανὸς ἀρχηγὸς τῶν Ἑλλήνων, ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος. Κι ἡ Ἑλλάς μας εἶχε χωρισθῇ σὲ πολλὰ μεγάλα ἢ μικρὰ κράτη. Ἡ ἰδιαίτερή μας πατρίδα εἶχε συμπεριληφθῇ στὴν Αἰτωλικὴ Συμπολιτεία, πὺν εἶχε κέντρον—πρωτεύουσα νὰ εἰποῦμε—τὸ Θέρμον, τὸ σημερινὸ Κεφαλόβρυσο.

Δυστυχῶς ὅλα αὐτὰ τὰ κράτη, ἂν καὶ ἑλληνικά, ἐγκρίναν μεταξὺ τους. Αἰτία ὁ ἐγωῖσμός τῶν ἀρχηγῶν τους. Κάποτε δὲ ἄλγος ἔλειψε νὰ πιασθῇ ὁ φιλόδοξος βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας, ὁ Φίλιππος Ε', μὲ τὴν Συμπολιτεία μας.

Κι ἂν συνέβαινε αὐτό, τὰ ὑπόλοιπα ἑλληνικά κράτη θὰ ἔπαιρναν τὸ μέρος τοῦ ἐνὸς ἢ τοῦ ἄλλου. Φοβερός ἐμφύλιος πόλεμος, δηλαδή.

— Καὶ πῶς ἀπέφυγαν τὸν πόλεμο ; ῥώτησε ὁ πρόεδρος.

— Τώρα θ' ἀκούσετε, εἶπεν ὁ δάσκαλος.

Κατέβηκε τότε ἀπὸ τὴν Μακεδονία στὴν Ναύπακτο μὲ τὸ στόλο του ὁ ἴδιος ὁ Φίλιππος. Ἐκεῖ ἐσυγκεντρώθηκαν οἱ ἀντιπρόσωποι καὶ τῆς Συμπολιτείας μας καὶ ἄλλων ἑλληνικῶν πόλεων. Θὰ συζητοῦσαν γιὰ εἰρήνη ἢ γιὰ πόλεμο.

Ὅταν ἄρχισαν οἱ συζητήσεις, τὰ πνεύματα ἦταν ταραγμένα. Ἀλλὰ τὴν κρίσιμη στιγμή ἀκούσθηκε μιὰ φωνή, πὺν τὴν ἐπρόσεξαν ὅλοι. Ὁμίλησεν ὁ Ἀγέλαος ἀπὸ τὴν Ναύπακτο. Ὁ ἄγνός ἐκεῖνος Ἑλλήν πατριώτης ἦταν ὁ κυριώτερος ἀντιπρόσωπος τῶν Αἰτωλῶν. Τὰ λόγια του ἀναφέρει ἡ πλάκα. Σᾶς τὰ διαβάζω ἀπλοποιημένα στὴ γλῶσσά μας :

« Ἀκούστε, φίλοι μου. Ὅλοι εἴμαστε Ἑλληνες ἐδῶ καὶ ἑλληνικὲς χῶρες ἀντιπροσωπεύομε. Δὲν εἶναι λοιπὸν ἠθικὸ Ἑλληνες νὰ σκέπτονται νὰ πολεμήσουν ἐναντίον Ἑλλήνων. Τοῦναντίον, νομίζω, ὅτι ὀφείλομεν ὅλοι, μὲ τὴν βοήθεια τῶν θεῶν, πιασμένοι ἀπὸ τὸ χέρι, ὅπως ἐκεῖνοι, πὺν περνοῦν ὀρμητικὸ ποτάμι, νὰ ἀποκρούωμε τοὺς βαρβάρους, ἀσφαλίζοντας ἔτσι τὶς ἑλληνικὲς πόλεις.

» Ὅλοι μας βλέπομε νὰ ἔρχονται ἀπὸ τὴν δύσι μαῦρα σύγνεφα. Κι ἀκοῦμε τὸν ἀσίγαστο κρότο τῶν ὄπλων. Οἱ Ῥωμαῖοι, πὺν ὑπέταξαν τοὺς Ἑλλήνας τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος, δὲ θὰ βραδύνουν νὰ στραφοῦν ἐναντίον μας.

↳ Σὺ, Φίλιππε, πὺν εἶσαι ὁ ἰσχυρότερος Ἑλλήν ἡγεμὼν, πρέπει νὰ δώσης τὸ παράδειγμα : Νὰ μὴ θέλῃς νὰ κατακτήσης ἑλληνικοὺς τόπους. Καὶ νὰ στραφῇς πρὸς βορρᾶν ἢ πρὸς δυσμὰς. Πολεμῶντας ἐναντίον ἑλληνικῶν πόλεων καὶ ἀδυνα-

τίζοντας αὐτές, ἐτοιμάζεις τὴν Ἑλλάδα νὰ γίνῃ σὲ ἄλλο σκλάβο τῶν Ρωμαίων.

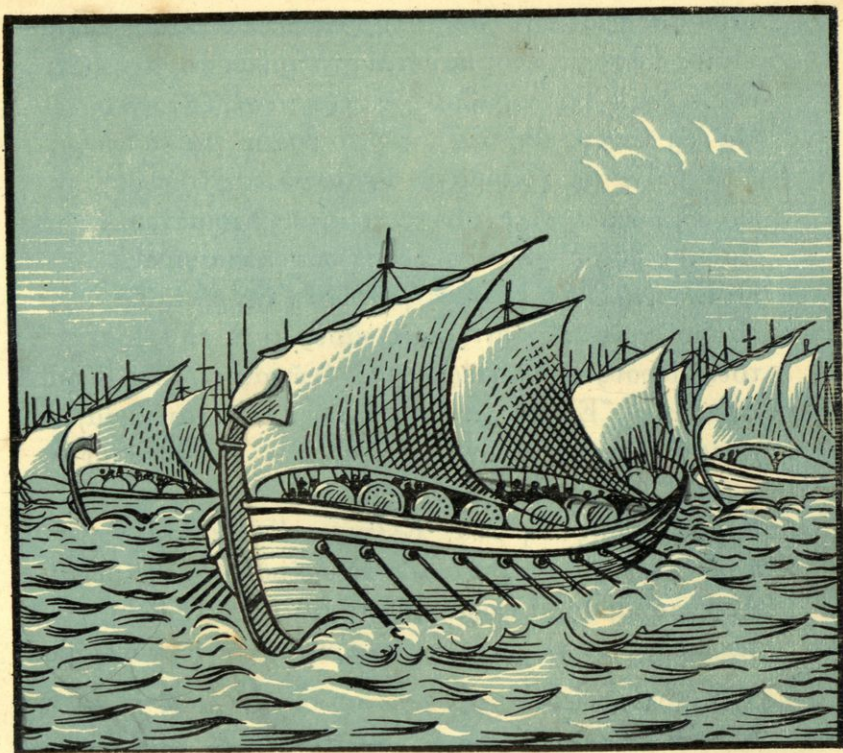
» Εἶναι φοβερό, μὰ τοὺς θεοὺς, νὰ ἔσοδῶμε τὴν ζωτικότητα μας σὲ ἐμφυλίους πολέμους, ἐνῶ γύρω μας ξένοι λαοὶ αὐξάνουν ὀλοένα τὴν δύναμί τους. Ἄν δὲν μονοιάσωμε, τότε τὰ σύγνεφα ἀπὸ τὴν δύσι δὲ θὰ ἀργήσουν νὰ σκεπάζουν τὸν γλαυκὸ οὐρανὸ τῆς Ἑλλάδος μας ».

Ἐτελείωσεν ὁ δάσκαλος καὶ ὅλοι τὸν ἐκοίταζαν, χωρὶς νὰ μιλοῦν. Μόνον ὁ πρόεδρος ἐφαινόταν, ὅτι καὶ ἤθελε νὰ εἰπῇ.

— Μίλησε, κύριε πρόεδρε, εἶπεν ὁ δάσκαλος.

— Νὰ μιλήσω καὶ νὰ εἰπῶ τί ; Τὸν θαυμασμό μου, τὴν ἰδιαίτερή μου ἱκανοποίησι ; Νομίζω πὼς βλέπω ἐδῶ μπροστά μας τὸν ἐκλεκτὸ ἐκεῖνο πατριώτη μας καὶ πὼς ἀκούω τὰ λόγια του.

— Θὰ ἠθέλατε, βέβαια, ξανάρχισε ὁ δάσκαλος, νὰ σᾶς εἰπῶ τί ἀποτέλεσμα ἔφεραν τὰ λόγια τοῦ Ἀγελάου. Οἱ πρόγονοί μας ἐγκρίνιαζαν μεταξύ τους καὶ κάποτε ἔφθναν καὶ σὲ πόλεμο. Ἦξεραν ὅμως τὶς περισσότερες φορὲς νὰ περὶ-
θ α ρ χ ο ὦ ν καὶ νὰ σ υ μ φ ι λ ι ῶ ν ο ν τ α ι, ὅταν τὸ ἀπαιτοῦσε τὸ συμφέρον τῆς πατρίδας. Ὅλοι λοιπὸν οἱ ἀντιπρόσωποι, μόλις ἐτελείωσεν ὁ Ἀγέλαος, ἀκόμη καὶ ὁ ἴδιος ὁ Φίλιππος, συγκινημένοι ἐχειροκρότησαν θερμά. Ἐσβήσθη-
καν τότε τὰ μῖση. Ξανάγιναν ὅλοι Ἕλληνες πατριῶται, ὑπέγραψαν εἰρήνη καὶ ἐγύρισαν στὶς πόλεις τους μὲ « κλάδον ἐλαίας ». Τὸ ὄνομα τοῦ Ἀγελάου ἔγινε ἀμέσως γνωστὸ στὸ Πανελλήνιο. Τότε θὰ ἐχαράχθη καὶ ὁ λόγος του σὲ πλάκες, ὅπως συνήθιζαν. Καὶ μία ἀπὸ τὶς πλάκες αὐτὲς εἶναι καὶ τούτη, ποὺ εὗρήκαμε.

43. ΣΤΗ ΘΑΛΑΣΣΑ ΤΗΣ ΣΑΛΑΜΙΝΑΣ

Πῶς γιγαντώνεται ἡ ψυχὴ σὲ τοῦτα τὰ πελάγη !
ἀνδρειεύεται, παίρνει καρδιὰ καὶ σ' ἄλλα χρόνια πάγει...
...Καὶ βλέπω, βλέπω μὲ τὸ νοῦ καὶ τῆς καρδιάς τὸ μάτι
ἀπὸ καράβια ἀμέτρητα τῇ θάλασσα γεμάτη !
Τόπο δὲν ἔχουν νὰ σταθοῦν, τὸ πέλαγο δὲν φθάνει·
πλῆθος φυλὲς τὸ πλημμυροῦν καὶ Μῆδοι καὶ Περσιᾶνοι
σαλεύουν δάσος κονταριῶν, χίλιες στολὲς φοροῦνε
καὶ χίλιες γλῶσσες βάρβαρες στὸν ἄνεμο ἀντηχοῦνε...

Μοῦ φαίνεται τὴν ξακουστὴ πῶς βλέπω ἐκείνη μάχη.
Ποιὸς θρονιασμένος κάθεται στὸ τρίκορφο, στὴ ράχι ;
Ὁ Ξέρξης ! Τὰ καράβια τοῦ περήφανος ξανοίγει
Θά 'χη κανένα ἀπ' ὅλα αὐτὰ τὸ βράδυ γιὰ νὰ φύγῃ ;...
Στὸ πλάγι τοῦ γραμματικοῦ σταυρὸ τὰ χέρια δένουν
καὶ τὴ μεγάλη νίκη τοῦ νὰ γράψουν περιμένουν !
Ξάφνου βοὴ μυριόφωνη ξεσπᾷ σὰν καταιγίδα :

— ὦ Ἑλληνόπουλα, ἐμπρὸς γλυτῶστε τὴν πατρίδα,
παιδιά, γυναῖκες, πατρικοὺς ναοὺς αὐτὴ τὴν ὥρα,
τοὺς τάφους τῶν πατέρων σας, ἀγῶνας γιὰ ὅλα τώρα!...
Ὅρμουν οἱ Ἕλληνες... καὶ νά, ἀρχίζει ἡ ναυμαχία,
χέρια μὲ χέρια πιάνονται Σκλαβιά κι Ἑλευθερία !

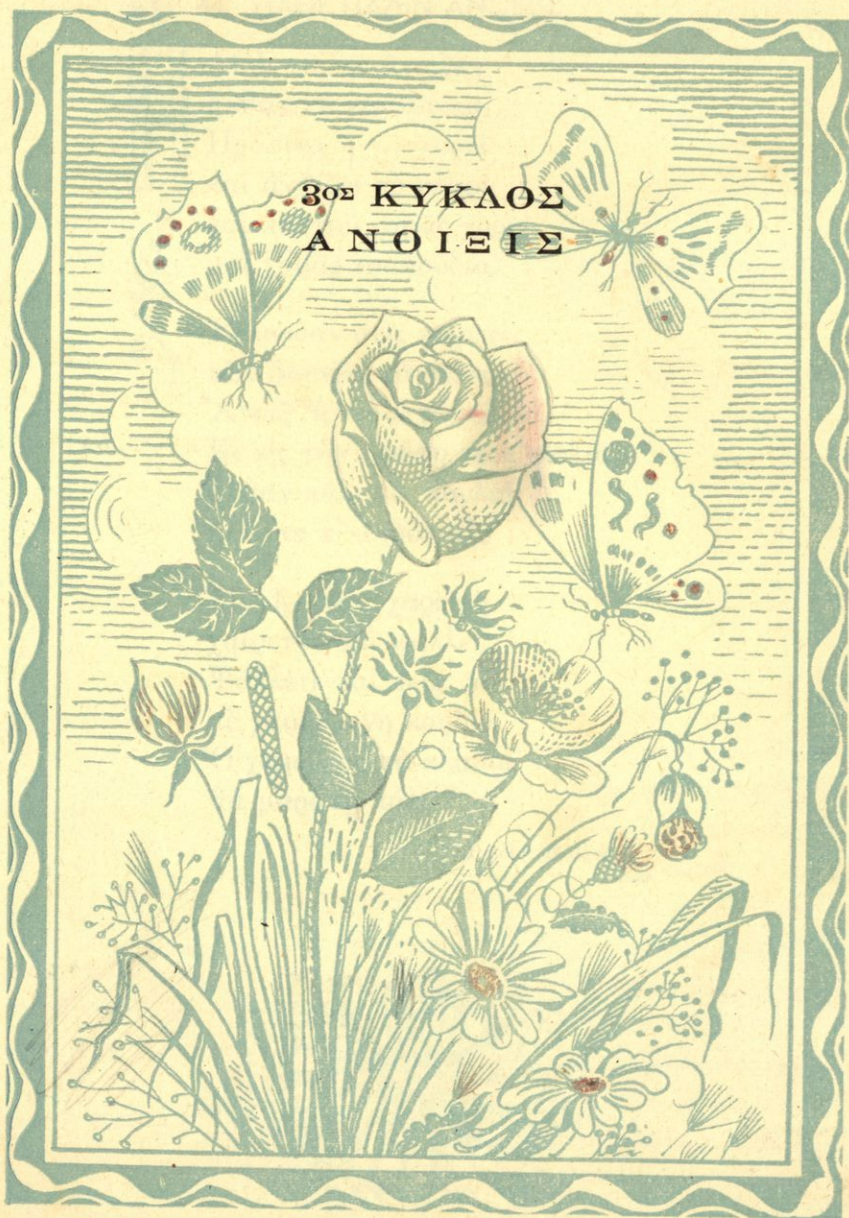
Κτύπα, περήφανη Θεά, Ἑλληνοπούλα, κτύπα
πέρα καὶ πέρα τῆς σκλαβιάς τὸ μαῦρο στῆθος τρύπα!
Ἄς καταλάβῃ μιὰ φορὰ, γιὰ πάντα ἄς καταλάβῃ,
πῶς πολεμοῦν οἱ Ἕλληνες, γιὰ νὰ μὴν γίνουν σκλάβοι!.

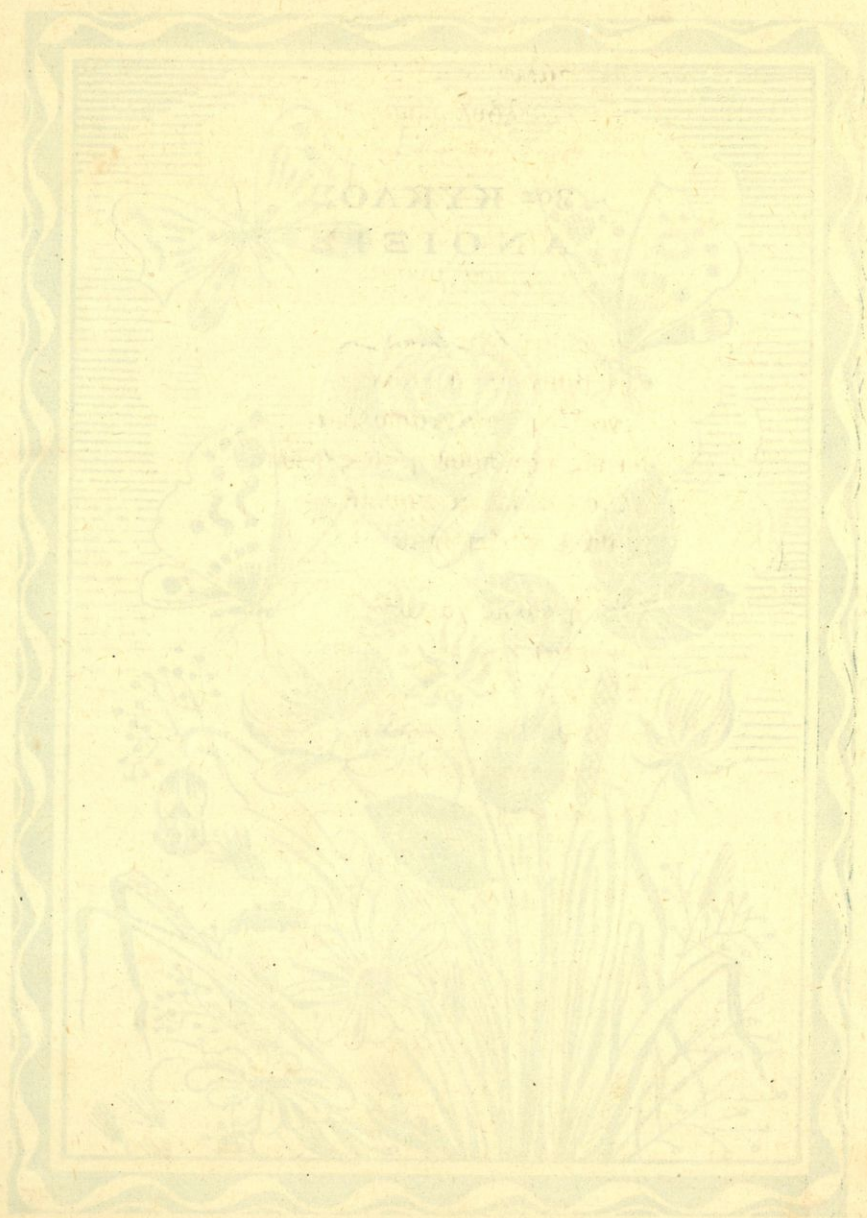
« Σχολικὴ Ἀνθολογία »

Ἀχιλλεὺς Παράσχος »

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

44. ΗΛΘΕ ΠΑΛΙΝ ΑΝΟΙΞΙΣ

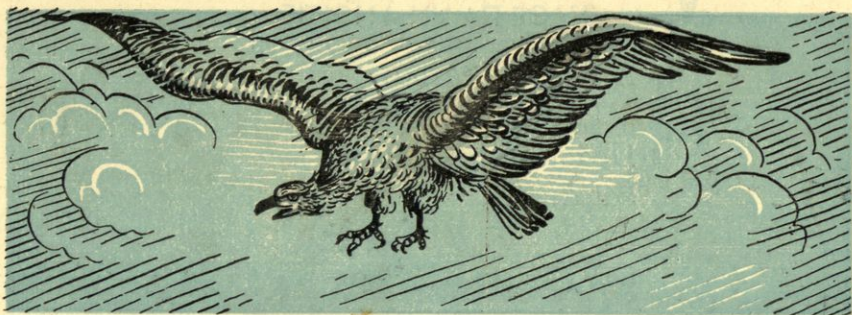
ΛΘΕ πάλιν ἄνοιξις,
ἦλθαν τὰ λουλούδια.
Πράσινα ἡ γῆ φορεῖ
καὶ ἀνθίζει τὸ κλαρὶ
καὶ παντοῦ χαρᾶς χοροὶ
καὶ χαρᾶς τραγούδια.

Ἐλειωσαν στὶς κορυφές
τῶν βουνῶν τὰ χιόνια.
Ἀνοιξ' ἡ τριανταφυλλιά.
Κι εἰς τὴν πρώτη τους φωλιά
ἦλθαν πάλι τὰ πουλιά,
ἦλθανε τ' ἀηδόνια.

Ὅλ' ἡ φύσις χαρωπὴ
χαίρεται καὶ ψάλλει.
Ψάλλετε καὶ σεῖς, παιδιά,
μὲ χαρούμενη καρδιά.
Ὁ χειμῶνας τὰ κλαδιὰ
θὰ μαράνη πάλι.

** Ἀγγελος Βλάχος*

Α'. ΜΥΘΟΙ

45. ΑΕΤΟΣ, ΚΟΡΩΝΗ ΚΑΙ ΒΟΣΚΟΣ

Ἐνα ποιμνιον ἔβοσκεν εἰς τὸ λιβάδι. Ἐξαφνα ἓνας αἰετὸς πετᾷ ἀπὸ ὑψηλὸν βράχον καὶ ἀρπάζει ἓνα ἀρνί.

Μία κορώνη εἶδε τοῦτο καὶ ἐξήλευσε· καὶ ἠθέλησε νὰ κάμῃ καὶ αὐτὴ ὅ,τι ἔκαμεν ὁ αἰετός. Ὁρμησε λοιπὸν μὲ πολλὸν θόρυβον ἀπὸ ἓνα δένδρον καὶ ἔχωσε τοὺς ὄνυχάς της εἰς τὴν ράχιν ἐνὸς κριοῦ. Προσεπάθησε νὰ σηκώσῃ τὸν κριόν, ἔβαλεν ὅλην της τὴν δύναμιν, ἀλλὰ ματαίως· ὁ κριὸς ἦτο βαρὺς δι' αὐτὴν! Προσεπάθησε τότε νὰ πετάξῃ καὶ νὰ φύγῃ· ἀλλὰ οἱ ὄνυχές της εἶχον ἐμπλεχθῇ εἰς τὰ μαλλιά τοῦ κριοῦ· ὅσον καὶ ἂν ἦνοιγε τὰς πτέρυγάς της, δὲν κατώρθωνε νὰ πετάξῃ.

Τὴν στιγμὴν αὐτὴν τρέχει ὁ βοσκὸς καὶ συλλαμβάνει τὴν κορώνην. Τῆς κόπτει τὰ ἄκρα τῶν πτερυγῶν καὶ τὸ βράδυ τὴν φέρει εἰς τὴν καλύβην του.

Τὰ παιδιὰ τοῦ βοσκοῦ ἐρωτοῦν μὲ ἀπορίαν :

— Πατέρα, τί ὄρνεον εἶναι αὐτό ;

— Καθὼς μὲν ἐγὼ καλῶς γνωρίζω, εἶπεν ὁ βοσκός, εἶναι κορώνη, καθὼς δὲ ἡ ἰδία θέλει, αἰετός.

Κατὰ τὸν Αἰσώπον

46. Ο ΛΥΧΝΟΣ

Ένας λύχνος είχε κατὰ τύχην πολὺ ἔλαιον καὶ ἔφεγγε πολὺ. Ἦρχισε λοιπὸν νὰ καυχᾶται διὰ τοῦτο καὶ νὰ λέγῃ :

— Ἰδέτε, ἰδέτε πόσον φέγγω ! Καλέ, τί φῶς εἶναι αὐτό ! Λύχνος εἶμαι ἐγὼ ἢ ἄστρον τοῦ οὐρανοῦ λαμπρότερον καὶ ἀπὸ τὸν ἥλιον ! Κρίμα μόνον, ὅτι εὐρίσκομαι εἰς αὐτὴν ἐδῶ τὴν τράπεζαν καὶ δὲν εἶμαι ἐκεῖ ὑψηλὰ εἰς τὸν οὐρανόν ! Θὰ ἐφώτιζον ὅλον τὸν κόσμον !

Τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐφύσησεν ἑλαφρὸς ἄνεμος καὶ ἀμέσως ἔσβησε τὸν λύχνον.

Ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος εἰργάζετο εἰς τὸ φῶς τοῦ λύχνου, ἐν ὅσῳ ἤκουε τοὺς λόγους αὐτοῦς, δὲν ἔλεγε τίποτε. Μόνον ἐμειδία. Ὅταν ὁμως ὁ λύχνος ἔσβησε καὶ ἠθέλησε νὰ τὸν ἀνάψῃ ἐκ νέου, τοῦ εἶπε :

— Φέγγε, λύχνε, καὶ σιώπα. Νὰ μὴ λησμονῇς, ὅτι εἶσαι ἕνας κοινὸς λύχνος καὶ ὅτι καὶ τὸ ἑλαφρότερον φύσημα τοῦ ἀνέμου σὲ σβήνει.

Κατὰ τὸν Αἰσωπον

47. Ο ΦΑΝΤΑΣΜΕΝΟΣ ΚΑΠΝΟΣ

Εἶπε ὁ καπνὸς μιὰ ἡμέρα :
—Μεγάλος θὰ γενῶ,
θ' ἀνέβω στὸν ἀέρα,
θὰ πάω στὸν οὐρανό.

Τὰ νέφη θὰ περάσω,
θ' ἀνέβω πὶὸ ψηλά,
ὥσπου ἐκεῖ νὰ φθάσω,
στ' ἀστέρια τὰ πολλὰ.

Καὶ βασιλιᾶς θὰ γίνω,
καὶ θὰ καταφρονῶ
τὴ γῆ, πὺν τῶρ' ἀφήνω
καὶ πάω στὸν οὐρανό.

Κι ἀμέσως ξεκινάει
νὰ πάη στὸν οὐρανό.
Μὰ ἔξαφνα φυσάει
ἀγέρι σιγανό.

Καὶ πρὶν στὰ ὕψη φέρη
τὸ μαῦρό του κορμί,
δυνάμωσε τὸ ἀγέρι,
τὸν σκόρπισε μὲ ὀρμή.

« Τὰ πρῶτα βήματα »

Ἰωάννης Πολέμης

48. ΑΕΤΟΣ ΚΑΙ ΑΛΩΠΗΞ

Ένας αετὸς καὶ μία ἀλώπηξ ἔκαμαν τὴν συμφωνίαν νὰ κατοικήσουν ὁ ἓνας πλησίον τοῦ ἄλλου καὶ νὰ εἶναι φίλοι. Καὶ ὁ μὲν αετὸς ἐπέταξεν εἰς τὴν κορυφὴν ἑνὸς ὑψηλοῦ δένδρου καὶ ἔκαμεν ἐκεῖ τὴν φωλεάν του, ἡ δὲ ἀλώπηξ ἔχωθηκε κάτω ἀπὸ ἓνα θάμνον, ὁ ὁποῖος ἦτο πλησίον τοῦ δένδρου, καὶ ἐγέννησεν ἐκεῖ τὰ ἀλεπουδάκια της. Ἀφοῦ καὶ ὁ αετὸς ἐκλώσθησεν τὰ αὐγά του, ἐβγῆκαν τρεῖς αετόπουλα, τὰ ὁποῖα ἔτρεφε μὲ πολλὴν ἀγάπην.

Μίαν ἡμέραν ἡ ἀλώπηξ ἐπῆγε μακράν, διὰ νὰ εὔρη τροφήν διὰ τὰ μικρά της. Τότε ὁ ἀετός, ἐπειδὴ δὲν εἶχε τί νὰ φάγῃ, ἐπέταξε κάτω εἰς τὸν θάμνον καὶ ἤρπασε τὰ μικρὰ τῆς ἀλώπεκος. Ἐπειτα τὰ ἔφερε εἰς τὴν φωλεάν του καὶ τὰ ἔφαγεν ἐκεῖ μὲ τὰ ἀετόπουλά του, μὲ ὅλην τὴν ἡσυχίαν του.

Φαντάζεσθε πόσῃν λύπῃν ἐδοκίμασεν ἡ ἀλώπηξ, ὅταν ἐπέστρεψεν εἰς τὸν θάμνον καὶ δὲν εὔρε τὰ ἀγαπητά της τέκνα. Ἦθελε νὰ ἐκδικηθῇ τὸν ἀετὸν διὰ τὴν ἀπιστίαν του, ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο, ἀφοῦ αὐτὴ μὲν εἶναι ζῶον χειρσαῖον, ὁ δὲ ἀετὸς πτηνόν. Ἐκαμε λοιπὸν ὅ,τι κάμνουν οἱ ἀδύνατοι· ἐστάθη ἀπὸ μακρὰν καὶ κατηρᾶτο τὸν ἀετὸν διὰ τὸ κακόν, πού τῆς ἔκαμε.

Δὲν ἐπέρασε πολὺς καιρὸς καὶ ὁ ἀετὸς εὔρεν ἐκ θεοῦ τὴν τιμωρίαν του.

Μίαν ἡμέραν μερικοὶ χωρικοὶ ἐώρταζον εἰς τὴν ἐσχὴν. Ἀφοῦ ἔσφαξαν μίαν αἰγα, ἤναψαν πυρὰν ἐπάνω εἰς τὸν βωμόν καὶ ἔθεσαν τὰ σπλάγχνα εἰς τὴν πυράν, διὰ νὰ καοῦν. Ὁ ἀετὸς εἶδε τὰ σπλάγχνα καί, λαίμαργος ὥς εἶναι, ἐπέταξεν ἀμέσως καὶ τὰ ἤρπασεν ἀπὸ τὸν βωμόν. Δὲν εἶδεν ὅμως, ὅτι μαζὶ μὲ τὰ σπλάγχνα ἐπῆρε καὶ ἓν κάρβουνον ἀναμμένον.

Αὐτὸ ἦτο καὶ ἡ καταστροφή του. Μόλις μετέφερε τὰ σπλάγχνα μὲ τὸ κάρβουνον εἰς τὴν φωλεάν του, ἐφύσησεν ἄνεμος δυνατός, ὁ ὁποῖος μετέδωκε τὸ πῦρ εἰς τὰ ἄχυρα τῆς φωλεᾶς καὶ ἤναψε μεγάλην φλόγα. Οἱ νεοσσοὶ τοῦ ἀετοῦ, οἱ ὅποιοι δὲν εἶχον ἀκόμη πτερὰ, εὐρέθησαν μέσα εἰς τὰς φλόγας καὶ ἔπεσαν κάτω εἰς τὴν γῆν.

Τότε ἡ ἀλώπηξ ἔτρεξε καὶ τοὺς ἔφαγεν ὅλους.

Κατὰ τὸν Αἰσωπον

Πόσον κακὸν καὶ ἀνόητον εἶναι νὰ μισῇ κανεὶς τὸν ἐχθρόν του φαίνεται ἀπὸ τὸν ἐξῆς μῦθον.

Δύο ἄνθρωποι ἐταξίδευσον μὲ τὸ ἴδιον πλοῖον, ἀλλὰ ὁ ἓνας ἦτο ἐχθρὸς τοῦ ἄλλου. Καὶ μόλις εἰσῆλθον εἰς τὸ πλοῖον ὁ μὲν ἓνας ἐπῆγε καὶ ἐκάθισεν εἰς τὴν προῶραν, ὁ δὲ ἄλλος εἰς τὴν πρύμνην. Δὲν ἤθελον νὰ βλέπῃ ὁ ἓνας τὸν ἄλλον.

Αἶφνης ἐσηκώθη δυνατὸς ἄνεμος καὶ ἐξέσπασε μεγάλη τρικυμία. Ὁ κίνδυνος νὰ πνιγοῦν ἦτο μεγάλος.

Τότε ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος ἐκάθητο εἰς τὴν πρύμνην ἠρώτησεν ἓνα ἀπὸ τοὺς ναύτας τοῦ πλοίου.

— Εἰπέ μου, ποῖον μέρος τοῦ πλοίου θὰ βυθισθῇ πρῶτον, ἂν ναυαγήσωμεν;

— Ἡ προῶρα, ἀπήντησεν ὁ ναύτης.

— Τότε θὰ ἀποθάνω εὐχαριστημένος, εἶπεν, ἀφοῦ θὰ ἴδω τὸν ἐχθρόν μου νὰ πνίγεται πρωτότερα ἀπὸ ἐμέ.

Κατὰ τὸν Αἰσώπων

50. ΕΛΑΦΟΣ ΚΑΙ ΑΜΠΕΛΟΣ

Μία ἔλαφος, διὰ νὰ ξεφύγῃ τοὺς κυνηγούς, ποὺ τὴν κατεδίωκον, ἔτρεξε καὶ ἐκρύβη πίσω ἀπὸ ἓνα κλῆμα. Ὅταν οἱ κυνηγοὶ εἶχαν προσπεράσει, ἡ ἔλαφος ἐνόμισεν, ὅτι ἐπέρασε καὶ ὁ κίνδυνος καί, χωρὶς νὰ σκεφθῇ τίποτε ἄλλο, ἤρχισε νὰ τρώγῃ μὲ λαιμαργίαν τὸ κλῆμα, ποὺ τὴν ἔσωσεν.

Ἐπειτα ἀπὸ ὀλίγον οἱ κυνηγοὶ ἐπέστρεψαν, διέκριναν μέσα ἀπὸ τὰ ὀλίγα φύλλα τὴν ἔλαφον καὶ τὴν ἐκτύπησαν μὲ τὰ βέλη των.

Τότε ἡ ἐτοιμοθάνατος ἔλαφος ἐκατάλαβε τὸ σφάλμα της καὶ εἶπε: «Καλὰ τὰ ἔπαθα. Διότι δὲν ἔπρεπε νὰ καταστρέψω τὸν σωτῆρά μου».

51. ΔΕΙΛΟΣ ΚΥΝΗΓΟΣ ΚΑΙ ΞΥΛΟΚΟΠΟΣ

Ένας κυνηγός συνήντησεν εἰς ἓνα δάσος ἓνα ξυλοκόπον. Ἡθέλησε τότε νὰ παραστήσῃ τὸν σπουδαῖον.

— Μήπως εἶδες πατήματα λεονταριοῦ ; τὸν ἠρώτησε.

— Γνωρίζω, ἀπήντησεν ὁ ἀγαθὸς ξυλοκόπος, ὅχι μόνον τὰ πατήματα, ἀλλὰ καὶ τὸν ἴδιον τὸν λέοντα νὰ σοῦ δείξω, διότι συχνὰ κινδυνεύομεν ἀπὸ αὐτόν.

Ὁ κυνηγὸς ὅμως ἔγινε κίτρινος ἀπὸ τὸν φόβον του.

— Δὲν ζητῶ τὸν ἴδιον τὸν λέοντα, ἀπήντησε. Μόνον διὰ τὰ πατήματά του ἠρώτησα.

52. Η ΑΠΕΡΙΣΚΕΨΙΑ ΚΑΙ Η ΛΑΙΜΑΡΓΙΑ ΤΙΜΩΡΟΥΝΤΑΙ

Μία ἀλεποῦ πεινασμένη ἀνεκάλυψε μίαν στενὴν τρύπαν μέσα εἰς τὸν κορμὸν μιᾶς βαλανιδιάς. Ἐκεῖ μερικοὶ χωρικοί, ποὺ εἰργάζοντο εἰς τὰ γειτονικὰ κτήματα, εἶχαν φυλάξει τὰ σακκιδιά των μὲ ψητὸν κρέας καὶ ψωμί.

Ἀμέσως ἡ ἀλεποῦ ἐτρύπωσε μέσα καὶ μὲ λαιμαργίαν ἔφαγεν ὅλον τὸ κρέας καὶ μέγα μέρος ἀπὸ τὸ ψωμί των.

Ὅταν ὅμως ἐτελείωσε, παρετήρησεν, ὅτι ἦτο ἀδύνατον νὰ ἐξέλθῃ, διότι ἡ κοιλιὰ της εἶχε τώρα φουσκώσει καὶ ἡ στενὴ ὁπὴ δὲν τὴν ἐχωροῦσε πλέον. Ἦρχισε τότε νὰ κλαίῃ καὶ νὰ ὀδύρεται.

Μία ἄλλη ἀλεποῦ, ποὺ διήρχετο τότε, ἀφοῦ ἔμαθε τὰ καθέκαστα, τῆς ἀπήντησε :

— Ἄς μὴν ἦσουν ἀσυλλόγιστος, ὅταν εὗρῃκες τὴν εὐκαιρίαν. Τώρα πρέπει νὰ μείνης αὐτοῦ μέσα, ἕως ὅτου νὰ γίνῃς καὶ πάλιν ἰσχνή, ὅπως ἦσουν, ὅταν εἰσῇλθες.

53. ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΚΑΤΟΡΘΩΜΑΤΑ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΟΝΩΝ

1. Ένας ὄνος ἤκουσε τὸν τζίτζικαν νὰ τραγουδῇ καὶ τόσον τοῦ ἤρεσε, ὥστε ἐλησμόνησε τί φωνὴν ἔχει ὁ ἴδιος καὶ ἐνόμισε διὰ τοῦτο, ὅτι ἠμπορεῖ καὶ αὐτὸς νὰ γίνῃ θαυμάσιος τραγουδιστής. Μόλις ὅμως ἤρχισε τοὺς ὀγκανισμούς του, τὰ τζίτζικια ἐσιώπησαν ἀπὸ φόβον.

— Ἐσιώπησαν νικημένα ! εἶπεν ὁ ὄνος.

— Ὅπως σιωποῦν καὶ τὰ ἄλλα πουλιά, ὅταν τὸ ἀηδὼνι ἀρχίζῃ νὰ ψάλλῃ, τὸν εἰρωνεύθη μία ἀλεπού, πού ἔτυχε νὰ διέρχεται ἐκεῖ κοντά.

2. Μίαν ἄλλην φορὰν ὁ ἴδιος ὁ ὄνος ἀνέβη ἐπάνω εἰς τὰ κεραμίδια ἐνὸς μικροῦ οἰκίσκου καὶ ἐχόρευε. Τὰ κεραμίδια ἔσπασαν ὅλα καὶ ὁ νοικοκύρης ἔπιασε τὸν ὄνον καὶ ἤρχισε νὰ τὸν δέρνη μὲ μανίαν.

— Διατί μὲ κτυπᾷς ; Χθὲς ἀνέβη εἰς τὴν ἰδίαν στέγην τὸ νεογέννητον κατσίκι καὶ σᾶς εἶδα ὅλους ποὺ ἐγελοῦσατε εὐχαριστημένοι διὰ τὰ πηδήματά του. Ἐγὼ σήμερον ἔκαμα τὸ αὐτό, καὶ σεῖς, ἀντὶ νὰ γελάσετε, ἰδοῦ, ὅτι μὲ δέρνετε. Διατί αὐτὴ ἡ ἀδικία ;

3. Μίαν ὅμως φορὰν ὁ ὄνος ἐφάνη πολὺ ἔξυπνος. Ἦτο μόνος μακρὰν εἰς ἓνα λιβάδι. Ἐκεῖ παρουσιάσθη ἓνας λύκος καὶ ἠθέλε νὰ φάγῃ τὸν ὄνον. Ὁ δυστυχὴς κατέφυγεν εἰς τὸ ἐξῆς τέχνασμα. Μόλις εἶδε τὸν λύκον, ἤρχισε νὰ ὑποκρίνεται, ὅτι κουτσαίνει καὶ εἶπε πρὸς τὸν λύκον :

— Τὸ γνωρίζω, ὅτι θὰ μὲ φάγῃς. Προηγούμενως ὅμως μίαν χάριν σοῦ ζητῶ. Ἐχω πατήσει ἓνα μεγάλο ἀγκάθι μὲ τὸ δεξιὸν πρὸς τὸν πόδι μου. Σὲ παρακαλῶ, βοήθησέ με καὶ βγάλε το διὰ νὰ μὴν πονῶ τώρα καὶ κατόπιν μὲ τρώγεις μὲ τὴν ἡσυχίαν σου. Μὴ μοῦ ἀρνηθῇς, σὲ παρακαλῶ, αὐτὴν τὴν χάριν, εἶσαι τόσο καλός !

Ὁ λύκος ἐπίστευσε καὶ ἐδέχθη μὲ προθυμίαν. Ὁ ὄνος ἐσήκωσε τότε καὶ ἐμάζευσεν ὀλίγον τὸ πόδι του, ὁ δὲ λύκος ἐπῆγεν ὀπίσω καὶ ἀνύποπτος ἐπλησίασε τὸ πρόσωπον. Τότε, εἰς στιγμὴν κατάλληλον, ὁ ὄνος ἔδωσε μίαν τόσο δυνατὴν κλωτσίαν εἰς τὸν λύκον, ὥστε τὸν ἐτραυμάτισεν εἰς τὸ κεφάλι καὶ τοῦ κατέστρεψε καὶ τὰς δύο σιαγόνας.

Πονῶν καὶ κλαίων ὁ λύκος ἔφυγε πρὸς τὴν φωλεάν του. Καθ' ὁδὸν ἔλεγεν :

— Καλὰ νὰ τὰ πάθω, διότι δὲν ἤμην εὐχαριστημένος μὲ ὅσα εἶχα, ἀλλὰ ἠθέλησά νὰ γίνω καὶ κτηνίατρος.

Β'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

54. ΠΑΙΔΙΚΗ ΠΑΣΧΑΛΙΑ

(ΟΠΩΣ ΕΟΡΤΑΖΕΤΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΝΗΣΟΝ ΣΚΙΑΘΟΝ)

Εἶναι Μεγάλη Πέμπτη πρωΐ.

Μόλις ἐγύρισαν ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, ὅπου ὅλα τὰ μέλη τῆς οἰκογενείας τοῦ καπετὰν Κομνηνοῦ ἐκοινώνησαν. Ἡ καλὴ μητέρα ἀνασκουμπώνεται καὶ ἀρχίζει νὰ βράψῃ τὰ αὐγά. Ἐπειτα ἔρχονται εἰς τὴν θύραν δύο - δύο τὰ παιδιὰ τοῦ χωρίου. Κρατοῦν ὑψηλὸν καλάμινον σταυρόν, στεφανωμένον μὲ τριαντάφυλλα, μὲ δένδρολίβανον καὶ μὲ πολύχρωμα ἀγριολούλουδα· ψάλλουν δὲ τὸ ᾄσμα :

Βλέπεις ἐκεῖνο τὸ βουνό, ποὺ φαίνεται ἀπὸ πέρα ;

Ἐκεῖ σταυρῶσαν τὸ Χριστό, τῶν πάντων βασιλέα.

Σύρε, μητέρα μ', στὸ καλὸ καὶ στὴν καλὴ τὴν ὥρα καὶ ἐμένα νὰ μὲ καρτερῇς τὸ Σάββατο τὸ βράδυ,

ὅταν σημαίνουν οἱ ἐκκλησιῆς καὶ ψάλλουν οἱ παπᾶδες, τότε καὶ σύ, μαννούλα μου, θά 'χῃς χαρὲς μεγάλες.

Ἀλήθεια, τί μεγάλοι χαρὰι δι' ὅλους ! Καὶ ἡ καλὴ μητέρα προθυμότατα δίδει ἀπὸ δύο κόκκινα αὐγά εἰς ὅλα τὰ παιδιὰ. Τί εὐτυχία !

Ἐπειτα ἡ μητέρα ἀρχίζει νὰ ζυμώνῃ, Πλάθει ἀρκε-

τὲς κουλοῦρες μὲ αὐγὰ διὰ τὸν ἄνδρα τῆς, διὰ τὴν πεθερὰν τῆς καὶ διὰ τὸν ἑαυτόν τῆς. Ἐπίσης μικρὲς « κοκκῶνες » διὰ τὰ μικρὰ τέκνα τῆς, τὴν Μόρφω καὶ τὸν Εὐαγγελινόν, διὰ τὰ ἀναδεξιμία τῆς καὶ διὰ τὰ πτωχὰ παιδιὰ τῆς γειτονιάς.

Ἀλλὰ μετὰ τὸ μοίρασμα ὁ μικρὸς Εὐαγγελινὸς ἔχει παράπονα καὶ κλαίει, διότι δὲν εἶναι ἀρκετὰ μεγάλη ἡ κοκκῶνα του. Ἡ μητέρα δίδει εἰς τὸν Εὐαγγελινὸν ἄλλην νὰ διαλέξῃ, ἀλλ' αὐτὸς δὲν ἡμερώνει. Τὸ βέβαιον εἶναι, ὅτι τὰς θέλει ὅλας διὰ τὸν ἑαυτόν του. Καὶ τότε ἡ καλὴ μητέρα τὸν παρηγορεῖ :

— Τὸ Σάββατο βράδυ θὰ ῥθῇ κρὰ - κρὰ ἡ κουρούνα νὰ φέρῃ κρέας, τοῖ-τοῖ, καὶ τότε θὰ ἰδῇς χαρὲς ποὺ θὰ ᾄχῃς, σὰν ἀκούσης κρὰ - κρὰ τὴν κουρούνα νὰ χτυπᾷ τὸ παραθύρι : « Πάρε, Εὐαγγελινέ, τὸ τυρί, πάρε καὶ τὸ τοῖ-τοῖ νὰ φᾶτε ».

Καὶ ὁ μικρὸς ψυθυρίζει καὶ αὐτός :

— Θὰ ῥθῇ κουρούνα νὰ φέρῃ τοῖ - τοῖ.

Καὶ τὴν Μεγάλην Παρασκευὴν κατὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου ἡ μητέρα ὁδηγεῖ τὰ δύο παιδιὰ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. Τὰ μικρὰ κάμνουν τὸν σταυρόν των ἔμπρὸς εἰς τὸ ἀνθοστόλιστον κουβούκλιον καὶ ἀσπάζονται μὲ εὐλάβειαν τὸν μυρωμένον Ἐπιτάφιον.

Κατόπιν ἀσπάζονται τὸ ἀργυρόχρυσον Εὐαγγέλιον μὲ τ' ἀγγελούδια καὶ τὸν Σταυρόν. Τέλος περνοῦν τρεῖς φορὰς κάτω ἀπὸ τὸν Ἐπιτάφιον.

Τί χαρά, τί δόξα !

Ὀλίγην ὥραν μετὰ τὰ μεσάνυχτα τῆς Μεγάλης Παρασκευῆς πρὸς τὰ ἐξημερώματα τοῦ Μεγάλου Σαββάτου, ἡ μητέρα ἐξυπνᾷ τὸν Εὐαγγελινὸν καὶ τὴν Μόρφω· καί, ἐνῶ σημαίνουν οἱ καμπάνες, πηγαίνουν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὅπου ἀκούουν τὸ « Ὡ γλυκύ μου ἔαρ » καὶ ἄλλα ἀκόμη ὥραϊα ᾄσματα.

Ἐπειτα οἱ πιστοὶ ὅλοι μὲ ἀναμμένας λαμπάδας ἐξέρ-

χονται εἰς τὸ ὑπαιθρον, κάτω ἀπὸ τὸ γλυκὺ φέγγος τῆς σελήνης, ἐνῷ ἡ αὐγὴ ἀρχίζει νὰ ροδίζει. Χ

Ἀκολουθοῦν ὅλοι τὸν Ἐπιτάφιον, πὺν περιφέρεται μὲ τὰς λαμπάδας ἀναμμένας. Ἐλαφρὸν ἀεράκι κινεῖ ἥρεμα τὰς φλόγας τῶν κηρίων, χωρὶς νὰ τὰς σβήνῃ. Ἡ ἀνοιξις στέλλει τὰ ἐκλεκτότερα ἀρώματά της εἰς τὸν Παθόντα καὶ Ταφέντα Χριστόν, ὥσάν νὰ ψάλλῃ καὶ αὐτὴ :

— ὦ γλυκύ μου ἔαρ, γλυκύτατόν μου Τέκνον !

Καὶ τὰ παιδιά, πὺν προχωροῦν ἐμπρὸς ἀπὸ τὸν Ἐπιτάφιον, κράζουν μεγαλοφώνως :

— Κύριε ἐλέησον, Κύριε ἐλέησον ! Κύριε ἐλέησον !

Ὑστερον ἀνέτειλε πλεόν ὁ ἥλιος τοῦ Μεγάλου Σαββάτου.

Ὁ Εὐαγγελινὸς ἐξύπνησεν ἀπὸ τὰ βελάσματα τοῦ ἀρνίου, τὸ ὁποῖον ἠγόρασε διὰ τὸ Πάσχα ὁ πατέρας του.

Ὁ Εὐαγγελινὸς καὶ ἡ Μόρφω ἐξηλθον εἰς τὸ προαύλιον. Τί ὥραϊον, τί ἡμερον, τί λευκόμαλλον πὺν εἶναι τὸ ἀρνὶ καὶ πῶς βελάζει τὸ καημένο : « μπε - μπε ! »

Τὴν ἐσπέραν ἔφερεν ὁ πατέρας τὰς πασχαλινὰς λαμπάδας. Τί χαρά ! Φαντασθῆτε ὥραιās, μικρὰς λαμπάδας μὲ ἄνθη τεχνητά, μὲ χρυσόχαρτα. Ὁ Εὐαγγελινὸς πάλιν θέλει νὰ πάρῃ τὴν λαμπάδα τῆς ἀδελφῆς του λέγων :

— Ἐκεῖνη εἶναι μεγαλύτερη.

Ἡ μητέρα τοῦ τὴν ἔδωσεν. Ἄλλ' ὁ μικρὸς τὴν ἔσπασεν, ἐκεῖ ὅπου ἔπαιζε μὲ αὐτήν. Τέλος ἔσπασε καὶ τὴν ἰδικήν του καὶ ὕστερον ἔβαλε τὰ κλάματα. Ὁ πατέρας τοῦ ἠγόρασεν ἄλλην, ἀφοῦ τὸν ὑπεχρέωσε νὰ ὑποσχεθῇ, ὅτι δὲν θὰ τὴν πάρῃ εἰς τὸ χέρι του ἕως τὰ μεσάνυχτα, ὅταν θὰ ὑπάγουν εἰς τὴν Ἀνάστασιν.

Ὁ μικρὸς ἀπεκοιμήθη κλαίων καὶ χαίρων.

Μετὰ τὰ μεσάνυχτα ἦλθεν ἐπὶ τέλους ἡ ὥρα τῆς λαμ-

πρῶς Ἀναστάσεως. Ἦστραψεν ὅλη ἡ ἐκκλησία, ἤστραψε καὶ ἡ πλατεῖα ἀπὸ τὸ φῶς τῶν κηρίων. Τὰ παιδιὰ ἀρχίζουν νὰ καίουν μὲ κρότον σπῖρτα καὶ μικρὰ βαρελότα.

Ἐπειτα τὰ μικρὰ παιδιὰ, ἀγοράκια καὶ κοριτσάκια ἔως τεσσάρων ἐτῶν, στέκονται γύρω ἀπὸ τὰ δύο ἀναλόγια καὶ πλησίον εἰς τὸ εἰκονοστάσιον καὶ ἀρχίζουν νὰ παίζουν, νὰ στάζουν σταγόνας ἀπὸ τὰς λαμπάδας των καὶ νὰ τσουγκρίζουν τὰ αὐγά των.

Ἐνα κοριτσάκι καὶ ἓνα ἀγοράκι πέντε ἐτῶν ἀρχίζουν νὰ φιλονικοῦν :

— Ἡ δική μου λαμπάδα εἶναι μεγαλύτερη.

— Ὁχι, ἡ δική μου.

— Ἐμένα ὁ πατέρας μου τὴν ἐδιάλεξε καὶ εἶναι πιὸ καλή.

— Ἐμένα ἡ μάννα μου τὴν ἐστόλισε μοναχὴ της.

— Καὶ ξέρεи νὰ κάνῃ λαμπάδες ἡ μάννα σου ;

— Ὁχι, δὲν ξέρεи ; Ἀμ' τί θαρρεῖς ;

— Τέτοια παλιολαμπάδα !

Καὶ ἡ φιλονικία προχωρεῖ. Τέλος σπάζουν καὶ οἱ δύο τὰς λαμπάδας των καὶ καταλήγουν εἰς τὰ κλάματα.

Τὸ ἀπόγευμα πάλιν, ἀφοῦ ἐψάλη ἡ Δευτέρα Ἀνάστασις καὶ ἔγινεν ἡ Ἀγάπη, ἐξηλθον ὅλοι εἰς τὴν πλατεῖαν.

Ὑστερον ἡ μητέρα στρώνει τὴν τράπεζαν εἰς τὴν οἰκίαν καὶ βάζει τὰ αὐγά τὰ κόκκινα καὶ τὸ τυρί, ποῦ εἶχε φέρει ἡ κουρούνα, καὶ τὸ ἀρνὶ τὸ ψημένον. Τὰ παιδιὰ κάθονται εἰς τὴν τράπεζαν καὶ ἀρχίζουν νὰ τσουγκρίζουν τὰ αὐγά των. 3

Τί χαρά, τί ἀγαλλίασις !

55. ΠΑΣΧΑ ΣΤΟ ΧΩΡΙΟ

Νύχτα βαθείά, μὰ τοῦ χωριοῦ
γεμάτη ἡ ἐκκλησιά·
ἔξω τὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ,
μέσα φωτοχυσία.

- Χριστὸς Ἀνέστη ! μὲ φωνὴ
κράζει ὁ παπᾶς μεγάλη,
- Χριστὸς Ἀνέστη, χριστιανοί,
ὅλος ὁ κόσμος ψάλλει.

Καὶ μπὰμ καὶ μποὺμ οἱ τουφεκιές
καὶ τῆς καμπάνας χτύποι.
ὦ, τί στιγμὲς αὐτὲς γλυκιές,
πῶς φεύγει κάθε λύπη !

Κι ἀρχίζει τώρα νὰ φωτᾶ,
κι ὅλοι γοργὰ πηγαίνουν
ἐκεῖ πὺν αὐγὰ κι ἀρνιὰ ψητὰ
στρωμένα τοὺς προσμένουν. *κλ. γορ*

N Χατζηδάκης

56. ΜΕΣΑ ΕΙΣ ΤΑΣ ΦΛΟΓΑΣ

1. Δύο ἐκδρομείς ἐστάθησαν εἰς τὴν κορυφὴν ἑνὸς λόφου, διὰ νὰ ἀναπαυθῶν. Κάτω εἰς τὴν κοιλάδα, ἐφαίνετο ἓνα μικρὸν χωρίον. Τὰ κόκκινα κεραμίδια τοῦ ἐσχημάτιζαν ὠραῖον σύμπλεγμα μὲ τὰ πράσινα δένδρα τῶν κήπων καὶ τοὺς ἄσπρους περιποιημένους τοίχους.

Ὑστερα ἀπὸ ὀλίγα λεπτά, καὶ ἐνῶ οἱ δύο ὁδοιπόροι ἀμέριμνοι ἐκοίταζαν τὸ ὠραῖον θέαμα τῆς φύσεως, δυνατοὶ ἀντήχησαν οἱ κώδωνες τῆς ἐκκλησίας. Ὑστερα ἀπὸ ὀλίγον

πυκνὸς καπνὸς ἀνυψώθη ἀπὸ ἓνα σπίτι καὶ τὴν ἰδίαν στιγμήν κραυγαὶ ἠκούσθησαν :

— Πυρκαϊά ! Πυρκαϊά !

Ὁ ἕνας ἀπὸ τοὺς δύο ὁδοιπόρους ἐσηκώθη βιαστικά. Ἀμέσως ἄφησε τὸ ἐκδρομικὸν του ραβδί καὶ τὸ σακκιδιὸν του κάτω, ἔτοιμος νὰ τρέξῃ εἰς βοήθειαν. Ὁ ἄλλος τὸν ἐκράτησε :

— Ποῦ πηγαίνεις ; Θὰ ἀργοπορήσωμεν. Δὲν ὑπάρχουν ἀρκετοὶ νὰ βοηθήσουν ; Τί μᾶς μέλλει διὰ τὰς ξένας ὑποθέσεις ;

Ὁ πρῶτος ὁμως ὁδοιπόρος ἔτρεξε νὰ βοηθήσῃ, χωρὶς νὰ δώσῃ ἀπάντησιν. Ὁ δεύτερος τὸν ἠκολούθησεν ἀργὰ ἀργὰ καὶ ἔβλεπεν ἀπὸ μακρὰν τί συνέβαινε. Ἐμπρὸς ἀπὸ τὸ σπίτι πού ἑκαίετο μία μητέρα ἐφώναζεν ἀπηλπισμένη :

— Τὰ παιδιὰ μου ! Τὰ παιδιὰ μου !

Μόλις ἤκουσε τὰς ἀπελπιστικὰς αὐτὰς κραυγὰς ὁ πρόθυμος ξένος ὤρμησεν πρὸς τὴν καιομένην οἰκίαν, μέσα εἰς τὰς φλόγας.

Ὅλοι, ὅσοι εἶχαν τρέξει ἐκεῖ κοντά, εἶπαν μεταξύ των :

— Ἀληθινὸ παλληκάρι. Εὐγέ του !

Καὶ ἄλλοι κατέληγαν εἰς μελαγχολικὸν συμπέρασμα :

— Εἶναι χαμένος !

2. Ὑστερα ἀπὸ ὀλίγον ὁμως ὁ ξένος παρουσιάζεται καὶ κρατεῖ εἰς τὴν ἀγκάλην του δύο μικρὰ παιδιὰ, τὰ ὁποῖα ἔδωσεν εἰς τὴν μητέρα των. Δὲν εἶχε πάθει τίποτε. Μόνον ὀλίγον εἶχαν καεῖ τὰ μαλλιά του καὶ εἶχε καὶ μερικὰ ἄλλα ἀσήμαντα ἐγκαύματα.

Ἡ μήτηρ ἀγκάλιασε μὲ ἀπερίγραφτον στοργὴν τὰ τέκνα της καὶ ἔπεσεν εἰς τὰ πόδια τοῦ ξένου, διὰ νὰ τοῦ δείξῃ τὴν εὐγνωμοσύνην της. Ἐκεῖνος ὁμως τὴν ἐσήκωσε καὶ τὴν παρηγόρησεν. Εἰς τὸ μεταξὺ κατέρρευσε καὶ ἡ στέγη τοῦ καιομένου σπιτιοῦ.

Όταν συνηντήθησαν και πάλιν οί δύο όδοιπόροι, ήρώ-
τησεν ό άδιάφορος :

— Ποίος σέ παρεκίνησε νά ριψοκινδυνεύσης τόσο πολύ ;
Και ό άλλος άπήντησεν :

— « Έκεϊνος », πού μās έδίδαξεν, ότι ό σπόρος πρέπει νά
ταφῇ δια νά φέρη πολύν καρπόν. .

Τότε ό πρώτος ήρώτησε και πάλιν :

— Ώραϊα όλα αυτά. Έάν όμως έθάρπτεσο κάτω από τὰ
ερείπια τῆς οίκίας ; Διότι μόλις είχες προφθάσει νά βγῆς
και ή στέγη έπεσε.

Και ό γενναϊόψυχος όδοιπόρος άπήντησε χαμογελών :

— Τότε θὰ ήμουν έγώ ό σπόρος. Και άληθινὰ θὰ έφερα
πολύν καρπόν, όταν και άλλοι θὰ έμιμούντο τὸ παράδειγμά
μου, νά σώσουν συνανθρώπους των κατὰ τὴν ὥραν μεγάλου
κινδύνου.

Ό άλλος ήκουσε και ήσθάνθη έντροπήν. Έσιώπησεν
άρκετὴν ὥραν. Έπειτα, εἰς μίαν στιγμήν, είπε :

— Μαζὶ έπηγαίναμεν εἰς τὴν έκδρομήν, ἀλλὰ χωριστὰ
έσκεπτόμεθα. Σὲ βεβαιῶ έντρέπομαι τώρα διὰ τὸν έαυτόν
μου. Μοῦ έδωσες σήμερα τὸ καλύτερον μάθημα τῆς ζωῆς
μου. Μπορεῖς νά είσαι βέβαιος, ότι αὐτὴν τὴν φορὰν ό σπό-
ρος, και χωρὶς νά ταφῇ, έφερε καλόν καρπόν. Θὰ μιμηθῶ
και έγώ, τὸ παράδειγμά σου.

Ό φίλος του τοῦ έσφιξε τὸ χέρι μὲ ἀγάπην και είπε :

— Ποτὲ δὲν ήμποροῦσα νά φαντασθῶ, ότι μὲ τὸ μικρόν
μου παράδειγμα έβοήθησα ὅχι δύο, ἀλλὰ τρεῖς ανθρώπους !

Έννοοῦσε ὅχι μόνον τὰ δύο μικρὰ παιδιὰ, πού έσώθη-
σαν ἀπὸ τὰς φλόγας, ἀλλὰ και τὸν φίλον του, πού έσώθη
ἀπὸ τὸ έλάττωμα, πού είχε, τῆς άδιαφορίας διὰ τὴν τύχην
τῶν άλλων.

Κ. Ρωμαῖος (Διασκευὴ)

57. ΓΕΝΝΑΙΟ ΠΑΛΛΗΚΑΡΙ

- Στὸ χωριὸ φωτιά. Κι ἔλαχε ἡ ὥρα νᾶναι
ὥρα γιὰ βοριά καὶ γιὰ κακὸν ἀγέρα.
Γλῶσσοι κόκκινες τὸ σπίτι πᾶν νὰ φᾶνε.
— Τὸ παιδάκι μου ! σπαράζει μιὰ μητέρα.
Μὰ ἓνας νιὸς χυμᾷ καὶ τὸ παιδάκι ἀρπάζει !
Ἕνας χωρικὸς γέρος τότε κοιτάζει
καὶ τί περισσὴ περηφάνεια δοκιμάζει !
— Πῶς νὰ μὴν τὸν ἔχω γιὰ καμάρι ;
Εἶναι αὐτὸς δικό μου παλληκάρι !

Τέλλος Ἄγρας

ΧΑΝΣ.

Γ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΝ ΖΩΗΝ

58. ΤΟ ΝΑΥΤΟΠΟΥΛΟΝ

Πέντε μῆνας τώρα λείπει εἰς τὰ ξένα τὸ ναυτόπουλον, σωστοὺς πέντε μῆνας· ἄχ! πόσον ἐπεθύμησε τὴν πατρίδα του!

Ὁ «Ἅγιος Νικόλαος», τὸ ἰστιοφόρον, εἰς τὸ ὅποιον ὑπηρετεῖ, ἐταξίδευσεν εἰς μακρινοὺς τόπους, ἐστάθη εἰς πολλοὺς λιμένας καὶ τώρα γυρίζει ὀπίσω. Νύκτα καὶ ἡμέραν ταξιδεύουν μόνον οὐρανὸν καὶ θάλασσαν βλέπουν. Ὁ ἄνεμος σφυρίζει, φουσκώνει τὰ πανιά, τὰ κύματα ἀφρισμένα κτυποῦν τὸ πλοῖον, ἀλλὰ τὸ ναυτόπουλον δὲν τρομάζει. Εἶναι γενναῖον ναυτόπουλον καί, μόλις προστάξῃ ὁ πλοίαρχος, σκαρφαλώνει εἰς τὰ κατάρτια καὶ λύνει ἢ δένει τὰ πανιά.

Δὲν τὸ τρομάζει ἡ θάλασσα τὸ ναυτόπουλον· δὲν συλλογίζεται τὸν κίνδυνον· ἓνα πρᾶγμα μόνον συλλογίζεται! Πότε θὰ φθάσουν εἰς τὴν πατρίδα. Ὅταν τελειώῃ τὰς ἐργασίας του, στέκει ἀκουμβημένον εἰς τὰ παραπέτια τοῦ πλοίου καὶ συλλογίζεται τὴν γλυκειά του πατρίδα. Κοιτάζει, κοιτάζει μακράν, μακράν, ὅσον ἡμπορεῖ νὰ φθάσῃ τὸ βλέμμα του, μήπως εἰς τὴν ἄκραν τοῦ ὀρίζοντος, ὀπίσω ἀπὸ τὰ σύννεφα, διακρίνῃ τὴν μικρὰν οἰκίαν του, ὅπου τὸ περιμένει ἡ

χήρα ἢ μητέρα του καὶ οἱ μικροὶ ὀρφανοὶ ἀδελφοί του. Καὶ τοῦ ἔοχονται δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του.

Πέντε μῆνας τώρα λείπει εἰς τὰ ξένα. Ἄχ! πότε τέλος θὰ φθάσῃ; Μὲ ποῖαν χαρὰν θὰ ἀναβῇ τὴν μικράν των κλίμακα καὶ θὰ ὀρμήσῃ εἰς τὴν ἀγκάλην τῆς μητέρας του καὶ τῶν ἀδελφῶν του! Καὶ ἔπειτα τὴν ἐσπέραν πλησίον τῆς ἐστίας, ἐνῶ θὰ εἶναι ὅλοι τριγῦρό του, θὰ τοὺς διηγηθῇ εἰς ποῖα μέρη ἐταξίδευσε, τί πράγματα εἶδεν εἰς τοὺς μακρινοὺς ἐκεῖνους τόπους. Εἶναι πολὺ ὥραῖοι οἱ τόποι ἐκεῖνοι, ἀλλ' ὅχι διὰ τὸ ναυτόπουλον. Διότι διὰ τὸν ξενιτευμένον, ὁ ὁποῖος ἔχει ἀγαπημένα ὄντα καὶ τὸν περιμένουν, ποτὲ δὲν εἶναι ὥραία ἡ ξενιτεία.

Πότε ; πότε θὰ φθάσῃ ; Τὸ περισσότερον βιάζεται νὰ φθάσῃ καὶ δι' ἄλλον λόγον· μὲ ἐν μέρος ἀπὸ τὰ χρήματα, τὰ ὁποῖα ἔλαβεν ὡς μισθὸν του, ἔχει ἀγοράσει δι' ὅλους κατ'· διὰ τὸ ἓνα ἀδελφάκι του ὑποδήματα, διὰ τὸ ἄλλο καπελλάκι, διὰ τὴν μικρὰν του ἀδελφὴν χρωματιστὸν μανδύλην τῆς κεφαλῆς καὶ διὰ τὴν μητέρα του ὀλίγους πήχεις ὑφάσματος, διὰ νὰ ῥάψῃ φόρεμα. Μὲ ποίαν χαρὰν θὰ δώσῃ εἰς τὸν καθενα τὸ δῶρόν του καὶ μὲ ποίαν χαρὰν θὰ τὸ δεχθῇ ὁ καθεὶς !

* Καὶ ἔπειτα, ἐνῷ ἡ μητέρα του θὰ τὸν ἀσπάζεται τρυφερά, ἐκείνος θὰ λύσῃ ἓνα κόμβον τοῦ μανδηλίου του, ὅπου ἔχει τὰ χρήματα, τὰ ὁποῖα τοῦ ἔμειναν, καὶ θὰ τὰ δώσῃ εἰς τὴν μητέρα του, νὰ ἀγοράσῃ ἀλεύρι καὶ ὅ,τι ἄλλο χρειάζεται.

Ἐνῷ ἔχει αὐτὰ εἰς τὸν νοῦν του, τὸ ναυτόπουλον κοι-
τάζει πάντοτε ἐμπρὸς πρὸς τὸ ἄκρον τῆς θαλάσσης, ἐκεῖ
ὅπου γνωρίζει, ὅτι εὐρίσκεται τὸ ἀγαπητόν του χωρίον. Καί
νά! Τὰ σύννεφα, τὰ ὁποῖα τοῦ ἀπέκρυπτον ἕως τώρα τὸ
ἄκρον τοῦ ὀρίζοντος, φεύγουν διωγμένα ἀπὸ τὸν ἄνεμον, καὶ
ἔξαφνα διακρίνει τὴν πολυπόθητον ἀκτὴν. ὦ! πῶς κυτπᾷ

τώρα ἡ καρδία του! Ἐφθασαν τέλος πάντων.

Ἴδού, ξεχωρίζει ἡ κωνικὴ κορυφὴ τοῦ προφήτου Ἡλία καὶ μετ' ὀλίγον θὰ φανῇ καὶ τὸ ἄσπρον ἐκκλησάκι τοῦ Ἀγίου, μὲ τὰς οἰκίας τοῦ χωρίου του σκορπισμένας εἰς τὸν κατήφορον ἕως τὴν θάλασσαν. Δὲν βλέπει καμμίαν ἀκόμη ἀπὸ τὰς οἰκίας τὸ ναυτόπουλον, ἀλλὰ γνωρίζει, ὅτι εἶναι ἐκεῖ, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ του στυλῶνονται μὲ πρόσοχὴν καὶ προσπαθοῦν νὰ τὰς διακρίνουν.

Ἄ! πόσον ἀργὰ νομίζει, ὅτι προχωρεῖ τὸ πλοῖον! Ἄς ἡμποροῦσε τὸ ναυτόπουλον νὰ εἶχε πτερά, ἅς ἡμποροῦσε νὰ ἦτο ἕνας ἀπὸ τοὺς γλάρους, οἱ ὅποιοι ἤλθαν νὰ τοὺς ὑποδεχθοῦν, νὰ ὀρμήσῃ ὥσάν βέλος ἐπάνω ἀπὸ τὰ κύματα, καὶ νὰ πετάξῃ πρὸς ἓν λευκὸν σημεῖον, ἐκεῖ πλησίον εἰς τὴν ἀκρογιαλιάν, τὸ ὅποιον δὲν βλέπει ἀκόμη, ἀλλὰ τὸ μαντεύει, τὸ μαντεύει!

Τὸ πλοῖον προχωρεῖ ὁλονέν, προχωρεῖ, καὶ ἡ ἀπόστασις ὀλιγοστεύει. Ὁ ἄνεμος, ὥς νὰ ἐννοῇ τὴν ἀνυπομονησίαν τοῦ μικροῦ, φυσᾷ εὐνοϊκὸς μὲ ὅλας του τὰς δυνάμεις, φουσκώνει ὅλα τὰ πανιά· τὸ πλοῖον σχίζει ὀρμητικὰ μέσα εἰς λευκοὺς ἀφρούς τὰ κύματα.

Ἴδού, ἐφάνη ἡ ἐκκλησία, ἤρχισαν νὰ προβάλλουν τώρα μία - μία, λευκαὶ ὡς προβατάκια, τὰ ὅποια βόσκουν εἰς τὴν πρασινάδα, αἱ οἰκίαι τοῦ χωρίου του. Δάκρυα ἀναβλύζουν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ μικροῦ καὶ θολώνουν τὰ βλέμματά του. Ἴδού! Ἐπρόβαλε τώρα καὶ ἡ οἰκία των! Ἴδού ἡ καπνοδόχη, ἡ ὅποια καπνίζει ἐλαφρά, ἐλαφρά. Ἴδού καὶ τὸ κυπαρίσσι, τὸ ὅποιον ἔχει φυτεύσει ὁ μακαρίτης ὁ πάππος του καὶ τὸ ὅποιον τρυπᾷ μὲ τὴν κορυφὴν του τὸν οὐρανόν.

Καὶ τὸ ναυτόπουλον συλλογίζεται: Ποῦ νὰ εἶναι ἄρά γε τὴν ὥραν αὐτὴν οἱ ἰδικοὶ του; Ἡ μητέρα του θὰ ὑφαίνη καθισμένη εἰς τὸν ἀργαλειόν. Ἡ μήπως ἐπῆραν εἶδησιν, ὅτι

ἐμβαίνει εἰς τὸν λιμένα τὸ πλοῖον ; Τότε θὰ εἶναι εἰς τὸ παράθυρον τῆς τραπεζαρίας πρὸς τὴν θάλασσαν. Καὶ τὸ ναυτόπουλον συγκεντρώνει τὰ βλέμματά του πρὸς τὰ παράθυρα τῆς οἰκίας των καὶ προσπαθεῖ νὰ διακρίνῃ.

Αἴφνης ἀκούεται βροντώδης ἡ φωνὴ τοῦ πλοιάρχου. Ἔχουν πλησιάσει τώρα πολὺ, πρέπει νὰ μαζεύσουν τὰ πανιά, νὰ ἐλαττώσουν τὴν ταχύτητα τοῦ πλοίου. Τὸ ναυτόπουλον καὶ οἱ ἄλλοι ναῦται σκορπίζονται γρήγορα εἰς τὰ κατάρτια καὶ ἀρχίζουν νὰ μαζεύουν τὰ πανιά. Ἄ ! ἐπλησίασαν πολὺ. Γκρρ... ἔρριψαν τὴν ἄγκυραν.

Μετ' ὀλίγον σύρουν πλησίον εἰς τὸ πλοῖον τὴν λέμβον, ἡ ὁποία παρακολουθεῖ τὸν « Ἅγιον Νικόλαον », δεμένη μὲ χονδρὸν παλαμάρι. Ἐμβαίνει ὁ πλοίαρχος καὶ τρεῖς ναῦται, πηδᾷ τελευταῖον καὶ τὸ ναυτόπουλον εἰς αὐτήν. Κάθεται εἰς τὸν πάγκον καὶ κωπηλατεῖ μὲ ὅσιν δύναμιν ἔχει, ἀλλὰ τὸ κεφάλι του διαρκῶς στρέφεται ὀπίσω, πρὸς τὴν ἀκτὴν.

Ἄχ ! πῶς ἀνησυχεῖ τώρα ! Πῶς κτυπᾷ ἡ καρδιά του, ὥς νὰ θέλῃ νὰ σπάσῃ. Εἶναι ἄρά γε ὅλοι καλὰ οἱ ἰδικοὶ του ; Μὴν ἔπαθε κανεὶς τίποτε ; Μήπως εἶναι ἄρρωστη ἡ μητέρα του ἢ κανεὶς ἀδελφός του ! Πῶς ἀνησυχεῖ ! ✕ 3,

Ἀλλὰ ποία εἶναι, ἀνάμεσα εἰς τὸ πλῆθος, ἡ μαυροφορεμένη ἐκεῖνη γυναῖκα μὲ τὰ τρία παιδάκια, τὰ ὁποία ξεφωνίζουν χαρούμενα εἰς τὸ πλευρόν της ; Ἄ ! τοὺς γνωρίζει ! τοὺς γνωρίζει ! Εἶναι ἡ μητέρα του, ἡ ἀγαπημένη του μητέρα, εἶναι τ' ἀδελφάκια του, τ' ἀγαπημένα του ἀδελφάκια !

Ἡ βάρκα προσήγγισε πλέον εἰς τὴν ξηράν· ἐξέρχεται ὁ πλοίαρχος, ἐξέρχονται οἱ ναῦται καὶ τὸ ναυτόπουλον ὁρμᾷ εἰς τὴν ἀγκάλην τῆς μητέρας του καὶ τῶν ἀδελφῶν του. ①

X
59. ΤΟ ΜΟΝΟ «ΚΑΛΩΣ ΩΡΙΣΕΣ»

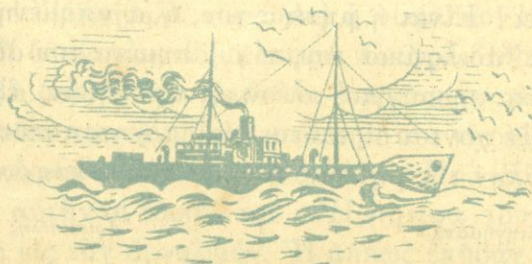
Καράβι ἀνοίγει τὰ φτερά,
τὴν ἄγκυρα σηκώνει·
καραβοκύρης στέκεται,
κρατῶντας τὸ τιμόνι.

Καράβι, στὰ ταξίδια σου
θὰ βρῆς λιμάνια χίλια·
θ' ἀκούσης «καλῶς ὤρισες»
ἀπὸ χιλιάδες χείλια.

Μὴν τὰ πιστέψης! Ὕπιαστες
εὐχές, πὺν ὁ ἀγέρας παίρνει
καὶ τὶς σκορπᾷ στὸ δρόμο του
καὶ πίσω δὲν τὶς φέρνει.

X
Τὸ μόνο «καλῶς ὤρισες»,
τὴ μόνη εὐχὴ πὺν πιάνει,
θὰ τὴν ἀκούσης στὸ μικρὸ
τοῦ τόπου σου λιμάνι. *χ.α.α.ν. ὅρ*

Ἰωάννης Πολέμης X

Δ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑΝ, ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ
ΚΑΙ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

60. ΠΩΣ ΕΛΑΒΟΝ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΩΝ ΑΙ ΑΘΗΝΑΙ

1. Τὸν παλαιὸν καιρὸν πλησίον τοῦ Ἴλισσοῦ εἶχε κτισθῇ ἓν μικρὸν χωρίον. Εἰς τὴν ἀρχὴν δὲν εἶχε ὄνομα καὶ ἦτο ἄγνωστον. Οἱ κάτοικοί του ὅμως ἦσαν γενναῖοι καὶ πολὺ ἔξυπνοι καὶ εἶχον ὡς ἄρχοντά των τὸν Ἐρεχθεά.

Ὁ Ζεὺς, ὡς παντογνώστης θεὸς, ἐγνώριζεν, ὅτι τὸ μικρὸν αὐτὸ χωρίον θὰ ἐγίνετο μίαν ἡμέραν ἢ ἐνδοξότερα πόλις τοῦ κόσμου, καὶ τὸ εἶπε εἰς τοὺς ἄλλους θεοὺς.

Ὅταν ἤκουσαν τοῦτο οἱ ἄλλοι θεοὶ ἠθέλον καθεὶς ἀπὸ αὐτοὺς νὰ δώσῃ εἰς τὸ χωρίον τοῦ Ἐρεχθεῶς τὸ ἰδικόν του ὄνομα. Ὁ Ζεὺς ὅμως ἀπεφάσισε μόνον δύο θεοὶ νὰ ἀγωνισθοῦν μεταξύ των, διότι οἱ κάτοικοι τοῦ νέου χωρίου δύο τέχνας ἤξευραν νὰ κάμνουν: στερεὰ πλοῖα, διὰ νὰ ταξιδεύουν, καὶ ὥραϊα ἀγγεῖα καὶ ἀγάλματα διὰ τοὺς ναοὺς.

Ἔτσι ἔμεινε νὰ ἀγωνισθοῦν ὁ Ποσειδῶν, ὁ θεὸς τῆς θαλάσσης, καὶ ἡ θεὰ Ἀθηνᾶ, ἡ ὁποία ἐπροστάτευε τὰς τέχνας.

2. Κατὰ τὴν ἡμέραν, τὴν ὁποίαν ὥρισεν ὁ Ζεὺς, προσῆλθον ὅλοι οἱ θεοὶ καὶ ἐκάθησαν εἰς χρυσοῦς θρόνους πλησίον τῆς ὄχθης τοῦ Ἴλισσοῦ. Ὑψηλότερα ἀπὸ ὅλους ἦτο ὁ θρόνος τοῦ Διὸς. Πλησίον του εἶχε καθήσει ἡ Ἥρα, ἡ μεγάλη θεά. Μετὰ ἀπὸ αὐτὴν ἦτο ὁ Ἀπόλλων μὲ χρυσοῦν λύραν εἰς τὴν χεῖρα καὶ πλησίον του ἡ ἀδελφή του Ἀρτεμις μὲ τόξον καὶ βέλη, ἐτοίμη διὰ τὸ κυνήγιον.

Ὅπισθεν ἐκάθητο ἡ Ἀφροδίτη, ἡ θεὰ τῆς ὠραιότητος, ὁ Ἄρης, ὁ ἀτρόμητος θεὸς τοῦ πολέμου, καὶ ἡ Δήμητρα, ἡ θεὰ τῆς γεωργίας, ἡ ὁποία ἐδίδαξε τοὺς ἀνθρώπους νὰ σπεῖρουν καὶ νὰ θερίζουν τὸν σῖτον. Ἐκεῖ ἦσαν καὶ ὁ Πλούτων, ὁ θεὸς τοῦ Ἄδου, καὶ ὁ Ἥφαιστος, ὁ θεὸς τοῦ πυρός. Ὅπισθεν τοῦ Διὸς ἐκάθητο ὁ Ἑρμῆς φορῶν εἰς τοὺς πόδας τὰ περρωτά του πέδιλα.

3. Εἰς τὴν συνέλευσιν ἐκείνην τῶν θεῶν ἡ Ἀθηνᾶ καὶ ὁ Ποσειδῶν ἴσταντο σιωπηλοὶ καὶ ἐπερίμενον τὴν ἀπόφασιν τοῦ Διὸς. Ἡ Ἀθηνᾶ ἐκράτει εἰς τὴν δεξιὰν χεῖρα τὸ ἀνίκητον δόρυ τῆς. Εἰς τὴν χεῖρα τοῦ Ποσειδῶνος ἔλαμπε ἡ τρίαινά του, ἡ ὁποία κάμνει τὴν θάλασσαν νὰ τρέμῃ. Τότε εἶπεν ὁ Ζεὺς :

—Ὅποιος ἀπὸ τοὺς δύο θεοὺς θὰ κάμῃ νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ τὴν γῆν τὸ δῶρον, τὸ πλέον χρήσιμον εἰς τοὺς κατοίκους τῆς Ἀττικῆς, αὐτὸς θὰ δώσῃ τὸ ὄνομά του εἰς τὸ χωρίον τοῦ Ἑρεχθέως.

Ἀμέσως ἐσηκώθη ὁ Ποσειδῶν καὶ μὲ τὴν τρίαινάν του ἐκτύπησε δυνατὰ τὸ γῶμα. Εὐθύς ἀνεταράχθη ἡ γῆ καὶ ἀνεπήδησεν εἰς ὠραιότατος ἵππος, λευκὸς ὥς ἡ χιών.

Οἱ θεοὶ παρετήρουν τὸν ἵππον μὲ θαυμασμόν. Ἡ χαίτη του ἀνέμιζεν εἰς τὸν αἶρα, οἱ ὀφθαλμοὶ του ἔλαμπον καὶ οἱ λεπτοὶ του πόδες ἠτοιμάζοντο νὰ πηδήσουν καὶ νὰ τρέξουν.

4. Ἡ Ἀθηνᾶ δὲν ἐταράχθη, ἔκυψεν ἡσύχως εἰς τὴν γῆν, ἔσκαψεν ὀλίγον μὲ τὴν ἀριστεράν της χεῖρα καὶ ἔρριπεν εἰς τὸν μικρὸν λάκκον ἓνα μικρὸν σπόρον, τὸν ὅποιον ἐκράτει εἰς τὴν δεξιάν της χεῖρα. Δὲν ἔλεγε τίποτε· μόνον μὲ λεπτὸν μειδίαμα εἰς τὰ χεῖλη παρετήρει τοὺς ἄλλους θεοὺς.

Καὶ ἰδού, ἀμέσως φυτρώνει ἀπὸ τὴν γῆν εἰς μικρὸς βλαστός, ὁ ὅποιος μεγαλώνει ἐντὸς ὀλίγου καὶ γίνεται δένδρον μέγα μὲ κορμὸν στερεόν. Καὶ ἐντὸς ὀλίγου γεμίζει μὲ κλάδους, κλώνους καὶ φύλλα, τὰ ὅποια ἔλαμπον εἰς τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου. Τὸ δένδρον διαρκῶς ἐμεγάλωνε καὶ οἱ κλάδοι του ἔκλινον φορτωμένοι ἀπὸ καρποὺς πρασινωπούς, καρποὺς γεμάτους χυμόν.

— Πάτερ Ζεῦ, λέγει τότε ἡ Ἀθηνᾶ, αὐτὸ εἶναι τὸ δῶρόν μου. Ὁ ἵππος τοῦ Ποσειδῶνος θὰ κάμῃ αὐτὸν τὸν λαὸν νὰ ἀγαπήσῃ τὸν πόλεμον καὶ τὰ αἵματα. Τὸ δῶρον τὸ ἰδικόν μου, ἡ ἐλαία, θὰ εἶναι σύμβολον τῆς εἰρήνης, τῆς ἡσυχίας καὶ τῆς εὐτυχίας.

5. Τότε ὅλοι οἱ ἀθάνατοι θεοὶ ἀνέκραξαν μὲ μίαν φωνήν:

— Τὸ δῶρον τῆς Ἀθηνᾶς εἶναι τὸ καλύτερον. Καὶ τὸ χωρίον τοῦτο, τὸ ὅποιον θὰ γίνῃ κάποτε ἡ ἐνδοξοτέρα πόλις τοῦ κόσμου, θὰ λάβῃ τὸ ὄνομα τῆς Ἀθηνᾶς.

Ἔτσι ἔλαβον τὸ ὄνομά των αἱ Ἀθῆναι.

Ἡ θεὰ ἀπὸ τότε ἐπροστάτευε τὴν ἀγαπημένην της πόλιν. Καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἔκτισαν δι' αὐτὴν εἰς τὴν Ἀκρόπολιν ἓνα λαμπρότατον ναόν, τὸν Παρθενῶνα, καὶ πρὸς τιμὴν της ἐώρταζον κατ' ἔτος τὰ Παναθήναια. ✕ 309.

Κατὰ Ἀριστοτέλην Κουρτίδην ✕

61. Ἡ Ἀθηνᾶ στήν Ἀθήνα

Χαρὰ σ' ἐσέ, χώρα λευκή καὶ χώρα εὐτυχισμένη!
Καμμιά χώρα σ' ὅλη τῇ γῇ, καμμιά στήν οἰκουμένη
δὲν ἦρε τέτοιο φυλαχτὸ σὰν τὸ δικό μου μάτι.
Ἀπ' ἄλλες χῶρες πέρασα γοργὰ γοργὰ τρεχάτη
καὶ μ' εἶδαν τῆς Ἑλλάδας μου τ' ἀγαπημένα μέρη
σὰν ἄνεμο καὶ σὰν αἶτὸ καὶ σύννεφο καὶ ἀστέρι.
Ὅμως σ' ἐσέ τὸ θρόνο μου αἰώνια θεμελιώνω
καὶ ρίζωσ' ἢ ἀγάπη μου στὰ χόματά σου μόνο.

« Ὕμνος εἰς τὴν Ἀθηνᾶν »

Κωστὴς Παλαμᾶς καθ.

1. Εἶναι δειλινὸν καλοκαιρινῆς ἡμέρας. Ἡ σκηνὴ γίνεται εἰς τὴν ἀρχαίαν Σπάρτην. Ὁ ἥλιος γέρνει πρὸς τὴν κορυφὴν τοῦ ὑψηλοῦ καὶ μεγαλοπρεποῦς Ταῦγέτου, ὁ ὁποῖος ὡς τεῖχος ὑψώνεται ἀπὸ βορρᾶ πρὸς νότον. Ἀπέναντί του ὁ Πάρνων εἶναι χαμηλότερος καὶ ἡμερώτερος. Αἱ πλάγαι ἀκτῖνες γεμίζουν τώρα τὴν Σπάρτην μὲ φῶς.

Ἐὰν ἐξαιρέσῃ κανεῖς τὸ βουλευτήριον καὶ τοὺς ναοὺς, ἡ πόλις δὲν ἀποτελεῖται παρὰ ἀπὸ μικροὺς καὶ ταπεινοὺς οἰκίσκους. Τὸ πλεόν ἀξιοθέατον μέρος εἶναι ἡ δεινὸν φυτευμένη ἀγορά, γύρω ἀπὸ τὴν ὁποίαν εὐρίσκονται οἱ ναοὶ τοῦ Διὸς, τῆς Ἀθηνᾶς καὶ ἄλλων θεῶν, τὰ ἀγάλματα τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς ἀδελφῆς του Ἀρτέμιδος, καθὼς καὶ ἄλλοι ναοὶ καὶ βωμοὶ ἡρώων.

Μεγαλυτέραν ἐντύπωσιν προξενεῖ τὸ γεγονός, ὅτι ἡ Σπάρτη δὲν ἔχει τεῖχη, ποὺ νὰ τὴν ζώνουν γύρω καὶ νὰ τὴν προφυλάττουν. Τεῖχη διὰ τὴν Σπάρτην ἦσαν τὰ γενναῖα στήθη τῶν παλληκαριῶν τῆς, ἔτσι ἔλεγαν.

Εἰς τὴν ἀγορὰν φαίνονται ἄρκετοὶ γέροντες. Εἰς τὴν ἄλλην πόλιν εἶναι μόνον γυναῖκες καὶ μικρὰ παιδιά. Ὅλοι οἱ νέοι ἄνδρες λείπουν εἰς τὴν μάχην.

Ἔχει ἔλθει ἡ εἰδησις, ὅτι ἡ μάχη ἤρχισεν. Ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν ἀναμένουν καὶ τὸν δεύτερον ἀγγελιαφόρον νὰ φέρῃ τὴν εἰδησιν διὰ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μάχης.

2. Μία Σπαρτιάτισσα μὲ κοντὸν χιτῶνα ἐβγήκεν ἀπὸ μίαν μικρὰν οἰκίαν καὶ ἐπροχώρησεν. Ἐστάθη εἰς ἓνα μικρὸν δρόμον καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἐκαμάρωνε τὰ μικρὰ παιδιά, ποὺ ἐγυμνάζοντο. Ἐκρατοῦσαν τὰς ἀσπίδας μὲ τέτοιον τρόπον, ὥστε νὰ σχηματίζουν φοβερὸν καὶ ἀδιαπέραστον τεῖχος. Ἔτσι

ὅλοι μαζί ὥρμουσαν ἐπιθετικοὶ σὰν ἓνα σῶμα. Διελύοντο ἔπειτα οἱ λόχοι, καὶ ἔπειτα, μέσα εἰς δευτερόλεπτα, ἀνεσχηματίζοντο.

Ὅταν αἱ ἀντίπαλοι ὁμάδες τῶν παιδιῶν ἔκαναν ἐπίθεσιν, ἐκτυποῦσαν δυνατὰ τὰς ἀσπίδας των ἐπάνω εἰς τὰς ἀσπίδας τῶν ἀντιπάλων, διὰ νὰ τοὺς ἀνατρέψουν.

Ἐπειτα ἡ Σπαρτιάτισσα ἐπροχώρησε πρὸς τὸν δρόμον, ὁ ὁποῖος ἐπήγαινε πρὸς βορρᾶν, πρὸς τὴν Τεγέαν τῆς Ἀρκαδίας. Ὁ δρόμος αὐτὸς κατέβαινε εἰς τὸν Εὐρώταν καὶ μετὰ τὴν μικρὰν γέφυραν ἔχανετο πρὸς τὰ ἀντικρινὰ χαμηλὰ βουνὰ.

Ὅταν ἔφθασεν εἰς τὴν ὄχθην τοῦ Εὐρώτα, εἶδεν ἐκεῖ ἄλλους λόχους μικρῶν παιδιῶν, πὺ ἐκολυμβοῦσαν μέσα εἰς τὸν ποταμόν.

Κατόπιν ἡ Σπαρτιάτισσα ἐπροχώρησε πρὸς τὸν Πλατανιστάν. Ὁ Πλατανιστὰς ἦτο μία μικρὰ νῆσος τοῦ Εὐρώτα, φυτευμένη μὲ πολλοὺς πλατάνους. Εἰς αὐτὴν τὴν νῆσον ὑπῆρχε τὸ ἔθιμον μίαν ὥρισμένην ἐορτὴν νὰ μάχωνται ὅλοι οἱ ἔφηβοι μεταξύ των χωρὶς ὅπλα.

Δὲν ἦτο σπάνιον εἰς τὸ τέλος τῆς πλαστῆς αὐτῆς μάχης νὰ ὑπάρχουν καὶ νεκροί. Ἀλλὰ τοῦτο εἰς τοὺς Σπαρτιάτας δὲν ἐπροξένει ἐντύπωσιν. «Φθάνει, ὅτι ἔτσι γίνονται δυνατοί, διὰ νὰ ἡμποροῦν νὰ καταβάλλουν τοὺς ἐχθροὺς τὴν ὥραν τῆς μάχης!». Αὐτὰ ἐσκέπτοντο.

Ἡ Σπαρτιάτισσα ἐνθυμεῖται καὶ χαμογελᾷ ἀπὸ μητρικὴν ὑπερηφάνειαν. Διότι πέντε υἱοὶ τῆς εἶχαν ἀγωνισθῇ εἰς τὸν Πλατανιστάν καὶ εἶχαν καὶ οἱ πέντε νικήσει!

Ἐστράφη τότε καὶ ἐκοίταξε πρὸς νότον. Ἐξω ἀπὸ τὴν πόλιν, πρὸς τὸ Γύθειον, ὑψώνετο ὁ ναὸς τῆς Ὁρθίας Ἀρτέμιδος. Ἐκεῖ, σύμφωνα μὲ ἄλλο θρησκευτικὸν ἔθιμον, καὶ τὰ πέντε παιδιὰ τῆς εἶχαν μαστιγωθῇ πρὸς χάριν τῆς θεᾶς.

Εἶχαν ὅμως καὶ ἐκεῖ ἀναδειχθῇ νικηταί, διότι εἶχαν μέχρι τέλους ὑπομείνει τοὺς πόνους, καὶ ἅς αὐλάκωνε τὸ μαστίγιον τὰ κορμιά των, καὶ ἅς ἔρρεε τὸ αἷμα ἀπὸ τὰς πληγὰς.

3. Ἡ Σπαρτιάτισσα ἐπροχώρησε κατόπιν πρὸς τὴν γέφυραν καί, ἀφοῦ ἐστάθῃ ἐκεῖ, ἐστύλωσε τοὺς ὀφθαλμούς της πρὸς τὸν ἀντικρινὸν δρόμον.

Εἶχε καὶ τὰ πέντε παιδιὰ της εἰς τὴν μάχην. Ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν θὰ ἤρχετο ὁ δεύτερος ἀγγελιαφόρος νὰ ἀναγγεῖλῃ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μάχης.

Ὁ ἥλιος εἶχε πλησιάσει πρὸς τὴν κορυφὴν τοῦ Ταῦγέτου. Ἡ σκιά τοῦ μεγάλου ὄγκου τοῦ βουνοῦ ἐπροχώρει πρὸς τὴν πόλιν. Καὶ ἡ Σπαρτιάτισσα, μὲ τὸν κοντὸν σπαρτιατικὸν της χιτῶνα, ἔστεκεν ἐκεῖ ὀρθία καὶ ἐπερίμενε.

— Μὰ τὸν Ἡρακλῆ, ἐπὶ τέλους ἔρχεται! εἶπε κάποιαν στιγμὴν μὲ ἀνακούφισιν ἡ Σπαρτιάτισσα.

Εἶχε πράγματι παρατηρήσει νὰ κατεβαίνῃ τρέχων ὁ ἀναμενόμενος ἀγγελιαφόρος. Ἡ Σπαρτιάτισσα περιμένει μὲ ἀνυπομονησίαν, πότε θὰ περάσῃ ἐκεῖνος τὴν γέφυραν. Τῆς φαίνεται, ὅτι δὲν τρέχει ὅσον πρέπει.

Τέλος ἐκεῖνος περνᾷ τὴν γέφυραν.

— Τρέξε λοιπόν! τοῦ φωνάζει.

Πλησιάζει αὐτὸς λαχανιασμένος. Ὅταν ὅμως ἀναγνώριξῃ τὴν Σπαρτιάτισσαν, ἀμέσως γίνεται σκυθρωπός.

— Λέγε μου τὰ νέα γρήγορα! προστάζει ἐκείνη τὸν ἀγγελιαφόρον, ὁ ὁποῖος βεβαίως εἶναι ἓνας ἀπὸ τοὺς δημοσίους δούλους, ποὺ χρησιμεύουν ὡς ταχυδρόμοι.

— Καὶ τὰ πέντε σου παιδιὰ λέγει ἐκεῖνος καὶ διστάζει νὰ προχωρήσῃ.

— Λέγε λοιπόν, . . . καὶ τὰ πέντε μου παιδιὰ ;

— Ἐφονεύθησαν!

— Ἡλίθιε δοῦλε, εἶπεν ἐκείνη ὠργισμένη. Αὐτὸ περιμέ-
νω νὰ μάθω ἢ τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μάχης ;

— Νίκη ! ἀπεκρίθη ὁ ἀγγελιαφόρος.

• Καὶ τότε ἡ Σπαρτιάτισσα, ἀφοῦ ἐσήκωσεν ὑψηλὰ τὸ
κεφάλι, εἶπε μὲ ὑπερηφάνειαν :

— Τώρα δέχομαι μὲ εὐχαρίστησιν καὶ τὴν ἀναγγελίαν
τοῦ θανάτου τῶν παιδιῶν μου ! *χρ. φ.*

4. Ὁ ἀγγελιαφόρος συνέχισε τὸν δρόμον του. Ἔτρεχε
νὰ φθάσῃ ἐκεῖ, ὅπου ἦσαν οἱ ἔφοροι καὶ ἡ Γερουσία, διὰ νὰ
τοὺς ἀναγγεῖλῃ τὸ χαρμόσυνον ἄγγελμα.

Εἰς τὸ μεταξὺ ἡ Σπαρτιάτισσα ἐπέστρεφεν ἀργὰ εἰς
τὴν πόλιν. Αἱ τελευταῖαι ἀκτῖνες ἔκαναν τὰ σύννεφα νὰ
εἶναι ρόδινα καὶ τὰ νερὰ τοῦ Εὐρώτα νὰ φαίνωνται ἀση-
μένια. Ἀλλὰ ἐκείνη δὲν εἶχε τὸν νοῦν τῆς εἰς αὐτά.

Ἐπέρασε καὶ πάλιν ἀπὸ τὸ Γυμναστήριον. Ἐκεῖ τὰ παι-
διὰ συνέχιζαν ἀκόμη τὰς ὀρμητικὰς τῶν ἐπιθέσεις καὶ τὸν
κρότον τῶν ἀσπίδων. Καθὼς τὰ βλέπει, ἐνθυμεῖται τὰ παι-
διὰ τῆς, ὅταν μικρὰ ἐσύχναζαν ἐκεῖ. Τώρα καὶ τὰ πέντε δὲν
υπάρχουν. Βεβαίως, πάρα πολὺ θὰ τὸ ἠθέλε νὰ ἴδῃ καὶ τὰ
πέντε παιδιὰ τῆς νὰ ἐπιστρέφουν ἀπὸ τὴν μάχην νικηταί.
Ἔτσι σκέπτεται, διότι εἶναι μητέρα καὶ πολὺ τὰ ἀγαπᾷ.

Ἀμέσως ὅμως κατόπιν συμπληρώνει τὸν συλλογισμόν
τῆς μὲ τὴν ἐξῆς σκέψιν : « Ἀλλ' ἀφοῦ ἐσώθῃ ἀπὸ τὸν κίνδυ-
νον ἡ Σπάρτη, δὲν εἶναι τὸ ἴδιον ; Μήπως διὰ τὴν Σπάρ-
την δὲν τοὺς ἐγέννησα καὶ μήπως διὰ τὴν Σπάρτην ἀγωνι-
ζόμενοι δὲν ἐφονεύθησαν εἰς τὴν μάχην ; Ὁ σκοπὸς λοιπὸν
τῆς ζωῆς τῶν ἔχει πραγματοποιηθῇ ». *χρ. φ.*

Ἔτσι συμπληρώνει τὴν σκέψιν τῆς, διότι δὲν εἶναι μό-
νον μητέρα, ἀλλὰ διότι εἶναι καὶ Σπαρτιάτισσα !

(Διασκευὴ ἀπὸ τὸν Πλούταρχον)

Κ. Ρωμαῖος

63. ΠΑΤΡΙΔΑ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑ

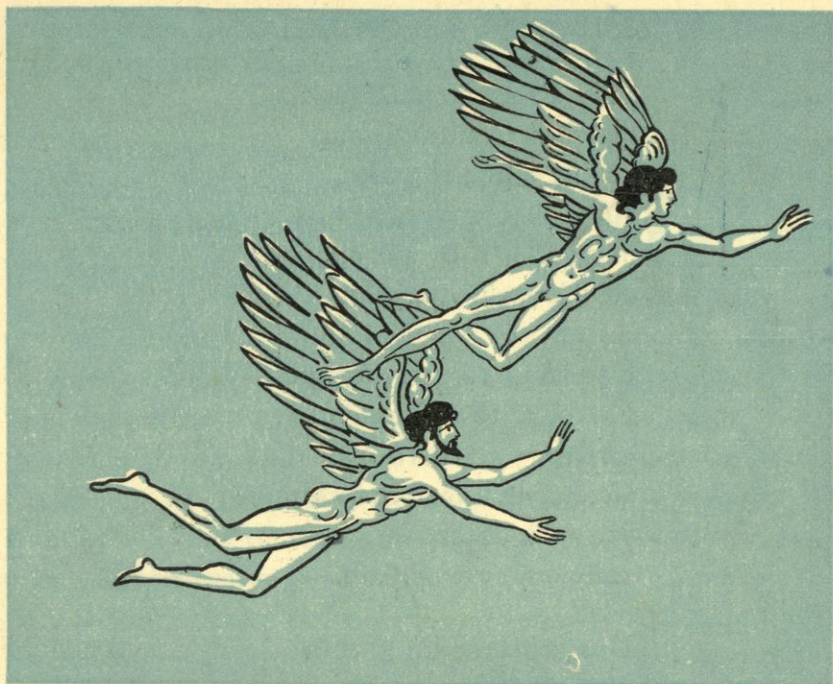
ΜΗΤΕΡΕΣ, δασκαλέψετε,
βυζάξετε τὰ παιδιὰ σας
μὲ τῆς τιμῆς τὸ γάλα,
νὰ φέρουνε μὲ σεβασμὸ
στὰ χεῖλη τ' ὄνομά σας,
σὰ θὰ γενοῦν μεγάλα.

Θρησκεία τὸ ἓνα μάθημα,
Πατρίδα τὸ ἄλλο νᾶναι,
φθάνουν αὐτὰ τὰ δύο
νὰ κλείνουν μέσα στὴν καρδιά,
ὅταν θὰ μελετᾶνε
τοῦ κόσμου τὸ βιβλίο.

✕ Ἔτσι πολῖτες θὰ γενοῦν
νὰ τοὺς ζηλεύουν ὅλοι,
φίλοι κι ἐχθροὶ καὶ ξένοι,
κι ἀπ' τὰ μικρά μας τὰ παιδιὰ
θὰ βγοῦν στρατοὶ καὶ σιτόλοι
κι Ἑλλάδα δοξασμένη! ✕

Σπύρος Μαισούκας

64. Ο ΜΙΝΩΣ ΚΑΙ Ο ΔΑΙΔΑΛΟΣ

Τὸν παλαιὸν καιρὸν βασιλεὺς τῆς Κρήτης ἦτο ὁ Μίνως, ὁ ὁποῖος εἶχε πολὺν στρατὸν καὶ ἐξουσίαζε πολλὰ μέρη.

Ἀφοῦ ἐσύναξε πολλὰ πλούτη, ἀπεφάσισε νὰ κτίσῃ μεγάλα ἀνάκτορα εἰς τὴν πρωτεύουσάν του, τὴν Κνωσσόν. Εἶχεν ἀνάγκην ἀπὸ ἑνα καλὸν τεχνίτην. Ἔστειλε λοιπὸν πλοῖον εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ προσεκάλεσε πλησίον του τὸν καλύτερον τεχνίτην τοῦ καιροῦ ἐκείνου, τὸν περίφημον Δαίδαλον. Ὁ Δαίδαλος ἐδέχθη τὴν πρόσκλησιν τοῦ βασιλέως καὶ ἐπῆγεν εἰς τὴν Κρήτην. Παρέλαβε δὲ μαζί του καὶ τὸν μονογενῆ υἱὸν του, τὸν Ἴκαρον.

Ὁ Μίνως ὑπεδέχθη μὲ τιμὰς τὸν Δαίδαλον καὶ τοῦ εἶπε:
— Εἶσαι ἐλεύθερος νὰ μεταχειρισθῇς ὅσους ἐργάτας θέ-

λεις καὶ νὰ ἐξοδεύσης ὅσα χρήματα χρειάζεσαι. Ἄρκεϊ τὰ ἀνάκτορά μου νὰ γίνουν τὰ ὠραιότερα καὶ τὰ πλουσιώτερα, ποὺ ὑπάρχουν εἰς τὸν κόσμον ὅλον.

Ὁ Δαίδαλος ἤρχισεν ἀμέσως τὴν ἐργασίαν μὲ ζῆλον καὶ ἐπιμονήν. Εἰς ὀλίγον καιρὸν τὰ ἀνάκτορα ὑψώθησαν ὠραιότατα, μὲ ὑψηλοὺς στύλους, μὲ διαδρόμους, μὲ μεγάλας αὐλὰς, μὲ δικαστήρια, μὲ φυλακάς, μὲ ναοὺς . . . Τὰ ἀνάκτορα ἔγιναν ὡς μία ὠχυρωμένη πόλις.

Ἐκεῖ πλησίον κατεσκεύασεν ὁ Δαίδαλος καὶ τὸν Λαβύρινθον. Ὁ Λαβύρινθος ἦτο βαθὺ καὶ σκοτεινὸν σπήλαιον, μὲ δρόμους τόσον φιδωτοὺς, ὥστε, ὅστις εἰσῆρχετο ἐκεῖ μέσα, ἦτο ἀδύνατον νὰ ἐξέλθῃ χωρὶς ὁδηγόν.

× Μέσα εἰς τὸν Λαβύρινθον ἔκλεισεν ὁ Μίνως τὸν Μινώταυρον, τρομερὸν τέρας, τὸ ὁποῖον ἐτρέφετο μὲ τὸ κρέας τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὁποῖοι ἦσαν καταδικασμένοι εἰς θάνατον. x300

Ὁ Δαίδαλος, ἀφοῦ ἐτελείωσε τὰ ἀνάκτορα καὶ τὸν Λαβύρινθον καὶ ἐστόλισε τὴν πρωτεύουσάν μὲ φρούρια, ἀγάλματα καὶ κρήνας, ἠθέλησε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς Ἀθήνας. Εἶχε βαρυνθῇ τὸν ξένον τόπον καὶ ὁ μέγας του πόθος ἦτο νὰ ἐπανίδῃ τὴν ἀγαπημένην του πατρίδα.

Ὁ Μίνως ὅμως δὲν τοῦ ἔδιδε τὴν ἄδειαν νὰ φύγῃ, διότι ἐφοβεῖτο μήπως κτίσῃ καὶ διὰ τοὺς ἐχθροὺς του ὁμοία φρούρια. Καὶ μάλιστα διέταξε νὰ φυλάττουν καλὰ τοὺς λιμένας τῆς Κρήτης, διὰ νὰ μὴ φύγῃ κρυφίως ὁ Δαίδαλος. x

Νύκτα καὶ ἡμέραν ἐσκέπτετο ὁ Δαίδαλος μὲ ποῖον τρόπον θὰ ἠδύνατο νὰ φύγῃ. Ἀφοῦ ἡ θάλασσα ἦτο κλειστή, ἐσκέφθη νὰ φύγῃ διὰ τοῦ ἀέρος. Ἀπεφάσισε τότε νὰ κατασκευάσῃ πτέρυγας καὶ νὰ πετάξῃ!

Ἐκλείσθη λοιπὸν εἰς τὴν κατοικίαν τοῦ καὶ μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ υἱοῦ του κατεσκεύασε κρυφίως πτέρυγας, τὰς ὁποίας ἐκόλλησε μὲ κηρὸν καὶ θὰ τὰς ἐστερέωνεν ἐπάνω εἰς

τοὺς ὤμους του. Κατεσκεύασε καὶ διὰ τὸν υἱὸν του ἄλλο ἐν
ζεῦχος. Καὶ μίαν ἡμέραν, πολὺ πρωΐ, ἀνέβηκαν εἰς τὸ ὑψη-
λότερον μέρος τοῦ γειτονικοῦ λόφου καὶ ἡτοιμάσθησαν νὰ
πετάξουν. Ὁ Δαίδαλος ὑπενθύμισεν εἰς τὸν υἱὸν του τὰς
συμβουλὰς, τὰς ὁποίας τοῦ εἶχε δώσει προηγουμένως :

— Παιδί μου, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ καὶ μὲ τὴν θέ-
λησιν καὶ ἐπιμονήν μας κατεσκευάσαμεν τὰ θαυμαστὰ αὐτὰ
πτερά. Πρέπει ὅμως νὰ εἴμεθα φρόνιμοι εἰς τὸ ταξιδιὸν
μας. Πρόσεχε, παιδί μου. Μήτε πολὺ ὑψηλὰ νὰ πετᾷς, μήτε
πολὺ χαμηλὰ. Μὴ βιάζεσαι καὶ πάντοτε νὰ ἀκολουθῇς ἐμέ.

Ὁ Ἰκαρος καὶ πάλιν ὑπεσχέθη εἰς τὸν πατέρα του, ὅτι
θὰ φυλάξῃ τὰς συμβουλὰς. Ἦνοιξαν τότε τὰς πτέρυγας
των, ἔλαβον φόραν καὶ ἐρρίφθησαν πρὸς τὰ ἔμπρὸς μὲ δύ-
ναμιν. Τί χαρά ! Εἶχαν σωθῇ ἀπὸ τὴν φυλακὴν καὶ εἰς ὀλί-
γον διάστημα θὰ ἦσαν εἰς τὴν ἀγαπητὴν των πατρίδα.

Ὁ Ἰκαρος ὅμως, ὕστερα ἀπὸ μερικὰς ὥρας, εἶχε λησμο-
νήσει τὴν ὑπόσχεσίν του. Ἀνέβαινεν ὑψηλὰ καὶ ἐπέτα πολὺ
γρήγορα. Ὁ ἥλιος ἤρχισε νὰ λειώνῃ τὸν κηρόν, τὰ πτερὰ ἐν
πρὸς ἐν ἐξεκολλοῦσαν καὶ μετ' ὀλίγον ὁ Ἰκαρος ἤρχισε νὰ
πίπτῃ βαρὺς εἰς τὴν θάλασσαν. Ὁ δυστυχὴς Δαίδαλος δὲν
ἐπρόφθασε νὰ βοηθήσῃ τὸν ἀπερίσκεπτον υἱὸν του. Κατέβη
τότε εἰς τὴν παραλίαν, ὅπου εἶδε τὸ πτώμά του. Τὸ ἔθαψεν
ἐκεῖ μὲ δάκρυα καὶ θρήνους καί, ἀφοῦ ἔκλαυσεν ἐπὶ ἡμέρας,
ἐξηκολούθησε τὸ ταξιδιὸν του πικραμένος.

Ὅταν ἔφθασεν εἰς Ἀθήνας, ἐγονάτισεν, ἐφίλησε τὸ
χῶμα τῆς πατρίδος καὶ ἐδόξασε τὸν Θεὸν διὰ τὴν σωτηρίαν
του. Ἀλλ' ἦτο ἀπαρηγόρητος διὰ τὴν ἀπώλειαν τοῦ υἱοῦ του.

Ἡ νῆσος, ὅπου ἐτάφη ὁ Ἰκαρος, ὠνομάσθη ἔκτοτε
Ἰκαρία. Καὶ ἡ θάλασσα ἐκείνη, ὅπου ἐπνίγη, ὠνομάσθη
Ἰκάριον πέλαγος.

Σ. Δουφεξὴς (Διασκευὴ)

Τὸν παλαιὸν καιρὸν ἦτο κάποιος βασιλεὺς, ὁ ὁποῖος ἐλέγετο Μίδα. Ἦτο ὁ πλουσιώτερος βασιλεὺς τοῦ κόσμου. Δὲν ἦτο ὁμῶς εὐχαριστημένος ἀπὸ τὰ πλούτη του καὶ ἠθελε νὰ ἀποκτήσῃ καὶ ἄλλα.

Ὅταν ἐβασίλευεν ὁ ἥλιος καὶ ἔβλεπε χρυσᾶ τὰ σύννεφα εἰς τὸν οὐρανόν, ἔλεγεν :

— "Ἀχ καὶ νὰ ἦσαν ὅλα ἐκεῖνα τὰ σύννεφα χρυσάφι καὶ τὸ χρυσάφι αὐτὸ νὰ ἦτο ὅλον ἰδικόν μου !...

Εἶχε καὶ μίαν θυγατέρα, τὴν ὁποίαν ἠγάπα ὅσον καὶ τὸν χρυσόν. Ἐκεῖνη ὁμῶς ἠγάπα πολὺ τὰ λουλούδια. Κάθε τόσον ἔκαμνεν ὥραιās ἀνθοδέσμας καὶ τὰς προσέφερεν εἰς τὸν πατέρα της. Ἀλλὰ ἐκεῖνος ἀνεστέναζε βαθέως καὶ τῆς ἔλεγεν :

— "Ἀν ἦσαν χρυσᾶ τὰ λουλούδια σου, πόσον περισσότερον θὰ ἤξιζαν!

Μίαν ἡμέραν ἐκάθητο ὁ Μίδας εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ παλατίου του καὶ ἐσυλλογίζετο πῶς θὰ πληθύνῃ τοὺς θησαυροὺς του. Ἐξαφνα βλέπει εἰς τὸ κατώφλιον ἓνα ξένον, ὁ ὁποῖος ἐκοίταζε μὲ θαυμασμόν. Τὸν ἤκουσε δὲ νὰ λέγῃ :

— Τί πλουσία καὶ χρυσοσιόλιστος αἴθουσα ! Ἐδῶ μέσα καὶ αὐτὸς ὁ Ζεὺς θὰ ἐκάθητο μὲ εὐχαρίστησιν ! Εὐτυχισμένε βασιλεῦ, ποὺ τίποτε δὲν σοῦ λείπει...

— Ἐχεις λάθος ! εἶπε μὲ στεναγμόν ὁ Μίδας. Ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐπιθυμεῖ ἡ καρδιά μου, δὲν τὸ ἔχω.

— Καὶ ποῖον εἶναι ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἐπιθυμεῖ ἡ καρδιά σου ; ἐρωτᾷ ὁ ξένος.

— Θέλω ὅ,τι ἐγγίζω νὰ γίνεταί χρυσάφι ! ἀποκρίνεται ὁ βασιλεὺς.

— Δὲν πιστεύω νὰ τὸ λέγῃς σοβαρά ! εἶπεν ὁ ξένος. Ἐγὼ

εἶμαι εἷς ἀπὸ τοὺς θεοὺς, τὸν ὁποῖον ἔχεις πολὺ εὐχαριστή-
σει. Ἦλθον λοιπὸν νὰ σοῦ κάμω ὅ,τι μοῦ ζητήσης. Εἰπέ
μου, τί θέλεις ἀπὸ ἐμέ ;

— Θέλω ὅ,τι ἐγγίζω νὰ γίνεται χρυσάφι, εἶπε πάλιν ὁ
Μίδας.

— Ἄς γίνῃ τὸ θέλημά σου. Ἀπὸ αὔριον τὸ πρωῒ ὅ,τι
καὶ ἂν ἐγγίξῃς θὰ γίνεται χρυσός.

Ὅλην τὴν νύκτα ὁ φιλάργυρος βασιλεὺς δὲν ἐκοιμήθη.
Δὲν ἔβλεπε τὴν ὥραν πότε νὰ ἐξημερώσῃ, διὰ νὰ ἀρχίσῃ τὸ
θαῦμα.

Καὶ μόλις εἶδεν ἀπὸ τὸ παράθυρόν του νὰ ροδίξῃ ἡ
ἀνατολή, ἐσηκώθη βιαστικὰ ἀπὸ τὴν κλίνην του.

Καὶ ἀληθινὰ τὸ θαῦμα ἤρχισεν ἀμέσως. Ὅ,τι ἤγγιζεν
μὲ τὰς χεῖράς του ἐγίνετο χρυσός.

Τρελλὸς ἀπὸ τὴν χαράν του, κατέβη εἰς τὸν κῆπον.
Λουλούδια, κλαδιά, λαχανικά, καρποί, ὅσα καὶ ἂν ἤγγιζεν,
εὐθὺς ἐγίνοντο ὁλόχρυσα.

Ἀπὸ τὸν κῆπον ὁ βασιλεὺς ἀνέβη εἰς τὴν τραπεζαρίαν.
Ὅστερα ἀπὸ ὀλίγην ὥραν ἦλθε καὶ ἡ κόρη του εἰς τὴν τρα-
πεζαρίαν. Καὶ καθὼς εἶδε τὰ λουλούδια χρυσωμένα, εἶπεν :

— ὦ, τί ἄσχημα λουλούδια ! Καμμίαν γλυκεῖαν εὐωδίαν
δὲν ἔχουν !

— Δὲν ἠξεύρεις τί λέγεις. Κάθισε τώρα νὰ φάγωμεν ! τῆς
λέγει ὁ πατήρ της.

Ἀλλὰ πῶς ἦτο δυνατόν νὰ φάγῃ, ἀφοῦ ὅ,τι ἤγγιζεν
ἐγίνετο χρυσός ; Τότε ἐνόησε τὸ κακόν, πὺ ἐπαθε καὶ ἤρχι-
σε νὰ φωνάζῃ :

— Δυστυχία μου ! Πῶς θὰ ζήσω τώρα ;

— Τί ἔχεις πατέρα μου ; τοῦ λέγει τρομαγμένη ἡ κόρη
του καὶ τρέχει νὰ τὸν ἀγκαλιάσῃ.

Ἦνοιξε καὶ ἐκεῖνος τὴν ἀγκάλην του. Ἀλλὰ μόλις τὴν ἤγγισεν, ἔγινεν ἡ κόρη του ὁλόχρυσον ἄγαλμα.

Ὁ Μίδας, καθὼς εἶδε τὴν κόρην του, ἤρχισε νὰ κλαίῃ καὶ νὰ φωνάζῃ.

— Ἀκριβὴ μου κόρη, ἐγὼ μὲ τὴν ἀπληστίαν μου σὲ ἐσκότωσα. Ἄς ἦτο δυνατόν νὰ σὲ ἴδω πάλιν ζωντανήν, νὰ ἀκούσω τὴν φωνήν σου, καὶ ἄς γίνω ὁ πλέον πτωχὸς ἄνθρωπος τοῦ κόσμου.

• Τότε παρουσιάσθη πάλιν ὁ ξένος καὶ τοῦ λέγει :

— Βλέπω, πὼς ἡ καρδιά σου δὲν ἔχει παραδοθῇ ὁλόκληρος εἰς τὸν χρυσόν, ἀφοῦ τόσον ἀγαπᾷς τὴν κόρην σου. Ἐλπίζω, ὅτι ἔμαθες τώρα, ὅτι τὰ πλούτη δὲν εἶναι ἡ μεγαλυτέρα εὐτυχία εἰς τὸν ἄνθρωπον. Πήγαινε εἰς τὸν ποταμὸν νὰ φέρῃς νερὸν καὶ νὰ ραντίσῃς ὅσα πράγματα θέλεις νὰ γίνουιν πάλιν ὅπως ἦσαν πρότερον.

Ἐτρεξε τότε ἀμέσως ὁ Μίδας καὶ ἔφερε νερόν. Καὶ πρῶτον ἐρράντισε τὴν κόρην του. Ἀμέσως ἔλαβε ζωὴν ἐκείνη. Κατέβη τότε μαζί της εἰς τὸν κῆπον καὶ ἐρράντισαν τὰ ἄνθη, τὰ δένδρα, τοὺς καρποὺς καὶ κάθε τί, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἐγγίσει μὲ τὰς χεῖράς του ὁ φιλάργυρος βασιλεὺς. Ὅλα ἔγιναν ὅπως ἦσαν καὶ πρίν *3.ορ. χρυσ.*

Ἐπέρασαν πολλὰ ἔτη καὶ ὁ Μίδας διηγεῖτο τὸ πάθημά του εἰς τοὺς μικροὺς ἐγγόνους του καὶ ἔλεγεν εἰς αὐτοὺς :

— Τὰ ξανθὰ σας μαλλιά, παιδάκια μου, ἀξίζουσιν περισσότερον καὶ ἀπὸ τὸ λαμπρότερον χρυσάφι.

Κατὰ Ι. Σαραντίδην

66. ΔΑΜΩΝ ΚΑΙ ΦΙΝΤΙΑΣ

Ὁ Δάμων καὶ ὁ Φιντίας ἦσαν στενοὶ καὶ εἰλικρινεῖς φίλοι. Τόσον δὲ ἡ φιλία των ἦτο μεγάλη, ὥστε οἱ ἀρχαῖοι παρέβαλλον αὐτὴν πρὸς τὴν μυθολογουμένην φιλίαν τοῦ Ὀρέστου καὶ τοῦ Πυλάδου, τοῦ Ἀχιλλέως καὶ τοῦ Πατρόκλου.

Λέγουν συνήθως, ὅτι, ὅπως ὁ χρυσὸς δοκιμάζεται εἰς τὸ πῦρ, τοιουτοτρόπως καὶ ἡ φιλία δοκιμάζεται εἰς τὰς δυστυχίας. Παράδειγμα ἀξιοσημείωτον τούτου ἔδωκαν οἱ δύο φίλοι. Ὁ εἷς ἐκ τούτων, ὁ Φιντίας, ἔτρεφε πάθος κατὰ τοῦ τυράννου τῆς πατρίδος του. Πατέρις του ἦσαν αἱ Συρακοῦ-

σαι. Τύραννος δὲ τῆς πατρίδος του ἦτο τότε ὁ Διονύσιος.

Πρὸς τὸν Διονύσιον λοιπὸν τοῦτον κατηγγέλθη ὁ Φιντίας καὶ κατεδικάσθη ὑπ' αὐτοῦ εἰς θάνατον. Ὅταν ἔμελλε νὰ γίνῃ ἡ ἐκτέλεσις τῆς θανατικῆς ποινῆς, ὁ Φιντίας ἐζήτησεν ἀπὸ τὸν τύραννον νὰ ἀναβληθῇ αὕτη ἐπὶ δύο ἡμέρας καὶ νὰ τοῦ ἐπιτραπῇ νὰ μεταβῇ εἰς τὴν οἰκογένειάν του διὰ σπουδαῖα οἰκογενειακὰ καθήκοντα. Ἐδίδε δὲ ὡς ἐγγυητὴν του τὸν φίλον του Δάμωνα.

Ὁ Δάμων μὲ μεγάλην προθυμίαν ἐδέχθη νὰ ἐγγυηθῇ ὅπως ὑποστῇ τὴν ποινὴν τοῦ θανάτου, ἂν ὁ φίλος του Φιντίας δὲν ἐπανήρχετο ἐντὸς τῆς προθεσμίας.

* Ὁ Διονύσιος ἐξεπλάγη διὰ τὴν ἀφοσίωσιν τοῦ Δάμωνος πρὸς τὸν Φιντίαν. * Ἐπειδὴ δὲ ἐπεθύμει νὰ ἐκπληρώσῃ καὶ τὴν τελευταίαν θέλησιν τοῦ καταδίκου, ἔδωκε τὴν ζητηθεῖσαν ἄδειαν. Τοιοῦτοτρόπως, ἀντὶ τοῦ Φιντίου, ἐρρίφθη εἰς τὴν φυλακὴν ὁ Δάμων. 209.

Ὁ Φιντίας μετέβη εἰς τὴν οἰκίαν του, ἐτακτοποίησε τὰς ὑποθέσεις του καὶ ἐξεκίνησε νὰ ἐπιστρέψῃ ἐγκαίρως. Ἀλλὰ καθ' ὁδὸν τὸν εὔρε ραγδαιοτάτη βροχή, ἡ ὁποία παρέσυρε καὶ τὴν γέφυραν ἐνὸς ποταμοῦ, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἦτο ὑποχρεωμένος νὰ περάσῃ. Ἐνεκα τούτου ἦτο ἀδύνατον νὰ παρευρεθῇ εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκτελέσεως τῆς ποινῆς κατὰ τὴν προθεσμίαν.*

Μεγίστη ἀγωνία κατεῖχε τὸν Φιντίαν διὰ τοῦτο. Ἡ ὥρα παρήρχετο καὶ ὁ τύραννος δὲν θὰ ἀνέβαλλε τὴν ἐκτέλεσιν. Τέλος, ἀπελπισθεὶς, ἐρρίφθη εἰς τὸν ποταμόν. Μετὰ πάλην λυσσώδη ἐναντίον τῶν κυμάτων, κατῶρθωσε νὰ φθάσῃ εἰς τὴν ἀντιπέραν ὄχθην ἐξηντλημένος, τραυματισμένος καὶ σχεδὸν γυμνός. Τρέχει ὅσον δύναται διὰ νὰ προφθάσῃ. Ὁ ἥλιος ἐπλησίαζε νὰ δύσῃ. Δὲν ὑπελείποντο εἰμὴ ὀλίγα λεπτὰ τῆς ὥρας.

Ὁ τύραννος, ἐπειδὴ δὲν ἐνεφανίσθη ὁ Φιντίας εἰς τὴν προθεσμίαν, ἀπὸ ὀργῆν καὶ μῖσος διὰ τὴν ἀπάτην, διατάσσει ἀμέσως νὰ ὀδηγηθῇ ὁ Δάμων εἰς τὸν τόπον τῆς ἐκτελέσεως τῶν θανατικῶν ποινῶν.

Εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Δάμωνος οὐδὲν σημεῖον λύπης ἢ ἀγανακτήσεως διεκρίνετο. Ὅλοι ἔκπληκτοι παρετήρουν αὐτὸν εὐθυμον νὰ προτρέπη τοὺς δημίους νὰ ἐπισπεύσουν τὸ ἔργον καὶ νὰ λέγῃ εἰς αὐτούς, ὅτι ὁ Φιντίας δὲν θὰ ἐπιστρέψῃ πλέον. Οἱ δῆμιοι ἀμέσως ἤρχισαν τὸ ἔργον των καὶ ἡτοιμάζοντο νὰ ἀποκεφαλίσουν τὸν Δάμωνα, ὁ δὲ λαὸς ἐλυπεῖτο καὶ ἡγανάκτει, ὅταν αἶφνης ἀκούεται μία φωνή:

— Σταθῆτε! Σταθῆτε!

Ὅλοι ἐστράφησαν πρὸς τὸ μέρος, ἀπὸ τὸ ὁποῖον προήρχετο ἡ φωνή. Βλέπουν μὲ ἔκπληξιν ἡμίγυμνον τὸν Φιντίαν νὰ ἔρχεται τρέχων, ἀσθμαίνων. Οἱ δῆμιοι στέκονται ἀκίνητοι, μὲ γυμνὰ τὰ ξίφη εἰς τὰς χεῖράς των.

Ὁ Φιντίας διασχίζει τὸ πλῆθος, ῥίπτεται εἰς τὸ μέσον τῶν ξιφῶν καὶ ἀτάραχος προσφέρει εἰς τοὺς δημίους τὸν τράχηλόν του, ἐν ᾧ συγχρόνως ἐναγκαλίζεται τὸν Δάμωνα. Οἱ δύο φίλοι ἀσπάζονται ὁ εἰς τὸν ἄλλον μὲ δάκρυα. Τὸ πρωτοφανὲς τοῦτο θέαμα συγκινεῖ βαθύτατα τὰς καρδίας τοῦ πλῆθους καὶ δάκρυα συμπαθείας ρέουν ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς ὅλων.

Ἄ Ὁ τύραννος πληροφορεῖται τὸν ἐρχομὸν τοῦ Φιντίου καὶ προσκαλεῖ τοὺς δύο φίλους ἐνώπιόν του. Συγκινεῖται ἀπὸ τὴν ἡρωϊκὴν φιλίαν των καὶ ἀναιρεῖ ἀμέσως τὴν ἀπόφασίν του. Ἀφήνει ἐλευθέρους καὶ τοὺς δύο φίλους, μὲ τὴν παράκλησιν νὰ προσλάβουν καὶ αὐτὸν ὡς τρίτον φίλον.

Κατὰ Ι. Σαραντίδην

67. Η ΘΥΣΙΑ ΤΗΣ ΑΓΡΑΥΛΟΥ

Ἡ Ἀγραυλος ἦτο θυγάτηρ τοῦ Κέκροπος, τοῦ πρώτου θεμελιωτοῦ καὶ βασιλέως τῶν Ἀθηνῶν. Ὄταν αὐτὴ ἔζη εἰς τὰς Ἀθήνας, ἐχθροὶ κατεπολέμουν τὴν πόλιν. Οἱ Ἀθηναῖοι, ἐπειδὴ ἐκινδύνευον, ἠρώτησαν τὸ μαντεῖον, τί ἔπρεπε νὰ πράξουν, διὰ νὰ νικήσουν καὶ νὰ σωθοῦν.

Τὸ μαντεῖον ἀπήντησεν, ὅτι τότε μόνον θὰ νικήσουν καὶ θὰ σωθοῦν οἱ Ἀθηναῖοι, ὅταν αὐθορμήτως θυσιασθῇ κάποιος ἐξ αὐτῶν ὑπὲρ πατρίδος.

Ἡ εὐγενὴς βασιλόπαις Ἀγραυλος, συναισθανομένη σφοδρὰν τὴν ἀγάπην τῆς πατρίδος, γενναίως ἀποφασίζει νὰ ἐκπληρώσῃ τὸν χρησμόν καὶ νὰ θυσιάσῃ αὐθορμήτως τὴν

ζωὴν τῆς διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς πατρίδος. Ἀναβαίνει λοιπὸν ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν καὶ ἀπὸ τὸ ὕψος αὐτῆς ἀφόβως κατακρημνίζεται, ἵνα διὰ τοῦ θανάτου τῆς δώσῃ ζωὴν καὶ νίκην εἰς τὴν ἀγαπητὴν πατρίδα τῆς.

Εὐγνώμονες οἱ Ἀθηναῖοι διὰ τὴν ἡρωϊκὴν αὐτὴν θυσίαν τῆς Ἀγραύλου, ἐπειδὴ ἤθελον νὰ διαιωνίσουν τὴν μνήμην τῆς, ἐώρταζον ἔκτοτε εἰς τὰς Ἀθήνας μίαν ἐορτήν, τὴν ὁποίαν ἐκάλεσαν Ἀ γ ρ α ὕ λ ε ι α. Ἀνήγειραν δὲ καὶ ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως, πρὸς τιμὴν τῆς φιλοπάτριδος ἡρωίδος, ναόν, ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὅλοι οἱ νέοι τῶν Ἀθηνῶν ὠρχίζοντο, ὅτι θὰ ὑπερασπίζουν μέχρι τῆς τελευταίας πνοῆς τοὺς συμπολίτας των, τὴν θρησκείαν των, τὴν πατρίδα των καὶ τοὺς νόμους τῆς.

Ἴδου καὶ ὁ ὅρκος τῶν νέων :

« Δὲν θέλω ποτὲ κατασχύνει τὰ ὄπλα τῆς πατρίδος. Δὲν θέλω ποτὲ ἐγκαταλείπει εἰς τὴν μάχην τὴν τάξιν καὶ τὸν παραστάτην μου. Θὰ ἀγωνίζωμαι πάντοτε ὑπὲρ τοῦ μεγαλείου καὶ τῆς βελτιώσεως τῆς πατρίδος. Θὰ τιμῶ καὶ θὰ ὑπερασπίζω τὰ ἱερὰ καὶ τὰ ὅσια τῆς πατρίδος. Θέλω ὑπακούει προθύμως εἰς τοὺς φρονίμως κρίνοντας καὶ θὰ εἶμαι εὐπειθὴς εἰς τῆς πατρίδος τοὺς νόμους, καταδιώκων πάντα παραβάτην αὐτῶν. Οἱ δὲ θεοὶ ἄς εἶναι μάρτυρες τούτων».

Κατὰ Λέοντα Μελά

Τὴν παραμονὴν τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, παραμονὴν τῆς Ἑθνικῆς μας ἐορτῆς, ὁ διδάσκαλος μᾶς ἔλεγε :

— Κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους, παιδιὰ, οἱ Ἀθηναῖοι ἔζων ὑπὸ βασιλεῖς. Ὅταν ἐβασίλευεν εἰς Ἀθήνας ὁ Κόδρος, οἱ Δωριεῖς, εἰσβαλόντες ἐκ τῆς Πελοποννήσου καὶ κυριεύσαντες τὰ Μέγαρα, ἠπειλοῦν καὶ τὰς Ἀθήνας. Ὁ δὲ χρησμὸς ὑπέσχετο εἰς αὐτοὺς ἐπιτυχίαν καὶ θρίαμβον κατὰ τῶν Ἀθηναίων, ἃν ἀπέφευγον νὰ βλάψουν τὴν ζωὴν τοῦ Κόδρου.

Ὁ Κόδρος, μαθὼν τὸν χρησμόν, ἀποφασίζει ἀμέσως νὰ θυσιάσῃ καὶ θρόνον καὶ ζωὴν, πρὸς σωτηρίαν τῆς ἀγαπητῆς πατρίδος του.

Ὅθεν, ἀφοῦ ἐνεδύθη ὡς χωρικός, προσέρχεται ἄγνωστος εἰς τὸ στρατόπεδον τῶν ἐχθρῶν. Ἐκεῖ δέ, προκαλῶν τοὺς στρατιώτας, ἦλθεν εἰς φιλονικίαν πρὸς αὐτοὺς καὶ ἐπληγώθη καιρίως. Τοιουτοτρόπως κατῴρθησε νὰ ἀποθάνῃ τὸν ὑπὲρ πατρίδος θάνατον, τὸν ἐνδοξότερον καὶ γλυκύτερον παντὸς ἄλλου θανάτου.

Οἱ Δωριεῖς, ὅταν ἔμαθαν, ὅτι ὁ φονευθεὶς χωρικός ἦτο ὁ βασιλεὺς Κόδρος καὶ ὅτι, κατὰ τὸν χρησμόν, ἡ ἐπιτυχία των ἐματαιώθη, ἀπηλπίσθησαν καὶ ἀνεχώρησαν. Αἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἐσώθησαν.

Μεγίστη εἶναι, παιδιὰ μου, ἐπρόσθεσεν ὁ διδάσκαλος, ἡ δύναμις τοῦ καλοῦ παραδείγματος ! Διὰ τοῦτο πιστεύω, ὅτι τὴν ὑπὲρ πατρίδος γενναίαν θυσίαν τῆς ζωῆς τοῦ Κόδρου ἐπροκάλεσεν ἡ πατριωτικὴ θυσία τῆς Ἀγραύλου, ποὺ εἶχε γίνεи προηγουμένως. >

Κατὰ Λέοντα Μελᾶν

69. ΔΟΞΑ

Δόξα στὸ πνεῦμα τῶν Ἀρχαίων,
παγκόσμιον φωτὸς πηγὴν.
Δόξα στὰ ὄπλα ἡρώων νέων,
ποὺ λύτρωσαν αὐτὴν τὴν γῆν.

Μ' ἐκείνων τὴ χρυσῇ σοφίᾳ,
μὲ τούτων τὴν ἁγία ὁρμή,
νέαν ἅς πλάσωμε ἱστορία,
γεμάτη δόξα καὶ τιμὴ.

Ἐμπρός, στῶν ἔργων τὸν ἀγῶνα !
Ἐκεῖ εἶν' ὁ πύρινος παλμός.
Ἐκεῖ τῆς Νίκης ἡ κορῶνα
καὶ ἀθανασίας ἀσπασμός.

*Αριστομένης Προβαλέγγιος

Χ. Δαν. ορι
αὐτ. ε.ξ.

70. Ο ΚΡΟΪΣΟΣ ΚΑΙ Ο ΣΟΛΩΝ

Ὁ Κροῖσος, βασιλεὺς τῆς Λυδίας εἰς τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, τόσον πλούσιος ἦτο, ὥστε τὰ πλούτη του εἶχον γίνει παροιμιώδη. Ὑπερηφανεύομενος δὲ διὰ τοὺς ἀπείρους θησαυροὺς του, ἐνόμιζεν, ὅτι ἦτο ὁ εὐτυχέστερος ἐξ ὅλων τῶν ἀνθρώπων.

Λέγεται, ὅτι ὁ Σόλων, εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ σοφῶν τῆς Ἑλλάδος, κατὰ πρόσκλησιν τοῦ Κροίσου, μετέβη εἰς τὰς Σάρδεις, πρωτεύουσαν τῆς Λυδίας, πρὸς ἐπίσκεψιν τοῦ βαθυπλούτου τούτου βασιλέως.

Ὁ Κροῖσος ἐνόμιζεν, ὅτι τὰ πλούτη του ἤθελον θαμβώσει τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὸν νοῦν τοῦ πτωχοῦ τούτου Ἑλ-

ληνος. Ἀφοῦ λοιπόν, κατὰ διαταγὴν του, ἐδείχθησαν εἰς τὸν Σόλωνα ὅλοι οἱ μεγάλοι θησαυροὶ του, ἠρώτησε τὸν Ἕλληνα σοφόν, ἂν ἐγνώρισέ ποτε ἄλλον εὐτυχέστερον αὐτοῦ.

Ὁ Σόλων ἀπεκρίθη, ὅτι ἐγνώρισε τὸν Ἀθηναῖον Τέλλον, ὁ ὁποῖος, ἀφοῦ ἔζησεν ἐντίμως καὶ ἐν ἀνέσει καὶ ἀνέθρεψε καλῶς τὰ τέκνα του, ἀπέθανεν ἐνδόξως, μαχόμενος ὑπὲρ πατρίδος.

Ὁ Κροῖσος δυσαρεστηθεὶς, διότι ὁ Σόλων δὲν ἐμέτρει τὴν εὐτυχίαν μὲ τὸν πλοῦτον, ἠρώτησεν ἐκ δευτέρου αὐτόν, ἔάν μετὰ τὸν Τέλλον ἐγνώρισεν ἄλλον εὐδαιμονέστερον.

— Ναί, ἀπήντησε καὶ πάλιν ὁ Σόλων. Ἐγνώρισα τοὺς Ἀργεῖους ἀδελφοὺς Κλέοβιν καὶ Βίωνα. Αὐτοὶ ἐτιμήθησαν καὶ ἐθαυμάσθησαν παρὰ πάντων διὰ τὴν ἀδελφικὴν των ἀγάπην καὶ διὰ τὴν πρὸς τὴν γραῖαν μητέρα των ἀξιεπαινον ἀφοσίωσίν των. Καὶ ἀπέθανον θάνατον γλυκύτατον καὶ ἄλυπον ἐν τῷ μέσῳ τῆς γενικῆς ἀγάπης τῶν συμπολιτῶν των.

Ὁ ὑπερήφανος Κροῖσος, ὀργισθεὶς τότε κατὰ τοῦ Σόλωνος, εἶπε πρὸς αὐτόν :

— Καὶ πῶς, ὦ Σόλων, δὲν κατατάσσεις καὶ ἐμὲ μεταξὺ τῶν εὐτυχῶν ἀνθρώπων τῆς γῆς ;

Ὁ Σόλων, ὁ ὁποῖος ἀπεστρέφετο τὴν κολακείαν, ἀπήντησεν εἰς τὸν Κροῖσον, ὅτι τὸ μέλλον τοῦ βίου εἶναι ἄδηλον καὶ διὰ τοῦτο κανεὶς δὲν πρέπει νὰ ὑπερηφανεύεται διὰ τὴν παροῦσαν εὐτυχίαν του. Εὐδαίμων δὲ ἀληθῶς εἶναι ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος τελειώνει εὐδαιμόνως τὸν βίον του. Διότι ὁ βίος τοῦ ἀνθρώπου ὁμοιάζει πρὸς τοὺς ἀγῶνας. Ὅπως, πρὶν τελειώσῃ ὁ ἀγὼν, κανένα δὲν στεφανώνομεν οὐδὲ νικητὴν ἀνακηρύττομεν, τοιοῦτοτρόπως κανένα δὲν πρέπει νὰ μακαρίζωμεν πρὸ τοῦ τέλους τοῦ βίου του.

Οἱ σοφοὶ λόγοι τοῦ Σόλωνος, ἀντὶ νὰ σωφρονίσουν τὸν ὑπερήφανον βασιλέα, παρώργισαν τόσον αὐτόν, ὥστε

δυσηρεστημένος ἐδίωξεν ἀπὸ τὴν αὐλήν του τὸν σοφὸν τῆς Ἑλλάδος. *α. 2. 40. ορ. 51 α 2*

Ἡ ὑπερηφάνεια ὅμως καὶ τὰ πλούτη τοῦ Κροΐσου ἔσπρωξαν αὐτὸν εἰς πόλεμον κατὰ τοῦ Κύρου, βασιλέως τῶν Περσῶν. Κατὰ τὸν πόλεμον αὐτόν, ὁ Κροΐσος, νικηθεὶς ἀπὸ τὸν Κύρον, ἔχασε τὸ πλουσιώτατον βασίλειόν του, τὴν πρωτεύουσάν του, τὰς Σάρδεις, καὶ ὅλους τοὺς θησαυροὺς του. Συλληφθεὶς δὲ αἰχμάλωτος ἐκινδύνευσεν νὰ χάσῃ καὶ αὐτὴν τὴν ζωὴν του, διότι ὁ Κῦρος διέταξε νὰ τὸν καύσουν ζωντανὸν ἐνώπιόν του.

Ὁ σωρὸς τῶν ξύλων ἡτοιμάσθη καὶ ὁ Κροΐσος ἐτέθη ἐπ' αὐτοῦ.

Ἀλλ' ἐνῶ ἐπρόκειτο νὰ ἀνάψουν τὸ πῦρ, ἐνεθυμήθη τοὺς λόγους τοῦ Σόλωνος καὶ ἐφώναξεν εἰς τὴν ἀπελπισίαν του τρεῖς :

— Σόλων, Σόλων, Σόλων.

Ὁ Κῦρος τότε ἠρώτησε, ποῖος ἦτο αὐτὸς ὁ θεὸς ἢ ὁ ἄνθρωπος, τὸν ὁποῖον ὁ Κροΐσος ἐπεκαλεῖτο.

Ὁ Κροΐσος ἀμέσως διηγήθη τὴν μετὰ τοῦ Σόλωνος συνέντευξίν του καὶ τοὺς σοφοὺς λόγους, τοὺς ὁποίους ἀπὸ τὸν Ἕλληνα ἐκείνον εἶχεν ἀκούσει. Ὁ Κῦρος συνησθάνθη ὅλην τὴν ὀρθότητα τῶν λόγων τοῦ Σόλωνος, ἀφοῦ μάλιστα ἡ ὀδυνηρὰ θέσις τοῦ Κροΐσου ἐπεβεβαίωσε τὴν ἀλήθειαν αὐτῶν. Φοβηθεὶς δὲ μήπως κάποτε καὶ αὐτὸς δυστυχήσῃ, συνηλθεν εἰς ἑαυτὸν καὶ ἀμέσως διέταξε νὰ καταβιβάσουν τὸν Κροΐσον ἀπὸ τὴν πυρὰν καὶ νὰ τοῦ χαρίσουν τὴν ζωὴν.

Τοιουτοτρόπως ὁ σοφὸς Σόλων καὶ τὸν Κροΐσον ἔσωσε καὶ τὸν Κῦρον ἐσωφρόνισε.

Κατὰ Λέοντα Μελᾶν

71. ΦΙΛΟΞΕΝΙΑ ΤΟΥ ΜΙΛΤΙΑΔΟΥ

Πρὶν ἀκόμῃ ἐκστρατεύσουν οἱ Πέρσαι κατὰ τῆς Ἑλλάδος, τὴν Θράκην κατεῖχον οἱ Δόλογγοι.

Οἱ Δόλογγοι ἦσαν λαὸς ἐλληνικός. Οἱ περίξ ὅμως βάραβοι λαοὶ τοὺς ἐπίεζον καὶ τοὺς ἐπολέμουν. Διὰ τοῦτο ἔστειλαν πρέσβεις εἰς τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν, διὰ νὰ ἐρωτήσουν πῶς θὰ ἡμποροῦσαν νὰ σωθοῦν.

Τὸ μαντεῖον ἔδωκε τὸν ἐξῆς χρησμόν : « Ἐξέλθετε ἀπὸ τὸν ναὸν καὶ βαδίζετε. Εἰς τὸν δρόμον προσέχετε ποῖος θὰ σᾶς καλέσῃ καὶ θὰ σᾶς φιλοξενήσῃ. Τοῦτον λάβετε ὡς ἀρχηγὸν καὶ θὰ σωθῇτε ».

Οἱ Δόλογγοι διέβησαν τὴν ἱερὰν ὁδὸν καὶ ἔφθασαν εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἦρχισαν νὰ περιέρχωνται τὰς ὁδοὺς τῆς πόλεως καὶ νὰ στρέφουν τὰ βλέμματα πρὸς ὅλας τὰς κατευθύνσεις. Παρετήρουν νὰ εὗρουν ἀνοικτὴν θύραν κάποιας φιλοξένου οἰκίας, νὰ ἴδουν ἄνθρωπον νὰ τοὺς χαιρετήσῃ ὡς φίλος. Ἐπερίμεναν νὰ ἴδουν, ἂν θὰ ἐκπληρωθῇ ὁ χρησμός.

Κατὰ τύχην, ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἵστατο εἰς τὴν θύραν τῆς οἰκίας τοῦ ὁ Μιλτιάδης, ὁ φρόνιμος καὶ εὐγενὴς υἱὸς τοῦ πλουσίου Κυψέλου. Ὅταν τοὺς εἶδεν, ἐνόησεν ἀπὸ τὴν ἐνδυμασίαν των, ὅτι ἦσαν ξένοι, ἐκάλεσεν αὐτοὺς ἐντὸς τῆς οἰκίας τοῦ καὶ τοὺς ἐφιλοξένησε μὲ πολλὴν εὐγένειαν.

Οἱ Δόλογγοι ἐχάρησαν πολὺ. Ἀμέσως ἐδήλωσαν τὴν αἰτίαν, διὰ τὴν ὁποίαν ἦλθον εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ παρεκάλεσαν θερμῶς τὸν Μιλτιάδην νὰ ὑπακούσῃ εἰς τὸν χρησμὸν τοῦ θεοῦ, νὰ δεχθῇ δηλαδὴ νὰ γίνῃ βασιλεὺς των.

Τοιουτοτρόπως ὁ Μιλτιάδης, ἀγαπητὸς εἰς τοὺς θεοὺς διὰ τὴν φιλοξενίαν του, ἔγινε κύριος ὠραίας ἐλληνικῆς χώρας, τῆς Χερσονήσου.

Στέλιος Σπεράντσας

72. Ο ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ ΕΞΟΡΙΖΕΤΑΙ

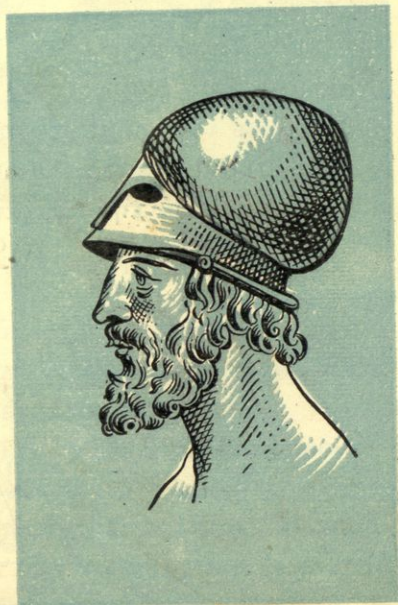
Οἱ ἀρχαῖοι Ἀθηναῖοι, ὅταν ὑπώπτευον, ὅτι κάποιος ἐκ τῶν πολιτῶν ἠδύνατο νὰ γίνῃ τύραννος, διότι ἀπέκτα πολλὴν δύναμιν, ἐξώριζον αὐτὸν ἐπὶ δέκα ἔτη.

Ἡ ἐξορία αὕτη ἐλέγετο ἐξοστρακισμός, ἐγίνετο δὲ κατὰ τὸν ἐξῆς τρόπον.

Ἐκαστος πολίτης, ἀφοῦ ἐλάμβανεν ἓν τεμάχιον κεράμου, τὸ ὁποῖον ἐλέγετο ὄστρακον, ἔγραφεν ἐπάνω εἰς αὐτὸ τὸ ὄνομα τοῦ πολίτου, τὸν ὁποῖον ἠθελον νὰ ἐξορίσουν. Καὶ ἔφερεν αὐτὸ εἰς ἓνα τόπον τῆς ἀγορᾶς, ὃ ὅποιος ἦτο φραγμένος γύρω μὲ κιγκλίδας.

Οἱ ἄρχοντες ἐμέτρουν πρῶτον τὸ πλῆθος τῶν ὀστράκων, τὰ ὁποῖα ἔπρεπε νὰ φθάνουν εἰς ἑξ χιλιάδας, διὰ νὰ γίνῃ ὁ ἐξοστρακισμός.

Ἐπειτα ἐχώριζον τὰ ὁ-

νόματα ἐκάστου καὶ ἐξωρίζετο ἐκεῖνος, τοῦ ὁποίου τὸ ὄνομα ἦτο γραμμένον εἰς τὰ περισσότερα ὄστρακα.

Οὗτος κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἐξορίας του εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ λαμβάνῃ τὰ εἰσοδήματα τῶν κτημάτων του.

Ὅταν ἐπρόκειτο νὰ ἐξοστρακισθῇ ὁ δίκαιος Ἀριστείδης, παρουσιάσθη εἰς αὐτὸν ἀγράμματος χωρικός, ὁ ὁποῖος ἔδωκεν εἰς τὸν Ἀριστείδην τὸ ὄστρακον καὶ τὸν παρεκάλεσε νὰ γράψῃ τὸ ὄνομα «Ἀριστείδης».

Ὁ Ἀριστείδης τότε ἠπόρησε καὶ τὸν ἠρώτησε :

— Τί κακὸν ἔπαθες ἀπὸ τὸν Ἀριστείδην ;

Ὁ χωρικός ἀπήντησεν :

— Τίποτε, οὔτε γνωρίζω μάλιστα τὸν ἄνθρωπον. Ἀλλ' ἐνοχλοῦμαι νὰ ἀκούω νὰ τὸν ὀνομάζουν δίκαιον.

Ταῦτα ἀφοῦ ἤκουσεν ὁ Ἀριστείδης δὲν εἶπε τίποτε, ἀλλ' ἔγραψε τὸ ὄνομά του εἰς τὸ ὄστρακον καὶ τὸ ἔδωκεν εἰς τὸν χωρικόν.

Ὁ Ἀριστείδης, ἐνῶ ἐξωρίσθη, δὲν ἐκράτησε μῖσος ἐναντίον τῆς πατρίδος του. Ὅταν ἀνεχώρει ἀπὸ τὰς Ἀθήνας, ὕψωσε τὰς χεῖράς του εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ εἶπε :

— Εὐχομαι ἡ πατρίς μου νὰ εἶναι τόσον εὐτυχής, ὥστε ποτὲ νὰ μὴ λάβῃ τὴν ἀνάγκην μου.

Κατὰ Ι. Σαραντίδην

73. Ο ΚΛΕΑΝΘΗΣ

Ἦξε εἰς τοὺς ἀρχαίους χρόνους ἐν Ἀθήναις ἓνας νέος, Κλεάνθης καλούμενος. Ὁ Κλεάνθης ἦτο πτωχότατος. Οὐτε γονεῖς εἶχεν οὔτε συγγενεῖς οὔτε κανὲν κτῆμα.

Ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἦτο εἰς τὰς Ἀθήνας ἓνας περίφημος διδάσκαλος, Ζήνων ὀνομαζόμενος. Ὁ Κλεάνθης ἤκουσε περὶ αὐτοῦ πολλὰ καὶ καλὰ καὶ ἐπεθύμει πολὺ νὰ γίνῃ μαθητὴς του. Ἀλλὰ πῶς, ἀφοῦ δὲν εἶχε νὰ φάγῃ καὶ ἔπρεπε νὰ ἐργάζεται, διὰ νὰ κερδίῃ τὸν ἐπιούσιον ἄρτον ;

Ἐνῷ εὗρίσκετο εἰς τοιαύτην στενοχωρίαν, ἀπεφάσισε νὰ ἐργάζεται τὴν νύκτα καὶ νὰ σπουδάξῃ τὴν ἡμέραν. Συνεφώνησε λοιπὸν μὲ ἕνα κηπουρὸν νὰ ἀντλῇ τὴν νύκτα νερὸν διὰ τὸν κῆπον αὐτοῦ καὶ μὲ μίαν γραῖαν γυναῖκα νὰ ἀλέθῃ σῖτον. Καὶ αὐτὸ ἔγινε. Τὴν νύκτα εἰργάζετο, ἐκέρδιζεν ὀλίγα χρήματα ἀπὸ τὴν ἐργασίαν του καὶ τὴν ἡμέραν ἐσπούδαζε πλησίον εἰς τὸν Ζήνωνα.

Τοιοῦτοτρόπως, ὑγιῆς καὶ φαιδρὸς, διήρχετο τὰς ἡμέρας του μὲ σπουδὴν καὶ προκοπὴν.

Οἱ ἄνθρωποι ἐγνώριζον, ὅτι ὁ Κλεάνθης ἦτο πολὺ πτωχός. Ἐβλεπον ὅμως αὐτὸν νὰ σπουδάξῃ καὶ ἠπόρουν ποῦ εὗρισκε τὰ χρήματα. Ὑποπεύθησαν, ὅτι ἦτο πιθανὸν νὰ εὗρισκε χρήματα μὲ ὄχι τίμια μέσα καὶ κατήγγειλαν αὐτὸν εἰς τὸ δικαστήριον ὡς κακὸν ἄνθρωπον.

Ἦλθεν ἡ ἡμέρα τῆς δίκης καὶ ὁ Κλεάνθης παρουσιάσθη ἐνώπιον τῶν δικαστῶν.

— Πῶς κερδίζεις τὰ χρήματα καὶ σπουδάζεις; ἠρώτησαν οἱ δικασταί.

— Ἀντλῶ νερὸν τὴν νύκτα, εἶπεν ὁ Κλεάνθης, εἰς ἕνα κηπουρὸν καὶ ἀλέθω σῖτον εἰς μίαν γραῖαν γυναῖκα καὶ κερδίζω.

Ὅτε δὲ ἦλθον εἰς τὸ δικαστήριον ὁ κηπουρὸς καὶ ἡ γραῖα γυνὴ καὶ ἐμαρτύρησαν αὐτά, οἱ δικασταὶ ἐθαύμασαν τὴν φιλομάθειαν τοῦ Κλεάνθους καὶ τὸν ἐπήνεσαν. ἤθελον δὲ νὰ ἀνταμείψουν αὐτόν, ἀλλ' ὁ διδάσκαλός του Ζήνων, ποὺ ἔμαθεν αὐτά, συνεκινήθη πολὺ καὶ τὸν παρέλαβεν εἰς τὴν οἰκίαν του.

Ἐδῶ τώρα ὁ Κλεάνθης εἶχε καιρὸν νὰ σπουδάξῃ ὅσον ἐπεθύμει ἡ ψυχὴ του.

Κατὰ Χ. Παπαμάρκον

Μετὰ τὴν μεγάλην νίκην τῶν Ἑλλήνων εἰς τὰς Πλαταιάς, ὁ ἑλληνικὸς στόλος ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Πανσανίου, τοῦ βασιλέως τῆς Σπάρτης, ἐπλευσεν εἰς τὴν Κύπρον. ΧΡΡ
Ἐδίδωξεν ἀπ' ἐκεῖ τοὺς Πέρσας καὶ κατόπιν κατηυθύνθη εἰς τὸν Ἑλλησποντον καὶ ἐκυρίευσεν τὸ Βυζάντιον, ὅπου ἤχημαλώτισε πολλοὺς ἐπισήμους Πέρσας.

Παρὰ τούτων ἔμαθεν ὁ Πανσανίας τὰ ἦθη καὶ τὰ ἔθιμα τῆς αὐλῆς τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν, ὡς καὶ τὸν πλοῦτον καὶ τὴν πολυτέλειαν τῶν μεγιστάνων.

Αἱ διηγήσεις αὗται κατετάραξαν τὸν μικρὸν νοῦν τοῦ Πανσανίου, ὁ ὁποῖος ἀπεφάσισε διὰ τὸ ἰδικόν του συμφέρον νὰ θυσιάσῃ τὴν ἐλευθερίαν τῆς πατρίδος του. Ἐσκέφθη νὰ γίνῃ γαμβρὸς τοῦ Ξέρξου καί, ἀφοῦ ὑποτάξῃ τὴν Ἑλλάδα, νὰ γίνῃ ἀπόλυτος ἄρχων αὐτῆς. ΧΑ

Χ Πρὸς τὸν σκοπὸν λοιπὸν τοῦτον, ἀπέλυσε μερικοὺς ἀπὸ τοὺς αἰχμαλώτους, ἰσχυρισθεῖς, ὅτι ἐδραπέτευσαν, καὶ μὲ τούτους ἔστειλεν ἐπιστολὴν πρὸς τὸν Ξέρξην. ΧΜε τὴν ἐπιστολὴν ἐζήτηι τὴν θυγατέρα τοῦ Ξέρξου εἰς γάμον καὶ ὑπέσχετο νὰ ὑποτάξῃ εἰς αὐτὸν τὴν Ἑλλάδα.

Ὁ Ξέρξης ἐδέχθη τὴν πρότασιν τοῦ Πανσανίου καὶ ἤρchiσε τὰς συνεννοήσεις μετ' αὐτοῦ διὰ τὴν ὑποταγὴν τῆς Ἑλλάδος.

Ἐκτοτε ὁ Πανσανίας ἐφόρει περσικὰς στολὰς καὶ ἐξήρχετο εἰς περίπατον ἀκολουθούμενος ἀπὸ Πέρσας δορυφόρους. Ἐλησμόνησεν, ὅτι ἦτο στρατηγὸς ἐλευθέρων ἀνδρῶν καὶ ἐφέρετο πρὸς τοὺς συμμάχους μὲ ἀπότομον τρόπον ὡς σατράπης. ΧΔ

Ἐνεκα τῆς διαγωγῆς του αὐτῆς, πολλοὶ ἀπὸ τοὺς συμμάχους ἔφυγον εἰς τὰς πατρίδας των, ἄλλοι δὲ ἐγκατέλειψαν

αὐτὸν καὶ ἐτάχθησαν ὑπὸ τὴν ἡγεμονίαν τῶν Ἀθηναίων.

Οἱ ἔφοροι τῆς Σπάρτης, μαθόντες τὴν διαγωγὴν τοῦ Πausανίου, τὸν ἐκάλεσαν εἰς τὴν Σπάρτην, διὰ νὰ ἀπολογηθῇ. Ὅταν ἐπέστρεψεν οὗτος εἰς τὴν Σπάρτην, ἀπελογήθη καί, ἐπειδὴ δὲν ὑπῆρχον ἀρκεταὶ ἀποδείξεις, ἠθρώθη.

Ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἀθώωσίν του δὲν ἠθέλησεν ὁ Πausανίας νὰ ἡσυχάσῃ. Ἐξηκολούθησε νὰ συνεννοῖται μὲ τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν μὲ ἐπιστολάς, τὰς ὁποίας ἔστελλεν εἰς αὐτὸν μὲ δούλους. Μία τῶν ἐπιστολῶν αὐτῶν ἔπεσεν εἰς χεῖρας τῶν ἐφόρων, οἱ ὁποῖοι ἔσπευσαν νὰ τὸν συλλάβουν. Ὁ Πausanίας ὁμως ἐπρόλαβε καὶ κατέφυγεν ὡς ἰκέτης εἰς τὸν ναὸν τῆς Χαλκιοίκου Ἀθηνᾶς, ἀπὸ τὸν ὁποῖον δὲν ἦτο ἐπιτετραμμένον νὰ τὸν ἀποσπάσουν διὰ τῆς βίας. Τότε οἱ ἔφοροι ἀφῆρσαν τὴν στέγην τοῦ ναοῦ καὶ ἔκτισαν τὴν θύραν του. Τοιουτοτρόπως ὁ Πausanίας ἀπέθανε μετ' ὀλίγον ἐντὸς αὐτοῦ ἀπὸ τὸ ψῦχος καὶ τὴν πεῖναν.

Τόση δὲ ἦτο ἡ ἀγανάκτησις ὅλων τῶν Σπαρτιατῶν κατὰ τοῦ προδότου τῆς πατρίδος Πausανίου, ὥστε αὐτὴ ἡ μήτηρ του Θεανὼ ἔθηκε τὸν πρῶτον λίθον κατὰ τὴν τοίχισιν τῆς θύρας τοῦ ναοῦ.

Κατὰ ^{II}I. Σαραντίδην

75. ΔΙΟΓΕΝΗΣ ΚΑΙ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ

Ὁ φιλόσοφος Διογένης συνεβούλευε τὴν ἄσκησιν τοῦ σώματος καὶ τοῦ νοῦ. Ἔλεγε δέ, ὅτι καὶ αἱ δύο εἶναι ἀναγκαῖαι, διὰ νὰ καταστήσουν τὸν ἄνθρωπον ἐνάρετον.

— Εἶναι ἐντροπή, προσέθετεν, οἱ μὲν ἀθλῆται καὶ οἱ αἰοδοὶ νὰ περιορίζουν τὴν γαστέρα των καὶ νὰ ἀπέχουν ἀπὸ τὰς ἡδονάς, χάριν τῆς φωνῆς των καὶ τῆς σωματικῆς των

υγείας, ἡμεῖς δὲ νὰ μὴ περιορίζωμεν τὰς ὁρέξεις μας, χάριν τῆς σωφροσύνης καὶ τῆς ἀρετῆς.

Πολλοὶ ποντικοὶ συνάζονται, ἔλεγεν ὁ ἴδιος, ὅπου ὑπάρχουν πολλαὶ τροφαί· παρομοίως δὲ καὶ εἰς τὰ σώματα, τὰ πλήρη φαγητῶν, πολλὰ ἀσθενεῖαι συσσωρεύονται.

Εἶναι ἄτοπον, ἔλεγεν ἀκόμη ὁ Διογένης, ἐνῶ καθ' ἡμέραν παρακαλοῦμεν τὸν θεὸν νὰ μᾶς δίδῃ υἰγιάν, ἡμεῖς νὰ πράττωμεν πᾶν ὅ,τι εἰς τὴν υἰγιάν ἀντιβαίνει.

Ὅταν εἰς τὴν Κόρινθον τῆς Πελοποννήσου ὁ Ἀλέξανδρος ἐξελέγη ἀρχηγὸς τῆς ἐκστρατείας τῶν Ἑλλήνων κατὰ τῆς Ἀσίας, πολλοὶ πολιτικοὶ καὶ φιλόσοφοι προσῆλθον ἐνώπιόν του, διὰ νὰ τὸν συγχαροῦν.

Μόνον ὁ Διογένης δὲν παρουσιάσθη. Ἀλλ' ὁ Ἀλέξανδρος, ἐπιθυμῶν νὰ γνωρίσῃ τὸν ἄνδρα προσωπικῶς, ἐπηγεν ὁ ἴδιος πρὸς συνάντησίν του. Εὗρε δὲ αὐτὸν εἰς τὸ ἄλσος Κράνιον, ἐξηπλωμένον καὶ ἡλιαζόμενον.

— Εἶμαι ὁ Ἀλέξανδρος, ὁ βασιλεὺς, τοῦ λέγει.

— Καὶ ἐγὼ εἶμαι ὁ Διογένης, ἀπαντᾷ ὁ φιλόσοφος.

— Ἐπεθύμουν νὰ σοῦ κάμω μίαν χάριν, τοῦ εἶπε πάλιν ὁ Ἀλέξανδρος· δὲν ἔχεις τίποτε νὰ μοῦ ζητήσῃς;

— ἔχω! ἀποκρίνεται ὁ Διογένης. Σὲ παρακαλῶ νὰ παραμερίσῃς ὀλίγον, διότι μοῦ ἐμποδίζεις τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου. Αὕτῃ εἶναι ἡ μόνη χάρις, τὴν ὁποίαν σοῦ ζητῶ.

Ἄ Ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος, ἀντὶ νὰ ὀργισθῇ, ἐθαύμασε τὴν ἀνεξαρτησίαν καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς ἀρετῆς τοῦ φιλοσόφου καὶ εἶπε:

— Ἄν δὲν ἦμην Ἀλέξανδρος, θὰ ἐπεθύμουν νὰ ἦμην Διογένης. 200.

Κατὰ Λέοντα Μελᾶν

76. Η ΕΓΚΡΑΤΕΙΑ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ

Μεταξὺ τῶν πολλῶν προτερημάτων, τὰ ὅποια ἀνέδειξαν μέγαν τὸν βασιλέα τῆς Μακεδονίας Ἀλέξανδρον, ἦτο καὶ ἡ ἐγκράτεια. Πολὺ βασιλικώτερον ἐθεώρει ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος τὸ νὰ νικᾷ τὰ πάθη του, παρὰ τοὺς ἐχθροὺς του. Μὲ τὴν ἐγκράτειαν σφζόμεθα ἀπὸ πληθὺς κινδύνων καὶ δυστυχιῶν καὶ ζῶμεν τῷ ὄντι βασιλικῶς ἐλεύθεροι καὶ εὐτυχεῖς.

Εἶναι πολὺ χειρότερον, ἔλεγεν ὁ φιλόσοφος Πυθαγόρας, νὰ εἴμεθα δοῦλοι τῶν παθῶν, παρὰ δοῦλοι τῶν τυράνων. Εἶναι δὲ ἀδύνατον νὰ εἶναι κανεὶς ἐλεύθερος, ἐὰν εἶναι δοῦλος τῶν παθῶν του καὶ κυριεύεται ὑπ' αὐτῶν.

Ὅταν ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος, ἀφοῦ ἐκυρίευσε τὴν Μικρὰν Ἀσίαν, διώρισε βασίλισσαν τῆς Καρίας τὴν Ἀδαν, αὕτη, ὡς δεῖγμα τῆς εὐγνωμοσύνης της, ἔστελλε πρὸς αὐτὸν καθ' ἡμέραν διάφορα φαγητὰ καὶ ζυμαρικά. Εἰς τὸ τέλος

τοῦ ἔστειλε καὶ τοὺς καλυτέρους μαγείρους καὶ ἄρτοποιούς
της, ἐπειδὴ ἐνόμιζεν, ὅτι τοιουτοτρόπως ἤθελεν εὐχαριστή-
σει τὸν εὐεργέτην της.

Ἄλλ' ὁ Μέγας Ἀλέξανδρος οὔτε τὰ ὥραϊα φαγητὰ τῆς
Ἰλίας ἐγεύετο, οὔτε τοὺς περιφήμους αὐτῆς μαγείρους ἐδέ-
χθη. Εἶπεν, ὅτι πολὺ καλυτέρους μαγείρους ἔδωκεν πρὸς αὐ-
τὸν ὁ παιδαγωγὸς τοῦ Λεωνίδας. Αὐτοὶ δὲ ἦσαν ὁ πρωϊνὸς
τοῦ περίπατος διὰ τὸ νοστιμώτατον γεῦμά του καὶ ἡ περὶ τὸ
γεῦμά του ὀλιγοφαγία διὰ τὸ ὀρεκτικώτατον δεῖπνόν του.

Ἐνῷ δὲ διήρχετο κάποτε μετὰ τοῦ ἱππικοῦ του διὰ μέ-
σου ξηρῶν καὶ ἀνύδρων τόπων, πρὸς καταδίωξιν τοῦ Δαρείου,
βασιλέως τῆς Περσίας, ὑπέφερε καὶ αὐτὸς καὶ οἱ ἱππεῖς του
ἀπὸ δίψαν μεγίστην. Κατὰ καλὴν τύχην συνήντησαν με-
ρικοὺς Μακεδόνας, οἱ ὅποιοι ἔφερον μακρόθεν ὀλίγον ὕδωρ.
Οἱ Μακεδόνες, ὅταν εἶδον τὸν Μέγαν Ἀλέξανδρον νὰ ὑπο-
φέρει ἀπὸ τὴν δίψαν, προθύμως τοῦ ἔδωκαν νὰ πίνη. Ὁ Ἀλέ-
ξανδρος λαμβάνει ἀνὰ χεῖρας τὸ ὕδωρ, ἀλλὰ ὅταν ἔστρεψε
τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τοὺς ἱππεῖς του καὶ παρετήρησεν, ὅτι
τὸ ὕδωρ δὲν ἐξαρκεῖ δι' ὅλους, χωρὶς νὰ τὸ ἐγγίση εἰς τὰ δι-
ψῶντα χεῖλη του, τὸ ἐπέστρεψεν εἰς τοὺς Μακεδόνας. Εἶπεν,
ὅτι δὲν ἀνέχεται αὐτὸς μὲν νὰ πίνη, οἱ δὲ Μακεδόνες του
νὰ διψοῦν.

Τὴν ἐγκράτειαν αὐτὴν τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου ἐθαύ-
μασαν οἱ στρατιῶταί του καί, ἐνθουσιασθέντες διὰ τὴν πρὸς
αὐτοὺς ἀγάπην του, ἐλησμόνησαν ἀμέσως καὶ τὴν δίψαν καὶ
τοὺς κόπους καί, ἀφοῦ ἐμαστίγωσαν τοὺς ἵππους των, ἐφώ-
ναξαν: xop

— Ἐμπρός. Ὑπὸ τοιοῦτον ἀρχηγὸν οὔτε δίψαν, οὔτε κό-
πους αἰσθανόμεθα. Ἀλλ' οὔτε ὅτι εἴμεθα θνητοὶ πιστεύομεν. X

Κατὰ Λέοντα Μελά

1. Εἰς τὴν ἀρχαίαν ἐποχὴν, δοῦλός τις, ὀνομαζόμενος Ἀνδροκλῆς, εἶχεν ἓνα πολὺ σκληρὸν κύριον. Οὗτος καθ' ἡμέραν τὸν ἔδερε καὶ τὸν ἐβασάνιζεν. Ὁ δοῦλος δὲν ἠδύνατο νὰ ὑποφέρῃ καὶ ἐδραπέτευσεν.

Εἰς ἐκείνους τοὺς χρόνους, τοῦτο ἐτιμωρεῖτο μὲ θάνατον. Διὰ νὰ μὴ συλληφθῇ λοιπὸν ὁ δοῦλος καὶ φονευθῇ, ἐκρύβη εἰς ἓν δάσος, μέσα εἰς ἓν βαθὺ σπήλαιον.

Ἐνῶ ἦτο ἐκεῖ καὶ ἐσυλλογίζετο τί θὰ ἀπογίνη, βλέπει νὰ εἰσέρχεται εἰς τὸ σπήλαιον εἰς λέων.

— Ἀλλοίμονον! Εἶμαι χαμένος! ἐψιθύρισεν ὁ Ἀνδροκλῆς καὶ ἐπερίμενε τὸν θάνατον, ὥχρὸς ἀπὸ τὸν τρόμον του.

Ὁ λέων, ὅταν εἶδεν ἄνθρωπον εἰς τὸ σπήλαιον, διευθύνεται κατ' εὐθείαν πρὸς αὐτόν. Καί, ἀφοῦ τὸν ἐπλησίασεν, ἐστάθη, ὕψωσε τὸν ἓνα πόδα του καὶ τὸν προέτεινεν. Ὁ τρόμος, ὁ ὁποῖος κατέλαβε τώρα τὸν δυστυχῆ δοῦλον, ἦτο μέγας.

— Τώρα θὰ μὲ σχίσῃ, εἶπε καὶ ἐσιώπησεν.

Ἀλλ' ὁ λέων δὲν τὸν ἔσχισεν. Ἐξηκολούθει νὰ κρατῇ τὸν πόδα του ὑψωμένον καὶ ἤρχισε νὰ λείχῃ αὐτόν. Τότε ὁ δοῦλος ἔλαβε θάρρος, παρετήρησε τὸν πόδα τοῦ λέοντος καὶ εἶδεν, ὅτι μία σκληρὰ ἄκανθα ἦτο ἐμπηγμένη εἰς αὐτόν.

Ὁ Ἀνδροκλῆς ἐνόησε τί ἐξήτει ὁ λέων. Λαμβάνει λοιπὸν τὸν πόδα αὐτοῦ καὶ προσπαθεῖ μὲ πολλὴν προσοχὴν νὰ ἐξαγάγῃ τὴν ἄκανθαν. Μόλις ἐπὶ τέλους τὴν ἐξήγαγεν, αἷμα πολὺ ἤρχισε νὰ τρέχῃ ἀπὸ τὴν πληγὴν, ἣ ὁποία ἐσηματίσθη εἰς τὸν πόδα τοῦ λέοντος. Ὁ Ἀνδροκλῆς ἔπλυνε τὴν πληγὴν μὲ πολλὴν προσοχὴν καὶ ἔδεσεν αὐτὴν μὲ μίαν λωρίδα, τὴν ὁποίαν ἔσχισεν ἀπὸ τὰ ἐνδύματά του.

Τοῦτο ἐγίνετο καθ' ἡμέραν, μέχρις ὅτου ἐθεραπεύθη ἐντελῶς ὁ λέων.

Ἀπὸ τότε ὁ λέων ἠγάπησε πολὺ τὸν δοῦλον. Διὰ τοῦτο ἐξήρχετο εἰς κυνήγιον καὶ ἔφερεν εἰς αὐτὸν δορκάδας, λαγούς, ἀρνία καὶ ἄλλα τοιαῦτα ζῶα, τὰ ὅποια κατέθετε πρὸ τῶν ποδῶν τοῦ Ἀνδροκλέους. Ἐκάθητο ἔπειτα πλησίον του καὶ μαζὶ μὲ αὐτὸν ἐκοιμᾶτο εἰς τὸ σπήλαιον.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ἔζων ἐπὶ πολὺν χρόνον καὶ οἱ δύο φίλοι ὁμοῦ. Ἀλλὰ μίαν ἡμέραν ὁ λέων συλλαμβάνεται εἰς μίαν παγίδα καὶ δεμένος φέρεται εἰς τὴν πρωτεύουσαν τῆς χώρας καὶ ρίπτεται εἰς θηριοτροφεῖον. Ὁ δοῦλος ἔμεινε τότε μόνος. Καὶ ἔκτοτε ἦτο ἠναγκασμένος νὰ ἐξέρχεται ἀπὸ τὸ σπήλαιον καὶ νὰ ζητῇ μόνος τὴν τροφὴν εἰς τὸ δάσος.

2. Πολλὰς ἡμέρας ἔζησε κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ Ἀνδροκλῆς. Ἀλλὰ μίαν ἡμέραν, ἐνῶ ἦτο εἰς τὸ δάσος, συλλαμβάνεται ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν, φέρεται δέσμιος εἰς τὴν πρωτεύουσαν καὶ ρίπτεται εἰς τὰς φυλακάς. Ἐπειτα κατεδικάσθη νὰ ριφθῇ εἰς τὰ ἄγρια θηρία καὶ νὰ ἀποθάνῃ.

Ὅταν ἦλθεν ἡ ὠρισμένη ἡμέρα διὰ νὰ ριφθῇ εἰς τὰ ἄγρια θηρία, συνηθροίσθη πολὺς κόσμος, διὰ νὰ ἴδῃ τὸ θέαμα αὐτό. Ὁ δοῦλος δεμένος φέρεται εἰς μίαν στενὴν πλατεῖαν περιτριγυρισμένην μὲ κιγκλίδας. Ὁ δυστυχὴς μὲ σκυμμένην τὴν κεφαλὴν βαθύτατα λυπημένος ἐπερίμενε τὸν θάνατον.

Μετ' ὀλίγον ἀνοίγεται ἡ θύρα τῆς πλατείας καὶ ὁρμᾷ κατ' ἐπάνω του ἕνας φοβερὸς λέων μὲ λύσαν πολλήν. Ὁ λέων, ὅταν ἔφθασε πλησίον τοῦ δυστυχοῦς δούλου, ἐσταμάτησε. Τὸν παρετήρησε καλὰ καὶ ἤρχισε νὰ λείχῃ τὰς χεῖράς του. Ὁ δοῦλος ἀνεγνώρισε τὸν λέοντα, μετὰ τοῦ ὁποίου συνέζη ἄλλοτε εἰς τὸ σπήλαιον. Ἐλαβε θάρρος καὶ τὸν ἐθώπευσεν.

Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι μὲ περιέργειαν πολλήν

περιέμενον νὰ κατασπαράξῃ ὁ λέων τὸν δοῦλον, ὅταν εἶδαν αὐτὸν νὰ λείχῃ καὶ νὰ θωπεύῃ τὸν δυστυχῆ ἄνθρωπον, ἐθαύμασαν καὶ συνεκινήθησαν πολὺ.

Ὁ βασιλεὺς, ὁ ὁποῖος ἦτο παρῶν, συνεκινήθη καὶ αὐτὸς πολὺ. Εἶχε δὲ μεγίστην περιέργειαν νὰ μάθῃ, πῶς συνέβη αὐτό. Ἐρωτᾷ λοιπὸν τὸν δοῦλον, ἂν γνωρίζῃ τίποτε. Τότε ὁ δοῦλος διηγήθη πῶς εὔρε τὸν λέοντα εἰς τὸ σπήλαιον, πῶς ἐθεράπευσεν αὐτόν, πῶς συνέζων ὥς δύο καλοὶ φίλοι ἐπὶ πολὺν χρόνον καὶ πῶς ἔπειτα ἐχωρίσθησαν, μέχρις ὅτου συνηντήθησαν πάλιν ἐκεῖ.

Ὅλοι ἤκουσαν τὴν διήγησιν τοῦ δούλου μὲ πολλὴν συγκίνησιν. Ὅταν δὲ ἐτελείωσεν, ὅλοι μὲ μίαν φωνὴν παρεκάλεσαν τὸν βασιλέα νὰ χαρίσῃ τὴν ζωὴν εἰς τὸν δυστυχῆ δοῦλον καὶ νὰ τὸν ἀφήσῃ ἐλεύθερον.

Ὁ βασιλεὺς, ὁ ὁποῖος εἶχε πολὺ ἀγαθὴν ψυχὴν, τοῦ ἐχάρισε τὴν ζωὴν καὶ διέταξε νὰ τὸν ἀφήσουν ἐλεύθερον καὶ νὰ τοῦ δώσουν καὶ τὸν λέοντα.

Ὁ Ἀνδροκλῆς μὲ δάκρυα εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἠὲ χαρίστηκε τὸν βασιλέα καὶ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, οἱ ὁποῖοι ἦσαν ἐκεῖ. Ἐλαβε τὸν λέοντα καὶ ἔφυγεν. Ἦτο πλέον ἐλεύθερος. Ὁ Περιήρχετο δὲ διαφόρους πόλεις μὲ τὸν λέοντα, διηγεῖτο τὴν ἱστορίαν ταύτην καὶ ἐλάμβανε πλούσια δῶρα παρ' ὅλων, ὅσοι ἤκουον αὐτήν. Τοιοῦτοτρόπως ἔζησεν ἐλεύθερος καὶ εὐτυχής. x2.

Κατὰ Χ. Παπαμάρκον

Ἐπολέμει κάποτε ἡ Σπάρτη κατὰ τοῦ βασιλέως τῆς Μακεδονίας Ἀντιγόνου. Ἦναγκάσθη δι' αὐτὸ ὁ βασιλεὺς τῆς Σπάρτης Κλεομένης νὰ ζητήσῃ τὴν συμμαχίαν τοῦ Πτολεμαίου, βασιλέως τῆς Αἰγύπτου.

Ὁ Πτολεμαῖος ὑπесχέθη μὲν βοήθειαν εἰς τὸν Κλεομένην, ἀλλὰ ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ στείλῃ εἰς τὴν Αἴγυπτον ὡς ὁμήρους τὰ τέκνα του καὶ τὴν μητέρα του Κρατησίκλειαν.

Ὁ Κλεομένης ἐδίσταξε πολὺ νὰ ἀνακοινώσῃ εἰς τὴν γράϊαν μητέρα του τὴν πρότασιν τοῦ Πτολεμαίου. Ἀλλ' ἡ πρὸς τὴν πατρίδα ἀγάπη του ὑπερίσχυσε καὶ εἰς τὸ τέλος τὴν ἀνεκοίνωσεν.

Ἡ φιλόπατρις Σπαρτιάτις, μόλις ἤκουσε τὴν πρότασιν, ἀπήντησεν :

— Ἐὰν αὐτὸ τὸ σῶμά μου θὰ σταλῇ εἰς τὴν Αἴγυπτον ἢ ὅπου ἄλλου καὶ θὰ ἡμπορέσῃ νὰ ὠφελήσῃ τὴν Σπάρτην, στείλέ το τάχιστα, πρὶν διαλυθῇ ἀπὸ τὸ γῆρας. Ἐνῶ, ἂν μείνῃ ἐδῶ, θὰ εἶναι ἄχρηστον καὶ ἀνωφελὲς διὰ τὴν πατρίδα.

Ἡ Κρατησίκλεια ἐπῆγεν εἰς τὴν Αἴγυπτον. Ἐκεῖ ἐπληροφορήθη, ὅτι ὁ Κλεομένης δὲν ἐτόλμησε νὰ συμβιβασθῇ μὲ τὸν Ἀντίγονον, ἐπειδὴ ἐφοβεῖτο, μήπως ὁ Πτολεμαῖος κακοποιήσῃ αὐτὴν καὶ τὰ τέκνα του. Ἐγραψε τότε ἡ γράϊα εἰς τὸν υἱὸν τῆς :

« Κάμε ὅ,τι πρέπει καὶ συμφέρει εἰς τὴν Σπάρτην. Ποτὲ μὴ θελήσῃς νὰ βλαφθῇ ἡ πατρίς, χάριν μιᾶς γράϊας καὶ μερικῶν παιδαρίων».

Τοιαῦται ἦσαν αἱ ἀρχαῖαι Ἑλληνίδες. Οἱ πρόγονοί μας, μὲ τοιαύτας μητέρας, διεκρίθησαν ἀπὸ κάθε ἄλλο ἔθνος διὰ τὴν μεγάλην των φιλοπατρίαν. 3.

Στέλιος Σπεράνσιος

79. ΥΜΝΟΣ ΤΩΝ ΠΡΟΓΟΝΩΝ

ΕΣΕΙΣ, πὺν πρωτοσπεύρατε
τῆς Λευτεριᾶς τὸ σπόρο,
λαχταρισμένο δῶρο
στὴ σκλαβωμένη γῇ.

Ἑσεῖς, κι ὅταν ὠρίμασαν
τὰ στάχυα καρποφόρα,
τοῦ θερισμοῦ τὴν ὥρα
μᾶς γίνετε ὁδηγοί.

Σὰν ἥσκιοι μεγαλόκορμοι
κι ἀπείραχτοι ἀπ' τὰ χρόνια,
σέρνετε ἐμᾶς τ' ἀγγόνια
στὸ δρόμο τῆς Τιμῆς.

Κι ὅπου πολέμου τρέξιμο
κι ὅπου τῆς μάχης κρότοι,
ἐσεῖς περνᾶτε πρῶτοι
κι ἀκολουθοῦμε ἐμεῖς.

Στὴ μνήμη σας ἀνάβομε
χρυσᾶ λιβανιστήρια,
γιά σᾶς τὰ νικητήρια
τὰ χεῖλη μας ὑμνοῦν.

Καὶ πλέκοντας τὰ χέρια μας
τῆς δόξας τὰ στεφάνια
— δική μας περηφάνεια —
στοὺς τάφους σας κρεμοῦν.

Γεώργιος Διοσίτης

80. ΤΟ ΜΕΛΙΣΣΙ

1. Προχθές ἡ τάξις μας ἔκαμε μίαν ὥραϊαν ἐκδρομήν· ἐπήγαμε εἰς τὸ κτήμα τοῦ κυρίου Κώστα, ἡμίσειαν ὥραν ἔξω ἀπὸ τὴν πόλιν.

Ὁ κύριος Κώστας μᾶς ὑπεδέχθη μὲ μεγάλην καλωσύνην.

— Καλῶς τὰ παιδιὰ! Εἰς καλὴν ὥραν ἔρχεσθε. Σήμερα ἀπέκτησα καινούργιο μελίσσι. Ἴδετε το. Εἶναι πιασμένο ἀπὸ τὸ κλαδὶ τῆς ἀχλαδιᾶς. Δὲν θ' ἀργήσῃ νὰ μπῇ εἰς αὐτὸ τὸ κοφινάκι, ποὺ βλέπετε. Ἐλᾶτε μαζί μου.

Ἐφόρσε τότε ὁ κύριος Κώστας μίαν προσωπίδα ἀπὸ λεπτὸν σύρμα καὶ τὰ χειρόκτιά του, ἐπῆρε τὸ μελισσοκόφινον καὶ ἐπροχώρησε. Τὸν ἠκολουθήσαμεν καὶ ἡμεῖς.

2. Ὄταν ἐπλησιάσαμεν εἰς τὴν ἀχλαδιάν, ὁ κύριος Κώστας μᾶς εἶπε νὰ σταθῶμεν ὀλίγον μακρὰν καὶ ἐκεῖνος ἐπροχώρησε καὶ ἐστάθη ἀκριβῶς κάτω ἀπὸ τὸν κλάδον, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐκρέμαντο αἱ μέλισσαι.

Αἱ μέλισσαι ὤρμησαν ἐναντίον του, ἀλλὰ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ τοῦ κάμουν κακόν. Ἡ προσωπίς καὶ τὰ χειρόκτια τὸν ἐπροστάτεουν καλῶς. Μετ' ὀλίγον ἐξάλισθησαν ἀπὸ τὸν καπνόν, διότι ὁ κύριος Κώστας ἐκράτει εἰς τὴν χεῖρα καὶ ἓνα κομμάτι σβουνιά ἀναμμένην.

Ὁ κύριος Κώστας ἔβαλε τότε τὸ κοφίνι κάτω ἀπὸ τὰς μελίσσας καὶ μὲ τὰς δύο του χεῖρας ἔσεισε δυνατὰ τὸν κλάδον. Τὸ μελίσσι ὁλόκληρον ἐκύλησε, θαρρεῖς, μέσα εἰς τὸ κοφίνι. Κατόπιν ἐσκέπασε τὸ μελισσοκόφινον καὶ τὸ ἐπῆγεν ἐκεῖ, ὅπου ἦσαν καὶ αἱ ἄλλαι κυψέλαι.

Τότε ἐκαθίσαμεν κάτω ἀπὸ ἓνα μέγαν δένδρον καὶ μᾶς προσέφερε διάφορα ὀπωρικά. Ἐβγαλε καὶ ἀπὸ μίαν μεγάλην κυψέλην δύο πίττας καὶ μᾶς τὰς προσέφερεν. Ἡ μία ἦτο κάτασπρη καὶ ἡ ἄλλη εἶχε τὸ χρῶμα τοῦ μελιοῦ. Καὶ αἱ δύο εἶχον μικρὰς ἐξαγώνους ὁπᾶς, αἱ ὁποῖαι ἦσαν γεμᾶται ἀπὸ μέλι.

3.— Πῶς εὐρέθηκε τὸ μελίσι αὐτὸ ἐπάνω εἰς τὴν ἀχλαδιά; ἠρώτησεν ὁ Χρῖστος.

Καὶ ὁ Κύριος Κώστας ἀπεκρίθη :

— Εἰς κάθε μελισσοκόφινον, παιδί μου, κατοικεῖ ἓνα μελίσι ἀπὸ πολλὰς χιλιάδας μελισσῶν. Τὸ κάθε μελίσι ἔχει τὴν βασιλισσάν του. Ἡ βασίλισσα εἶναι ἡ μόνη μέλισσα, ἡ ὁποία γεννᾷ αὐγά. Κάθε καλοκαίρι ἡμπορεῖ νὰ γεννήσῃ τριάντα ἕως πενήντα χιλιάδας. Ἀλλὰ γεννᾷ χωριστὰ καὶ ὀλίγα αὐγὰ διαφορετικά. Ἀπὸ αὐτὰ ἐξέρχονται νέαι βασίλισσαι. Ἐτσι πολλαπλασιάζεται διαρκῶς ὁ λαὸς μέσα εἰς τὸ σκοτεινὸν παλάτι. Καὶ τότε αἱ μέλισσαι τὴν νύκτα τὴν περνοῦν στρυμωγμένες σὰν σταφύλια. Ὁ τόπος δὲν τὰς χωρεῖ πλέον. Δι' αὐτὸ ὅταν μεγαλώσῃ ἡ νέα βασίλισσα, ἡ παλαιὰ παίρνει μαζί της τὰς πλέον πιστάς, τὰς πλέον ἐργατικὰς ὑπηκόους της καὶ φεύγει πηγαίνει ἄλλοῦ νὰ στήσῃ καινούργια πολιτεία. Αὐτὸ ἔγινε καὶ σήμερον τὸ πρῶτ. Ἐφυγεν ἀπὸ ἓν μελισσοκόφινον ἡ παλαιὰ βασίλισσα μὲ τὴν συντροφίαν της καὶ ἐπῆγεν ἐπάνω εἰς τὸ κλαδὶ τῆς ἀχλαδιᾶς.

Αὐτὰ μᾶς εἶπεν ἐκείνην τὴν ἡμέραν ὁ κύριος Κώστας καὶ ἡμεῖς ἐφύγομεν εὐχαριστημένοι, διότι εἶδομεν καὶ ἐμάθομεν τόσα πράγματα.

Κατὰ Ἀριστοτέλην, Κουρτίδην

81. ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ

Ἥλιε μου,
ἔβγα, ἥλιε μου,
ποὺ κάνεις τὸ χωράφι
καὶ γεμίζει ἀπὸ χρυσάφι.

Δώσέ μας,
ἥλιε μου, ἥλιε μου,
τὸ ρόδο καὶ τ' ἀγκάθι,
φέξε ὥς τοῦ γιαλοῦ τὰ βάρη.

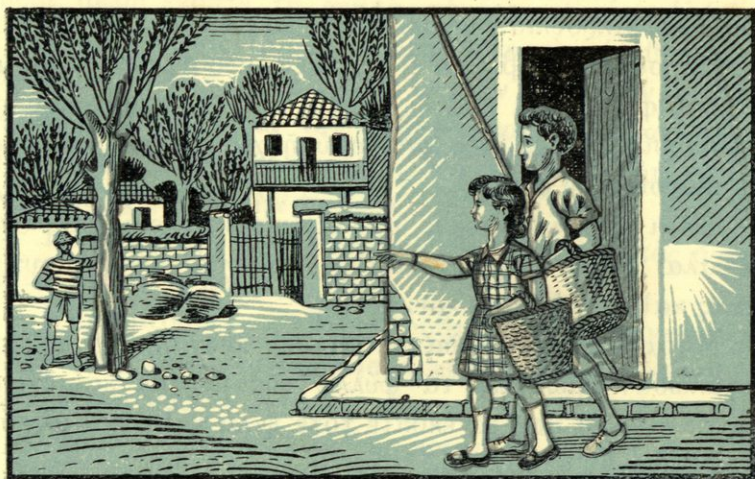
Τὸ νερό,
φέξε, ἥλιε μου,
νὰ τρέχῃ καὶ νὰ λάμπῃ,
νὰ μοσχοβολοῦν οἱ κάμποι.

Στρῶσέ μας,
χρυσοῆλιε μου,
τὴ γῆ μὲ χαμομήλι,
δῶσ' μου τὸ γλυκὸ σταφύλι.

Τὸν κάμπο,
ἥλιε μου, ἥλιε μου,
τὸ θέρο χάρισέ μας,
σὰν τὸ δέντρο ἀνάστησέ μας. *χορ. ἀντ. 2 φθ.*

« Παιδικὰ τραγούδια »

Ζαχαρίας Παπαντωνίου *χρ.*

82. ΠΩΣ ΓΙΝΕΤΑΙ Η ΜΕΤΑΞΑ

1. Ἦμην δώδεκα ἐτῶν, ὅταν ἡσθένησα ἀπὸ βαρεῖαν ἀσθένειαν. Ἀφοῦ ἐθεραπεύθην, ὁ πατήρ μου μὲ ἔστειλεν εἰς ἓν χωρίον τῆς Χαλκιδικῆς, ὅπου ἔμενε μία θεία μου, διὰ νὰ ἀναλάβω.

Ἦτο Ἀπρίλιος. Ἐντύπωσιν μοῦ ἔκαμεν, ὅτι τὸ χωρίον εἶχε πολλὰς μορέας, περισσοτέρας ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα δένδρα.

2. Τὴν πρωτῶν, ὅταν ἐξύπνησα, ἤκουσα τὴν θείαν μου νὰ λέγῃ :

— Πηγαίνετε τώρα νὰ μαζέψετε μουρόφυλλα.

Αἱ μορέαι μόλις εἶχον βλαστήσει καὶ εἶχον πολὺ μικρὰ καὶ τρυφερὰ φύλλα, ὥς εἶναι ἡ καρδιά τοῦ μαρουλιοῦ. Μοῦ ἐφάνη περίεργον· τί νὰ τὰ ἤθελον ;

Ἐβγῆκα ἀπὸ τὸ δωμάτιόν μου καὶ ἐκοίταξα εἰς τὸ ἄλλο δωμάτιον.

— Μιὰ στιγμή, νὰ ταῖσω τὰ μικρούλια, μοῦ εἶπε ἡ θεία μου, καὶ θὰ σοῦ φέρω τὸ γάλα.

— Ποιά μικρούλια ; ἠρώτησα.

Πλησιάζω καὶ βλέπω εἰς μίαν ἐφημερίδα ἀπλωμένα μικρὰ μορεόφυλλα καὶ ἐπάνω εἰς αὐτὰ πολὺ μικρὰς κάμπας. Ἐκεῖ πλησίον, ἐντὸς ἐνὸς κυτίου, ὑπῆρχον σπόροι, ὅμοιοι με τοὺς σπόρους τοῦ σύκου.

— Εἶναι κουνκούλοσπορος, μοῦ ἐξήγησεν ἡ θεία μου. Ὀλίγον ἔβαλα, πολὺ ὀλίγον. Θὰ ἰδῆς πῶς θὰ μεγαλώσουν οἱ κάμπιες καὶ θὰ πλέξουν κουνκούλι.

Μετὰ μίαν ἐβδομάδα αἱ κάμπαι ἐμεγάλωσαν ἀρκετά. Ἐμεγάλωσαν ὅμως καὶ τὰ φύλλα τῆς μορέας καὶ ἔγιναν σκληρά. Ἡ θεία μου τὰ ἔκοπτε τότε ψιλὰ ψιλὰ καὶ αἱ κάμπαι τὰ ἔτρωγον ἀχόρταγα.

Εἶχον ἀπλωθῇ τώρα εἰς τέσσαρας καλαμωτάς, δηλαδὴ εἰς τέσσαρα κρεβάτια, τὰ ὅποια ἡ θεία μου εἶχε κατασκευάσει ἀπὸ καλάμια καὶ τὰ εἶχε στρώσει με ἐφημερίδας. Ἐρριπτε τὰ φύλλα εἰς τὴν μίαν καλαμωτὴν καὶ ἕως οὗτου νὰ ρίψῃ ἄλλα εἰς τὴν τελευταίαν, τὰ φύλλα τῆς πρώτης εἶχον ἤδη φagωθῇ. Καὶ ἤκουες ἕνα θόρυβον ἀδιάκοπον, ὅμοιον με ἐκείνον τὸν ὅποιον κάμνει ἡ βροχὴ ἐπάνω εἰς τὰ ξηρὰ φύλλα.

Εἰς τὸ τέλος τῆς ἐβδομάδος οἱ σκώληκες ἔμειναν ἀκίνητοι, ὥς νὰ εἶχον ἀσθενήσει.

— Βγάζουν τὸ ὑποκάμισόν των, μοῦ ἐξήγησεν ἡ θεία μου. Ὅσον μεγαλώνουν, τόσον αἰσθάνονται τὸν ἑαυτὸν των στενοχωρημένον μέσα εἰς τὸ παλαιὸν ὑποκάμισον καὶ τὸ ἀλλάσσουν. Θ' ἀλλάξουν τρεῖς φορὰς ἀκόμη. Ὑστερα θ' ἀρχίσουν νὰ πλέκουν τὸ κουνκούλι.

3. Ἐπειτα ἀπὸ τρεῖς ἐβδομάδας, ὅλη ἡ οἰκογένεια εὐρίσκετο εἰς κίνησιν. Καὶ ἐγὼ ἐβοήθουν ὅσον ἠδυνάμην. Αἱ καλαμωταὶ εἶχον γίνοι ξξ. Ὁ θεῖος ἔκοπτεν ὀλοκλήρους κλάδους ἀπὸ τὴν μορέαν, ἡμεῖς οἱ μικροὶ τοὺς μετεφέρομεν καὶ

ἡ θεία, ἀφοῦ ἔκοπτε τὰ φύλλα, τὰ ἔρριπτε τώρα ὁλόκληρα εἰς τὰς καλαμωτάς. Κάθε σκώληξ εἶχε τὸ μέγεθος μικροῦ δακτύλου. Ἦρχιζε νὰ τρώγῃ τὸ φύλλον ἀπὸ τὸ ἐν ἄκρον, τὸ ἐψαλίδιζε μὲ τὸ στόμα του γρήγορα καὶ ἀδιάκοπα καὶ μετ' ὀλίγον ἀπέμενε μόνον ὁ μίσχος τοῦ φύλλου. Αὐτὸ ἐγένετο πέντε ἕως ἑξ φορὰς τὴν ἡμέραν.

Κάθε ἡμέραν ἀφῆρουν τὰς ἐφημερίδας καὶ τὰς ἀντικαθίστων μὲ ἄλλας καθαράς.

Οἱ μεταξοσκώληκες ἐξηκολούθησαν νὰ τρώγουν ἐπὶ ὀλίγας ἡμέρας. Τέλος ἐσταμάτησαν καὶ ἐσήκωναν ὑψηλὰ τὴν κεφαλὴν των, ὡς νὰ ἐζήτουν κᾶτι.

— Θέλουν κλαδὶ νὰ πλέξουν κουκούλι, εἶπεν ἡ θεία μου.

✕ Καὶ ἔστειλε τὸν ὑπηρέτην νὰ φέρῃ ρεῖκια καὶ θυμάρια ἀπὸ τὸ βουνόν. Κάθε ρίζαν τὴν περιέζωσεν ἡ θεία μου μὲ ἓνα σχοινάκι εἰς τὸ μέσον καὶ τὴν ἔδεσεν εἰς ξύλα, τὰ ὁποῖα ἔστησεν ἀπὸ τὰς καλαμωτάς ἕως τὴν ὀροφὴν. *Χ34. 0952a*

— Κάθισε τώρα εἰς ἓνα κάθισμα, νὰ διασκεδάσῃς, μοῦ εἶπε.

Ἐκάθισα καὶ ἰδοὺ τί εἶδον. Ὅσοι σκώληκες εἶχον χορτάσει, ἐσκαρφάλωσαν εἰς τὰ κλαδιά. Ἐπῆρε καθένας τὴν θέσιν του ἀνάμεσα εἰς τὰ κλωναράκια καὶ ἤρχισε νὰ κινῇ τὴν κεφαλὴν του καὶ νὰ κάμνῃ κύκλους εἰς τὸν ἀέρα. Ἐκοίταξα καλύτερα καὶ εἶδα πῶς ἔβγαζεν ἀπὸ τὸ στόμα του μίαν κλωστήν καὶ τὴν ἔπλεκεν ὁλόγυρά του. Ἐπλεκε τὸν μετάξι-νόν του πέπλον καὶ ὁλοένα ἐτυλίσσετο μὲ αὐτόν. Πρὸς τὸ βράδυ ἦτο ὁλόκληρος τυλιγμένος μέσα εἰς αὐτὸν τὸν πέπλον, ὡς μέσα εἰς ὀμίχλην. Μόλις τὸν διέκρινα. Τὴν ἄλλην ἡμέραν δὲν ἐφαίνετο πλέον καθόλου. Ἡ μέταξα τὸν εἶχε σκεπάσει ἐντελῶς. Ἀλλὰ ἐκεῖνος μέσα ὅλο καὶ ὕφαινε τὸ κουκούλι του. Ἡ θεία μου ἐτρύγησε τὰ κουκούλια καὶ τὰ ἥπλωσεν εἰς τὸν ἥλιον.

— "Αν τὰ ἀφήσω στὸν ἥσκιο θὰ βγοῦν πεταλοῦδες, μοῦ εἶπε, καὶ οἱ ἔμποροι δὲν τὸ παίρνουν αὐτὸ τὸ κουκούλι. Θὰ ἀφήσω μερικά, διὰ νὰ ἰδῇς.

Ἐκεῖνα, τὰ ὁποῖα ἄφησεν εἰς τὴν σκιάν, ἐτρύπησαν μετὰ δέκα ἡμέρας τὸ ἐν ἄκρον καὶ ἐβγῆκαν πεταλοῦδες. Αἱ πεταλοῦδες ἐγέννησαν τὰ αὐγά των καὶ ἔπειτα ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην ἀπέθανον ὅλαι.

Μὲ τὴν ψαλίδα ἔκοψα ἓνα ἀπὸ τὰ κουκούλια, τὰ ὁποῖα ἡ θεία μου εἶχεν ἀπλωμένα εἰς τὸν ἥλιον διὰ τὸν ἔμπορον καὶ εἶδον μέσα τὴν χρυσαλλίδα νεκράν. Ἡ ζέστη τοῦ ἡλίου τὴν εἶχεν ἀποξηράνει.

Ὡς μοῦ εἶπεν ἡ θεία, εἰς τὰς περισσοτέρας οἰκίας τοῦ χωρίου ἔτρεφον μεταξοσκώληκα.

Κατὰ τὸν Ἰούνιον ἦλθον οἱ ἔμποροι καὶ ἠγόρασαν τὸ κουκούλι. Μερικαὶ οἰκογένειαι ἐκέρδισαν καὶ δέκα ἑκατομμύρια δραχμῶν, αἱ περισσότεραι πέντε ἕως ὀκτὼ ἑκατομμύρια.

Χ^ο Ὅσα ἐτύχαινε νὰ βγάλουν πεταλοῦδες, αἱ γυναῖκες τὰ ἔβραζον, τὰ ἔξαινον καὶ ὕστερα τὰ ἐγενεθον. Ἀπὸ τὰ νήματα αὐτὰ ὕφαινον σινδόνια καὶ μεταξωτὰ φορέματα. *χ. 499. ρρθ.*

5. Τὰ ἀποφάγια τοῦ μεταξοσκώληκος τί τὰ κάμνετε, ποῦ τὰ μαζεύετε ; ἠρώτησα τὴν θείαν μου.

— Τρέφομε τὸν χειμῶνα τὰ μοσχάρια. Παχαίνουν μὲ αὐτὴν τὴν τροφήν πολὺ καὶ τὰ ἀκριβοπουλοῦμε. Ἡ μουριά, βλέπεις, μᾶς δίδει πολλά. Τώρα τὰ φύλλα τὰ ἔφαγαν οἱ μεταξοσκώληκες. Μετὰ ἓνα μῆνα θὰ φουντώσουν πάλιν καὶ θὰ θρέψωμε ἓνα δυὸ ἀρνιά ἢ κάθε οἰκογένεια. Τὸ φθινόπωρον αἱ μορέαι θὰ εἶναι πάλιν γεμάται, τὰ φύλλα των θὰ τὰ μαζεύσωμε καὶ θὰ τὰ ξηράνωμε διὰ τὸν χειμῶνα. Ἴδου πόσον χρήσιμος εἶναι ἡ μορέα.

« Ἡ Πατρίδα μας »

Ἀνδρέας Καρκαβίτσας (Διασκευὴ)

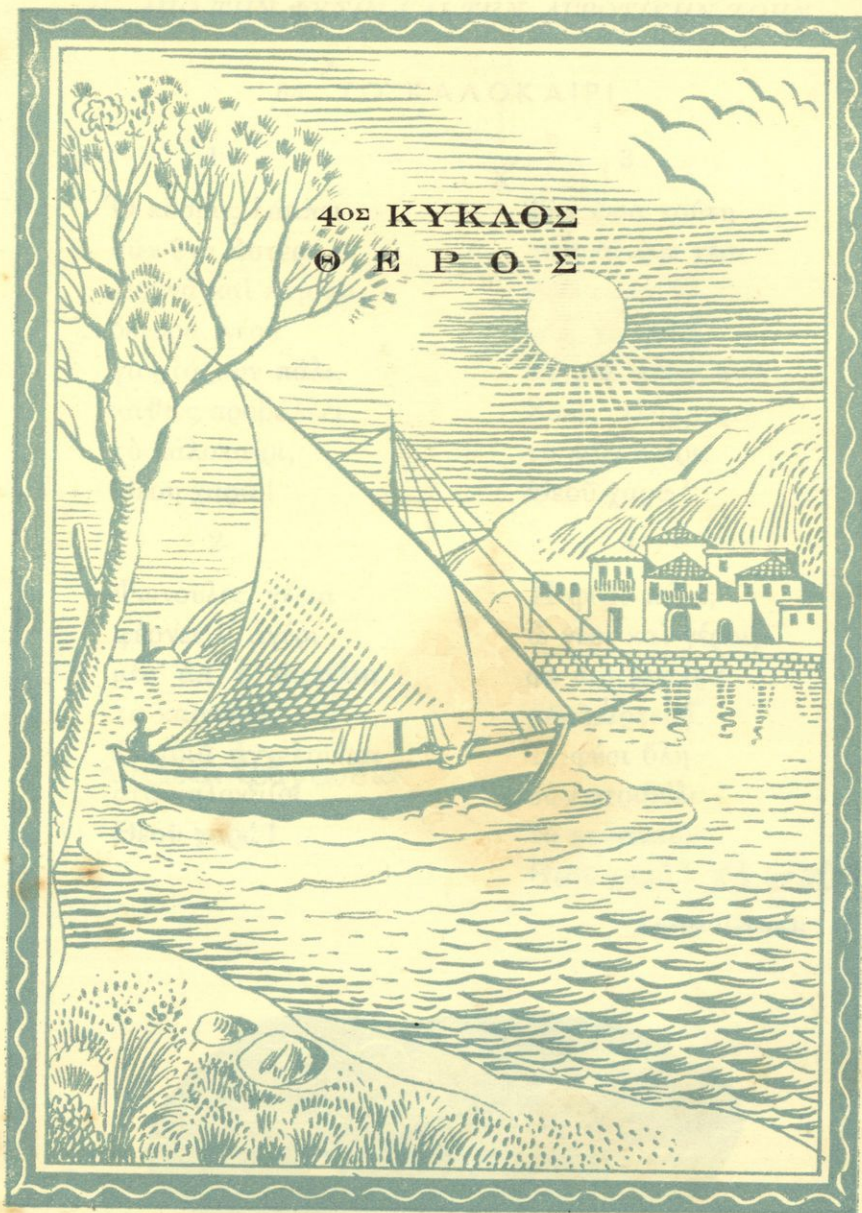
Ἐκεῖ στὰ πλάγια τοῦ βουνοῦ, στὰ δροσερὰ χορτάρια,
 πὺν μουρμουρίζουν τὰ νερὰ καὶ χύνονται καθάρια,
 ἐκεῖ στὰ πλάγια τοῦ βουνοῦ, ὅπου φυσᾷ τ' ἀγέρι
 καὶ χαιρετᾷ τὰ λούλουδα καὶ παίζει μὲ τὴ φτέρη
 καὶ τὰ πουλάκια κελαηδοῦν στὰ δέντρα ταῖρι ταῖρι,
 ἀπλώνεται μικρὸ χωριὸ μὲ πεῦκα στολισμένο
 καὶ μέσ' στὸν ἥλιο λούζεται λευκὸ κι εὐτυχισμένο.

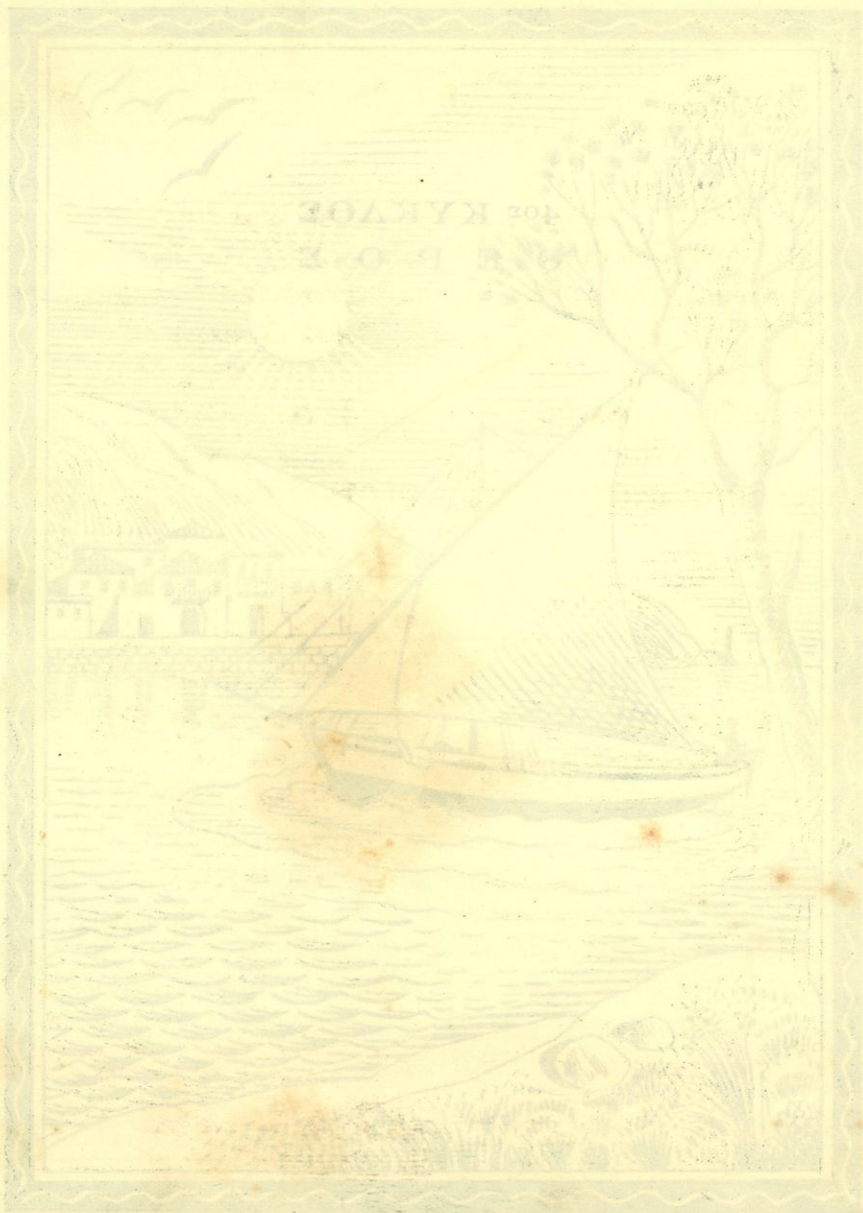
Τὰ κάτασπρα σπιτάκια του, μικρὰ καὶ μετρημένα,
 καθὼς φωλιὲς μικρῶν πουλιῶν στὰ δέντρα εἶναι κρυμμένα.
 Ἔχει κι ἀμπέλια νὰ χαρῇ καὶ στάχνα νὰ θερίσῃ,
 ἔχει καὶ πρόσχαρη ἐκκλησιὰ κοντὰ στὴ κρύα βρύση
 κι ἔρχεται κάθε χωρικός ἐκεῖ νὰ προσκυνήσῃ.
 Φιλοῦν τὸ χέρι τοῦ παπᾶ καὶ τὸν καλημερίζουν
 καὶ στὴ δουλειά τους ὕστερα μὲ προκοπὴ γυρίζουν. x2

« Σχολικὴ Ἀνθολογία »

Ἰωάννης Πολέμης

84. ΤΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ

1

Ο κόσμος λάμπει
σὰν ἓνα ἄστερι.
Βουνὰ καὶ κάμποι,
δένδρα, νερὰ
γιορτάζουν πάλι,
καθὼς προβάλλει
τὸ καλοκαίρι,
Θεοῦ χαρὰ!

2

Φωνοῦλες, γέλια
φέρνει τ' ἀγέρι
μέσ' ἀπ' τ' ἀμπέλια
τὰ καρπερά.

Παιδιὰ ἀγγελούδια
στο καλοκαίρι,
Θεοῦ χαρὰ!

3

Τὴν ὥρα τοῦτη
σκορπᾷ ἓνα χέρι
χάδια καὶ πλούτη
κι ἡ γῆ φορᾷ
σὰ μιὰ πορφύρα.
Ζωῆς πλημμύρα
τὸ καλοκαίρι,
Θεοῦ χαρὰ!

4

Ἡ φύσι πέρα,
ὧ νέοι καὶ γέροι,
σὰ μιὰ μητέρα
μᾶς καρτερᾷ.

Ἡ φύσι δὴ
σὰν περιβόλι
τὸ καλοκαίρι,
Θεοῦ χαρὰ!

Κώστης Παλαμᾶς

85. Ο ΘΕΡΙΣΜΟΣ

Τὸν μῆνα Ἰούνιον, τὸν θεριστὴν, ὅπως τὸν λέγει ὁ λαός, ὅλον τὸ χωρίον εὐρίσκεται εἰς τοὺς ἀγρούς.

Εἰς τὸ μέσον τοῦ ἀγροῦ ὑψώνεται τὸ πυκνόφυλλον δένδρον, τὸ ὁποῖον ἐκάστην πρωΐαν δέχεται τὰ σακκίδια, μὲ τὸν ἄρτον τῶν θεριστῶν καὶ τὰ δοχεῖα τοῦ νεροῦ. Ἐκεῖ εἶναι προφυλαγμένα ἀπὸ τὰς θερμὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου. Ὅσον προχωρεῖ ἡ ἡμέρα, τόσον ἡ ζέστη μεγαλώνει καὶ βασανίζει τοὺς θεριστάς.

Ὅλος ὁ κάμπος εἶναι ὀλόχρυσος καὶ μόνον τὰ φύλλα τοῦ δένδρου πρασινίζουν. Οὔτε ἓν ἄνθος δὲν ἀπέμεινε πλέον. Τώρα, ὅσον εἶναι ἀκόμῃ πρωΐ, τρέχουν οἱ θερισταὶ νὰ κόψουν στάχυν μὲ τὰ δρέπανά των τὰ καμπυλωτά.

Ὡσὰν στρατιῶται εἰς τὴν γραμμὴν, αἱ ζωηραὶ θερίστριαι θερίζουν καὶ τραγουδοῦν. Ἔχουν κατεβασμένην τὴν μανδήλαν ἕως τὰ χεῖλη, κύπτουν καὶ προχωροῦν μὲ τὸ κοπτερὸν δρέπανον εἰς τὴν χεῖρα. Κατόπιν ἀπὸ αὐτὰς ἄλλοι ἐργάται μὲ τὰ σπαρτὰ εἰς τὰς χεῖρας, δένουν εἰς δεμάτια τοὺς θερισμένους στάχυν. Καὶ τὰ δεμάτια αὐτά, σκορπισμένα ἐδῶ καὶ ἐκεῖ εἰς τὸν ἀγρόν, ὁμοιάζουν μὲ νεκροὺς οἱ ὅποιοι μετ' ὀλίγον θὰ θρέψουν τοὺς ζωντανούς.

Εἰς τὴν σκιὰν τοῦ δένδρου ἐμαζεύθησαν τὴν μεσημβρίαν οἱ θερισταί, ἐξεκρέμασαν τὰ σακκίδια καὶ ἐστρώθησαν εἰς τὸ φαγητόν. Αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου ματαίως ἀγωνίζονται νὰ περάσουν ἀπὸ τὰ πυκνὰ φύλλα τοῦ δένδρου.

Θερισταὶ εἶναι οἱ ἴδιοι οἱ ἰδιοκτῆται τῶν ἀγρῶν καὶ θερίστριαι εἶναι αἱ σύζυγοι καὶ αἱ θυγατέρες των. Καμμία γεωργικὴ ἐργασία δὲν γίνεται μὲ τόσην εὐχαρίστησιν. Διὰ νὰ φθάσουν ὅμως οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ εἰς τὰς εὐχαρίστους ἡμέρας τοῦ θερισμοῦ, πόσας φορὰς ἐβράχυσαν ἕως τὸ κόκ-

καλον κατὰ τὸν καιρὸν τῆς σπορᾶς καὶ πόσῃν ἀγωνίαν ἐδο-
κίμασαν ἀπὸ τὸ πρῶτον φύτευμα ἕως σήμερον! Ἡ χαρὰ
τῶν ὅμως τῶρα εἰς τὸ τέλος γίνεται ἀφορμὴ νὰ λησμονῶν-
ται ὅλα τὰ παλαιὰ βάσανα.

Τρώγοντες εἰς τὴν σκιὰν τοῦ δένδρου βλέπουν μὲ ὑπε-
ρηφάνειαν τὰ δεμάτια, σκορπισμένα εἰς τὸν ἄγρον καὶ συλ-
λογίζονται, ὅτι μετ' ὀλίγας ἡμέρας θ' ἄλωνίσουν τὸν σῖτον,
θὰ στείλουν τὸν νέον καρπὸν εἰς τὸν γειτονικὸν μύλον καὶ
θὰ φάγουν χαρούμενοι τὸν πρῶτον ἄρτον τῆς ἐσοδείας. Πό-
σον εὐωδιάζει ὁ ἄρτος αὐτός!

Δὲν θὰ λησμονήσουν καὶ τὸν τζίντζιρα, πού, χωμένος
εἰς τὰ κλαδιὰ τοῦ δένδρου, τραγουδεῖ καὶ λέγει :

Θερίσεν' ἄλωνίσετε,
δεματοκουβαλήσετε,
κι ἐγὼ τὸ κουλικάκι μου
θέλω νὰ μοῦ τὸ δώσετε.

Καὶ ἡ νοικοκυρὰ ἀπὸ τὸν πρῶτον καρπὸν, πού θὰ ζυ-
μώσῃ, θὰ κάμῃ τὸ κουλούρι τοῦ τζίντζιρα καὶ μιά τῆς κόρη
θὰ τὸ φέρῃ εἰς τὴν βρύσιν τοῦ χωρίου καὶ θὰ τὸ κρεμάσῃ
ἐκεῖ εἰς τὸν κρουνόν, πού τρέχει τὸ νερόν, διὰ νὰ τρέχουν ἔτσι
καὶ τὰ καλά εἰς τὸ σπίτι.

✕ Ὁ ἥλιος, ἀργὰ - ἀργὰ, κλίνει πρὸς τὴν δύσιν. Εὐχάρι-
στος ζέφυρος δροσίζει τὴν φλεγομένην γῆν καὶ ζωογονεῖ
τοὺς κουρασμένους θεριστάς. Ὅλοι αἱ οἰκογένειαι κατακλί-
νονται πλησίον εἰς τὰ δεμάτια, διὰ νὰ συνεχίσουν τὴν χα-
ραυγὴν τὸν θερισμὸν μὲ τὸ πρῶτον ἄσμα τοῦ κορυδαλλοῦ.

Ἀλέξανδρος Μωραϊτίδης

Στ' ἁλώνια, καλοσάρωτα καὶ ξεχορταριασμένα,
 θὰ ξαπλωθοῦν οἱ θημωνιές, ξανθόμαλλες πλεξίδες.
 Τὰ στάχυα τρίβει καὶ μασᾷ περνώντας ἢ ροκάνᾳ·
 πλατάνι τὸ σαγόνι της, τὰ δόντια της στουρνάρια.
 Τὰ βόϊδια σέρνουν τὸ θεριό, ξευγαρωτὰ δεμένα,
 καὶ δαμασμένο τὸ πατᾶ, τὰ βόϊδια κυβερνώντας,
 ὥραία ἄρματοδρόμισσα, λαμπαδωτὴ στημένη.
 Στὰ χεῖλη της ὁ σάλαγος γλυκόφωνο τραγούδι,
 στὰ χέρια της ἀπόνετο καλάμι εἶν' ἢ βουκέντρα.
 Ὁ νοικοκύρης τ' ἁλωνιοῦ, μὲ τὸ κρασί στὸ γόνα,
 κερνᾷ τοὺς ξένους, πὺν περνοῦν, καὶ κραῖζει τοὺς γειτόνους,
 κι ἕνας λυράρης παίζοντας, τυφλός, τυφλὰ τὴ λύρα,
 μοιράζει εὐχὲς γιὰ τὴ 'σοδειά, κάθε φορὰ πὺν πίνει.
 Κι ἀρχίζει τὸ ξανέμισμα τῆς νύχτας μὲ τ' ἀπόγειο·
 σύννεφο ἀπὸ τὰ ξυλόφτυρα στὰ οὐράνια ἀναπετώντας
 τ' ἄχυρο φεύγει ἀνάλαφρο καὶ τὸ σιτάρι πέφτει
 γύρω στὸ φῶς τῶν φαναριῶν, χρυσὴ ψιχάλα ἀπ' τ' ἄστρα.
 Σωρὸς σιτάρι, ἂν καρτερῇ τοῦ μετρητῆ τὰ χέρια,
 πρὶν ἀπ' τὰ χέρια τὸ μετροῦν τὰ πόδια καὶ τὰ μάτια,
 τὰ πόδια μὲ τὸ πῆδημα, μὲ τὴ ματιὰ τὰ μάτια.
 Φτερὸ τοῦ νιοῦ τὸ πῆδημα, σοφὴ ἢ ματιὰ τοῦ γέρου.
 Ἀβρεχὴ κι ἄκαγῃ ἢ 'σοδειὰ σηκώνεται ἀπ' τ' ἁλῶνι,
 λίβας δὲν τὴν καψάλισε κι ἢ μπόρα δὲν τὴν πῆρε·
 χρονιάρρα, τροφοδότισσα γεμίζει τὶς κουβέλες.

« Σχολικὴ Ἀνθολογία »

Γεώργιος Δροσίνης

87. ΤΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ

Ἦλθες, ἦλθες, καλοκαίρι,
κι ὁ Θεὸς πολλὰ
μὲ τὸ ἅγιό του χέρι
σκόρπισε καλά.

Στὶς μυρτιὲς κρυμμένα ἀηδόνια
ψάλλουν λιγυρὰ
καὶ πετοῦν τὰ χελιδόνια
μ' ἑλαφρὰ πτερά.

Τὰ μελίσσια μὲ φροντίδες
ᾄδω κι ἐκεῖ πετοῦν
καὶ μὲ χάρι οἱ χρυσαλλίδες
τ' ἄνθη χαιρετοῦν.

Εἰς τοὺς κάμπους πρασινίζουν
χόρτα δροσερά,
εἰς τοὺς λόφους ψιθυρίζουν
τὰ γοργὰ νερά.

Εὐμορφα ἄνθη στοὺς ἀέρες
χύνουν μυρωδιὰ
κι ἀνθοδέσμες στὶς μητέρες
φέρνουν τὰ παιδιά.

Γεώργιος Βιζυηνός

Θέλεις νὰ μαγεύσῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς σου ἀπερίγραπτον κάλλος ; Θέλεις νὰ χυθῇ εἰς τὰ ὠτά σου μουσικὴ γλυκυτάτη ; Νὰ διέλθῃς τὰ Τέμπη. Ἡ καρδιά σου τότε ἐκ τῆς χαρᾶς θὰ σκιρτήσῃ καὶ τὰ χεῖλη σου θὰ ψάλουν ὕμνον πρὸς τὸ κάλλος τῆς πλουσίας φύσεως.

Ἀριστερά σου καταπίπτουν ἀπότομοι τοῦ Ὀλύμπου οἱ βράχοι καὶ δεξιὰ αἱ κατωφέρειαί τῆς Ὅσσης. Μεταξὺ αὐτῶν σχηματίζεται ἡ στενὴ κοιλὰς τῶν Τεμπῶν, διὰ τῆς ὁποίας διαρρέει ὁ Πηνειὸς ποταμός.

Διὰ νὰ διέλθῃς αὐτὴν μέχρι τῆς ἄλλης ἄκρας θὰ περιπατῇς δύο σχεδὸν ὥρας. Τόσον εἶναι μακρά.

Μία μόνη ὁδὸς φέρει ἀπὸ τὴν μίαν ἄκραν εἰς τὴν ἄλλην καὶ αὕτῃ εἶναι ἐπὶ τῆς Ὅσσης. Ἐπὶ τοῦ Ὀλύμπου ἀπέναντι δὲν ὑπάρχει κανὲν πέρασμα, διότι αἱ πλευραὶ τοῦ εἶναι ἀπότομοι. Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ταύτης λοιπὸν προχώρει.

Καθ' ὃν χρόνον βαδίζεις, ὑψοῦνται τὰ δύο ὄρη ὑπὲρ ῥάνω τῆς κεφαλῆς σου· νομίζεις, ὅτι ἡ θεία δύναμις τὰ διεχώρισεν. Μετὰ δυσκολίας δύνασαι νὰ διακρίνῃς τὰς κορυφὰς αὐτῶν, διότι εἶναι πολὺ ὑψηλά.

Παρὰ τοὺς πόδας σου ἤρεμος ὁ Πηνειὸς κυλίζει τὰ ρεύματά τοῦ ὑπὸ παχεῖαν σκιάν, τὴν ὁποίαν ἀπλώνουν αἱ πλατανόφυτοι ὄχθαι.

Ἀριστερόθεν, εἰς τὰς κρημνώδεις πλευρὰς τοῦ Ὀλύμπου, ὑψοῦνται ὑψηλὰ καὶ καταπράσινα δένδρα, εἰς τὰ ὁποῖα ἀναρριχᾶται ὁ κισσός. Διὰ μέσου τῶν δένδρων ρέουν κελαρύζοντα νερά.

Δεξιόθεν αἱ κατωφέρειαί τῆς Ὅσσης εἶναι καταπράσινοι. Εὐωδιάζει ἐδῶ ἡ δάφνη, ἡ μυρσίνη καὶ ἡ λυγαριά. Καὶ διὰ μέσου τῶν φυτῶν τούτων περνοῦν ρυάκια διαυγῇ. Νομίζεις, ὅτι εἶναι ἀργυρᾶ νήματα.×

Ἀπὸ τοῦ ἐνὸς καὶ τοῦ ἄλλου μέρους οἱ βράχοι μόλις φαίνονται· σκεπάζουν αὐτοὺς τὰ χλωρὰ φύλλα τοῦ κισσοῦ καὶ τῶν ἄλλων φυτῶν.

Κατὰ τὴν πορείαν δὲν αἰσθάνεσαι κόπον. Βαδίζεις μέχρι τοῦ τέλους τῆς κοιλάδος πάντοτε ὑπὸ τὴν δροσερὰν σκιὰν τῶν δρυῶν καὶ τῶν πρίνων, τῶν πλατάνων καὶ τῶν ἱτεῶν.

Τοὺς ὀφθαλμοὺς σου εὐχαριστεῖ ἡ ποικιλία τοῦ πρασίνου χρώματος.

Τὰ ὄτα σου εὐχαριστεῖ τὸ κελάρυσμα κρυσταλλίνων ὑδάτων καὶ σὲ συνοδεύει ἡ μουσικὴ τῶν εὐθύμων πτηνῶν. Ἐδῶ ψάλλει γλυκὰ ἡ ἀηδὼν. Ὁ κορυδαλλὸς ἐκεῖ καὶ ὁ σπίνος καὶ πέραν ὁ φλῶρος. *13 ψῆρυ καὶ ὄρθ.*

Ἐφ' ὅσον προχωρεῖς, ἡ μὲν κοιλὰς ὀλίγον κατ' ὀλίγον γίνεται στενωτέρα, ἡ δὲ ὁδὸς ἀναβαίνει ἐπὶ τῆς Ὀσσης καὶ κάτω ἀριστερόθεν φαίνεται ὁ Πηνειὸς νὰ ρεῖ εἰς μέγα βάθος.

Εἰς τὸ μέσον ἀκριβῶς ἡ κοιλὰς γίνεται στενωτάτη καὶ τὸ ὕψος τῆς ὁδοῦ μέγιστον. Ἀντιθέτως, ἀπὸ τοῦ μέσου πρὸς τὴν ἔξοδον, ἡ μὲν κοιλὰς ἀρχίζει νὰ πλατύνεται, ἡ δὲ ὁδὸς νὰ καταβαίνει καὶ κάτωθεν ὁ Πηνειὸς νὰ φαίνεται, ὅτι ὀλίγον κατ' ὀλίγον προσεγγίζει πρὸς σέ.

Εἶναι εὐχάριστον νὰ προχωρήσῃς πρὸς τὸ τέλος. Πλησίον ἐκεῖ, εἰς μίαν χαράδραν τῆς Ὀσσης, σχηματίζεται καταρράκτης. Μακρόθεν ἀκόμη θὰ ἀκούσῃς τὸν κρότον τοῦ νεροῦ, τὸ ὁποῖον καταπίπτει. Ἐὰν ἀναβῇς εἰς τὸ ὑψηλὸν ἐκεῖνο μέρος, θὰ ἴδῃς νὰ ἐνώνῃ τὰ ρεῦματά του ὁ Πηνειὸς μὲ τὰ γαλανὰ κύματα τῆς θαλάσσης.

Εὐμορφος εἶναι ἡ κοιλὰς τῶν Τεμπῶν. Τὸ κάλλος αὐτῆς εἶναι ἀξιοθαύμαστον. ✕

Κατὰ Ι. Σαραντίδην

Προτοῦ ἀκόμη τὰ ρόδινα νέφη τῆς πρωῒας ἀναγγέλλουν, ὅτι πλησιάζει ἡ ἀνατολὴ τοῦ ἡλίου, ἐξ ὅλων τῶν πτηνῶν τοῦ δάσους πρῶτος ἐξυπνᾷ ὁ κόσσυφος.

Τινάσσει τὴν δρόσον ἐκ τοῦ μελανοῦ του περώματος. Τρίβει τὸ ράμφος του ἐπάνω εἰς ἓνα κλάδον. Καὶ ἔπειτα πετᾷ εἰς τὴν κορυφὴν ὑψηλοῦ δένδρου. Ἀπὸ ἐκεῖ σφυρίζει δύο ἢ τρεῖς φορὰς πρὸς τὴν ἀπέναντι πλαγιὰν τοῦ βουνοῦ. Ἀπὸ τὴν πλαγιὰν ἐκείνην μετ' ὀλίγον ἀναφαίνονται αἱ πρῶται ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου. Εὐθὺς τότε ἀρχίζει τὸ γλυκὺ καὶ ζωηρὸν κελάδημά του.

Ἐν τῷ μεταξὺ ἔχουν ἐξυπνήσει καὶ τὰ λοιπὰ πτηνὰ τοῦ δάσους. Ἐγκαταλείπουν τὰ δένδρα, ὅπου διενυκτέρευσαν, καὶ πετοῦν εἰς ὑψηλότερους κλώνους, διὰ νὰ ἴδουν τὸν ἥλιον νὰ ἀνατέλλῃ.

Μόλις αἱ ἡλιακαὶ ἀκτῖνες φωτίσουν πάλιν τὰ πολύχρωμα ἄνθη, τὰ θαλερὰ δένδρα, τοὺς χλοεροὺς λειμῶνας καὶ τοὺς διαυγεῖς ρύακας, αὐτὰ σκιρτοῦν ἀπὸ χαράν. Καὶ ἀμέσως ἀρχίζουν τὰ μελωδικὰ των κελαδήματα.

Ὁ κορυδαλλὸς πετᾷ ὑψηλότερον ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα πτηνὰ. Βυθισμένος ἐντὸς τοῦ κυανοῦ οὐρανοῦ, ἐντελῶς ἀόρατος, γεμίζει τὸν ἀέρα μὲ γλυκυτάτους τόνους. Ἐπειδὴ δὲ δὲν φαίνεται ἀπὸ ποῦ ἔρχονται τὰ κελαδήματα αὐτά, νομίζει κανεὶς, ὅτι κελαδοῦν αἱ ἀκτῖνες τοῦ ἡλίου καὶ ἡ αὔρα τῆς πρωῒας, διὰ νὰ δοξολογήσουν τὸν Θεόν, ὁ ὁποῖος ἐδημιούργησε τόσον ὡραίαν τὴν ἀνατολήν.

Ἡ μικρὰ ἀκανθυλλὶς κάθεται ὀπισθεν ἑνὸς χλοεροῦ κισσοῦ. Καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ἀντηχεῖ ἡ διαυγὴς λαλιά της. Ὁ σπίνος πετᾷ ἀπὸ δένδρου εἰς δένδρον, ὅπου δὲ σταθῇ, ἀνοίγει τὸ μικρὸν στόμα του καὶ ψάλλει εὐθυμον ᾄσμα.

Ποῦ κελαδεῖ ἡ ἀηδὼν δὲν δύναται κανεῖς νὰ ἀντι-
ληφθῇ. Διότι εἰς ὅλον τὸ δάσος ἀντηχεῖ τὸ ζωηρότατον καὶ
διανγέστατον, ἀλλὰ καὶ γλυκύτατον ᾄσμα της.

Οἱ κάνθαροι τρίζουν κάτω ἀπὸ τὴν εὖσομον χλόην καὶ
ἀπὸ τὰς σκιὰς τῶν θάμνων. Ἐπάνω εἰς τὰ πολύχρωμα ἄνθη
βομβοῦν αἱ μέλισσαι καὶ τὰ ἄλλα ἔντομα.

Ζωή, κίνησις καὶ χαρὰ βασιλεύει εἰς ὅλην τὴν ἔκτασιν
τοῦ δάσους.

Ἡ δροσερὰ αὔρα δροσίξει ὅλα τὰ πλάσματα τοῦ δά-
σους. Οἱ ἀνθηροὶ καὶ πυκνόφυλλοι κλάδοι τῶν δένδρων σει-
ονται.

Πτηνὰ καὶ ἔντομα, ὕδατα καὶ αὔραι δημιουργοῦν ἐν-
τὸς τοῦ δάσους γλυκυτάτην συναυλίαν.

Αἶφνης ὁμως ἀκούεται εἰς τὸν ἀέρα φωνὴ ὀξύτατη.
Εἶναι ἡ φωνὴ τοῦ πεινασμένου ἱέρακος, ὁ ὁποῖος παρατηρεῖ
ἀπὸ ὑψηλὰ τὰς ἐκτάσεις, διὰ νὰ ἀνακαλύψῃ τροφήν.

Διὰ μιᾶς τότε ὅλοι οἱ μικροὶ ψάλλται τοῦ δάσους γί-
νονται ἄφαντοι. Καὶ ζητοῦν σωτηρίαν κάτω ἀπὸ τοὺς κλά-
δους καὶ ἀπὸ τὰ φυλλώματα τῶν δένδρων καὶ τῶν θάμνων.

Τοιουτοτρόπως τὴν μελωδικὴν συναυλίαν ἀκολουθεῖ
ἀπότομος σιγὴ. Καὶ τὴν χαρὰν ἀκολουθεῖ ὁ τρόμος.

★ Μετ' ὀλίγον ἡ ἐπικίνδυνος στιγμή περνᾷ. Τὸ ὄρνεον
ἐξαφανίζεται. Ἀμέσως πάλιν οἱ μικροί, ἀλλὰ ὠραῖοι κάτοι-
κοι τοῦ δάσους φανερώνουν τὴν χαρὰν καὶ ζωηρότητα των. ὁρ
9 φορ.

Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ

Διασκευὴ Θ. Μακροπούλου

90. Η ΠΡΩΪΑ

Ὁ ἥλιος τὰ βουνὰ χρυσώνει,
ἡμέρα λάμπει εὐειδής,
ὕμνεϊ τὰ κάλλη της τ' ἀηδόνι.
Σήκω, παιδί μου, νὰ ἰδῇς.

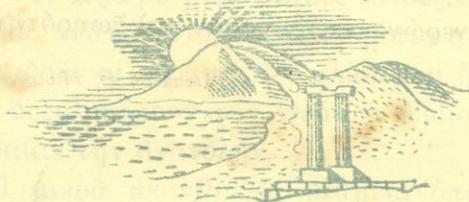
Μὲ στόμα ἄπειρον ἡ φύσις
τὸν Πλάστην της δοξολογεῖ.
ὦ! σήκω νὰ εὐχαριστήσης
Ἐκεῖνον, ποὺ μᾶς εὐλογεῖ.

Σήκω ν' ἀκούσης μελωδίας,
σήκω τὴν φύσιν νὰ χαρῇς,
σήκω νὰ πνεύσης εὐωδίας,
σήκω, παιδί μου, ἐνωρίς.

Ἡ ὥρα εἶν' εὐλογημένη·
ὅστις σηκώνεται πρωῒ,
ἐκεῖνον ἡ ζωὴ εὐφραίνει,
ἐκεῖνος κόσμον ἐννοεῖ.

« Παινασὸς »

Ἡλίας Ταταλίδης

91. ΔΡΟΣΙΕΣ

Δροσιές καὶ μύρα
φέρνει τ' ἀγέρι,
δροσοσταλίδες
κυλοῦν στὴ φτέρι.

Κρούσταλλα γύρω
νερά, πὺν τρέχουν,
κορνίζα πράσινη
τὴν χλόη ἔχουν.

Δροσιές καὶ μύρα
φέρνει τ' ἀγέρι·
σὰν τί νὰ λέγῃ,
τάχα ποιός ξέρει ;

Κᾶτι ἀκούω
στὴν ἐξοχὴ
νὰ ψιθυρίζῃ
μιὰ προσευχή.

Ἄ, τί γλυκύτατα
χαρᾶς τραγούδια
μὲ χίλια στόματα
λὲν τὰ λουλούδια !

Ἡ φύσι στέλνει
δοξολογία
σ' Αὐτόν, πὺν δίνει
κάθε εὐλογία.

« Τὸ τραγούδι τοῦ παιδιοῦ » Α'

Συλβία Ρόδη

92. ΜΙΑ ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ

Τὴν πρώτην ἡμέραν τῆς χιονιᾶς ἤκουσα ἓνα μικρὸν θόρυβον, σὰν νὰ ἔρριπταν λιθάρια εἰς τὸ τζάμι τοῦ παραθύρου. Στρέφομαι καὶ βλέπω ἓνα σπουργίτην καθισμένον εἰς τὸ πλαίσιον κάτω τοῦ παραθύρου.

Ἐγνώριζα ἀπὸ ἀναγνώσεις, ὅτι τὰ πτηνὰ κάμνουν τοιαύτας ἐπισκέψεις ἐν καιρῷ χιονιᾶς, ἀλλὰ τὰς ἐθεώρουν ἀδυνάτους εἰς τὴν Ἑλλάδα, διότι τὰ πτηνὰ γνωρίζουν τὰ ἦθη καὶ τὸν χαρακτῆρά μας. Καὶ ἀντὶ ἀγάπης καὶ οἴκτου, πρέπει νὰ περιμένουν, ἅμα πλησιάσουν ἄνθρωπον, ἐπίθουν μὲ ξύλον, μὲ ὄπλον, μὲ πέτραν ἢ μὲ λάστιχον. Ἄλλ' ἀληθῶς αὐτὸς μου ἐκτύπησε μὲ τὸ ράμφος του τὸ τζάμι;

Τὴν ἀμφιβολίαν μου διέλυσε νέον ράμφισμα, τὸ ὁποῖον εἶδα. Καὶ τὸ πρᾶγμα μὲ συνεκίνησε, μάλιστα, ἂν θέλετε, μὲ ἐκολάκευσεν. Ὁ καημένος ὁ σπουργίτης μου ἔκανε μίαν τιμητικὴν διάκρισιν νὰ μὲ θεωρῇ ὡς ἀνέκανον νὰ τοῦ κάμω κακὸν καὶ ἱκανὸν νὰ τὸν λυπηθῶ.

Ἐπλησίασα σιγὰ - σιγὰ εἰς τὸ παράθυρον. Ὁ σπουργίτης, ἀφοῦ ἐτίναξε τὰ πτερά του, ἔκαμε μικρὸν κίνημα ὀπισθοδρομήσεως. Ἐπειτα ἐστάθη καὶ μὲ ἠτένισε μὲ τὴν ἔντονον περιέργειαν, τὴν ὁποίαν ἔχει κάποτε τὸ βλέμμα τῶν πτηνῶν. Ἀπειχα ἀπὸ τὸ παράθυρον δύο βήματα. Ὁ σπουργίτης ἐξηκολούθει νὰ μὲ παρατηρῇ. Ἐπειτα ἔκαμε κίνημα τῆς κεφαλῆς ὡσὰν ὑπόκλινιν. Ἄλλ' ὅταν ἔφθασα εἰς τὸ παράθυρον καὶ ἐξέτεινα τὸ χέρι πρὸς τὸν σύρτην, ὁ σπουργίτης ἐπέταξεν. Ἀδύνατον νὰ πιστεῦσῃ εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ἀγαθότητα.

Ἐρριψα ψίχουλα εἰς τὸ μάρμαρον τοῦ παραθύρου, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἤδη καθαρισθῇ ἀπὸ τὸ χιόνι, καὶ ἔκλεισα τὸ

τζάμι καὶ τὸ παραπέτασμα. Μετ' ὀλίγον εἶδα τὸν σπουργίτην νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὸ παράθυρον καὶ νὰ ἀρχίσῃ νὰ τρώγῃ λαιμάρως τὰ ψιχία. Ἀφοῦ δὲ ἐτελείωσεν, ἔκαμε νέαν ὑπόκλισιν, ἔπειτα ἐρράμφισε τὸ τζάμι καὶ ἐκίνει δεξιὰ καὶ ἀριστερὰ τὴν κεφαλὴν, ὥσάν νὰ προσεπάθει νὰ διακρίνῃ διὰ μέσου τοῦ τζαμιοῦ καὶ τοῦ παραπετάσματος. Ἄλλ' ὅταν ἐπλησίασα νὰ ἀνοίξω, ἐπέταξε πάλιν φοβισμένος.

Ἐρριψα νέα ψιχία εἰς τὸ μάγμαρον τοῦ παραθύρου. Ἐρριψα καὶ ἄλλα εἰς τὸ πάτωμα ὑπὸ τὸ παράθυρον καὶ ἐκάθισα εἰς τὸ βάθος τοῦ δωματίου, ἀφήσας ἀνοιχτὸν τὸ παράθυρον.

Δὲν ἐτέρασαν πολλὰ λεπτὰ καὶ ὁ σπουργίτης ἐπανῆλθε. Μετὰ διαφόρους δὲ δισταγμοὺς ἐπήδησε καὶ μέσα εἰς τὸ δωμάτιον καὶ ἐξηκολούθησε νὰ τρώγῃ τὰ σκορπισμένα εἰς τὸ δωμάτιον ψιχία, ἀνήσυχος ὅμως πάντοτε καὶ ἔτοιμος νὰ πετάξῃ. Ἐπειτα μὲ ἓνα πτερύγισμα ἀνέβη εἰς τὸ γραφεῖόν μου καὶ ἐκεῖθεν ἐστράφη καὶ μὲ παρετήρει. Μὲ παρετήρει σχεδὸν πέντε λεπτὰ. Καὶ μοῦ ἐφάνη, ὅτι εἰς τὰ μάτια του ὑπῆρχε μία λάμψις μειδιάματος. Ἀλλὰ μόλις ἐκινήθην, ἐπέταξε καὶ δὲν ἐπανῆλθε πλέον. Οὔτε καὶ ἐγὼ ἠδυνάμην νὰ ἔχω τὸ παράθυρον περισσότερον ἀνοιχτόν.

Ἐπερίμενα τὴν ἐπιούσαν, ἐπερίμενα καὶ τὴν μεθεπομένην νὰ ἀκούσω τὸ ράμφισμά του εἰς τὸ τζάμι. Ἐπεθύμουν νὰ συνεχίσωμεν τὰς σχέσεις μας, νὰ γίνωμεν φίλοι. Τὰ στρουθία, ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἔχουν τὴν χάριν ὅλων τῶν μικρῶν πτηνῶν, ἐνθυμίζουσιν τὴν προφύτητα καὶ ἀγαθότητα Ἐκεῖνου, ὁ ὁποῖος συχνὰ τὰ ἀνέφερεν εἰς τὰς παραβολὰς του. Ἀλλὰ δὲν ἦλθεν

93. ΦΙΛΟΣΤΟΡΓΙΑ ΠΕΛΑΡΓΟΥ

Εἰς ἓν χωρίον τῆς Θεσσαλίας, ἐπὶ τῆς στέγης παλαιᾶς οἰκίας, ὑπῆρχε μεγάλη καὶ ἄτεχνος φωλεά, κατεσκευασμένη ἐκ καλάμων καὶ ξηρῶν χόρτων.

Ἐπὶ πολλὰ ἔτη κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τῆς ἀνοιξέως ἔβλεπον οἱ χωρικοὶ ὑπόλευκον ζευγὸς πελαργῶν νὰ ἔρχεται καὶ νὰ ἐγκαθίσταται εἰς τὴν ἀγαπητὴν του στέγην. Ἐστέκοντο ἐκεῖ καὶ οἱ δύο ἐπὶ τοῦ ἐνὸς ποδὸς καὶ ἐκροτάλιζον μὲ τὸ ράμφος, ὥσάν νὰ ἐχαιρέτιζον τὴν ἀγαπητὴν κατοικίαν, ὅπου ἕως τότε εἶχον ἀναθρέψει τόσα τέκνα.

Μίαν πνιγερὰν ἡμέραν τοῦ θέρους οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου ἦσαν εἰς τοὺς ἀγρούς καὶ ἐθέριζον. Αἴφνης δυναταὶ κωδωνοκρουσαὶ ἀναγγέλλουν κίνδυνον. Μετ' ὀλίγον μία φωνὴ ἀκούεται ἀπὸ παντοῦ :

— Πυρκαϊά ! πυρκαϊά !

Οἱ χωρικοὶ ἔντρομοι τρέχουν ἐκ τῶν ἀγρῶν εἰς τὸ χωρίον, διὰ νὰ σώσουν τὰς οἰκίας των. Ἀλλὰ ὅτε ἦλθον εἰς τὸν τόπον τῆς πυρκαϊᾶς, εἶδον, ὅτι μόνον ἡ οἰκία, ἐπὶ τῆς

ὁποίας οἱ πελαργοὶ εἶχον κτίσει τὴν φωλεάν των, εἶχε περι-
κυκλωθῇ ὑπὸ τῶν φλογῶν. Τότε ὅλοι μὲ μεγίστην προθυμίαν
προσεπάθουν νὰ σώσουν τὴν οἰκίαν ἐκείνην.

Ἄλλα δὲν ἦτο εὐκολὸν πράγμα. Τὸ πῦρ εἶχε διαδοθῇ.
Αἱ φλόγες ἐξήρχοντο ἐκ τῶν παραθύρων καὶ ἡ στέγη ἤρχισε
νὰ ἀναφλέγεται.

Ἐνῶ ὁμως οἱ χωρικοὶ κατεγίνοντο νὰ σώσουν ὅ,τι ἦτο
δυνατὸν ἐκ τῆς καιομένης οἰκίας, αἴφνης εἰς πελαργὸς πετᾶ
ὀρμητικὸς πρὸς αὐτήν. Ἦτο ἡ μήτηρ τῶν μικρῶν πελαργῶν,
οἱ ὅποιοι εὐρίσκοντο ἐντὸς τῆς φωλεᾶς, ἐπὶ τῆς στέγης, καὶ
τοὺς ὁποίους αἱ φλόγες καὶ νέφος καπνοῦ εἶχον τώρα περι-
κυκλώσει.

Ἡ δυστυχὴς μήτηρ ἔντρομος πετᾶ περίξ τοῦ καπνοῦ
καὶ τῶν φλογῶν. Τέλος ὀρμᾶ πρὸς τὴν στέγην διὰ μέσου
τῶν φλογῶν. Μετ' ὀλίγον ἐξέρχεται κρατοῦσα εἰς τὸ ράμφος
τῆς μικρὸν πελαργόν, τὸν ὁποῖον τοποθετεῖ εἰς τὴν ρίζαν
ἐνὸς δένδρου.

Εὐθὺς ὑψώνεται πάλιν καὶ ὀρμᾶ διὰ δευτέραν φορὰν
ἐντὸς τῶν φλογῶν, αἱ ὁποῖαι ἐν τῷ μεταξὺ εἶχον δυναμώσει.
Καὶ μετ' ὀλίγον ἐξέρχεται μὲ δεύτερον νεοσσόν. Τώρα αἱ
πτέρυγές τῆς ἐκάησαν ὀλίγον, ἀλλ' ἡ φιλόστοργος μήτηρ δὲν
ἀνησυχεῖ διὰ τὰς πτέρυγάς τῆς. Ἀφήνει τὸ τέκνον τῆς πλη-
σίον τοῦ πρώτου καὶ ὀρμᾶ ἀκράτητος διὰ τρίτην φορὰν διὰ
μέσου τοῦ καπνοῦ καὶ τῶν φλογῶν, διὰ νὰ σώσῃ καὶ τοὺς
ἄλλους δύο νεοσσούς.

Οἱ χωρικοὶ ἀνέμενον μὲ βαθεῖαν συγκίνησιν νὰ ἴδουν
τὴν ἡρωϊκὴν μητέρα νὰ ἐξέρχεται. Ἀλλὰ δὲν ἐξῆλθε πλέον.
Ἐσκέπασε μὲ τὰς πτέρυγάς τῆς τοὺς δύο νεοσσούς τῆς, οἱ
ὅποιοι ἐκαίοντο καὶ ἐκάη μὲ τὰ ἀγαπητά τῆς τέκνα, ἀφοῦ
δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ τὰ σώσῃ.

Ἀριστοτέλης Κουρτίδης (Διασκευὴ)

Ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς εἰς τὰς ἀντιλήψεις του περὶ ζώων εἶναι ποιητής. Ἀγαπᾷ ἕνα ζῶον, ἐὰν εἶναι εὐμορφον, ἐὰν λαλῇ εὐμορφα, ἐὰν ζῇ εὐμορφα, ἔστω καὶ ἂν ζῇ εἰς βάρος του.

Ἡ πέρδικα, παραδείγματος χάριν, εἶναι κάποτε συμφορὰ τῶν γεννημάτων καὶ τῶν σταφυλῶν, παρ' ὅλην τὴν καταδίωξιν, τὴν ὁποίαν κάμνει εἰς τοὺς σπόρους τῶν βλαπτικῶν ἐντόμων. Μὲ ὅλα ταῦτα, ὁ λαὸς τραγουδεῖ καὶ τὸ πῶς ἀκόμη καταστρέφει τὰ ἀμπέλια, μόνον καὶ μόνον διότι εἶναι ὥραία :

— Ποῦ ἦσουν, πέρδικα γραμμένη,
κι ἦρθες τὸ πρωῒ βρεγμένη ;

— Ἦμουν αὖ πέρα στὰ πλάγια
κι ἔτρωγα τὸν Μάη τριφύλλι
καὶ τὸν Αὐγουστο σταφύλι.

Ἐπειδὴ ὁμως ἡ κουκουβάγια ζῇ εἰς τὰς σκιὰς καὶ τὰ σκότη καὶ ἔχει ἄσχημα μάτια, εἶναι τὸ «κατηραμένον πουλί» διὰ τὸν Ἑλληνικὸν λαόν. Ἐν τούτοις ὁ Θεὸς δὲν ἔπλασε περὶ σσότερον εὐεργετικὸν συνεργάτην τοῦ ἀγρότου.

Ἄμα βραδυάσῃ καὶ ἀρχίσῃ νὰ ἀναβαίῃ ὁ ὑπόγειος ἐκεῖνος κόσμος τῆς καταστροφῆς, ὁ ὁποῖος λέγεται ποντικοί, σκαραβαῖοι κ.τ.λ., ἡ κουκουβάγια πιάνει ἕνα δένδρον καὶ παρμονεύει. Τὰ μάτια της τρυποῦν τὸ πυκνότερον σκότος εἰς μεγάλην ἀπόστασιν. Μόλις λοιπὸν προβάλλῃ ὁ ποντικὸς ἢ ὁ σκαραβαῖος, τοὺς πιρουνίζει, ὥσάν νὰ τοὺς ἔχῃ ἐμπρὸς εἰς τὸ πιάτον της.

Τὰ γεύματα καθ' ὅλον τὸ ἔτος μιᾶς κουκουβάγιας εἰς ποντικούς μόνον λογαριάζονται ἀπὸ δύο ἕως δυόμισιν χιλιάδας κομμάτια. Ἀνάλογα εἶναι τὰ ἐκ σκαραβαίων ὀρεκτικά της.

Καὶ ὅμως, τὸν ἄμισθον αὐτὸν νυκτερινὸν ἀγροφύλακα, ὁ ὁποῖος σφῆζει ἑκατομύρια ὀλόκληρα ἀπὸ τὴν φυτικὴν ζωὴν, ἀκόμη κανεῖς δὲν ἐσκέφθη εἰς τὴν πατρίδα μας νὰ προστατεύσῃ.

Εἰς ἄλλους τόπους οἱ γεωργοὶ κατασκευάζουν ἐπίτηδες παραθυράκια εἰς τὰς στέγας τῶν ἀχυρῶνων των, διὰ νὰ εἰσέρχεται ἡ κουκουβάγια.

Δυστυχῶς ἡ κουκουβάγια, λόγῳ τῶν θρῆνων καὶ τῆς ἀσχημίας της, ἔχει φορτωθῇ τόσην λαϊκὴν ἀντιπάθειαν, ὥστε πρέπει νὰ γίνῃ συστηματικὴ διδασκαλία μὲ λαϊκὰς διαλέξεις, μὲ βιβλία, μὲ ὑποδείξεις, διὰ νὰ γίνῃ πάλιν ὁ εὐεργετικὸς αὐτὸς φίλος τοῦ γεωργοῦ «ἱερὸν πτηνόν», ὅπως ἦτο ἄλλοτε.

«Τὰ ἄγρια καὶ τὰ ἥμερα»

Στέφανος Γρανίτσας

1. Εἰς ἓνα ἀγρόν, ἐσπαρμένον μὲ σῖτον, ἔκανε ἡ κορυδαλλίνα τὴν φωλεάν της. Ἐκεῖ ἐγέννησε τὰ αὐγά της καὶ ἔπειτα ἀπὸ ὀλίγας ἡμέρας ἐβγῆκαν ἀπὸ τ' αὐγά τὰ μικρὰ κορυδαλλάκια, χαριτωμένα καὶ ζωηρά, μὲ τὴν σκουφίτσα εἰς τὸ κεφάλι.

 Ἦσαν πολὺ εὐτυχισμένα τὰ κορυδαλλάκια ἀνάμεσα εἰς τοὺς ὑψηλοὺς καὶ δροσεροὺς στάχους. Αὐτοὶ τὰ ἐπροφύλαττον ἀπὸ τὴν ζέστην καὶ τὰ ἔκρυπτον ἀπὸ τὰ κακὰ παιδιά, τὰ ὁποῖα περιεφέροντο εἰς τοὺς ἀγρούς, διὰ νὰ εὔρουν φωλεάς. Ὅταν ὁμως ἤρχισε νὰ μεστώνῃ ὁ σῖτος, ἡ μητέρα των ἤρχισε νὰ ἀνησυχῇ. Ἐφοβεῖτο τοὺς θεριστάς, οἱ ὁποῖοι θὰ ἤρχοντο μὲ τὰ δρέπανά των νὰ καταστρέψουν τὴν φωλεάν της καὶ νὰ τῆς σκοτώσουν ἴσως τὰ μικρά της.

 Κάθε ἡμέραν λοιπόν, ὅταν ἀπεμακρύνετο διὰ τροφήν, ἄφηνεν εἰς τὰ κορυδαλλάκια της τὴν παραγγελίαν νὰ προσέχουν εἰς ὅ,τι ἀκούσουν καὶ εἰς ὅ,τι ἴδουν, διὰ νὰ τῆς τὸ εἰπουν.

2. Μίαν ἡμέραν, ὅταν ἐπέστρεψεν εἰς τὴν φωλεάν της, ἡ κορυδαλλίνα εὔρε τὰ παιδιά της τρομαγμένα.

— Μητέρα, ἄκουσε, μητέρα, τῆς εἶπαν. Πρέπει νὰ μᾶς πάρῃς τὸ βράδυ ἀπὸ ἐδῶ. Σήμερα ἠκούσαμεν τὸν μπάριμπα-Θόδωρον, τὸν ιδιοκτῆτην τοῦ χωραφιοῦ, νὰ λέγῃ : « Τὸ σιτάρι ἐμέστωσε. Αὔριον πρέπει χωρὶς ἄλλο νὰ τὸ θερίσωμεν ». Καὶ ἔστειλε τὸν υἱόν του νὰ καλέσῃ τοὺς γείτονas, νὰ βοηθήσουν εἰς τὸ θέρισμα.

 Ἡ κορυδαλλίνα ἐγέλασε καὶ εἶπε :
Μὴ φοβῆσθε, παιδιά μου. Ἄν περιμένην ὁ μπάριμπα-Θόδωρος νὰ τοῦ κάμουν τὴν δουλειά του οἱ γείτονες, ἡμεῖς θὰ ἔχωμεν ὅλον τὸν καιρὸν νὰ φύγωμεν μὲ τὴν ἡσυχίαν μας.

3. Τὸ ἄλλο βράδυ τὰ κορυδαλλάκια ἔτρεμαν πάλιν ἀπὸ τὸν φόβον των καὶ ὅταν ἦλθεν ἡ μητέρα των, τῆς ἐφώναξαν ἀπὸ μακρὰν :

— Μητέρα, ἀμέσως πρέπει νὰ μᾶς πάρῃς ἀπὸ ἐδῶ. Ὁ μπάρμπα - Θόδωρος ἦλθε πάλιν σήμερα καὶ εἶπε : « Παράγινε τὸ σιτάρι ! Δὲν ἡμποροῦμε πλέον νὰ περιμένωμεν τοὺς γείτονας. Πρέπει νὰ μηνύσωμεν εἰς τοὺς συγγενεῖς μας νὰ ἔλθουν ». Καὶ ἐκάλεσε τὸν υἱὸν του καὶ τὸν διέταξε νὰ ὑπάγῃ εἰς τοὺς θεῖους του καὶ εἰς τοὺς ἐξαδέλφους του, νὰ τοὺς καλέσῃ διὰ τὸν θερισμὸν. Νὰ μᾶς πάρῃς, μητέρα, νὰ μᾶς πάρῃς !

— Ἐννοία σας καὶ μὴν ἀνησυχῆτε, ἐπανελάβεν ἡ κορυδαλλίνα. Οἱ θεῖοι καὶ οἱ ἐξαδέλφοι ἔχουν καὶ αὐτοὶ νὰ θερίσουν τοὺς ἰδικούς των ἀγρούς. Ἐχομεν καιρὸν ἀκόμη.

4. Τὴν τρίτην ἡμέραν, ὅταν ἐπέστρεψε πάλιν ἡ μητέρα των, τῆς εἶπον τὰ κορυδαλλάκια :

— Ξεύρεις, μητέρα, ὅταν ἦλθε σήμερα ὁ μπάρμπα - Θόδωρος καὶ εἶδε τὸ σιτάρι παραμεστωμένο, ἐθύμωσε πολὺ καὶ ἐφώναξεν : « Αὐτὸ δὲν γίνεται· θὰ πάθωμεν μεγάλας ζημίας ! Δὲν ἡμποροῦμε πλέον νὰ περιμένωμεν κανένα· πρέπει νὰ βαλθοῦμε μόνοι μας εἰς τὸ θέρισμα ». Ἐπειτα ἐκάλεσε τὸν υἱὸν του καὶ τοῦ εἶπε : « Ἄκουσε, Χρῖστο ! Κάμε τί θὰ κάμῃς νὰ ἐτοιμάσῃς τὸ βράδυ τὰ δρέπανα. Αὔριον πρῶτ' πρῶτ' πρέπει νὰ ἀρχίσωμεν ἡμεῖς οἱ ἴδιοι τὸ θέρισμα ».

✕ Πᾶμε νὰ φύγωμε, γρήγορα ! εἶπε τρομαγμένη ἡ κορυδαλλίνα· διότι, ἅμα ἓνας ἄνθρωπος ἀποφασίσῃ νὰ κάμῃ μόνος του τὴ δουλειά του, χωρὶς νὰ περιμένη τοὺς ἄλλους, τότε ἡ δουλειά του γίνεται. 3x 400. 500.

Ἐπῆρε λοιπὸν ἡ κορυδαλλίνα τὰ μικρὰ κορυδαλλάκια της καὶ ἔγινεν ἄφαντη. 43

Γ. Α. Μέγας

96. Ο ΚΟΡΥΔΑΛΛΟΣ

Μὲ τὰ φτερά
τὰ σταχτερά,
μὲ τὸ μικρὸ διάδημα
πετάει στὸν αἰθέρα.
Μὲ λιγυρὸ
καὶ δροσερὸ
καὶ ζωηρὸ κελάδημα
μας φέρνει τὴν ἡμέρα.

Βαθμὸ, βαθμὸ
μ' ἓνα ρυθμὸ
ἀνέβη καὶ δὲ φαίνεται
μὲ φῶς περιχυμένο.
Στὸν οὐρανὸ
τὸ γαλανὸ
ἀόρατα κυμαίνεται
τὸ τρισευτυχισμένο !

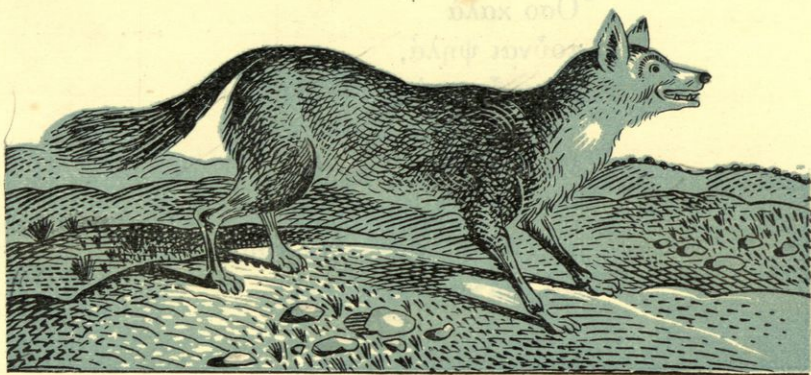
Ἀλλὰ γιατί
τὰ παραιτεῖ
τὰ φωτερά οὐράνια
καὶ κάτω πάλι βλέπει ;
Ἔχει φωλιὰ
κι ἔχει πουλιὰ
δῶ κάτω στὰ πλατάνια
καὶ ταίρι, πὺ τὰ σκέπει.

Ὅσο καλὰ
ποῦναι ψηλά,
χάμω ἔχει τὰ παιδάκια του
πῶς νὰ τὰ λησμονήσῃ !
Μὲ συλλογὴ
καὶ μὲ στοργή
μαζεύει τὰ φτεράκια του
καὶ πᾶ νὰ τὰ φιλήσῃ.

Πῶς ἀγαπῶ
κάθε σκοπό,
πὺ ψάλλεις μὲ κατάνυξι,
ξανθὸ κορυδαλλάκι !
Εὐλογητὸς
ᾧς εἶν' Αὐτός,
πὺ στόλισε τὴν ἄνοιξι
μὲ σὰν ἑσέ ψαλτάκι !

Γεώργιος Βιζυηνός

97. Η ΑΛΩΠΗΞ

Όταν περνᾷ ἡ ἀλώπηξ ὑποπτα μέρη, μαζεύει τὰ πόδια της καὶ τὰ κάμνει ἓν. Ὁ λόγος εἶναι ὁ ἑξῆς : Ἄμα βαδίζῃ καὶ μὲ τὰ τέσσερα, εἶναι ἐκτεθειμένη εἰς τέσσαρας κινδύνους. Τὴν πονηρίαν ὅμως αὐτὴν τὴν πληρώνει κάποτε πολὺ ἀκριβὰ. Πίπτει καὶ μὲ τὰ τέσσαρα εἰς τὴν παγίδα. Ἐντεῦθεν ἡ παροιμία : « Ἡ πονηρὴ ἀλεποῦ πιάνεται ἀπὸ τὰ τέσσαρα ». Ὁσφραίνεται τὴν παγίδα, ὅσο κανένα ἄλλο ἀπὸ τὰ ἀγρίμια. Χῶμα νεοσκαμμένον, πατημένον ἀπὸ ἄνθρωπον, σκεπασμένον μὲ κλάδους, εἶναι ὑποπτα σημεῖα. Οἱ χωρικοὶ γνωρίζουν τόσον καλὰ τὴν φιλυποψίαν της, ὥστε, ἔξαιρετικῶς δι' αὐτήν, μεταχειρίζονται παγίδα πάντοτε παλαιάν. Διότι, ἂν εἶναι καινουργή, καὶ ἀπὸ τὴν μυρωδιὰν τοῦ σιδήρου ὑποπτεύεται.

Οἱ βοσκοὶ ἐκμεταλλεύονται τὴν μεγάλην πονηρίαν της μὲ τὸν ἀκόλουθον τρόπον : Στήνουν ἓν τεμάχιον ὑφάσματος παραπλεύρως εἰς τὴν καλύβην τῶν ἀρνιῶν καὶ τοῦτο εἶναι ἀρκετὸν νὰ τὴν κάμῃ νὰ ὑποπτευθῇ, πὼς κἀτι τῆς μαγεύουν.

Μὲ ὅμοιον τρόπον σχεδὸν οἱ γεωργοὶ φοβίζουν τὴν κίσσαν. Δένουν μίαν κλωστήν γύρω εἰς τὰ χωράφια. Τὸ παμπό-

νηρον πτηνὸν ὑποπτεύεται τὴν παγίδα καὶ δὲν πλησιάζει πλέον.

Ὅταν ἡ ἀλώπηξ θέλῃ νὰ κλέψῃ κανὲν ἄρνακι, παρακολουθεῖ τὸν ποῖμέναν, τὸν πηγαίνει ἕως τὴν στάνην καὶ τὸν παραμονεύει ἕως ὅτου κοιμηθῇ.

Ἄν συναντήσῃ κοπάδι ἀρνιῶν εἰς τὸν δρόμον της, χωρίζει ἐν καὶ προσποιεῖται, ὅτι δὲν ἔμπορεῖ νὰ τὸ συλλάβῃ. Τὸ κυνηγᾷ ἀπὸ ἐδῶ, τὸ κυνηγᾷ ἀπὸ ἐκεῖ, ἕως ὅτου νὰ τὸ διώξῃ πρὸς τὸ δάσος. Ἐκεῖ πλέον τὸ συγυρίζει μὲ τὴν ἡσυχίαν της.

Ποτὲ δὲν κάμνει ἀδικαιολόγητον ζημίαν. Κάθε ὄρνιθα, τὴν ὁποίαν πνίγει, τὴν μεταφέρει εἰς τὴν φωλεάν της καὶ ἔπειτα γυρίζει νὰ πνίξῃ ἄλλην. Ἄμα τύχῃ καὶ τὴν ὑποπτευθοῦν, ἂν μὲν ἔχῃ καιρόν, φεύγει, εἰδεμὴ γυρίζει τὰ μάτια της πρὸς τὸ βάθος τοῦ ὄρνιθῶνος, διότι γνωρίζει, ὅτι ἡ λάμψις των θὰ τὴν προδώσῃ.

Ὅταν καταδιώκεται ἀπὸ σκύλον, ἔχει διπλωμένην τὴν οὐράν της. Ἄν ὁ σκύλος τὴν φθάσῃ, ρίπτει τὴν οὐράν της δεξιὰ καὶ ἀριστερά. Ὁ σκύλος στρέφει, διότι νομίζει, ὅτι ἐπῆρε διεύθυνσιν πρὸς τὰ ἐκεῖ. Ἄλλ' ἡ ἀλώπηξ ἔχει κάμει ἤδη ἀντίθετον στροφὴν. Ἔως ὅτου νὰ γυρίσῃ ὁ σκύλος, αὐτὴ ἔχει κερδίσει δέκα, δεκαπέντε βήματα. Καὶ ἔχει ὁ Θεὸς δι' ἀργότερα.

Λέγουν, ὅτι δὲν κατασκευάζει τὴν φωλεάν της μόνη καὶ ὅτι, ἅμα ὁ ἄσβος σκάψῃ τὴν ἰδικήν του, τοῦ τὴν παίρνει μὲ τὸν ἐξῆς τρόπον :

Ἐπειδὴ γνωρίζει, ὅτι ἐκεῖνος εἶναι τὸ καθαρώτερον ἀγρίμι, πηγαίνει καὶ λερώνει τὴν φωλεάν του. Ὁ ἄσβος τὴν ἐγκαταλείπει καὶ ἐγκαθίσταται αὐτῇ, ἀφοῦ προηγουμένως τὴν τελειοποιήσῃ, δηλαδὴ ἀφοῦ ἀνοίξῃ πολλὰς ὁπὰς, ὥστε νὰ μὴ κινδυνεύῃ νὰ αποκλεισθῇ. Κάθε ἔξοδος ἀπολήγει εἰς τουφωτὰ μέρη, ὥστε νὰ μὴ φαίνεται.

Κανείς δὲν τῆς ἡρενήθη ἐπιμέλειαν καὶ σοφίαν εἰς τὴν ἀνατροφὴν τῶν παιδιῶν της. Πηγαίνει εἰς τὴν φωλεάν της ποντικούς ζωντανούς, ὄρνιθας, λαγούς, ἀκρίδας. Καὶ ἐξασκεῖ τὰ παιδιά της ἐπὶ μῆνας πῶς νὰ παραμονεύουν τὸ θῆραμα, πῶς νὰ τὸ σκοτώνουν, πῶς νὰ τὸ μεταφέρουν. Ὅταν τελειώσῃ ἡ κατ' οἶκον διδασκαλία, ἀρχίζουν αἱ ἐκδρομαὶ εἰς τοὺς ὄρνιθῶνας, εἰς τὰ μανδριά, εἰς τὰ περιβόλια. Ἐκεῖ δεικνύει εἰς τὰ ἀλεπόπουλα πῶς νὰ περνοῦν τὰ μονοπάτια, πῶς νὰ ἀποφεύγουν τὰ ὑποπτα μέρη, πῶς νὰ πιάνουν τοὺς λαγούς, πῶς νὰ παραμονεύουν τοὺς ἀμπελουργούς, πῶς νὰ γελοῦν τοὺς βοσκούς.

Πῶς γίνονται αἱ ἐξετάσεις καὶ πῶς δίδεται τὸ ἀπολυτήριο, μᾶς τὸ λέγει ἓνας μῦθος :

Μία ἀλώπηξ ἐκάθητο μίαν φορὰν καὶ ἀνεπαύετο εἰς ἓν βουνόν.

— Τί κάνομε ἐδῶ μάννα ; τὴν ἠρώτησαν τὰ παιδιά της.

— Ζεσταινόμεθα, παιδιά μου, τοὺς εἶπε.

— Μὰ ποῦ εἶναι ἡ φωτιά ;

✱ Εἰς τὸ ἀντικρινὸν βουνόν. Δὲν τὴν βλέπετε ;

✱ Τότε ἐν ἀπὸ τὰ παιδιά της ἐπήδησε καὶ ἐφώνησε :

— Νερό, μάννα, νερό, νερό μ' ἔκαψε μιὰ σπῖθα ἀπὸ τὴν φωτιά !! ✱ 2 φορ. ορ.

— Ἄ, εὔγε, παιδί μου, ἐσὺ ἐξεσκόλισες. Πήγαινε τώρα στὴν δουλειά σου. ✱

« Τὰ ἄγρια καὶ τὰ ἡμέρα »

Στέφανος Γρανίτσας

98. ΚΟΡΑΞ ΚΑΙ ΑΛΩΠΗΞ

Κόραξ εἰς ἄκραν ὑψηλὴν
κλάδου ἐκάθητο ἐλαίας,
μέλαιναν εἶχε τὴν στολὴν
καὶ εἰς τὸ ράμφος εἶχε κρέας.

Εἰς τὰ χαμόκλαδα κοντὰ
ἀλώπηξ ἴσταται δολία,
τοὺς ρώθωνας αὐτῆς κεντᾷ
τοῦ κρέατος ἢ εὐωδία.

Τρέχει, προφθάνει... Περιττὸς
ὁ κόπος, μάτην ἢ σπουδὴ της!
Τί ὕψος! Κι εἶναι περωτὸς
ὁ εὐτυχῆς ιδιοκτῆτης.

Κατ' ἄλλον τρόπον μελετᾷ
εἰς τὰ νερά της νὰ τὸν φέρῃ·
βλέπει ἐπάνω, χαιρετᾷ
καὶ ταῦτα εὐγενῶς προφέρει:

— Καλῶς μᾶς ὤρισες ἐδῶ,
ἀέρα, φίλτατε, νὰ πάρης·
τρελλαίνομαι, ὅταν σὲ ἰδῶ.
Πόση κομψότης, πόση χάρις !

Τίς ἔχει τόσην καλλονήν,
τίς πτέρυγας ποικιλωτέρας !
Τί κριμα ! Ἄν εἶχες καὶ φωνήν
θὰ ἦσο τῶν πτηνῶν τὸ τέρας !

— Φωνὴν δὲν ἔχω ; νὰ χαθῇς !
(ἐντός του εἶπε). Θὰ σὲ δείξω·
περίμενε, νὰ τρελλαθῇς,
μόλις τὸ στόμα μου ἀνοίξω.

Καὶ πλατὺς φάρυγξ ἀνοίγεις
δυὸ τραχέα «κρά!» ἐβγάζει
καὶ πάφ ! τὸ κρέας κατὰ γῆς,
καὶ χάπ ! ἢ πονηρὰ τ' ἀρπάζει.

Ἀκόμη τρέχ' εἰς τὸ βουνόν,
καὶ ἀφοῦ ἔχαψε τὸ κρέας,
γελῶσα λέγ' εἰς τὸ πτηνὸν
τὰς λέξεις ταύτας τελευταίας :

— Μάθε, ὦ φίλτατον πουλί,
μάθε, ὦ ἄνθος τῶν κοράκων,
πὼς τῶν εὐπίστων ἡ φυλὴ
τρέφει τὸ γένος τῶν κολάκων.

« Τὰ παιδικὰ »

Ἀλέξανδρος Παγκαβῆς

Γ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

99. ΖΩΗΣ ΚΑΠΛΑΝΗΣ

✓ Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΕΝΟΣ ΕΘΝΙΚΟΥ ΕΥΕΡΓΕΤΟΥ

Ἀπὸ μικρὸς ὁ Ζῶης Καπλάνης ὑπῆρξεν ἥρως τῆς ζωῆς. Θὰ ἦτο τεσσάρων ἐτῶν — ἐκεῖ πέρα εἰς τὸ χωρίον τῆς Ἑπείρου Γραμμένον — ὅταν ἀπέθανεν ἡ καλὴ του μήτηρ. Τὸ θέαμα τῆς ἐξηπλωμένης ἀψύχου γυναικὸς ὁ Ζῶης δὲν τὸ ἐλησμόνησε ποτέ.

Ὀλίγα ἔτη βραδύτερον ὁ πατήρ του ἐνυμφεύθη καὶ πάλιν. Δυστυχῶς ἡ μητρὶς δὲν συνεπάθησε καθόλου τὸ ξένον παιδί.

Δὲν παρῆλθε πολὺς καιρὸς καὶ νέα συμφορὰ ἐκτύπησε τὸν μικρὸν Ζώνη: Ἀπέθανε καὶ ὁ πατήρ του! Συνῆλθεν ὅμως ταχέως καὶ ἀπεφάσισε νὰ ἐργασθῇ, διὰ νὰ συντηρήσῃ τὸν ἑαυτὸν του καὶ τὴν μητρειάν, τὴν ὁποίαν δὲν ἤθελε νὰ ἐγκαταλείψῃ.

— Εἶσαι ἀξίεπαινος, μικρὲ μου Ζώνη, τοῦ εἶπε μίαν ἡμέραν ὁ ἱερεὺς, ποὺ βοηθεῖς τὴν μητρειάν σου, καὶ ὁ Θεὸς θὰ σὲ ἀνταμείψῃ.

Ὁ Ζώης μὲ ἓνα τεμάχιον ξηροῦ ἄρτου ἔτρεχεν εἰς κάθε ἐργασίαν. Τέλος ἔγινε καὶ ξυλοκόπος. Τὰ ξύλα, ὅσα ἔκοπτε, τὰ μετέφερεν ὁ ἴδιος εἰς τὰ Ἰωάννινα, ὅπου τὰ ἐπώλει. Καὶ μὲ τὰ χρήματα ἠγόραζε τὰ ἀναγκαῖα καὶ ἐπέστρεφεν εἰς τὸ χωρίον. Εἰς τὴν πατρικὴν οἰκίαν ὅμως τὸν ἀνέμενον, ἀντὶ εὐχαριστιῶν, αἱ ὕβρεις καὶ κάποτε καὶ τὸ ξύλον τῆς σκληρᾶς μητρειᾶς. "ὦ! Ἦτο πολὺ δυστυχὴς ἡ ζωὴ τοῦ μικροῦ Ζώνη. Καὶ δι' αὐτὸ εἰς ὅλην τὴν περιοχὴν τὸν ὠνόμαζον «Πικροζώνη».

Ἐπτά ὁλόκληρα ἔτη ὑπέμεινε ὁ Ζώης τὴν σκληρὰν ἐργασίαν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀδικὸν κακομεταχείρισιν τῆς μητρειᾶς του. Ἡ ψυχὴ του εἶχεν ἐκχειλίσαι ἀπὸ πικρίαν.

Ἐνα ἀπόγευμα ἐπέστρεψε κατάκοπος εἰς τὴν οἰκίαν καί, ἀντὶ νὰ εὗρῃ ὀλίγην τροφήν καὶ ἓνα, ἔστω, γλυκὺν λόγον, ἤκουσε πάλιν ὕβρεις καὶ ἐδέχθη ἰσχυρὸν ράπισμα. Ἡ ἀδικία τὸν ἐπνίξεν, ἀλλὰ δὲν εἶπε τίποτε. Ἐστράφη, ἤνοιξε τὴν θύραν καὶ ἐξῆλθεν. Ἐπειτα ἠκολούθησεν ἀποφασιστικῶς τὸν κάτω δρόμον τοῦ χωρίου — ξυπόλυτος καὶ κακοενδεδυμένος — χωρὶς νὰ σκέπτεται τίποτε, ἀλλὰ καὶ χωρὶς νὰ παύσῃ τὰ δάκρυα.

Αἴφνης εἰς τὸ βάθος κάτω τῆς πεδιάδος διακρίνει τὴν λίμνην τῶν Ἰωαννίνων μᾶλλον σκοτεινὴν. Πέραν αὐτῆς, εἰς τὴν πόλιν φαίνονται τὰ πρῶτα φῶτα.

— Θὰ πάω στὰ Γιάννενα, ψιθυρίζει.

Καὶ σφογγίζει διὰ τῆς χειρὸς του τὰ δάκρυα. Καὶ ἀμέσως ἀκολουθεῖ τὸ κατωφερὲς μονοπάτι.

Μίαν ὥραν βραδύτερον περιπλανᾶται εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς Ἑπειρωτικῆς πρωτευούσης.

Ἡ νύξ ἐπροχώρησεν. Ἐπρεπε νὰ εὕρῃ ἓνα κατάλυμα. Τὰ ὀλίγα χρήματά του ὅμως τὰ εἶχε δώσει εἰς τὴν μητριάν. Παρεκάλει εἰς ἓνα πανδοχεῖον νὰ τοῦ ἐπιτρέψουν νὰ κοιμηθῇ κάπου, ἀλλὰ τὸν ἐκδιώκουν. Ποῦ νὰ σταθῇ, κατάκοπος, ὅπως ἦτο ; Ἡ πόλις ἔχει ἡσυχάσει. Περιφέρεται ὀλίγον ἀκόμη ὡς σκιά καὶ τέλος ἐξαπλώνεται εἰς τὸ πλατὺ βάθρον τῆς εἰσόδου μιᾶς ἀρχοντικῆς οἰκίας.

Καὶ μήπως ἤμπορεῖ νὰ κοιμηθῇ ; Τὸν βασανίζουν τὸ νυκτερινὸν ψῦχος, ἡ μοναξιά, αἱ σκέψεις, αἱ ἀναμνήσεις. Τὰ δάκρυα πλημμυρίζουν πάλιν τοὺς ὀφθαλμούς του. Ἀνασηκώνεται τότε καὶ ἀρχίζει μίαν θερμὴν προσευχὴν πρὸς τὸν Θεόν. Τὰ χεῖλη σαλεύουν :

Λ Καὶ Σύ, Χριστέ μου, ὅταν ἦσουν μικρὸ παιδάκι, ἐγνώρισες κατατρεγμούς. Ἡ καλή Σου Μητέρα μὲ τὸν Ἰωσήφ, διὰ νὰ Σε σώσουν, Σε ἐπῆγαν πολὺ μακριά, ἐκεῖ κάτω εἰς τὴν Αἴγυπτον. Γι' αὐτό, Ἰησοῦ, ἀγαπᾷς ἰδιαιτέρως τὰ ὄρφανὰ καὶ ἔρημα παιδιὰ. Προστάτευσέ με λοιπὸν καὶ μέ. Δὸς μου θάρρος καὶ ἐλπίδα. *Αὐ*

Ἡ προσευχὴ αὕτῃ δίδει δύναμιν εἰς τὸ ὄρφανόν. Τέλος ὁ ὕπνος τοῦ σφραγίζει τοὺς ὀφθαλμούς.

ΘΕΟΣΤΑΛΤΟΣ ΠΡΟΣΤΑΤΗΣ

Ἀνέτειλε τὸ φῶς τῆς ἡμέρας. Εἶναι Κυριακή, Κυρια-

κὴ τῆς Ὁρθοδοξίας. Οἱ κώδωνες τῶν ναῶν ἀντηχοῦν εἰς ὄλην τὴν πόλιν. Ἡ μία θύρα μετὰ τὴν ἄλλην ἀνοίγονται καὶ μικροὶ μεγάλοι, πλούσιοι ἢ πτωχοὶ πηγαίνουν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Θεοῦ.

Μόνον ὁ μικρὸς Ζῶης κοιμᾶται ἀκόμῃ.

Αἴφνης ἡ μεγάλη θύρα τοῦ ἀρχοντικοῦ ἀνοίγεται καὶ αὐτὴ καὶ ὁ οἰκοδεσπότης — ὁ κύριος Χατζηνίκου — στέκεται ἔκπληκτος. Τὸ θέαμα τοῦ κοιμωμένου παιδιοῦ τὸν συγκινεῖ.

— Τὸ δυστυχισμένον ! ψιθυρίζει, ποιὸς ξέρει τὴν συμφορὰν τοῦ καὶ τὸν πόνον τοῦ.

Ἐκεῖνην τὴν στιγμὴν ἐξυπνᾷ ὁ Ζῶης ἀποτόμως. Σηκώνεται. Τρίβει τοὺς ὀφθαλμούς του. Τακτοποιεῖ ὀλίγον τὰ μαλλιά του. Καὶ παρατηρεῖ, ἔκπληκτος καὶ αὐτός, τὸν οἰκοδεσπότην.

— Πῶς εὐρέθης ἐδῶ, παιδί μου ; τὸν ἠρώτησε τότε ὁ πονετικὸς Ἑπειρώτης.

Καὶ χωρὶς νὰ περιμείνῃ ἀπάντησιν, φωνάζει τοὺς ὑπηρέτας τοῦ καὶ τοὺς συνιστᾷ νὰ περιποιηθοῦν τὸ ξένον παιδί. Καὶ ἀμέσως αὐτὸς φεύγει διὰ τὴν ἐκκλησίαν. Ἐκεῖ προσέχεται καὶ διὰ τοὺς ἰδικούς του καὶ διὰ τὸ ἄγνωστον παιδί, τὸ ὁποῖον ἀποφασίζει νὰ προστατεύσῃ.

Οἱ ὑπηρέται εἰσάγουν τὸν Ζῶην εἰς τὸ ἀρχοντικόν. Τὸ παιδί μένει κατάπληκτον ἀπὸ ὅσα βλέπει. Πόσος πλούτος ! Ἀλλὰ καὶ πόσον καλοὶ ἄνθρωποι ! Ὅλοι γελαστοί. Καὶ τοῦ ὁμιλοῦν μὲ ἀγάπην, σὰν νὰ γνωρίζωνται ἀπὸ πολλὰ ἔτη. Τοῦ δίδουν ἀμέσως καινουργῇ ἐνδύματα. Τοῦ προσφέρουν θερμὸν ποτὸν καὶ ἄφθονον ψωμί. Ὁ Ζῶης πρῶτην φορὰν ἀντικρύζει τόσῃν καλωσύνην.

Ἐκεῖνος ὁ μάγειρος, τί χρυσὸς ἄνθρωπος ! Τὸν περιποιεῖται σὰν νὰ εἶναι υἱὸς τοῦ.

— Φάγε, Ζῶη, τοῦ λέγει, γιατί ἔχεις ἀδυνατίσει πολύ.

Ὁ Ζῶης ἐνθυμεῖται πῶς διήλθε τὴν νύκτα. Κατόπιν

τοῦ ἔρχεται εἰς τὸν νοῦν ἡ προσευχὴ καὶ λέγει μέσα του μὲ βαθεῖαν συγκίνησιν :

— Θεέ μου, Σὲ εὐχαριστῶ ! Σὲ εὐχαριστῶ !

Ἐν τῷ μεταξύ ὁ κύριος Χατζηνίκου ἐπιστρέφει ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν. Κάποιος τότε φωνάζει :

— Ζώη, ἔλα ἐδῶ, σὲ θέλει τὸ ἀφεντικό.

Ὁ Ζώης εἶναι ταραγμένος, σχεδὸν τρέμει. Παρουσιάζεται εἰς τὸν καλὸν οἰκοδεσπότην, ἀλλὰ εὐρίσκει ἀρκετὸν θάρος καὶ ἀπαντᾷ εἰς ὅσα ἐκεῖνος τὸν ἐρωτᾷ.

Ὁ κύριος Χατζηνίκου ἀκούει μὲ προσοχὴν τὴν ἱστορίαν τοῦ μικροῦ βιοπαλαιστοῦ, ἐννοεῖ τὴν εἰλικρίνειαν καὶ ἀγνόητα τοῦ παιδιοῦ. Συγκινεῖται καὶ τοῦ λέγει :

— Ἀφοῦ ὁ Θεὸς σὲ ἔστειλε στὸ σπίτι μου, θὰ μείνης ἐδῶ, παιδί μου. Θὰ βοηθῇς τὸν μάγειρο. Θὰ ἔρχεσαι κάποτε εἰς τὸ κατάστημά μου γιὰ κανένα θέλημα. Δέχεσαι ;

Ὁ Ζώης δὲν δύναται νὰ ὁμιλήσῃ. Κύπτει μόνον καὶ ἀσπάζεται μὲ δάκρυα τὴν χεῖρα τοῦ εὐεργέτου του.

Ὁ προστάτης τοῦ Ζώη διετῆρει τότε εἰς Ἰωάννινα κεντρικὸν κατάστημα γουναρικῶν. Εἶχε καὶ ὑποκατάστημα εἰς τὸ Βουκουρέστιον.

ΝΕΑ ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΖΩΗΣ

Ὁ μικρὸς Ἑπειρώτης, ἀφοῦ ἐξησφάλισε τὴν στοργικὴν προστασίαν τοῦ καλοῦ ἀνθρώπου, ἀρχίζει μίαν νέαν περιόδον τῆς ζωῆς του.

Βοηθεὶ τὸν μάγειρον, ψωνίζει εἰς τὴν ἀγοράν, ἐκτελεῖ προθύμως διάφορα θελήματα, ἀκόμη καὶ τῶν μεγαλυτέρων του ὑπηρετῶν. Σέβεται ὅλους τοὺς μεγαλυτέρους, ἃς εἶναι ὑπηρετάι. Καὶ φέρεται μὲ διακριτικότητα, διὰ νὰ μὴ θίξῃ κανένα. Ἐνώπιον τῶν ἄλλων δὲν ὁμιλεῖ.

— Λέγε καὶ σὺ τίποτε, τὸν ἐνθαρρύνει ὁ μάγειρος.

41 Ὁ Ζώης ὁμως μειδιᾷ.

— Λέγε μας, εἶπε μίαν ἡμέραν εἰς ἐκ τῶν ὑπαλλήλων τοῦ κυρίου Χατζηνίκου, τὰ ἔμαθες ὅλα τὰ γράμματα τοῦ ἀλφαβήτου;

— Τὰ ἔμαθεν, ἀπήντησεν ὁ μάγειρος. Καὶ μάλιστα διαβάζει ἀρκετὰ καλά.

Ἄ Ὁ μικρός, ὅταν τοῦ ἔμενε καιρός, ἐμελέτα.

Ἐποχὴ σκληρᾶς δουλείας τότε. Ἐλλάς ὥς κράτος δὲν ὑπῆρχεν.

Ὁ Ζώης οἰκονόμησεν ἐν βιβλίον, τὸ ὁποῖον εἶχε τὰς εἰκόνας τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Θεοτόκου εἰς τὸ ἐξώφυλλον καὶ τὰς λέξεις : « Σταυρέ, βοήθει ».

Πόσῃν χαρὰν ἠσθάνθη τὸ παιδί, ὅταν διὰ πρώτην φοράν κατώρθωσε καὶ ἔγραψε τὰς δύο ἐκείνας λέξεις. 2

Μίαν νύκτα ὁ οἰκοδεσπότης ἠγέρθη τυχαίως καὶ ἐξῆλθε τοῦ δωματίου του. Τότε διέκρινεν, ὅτι εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ μικροῦ ὑπῆρχεν ἀκόμη φῶς. Ὁ Ζώης ἐμελέτα καὶ ἔγραφεν. Ἀντελήφθη δέ, ὅτι κάποιος εἶχε πλησιάσει τὴν θύραν τοῦ δωματίου, καὶ δι' αὐτὸ ἔσβησε τὸν λύχνον καὶ ἐχώθη εἰς τὰ σκεπάσματά του.

— Μήπως μὲ παρεφύλαξαν; ἐσκέφθη. Καὶ ἂν ἦτο τὸ ἀφεντικὸ καὶ μ' ἐκατάλαβε, ἀσφαλῶς θὰ μοῦ ἀπαγορεύσῃ τὴν μελέτην.

Τὴν ἐπομένην ὁ οἰκοδεσπότης ἐκάλεσεν εἰς τὸ γραφεῖόν του τὸν Ζώην.

— Παιδί μου, τοῦ λέγει, εἶμαι πολὺ εὐχαριστημένος ἀπὸ σέ. Ἐχῶ πληροφορηθῇ τὰς προόδους σου καὶ εἰς τὰ γράμματα καὶ σὲ συγχαίρω. Νομίζω λοιπόν, ὅτι πρέπει τώρα νὰ φύγῃς ἀπὸ τὸ μαγειρεῖον καὶ ἀπὸ τὰς ἐργασίας τοῦ σπιτιοῦ καὶ νὰ ἔλθῃς νὰ ἐργάζῃσαι εἰς τὸ κατάστημα. Ἐκεῖ θὰ σοῦ μένῃ καιρὸς καὶ διὰ μελέτην.

Διὰ δευτέραν φοράν ὁ Ζώης ἀσπάζεται τὴν χεῖρα τοῦ εὐεργέτου του καὶ τὴν βρέχει μὲ τὰ δάκρυά του, χωρὶς νὰ δύναται νὰ εἶπῃ λέξιν.

Εἰς τὴν νέαν του ἐργασίαν ὁ Ζώης ἐπιδεικνύει ἐξαιρετικὴν προσοχὴν, προθυμίαν καὶ ἐπιμέλειαν. Ἐντὸς ὀλίγου μαρθάνει τὸν μηχανισμόν τῆς ἐργασίας καὶ βλέπει ἐπίσης πῶς πλύνουν τὰ γουναρικά, πῶς τὰ ράπτουν καὶ πῶς τὰ συσκευάζουν εἰς δέματα.

Ὁ κύριος Χατζηνίκου χαίρεται διὰ τὰς προόδους τοῦ προστατευομένου του καὶ θεωρεῖ καύχημά του νὰ ἔχῃ εἰς τὸ κατάστημά του παρόμοιον ὑπάλληλον.

Βραδύτερον αὐξάνει τὸν μισθὸν τοῦ Ζώη καὶ καθιστᾷ τοῦτον σπουδαῖον παράγοντα εἰς τὴν ἐπιχείρησίν του.

Ὁ νέος δὲν ὑπερηφανεύεται καθόλου. Συμπεριφέρεται πρὸς τοὺς ἀνθρώπους τοῦ προστάτου του ὅπως καὶ πρὶν. Ἐξ ἄλλου συνεχίζει τὴν μελέτην. Καὶ δὲν λησμονεῖ νὰ εὐχαριστῇ τὸν Θεὸν εἰς τὰς προσευχάς του διὰ τὴν τόσῃν προστασίαν.

ΔΕΝ ΛΗΣΜΟΝΕΙ ΤΟΝ ΤΟΠΟΝ ΤΟΥ

Ὅλίγα ἔτη κατόπιν ὁ κύριος Χατζηνίκου ἀναχωρεῖ ἐξ Ἰωαννίνων καὶ ἐγκαθίσταται εἰς τὸ Βουκουρέστιον. Τὸν συντροφεύει καὶ ὁ Ζώης Καπλάνης, ἔμπειρος πλέον εἰς τὸ ἐμπόριον τῶν γουναρικῶν. Καὶ οἱ δύο ἀναπτύσσουν τὰς ἐργασίας. Ὁ πρῶτος διευθύνει τὸ κατάστημα καὶ ὁ Ζώης ταξιδεύει διὰ γουναρικά εἰς ἀρκετὰς χώρας τῆς Εὐρώπης. Πόσῃν χαρὰν αἰσθάνεται, ὅταν ἐπιστρέφῃ πλησίον τοῦ κυρίου Χατζηνίκου! Καὶ πάντοτε τοῦ ὑπενθυμίζει :

— Ἐλησμόνησες, κύριε, τὸν δύστυχον Ζώην, τὸν ὅποιον ἀντίκρυσες μὲ πόνον μίαν Κυριακὴν ἐμπρὸς εἰς τὴν θύραν τοῦ σπιτιοῦ σου! Θυμᾶσαι, ὅτι ἔτρεμεν ἀπὸ τὴν πεῖναν καὶ τὸ κρύον! Ἦτο πεντάρφανος καὶ παντέρημος εἰς τὸν κόσμον.

Τὸ σπίτι σου ἔγινε πατρικόν μου. Καὶ εὗρήκα ὅ,τι μοῦ ἔλειπε· περιποίησιν καὶ πρὸ παντὸς ἀγάπην. Ἐστάθης δι' ἐμὲ προστάτης καὶ διδάσκαλος. Ὅ,τι εἶμαι τώρα καὶ ὅ,τι ἔχω τὸ χρεωστῶ εἰς σέ.

Μετ' ὀλίγα ἔτη ὁ κύριος Χατζηνίκου ἀπέθανε καὶ ὁλόκληρος ἡ ἐπιχείρησις ἔμεινε εἰς χεῖρας τοῦ Καπλάνη. Πλοῦτος πολὺς, ὁ ὁποῖος συνεχῶς ηὔξανε, Ὁ Ζώης δὲν λησμονεῖ τὸν τόπον του καὶ τοὺς δυστυχεῖς :

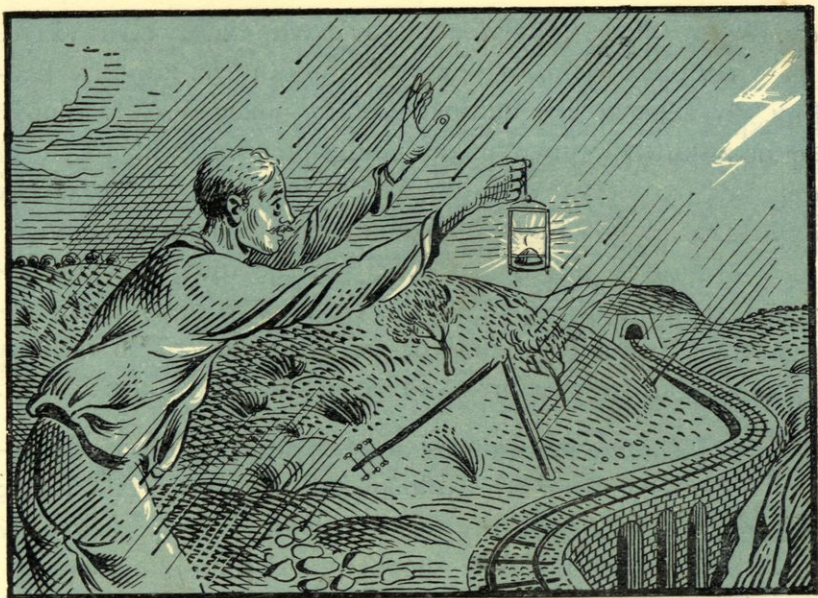
— Θὰ δώσω χρήματα εἰς τὰ ὀρφανὰ καὶ εἰς τοὺς πεινασμένους, λέγει μόνος του. Θὰ κτίσω σχολεῖα εἰς τὸν τόπον μου διὰ νὰ μάθουν γράμματα, ὅσα παιδιὰ θέλουν νὰ σπουδάσουν. Τὰ χρήματα δὲν εἶναι ἰδικά μου. Μοῦ τὰ ἔδωσεν ὁ Θεός. Καὶ δὲν ἔχω δικαίωμα νὰ τὰ διαθέσω δι' ἄλλους σκοπούς.

Ἀρχίζει λοιπὸν τὰς δωρεάς. Στέλλει πολλὰς χιλιάδας χρυσῶν ρουβλίων καὶ κτίζει ἓνα μέγαν πρῶτον σχολεῖον εἰς Ἰωάννινα. Συντηρεῖ μὲ ἰδικά του χρήματα τὰς περιφημοὺς τότε σχολάς, τὴν Ἀθωνιάδα τοῦ Ἀγίου Ὄρους καὶ τὴν Πατριάδα τῆς Πάτμου. Στέλλει πολλὰ χρήματα εἰς τὸ νοσοκομεῖον διὰ νὰ νοσηλεύωνται οἱ ἄποροι. Στέλλει ἐπίσης χρήματα διὰ νὰ ἐλευθερωθοῦν συμπατριῶται τοῦ ἀπὸ τὰς τουρκικὰς φυλακάς. Ἀγαπᾷ ἰδιαιτέρως τὰ ὀρφανὰ καὶ στέλλει δι' αὐτὰ δέκα χιλιάδας ρουβλίων εἰς Ἰωάννινα καὶ δέκα χιλιάδας διὰ τὰ ὀρφανὰ τοῦ Γραμμένου. *BR.*

• Ἐν ὅσῳ ἔζη ὁ Ζώης Καπλάνης δὲν ἔπαυσε νὰ εὐεργετῇ τὸν τόπον του. Καὶ ὅταν ἀπεδήμησεν εἰς Κύριον, ἀφήκεν ὅλην του τὴν περιουσίαν—ἑκατὸν ὀγδοήκοντα τρεῖς χιλιάδας ρουβλίων—εἰς φιλανθρωπικὰ ἰδρύματα.

Ἐκ τοῦ περιοδικοῦ « Ζωὴ τοῦ Παίδου »

Λιασκηνή *Σθ. Μακροπούλου*

100. Ο ΚΟΚΚΙΝΟΣ ΦΑΝΟΣ

1. Ὅσοι ἐταξίδευσαν μὲ τὸν σιδηρόδρομον θὰ παρατήρησαν ἴσως, ὅτι καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη τῶν γραμμῶν εἶναι κτισμένα κατὰ διαστήματα μικρὰ παραπήγματα. Τὰ παραπήγματα αὐτὰ λέγονται φυλάκια.

Οἱ φύλακες, οἱ ὁποῖοι ζοῦν μέσα εἰς τὰ φυλάκια, ἔχουν ὡς μόνην τῶν ἐργασίαν νὰ προσέχουν, ἂν εἶναι ἐν τάξει αἱ γραμμαῖ. Ἐτσι κάθε ἡμέραν ὁ φύλαξ ἐξετάζει τὸ τμήμα τῆς σιδηροδρομικῆς γραμμῆς, τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται ἀνάμεσα εἰς τὸ ἰδικόν του παρὰπήγμα καὶ εἰς τὸ παρὰπήγμα τοῦ ἄλλου φύλακος, ὁ ὁποῖος εὐρίσκεται εἰς ἀρκετὴν ἀπόστασιν ἀπὸ τὸ ἰδικόν του.

Ἄν εὔρῃ τὴν γραμμὴν ἐν τάξει, τότε τὴν ὥραν, ποὺ πρόκειται νὰ περάσῃ τὸ τραῖνο, στέκει ἐμπρὸς εἰς τὸ παρὰπήγμά του, κρατῶν εἰς τὴν χεῖρά του μίαν πρασίνην σημαί-

αν, αν εἶναι ἡμέρα, ἢ ἓνα πράσινον φαναράκι, αν εἶναι νύκτα.

Ἄν ὁμως εὖρη, ὅτι κάπου ἡ γραμμὴ ἔχει κάποιαν βλάβην, αν ἔξαφνα ἔχη σαπίσει καμμία δοκὸς ἢ αν ἡ βροχὴ ἔφερε καμμίαν ζημίαν εἰς τὴν γραμμὴν, τότε σταματᾷ εἰς τὸ σημεῖον, ὅπου εἶναι ἡ βλάβη, τὴν μὲν ἡμέραν μὲ κοκκίνην σημαίαν, τὴν δὲ νύκτα μὲ κόκκινον φανὸν εἰς τὴν χεῖρα.

Μὲ αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ ὁδηγὸς τῆς ἀμαξοστοιχίας ἐννοεῖ, ὅτι ἡ γραμμὴ ἔχει βλάβην. Τὰ κόκκινα σημεῖα τοῦ φανερώνουν, ὅτι ὑπάρχει κίνδυνος καὶ ἔτσι σταματᾷ τὸ τραῖνον ἐγκαίρως, διὰ νὰ μὴ γίνῃ καταστροφή καὶ χαθῇ τόσος κόσμος.

2. Μέσα εἰς ἓν τοιοῦτον παράπηγμα ἔζη κάποτε εἰς φύλαξ, ὁ ὁποῖος ὠνομάζετο Καβούρης. Χρόνια τώρα ζῇ ὁ καλὸς φύλαξ εἰς τὴν ἰδίαν αὐτὴν θέσιν καὶ ἐκτελεῖ τὴν δύσκολον ὑπηρεσίαν του μὲ μεγάλην προσοχὴν καὶ εὐσυνειδησίαν.

Ἐκεῖνο τὸ ἀπόγευμα ὁ οὐρανὸς ἦτο σκεπασμένος μὲ μαῦρα σύννεφα καὶ ὅλα τὰ σημεῖα ἐπρομήνυον καταιγίδα.

Μόλις ἤρχισε νὰ νυκτώνῃ, ἐσηκώθη ἄνεμος τρομερὸς καὶ ἐξέσπασε φοβερὰ θύελλα. Ἐντὸς ὀλίγου τὸ σκότος ἐγένεν ἀδιαπέραστον καὶ ὁ ἄγριος ἄνεμος, ὁ ὁποῖος εἰς τὸ πέρασμά του ἐξεροῖζωνε δένδρα, ἔρριψε τοὺς τηλεγραφικοὺς στύλους καὶ ἐκομματίασε τὸ σύρμα.

Ἐκείνην τὴν στιγμὴν ὁ Καβούρης εἶχε τελειώσει τὴν ἐξέτασιν τῆς γραμμῆς καὶ ἐπέστρεφε μὲ τὸν φανὸν εἰς τὴν χεῖρα. Δὲν ἀπεῖχε πολὺ ἀπὸ τὸ παράπηγμά του, ὅταν μία φοβερὰ ἀστραπὴ τὸν ἐτύφλωσε. Τὴν ἰδίαν στιγμὴν ἠσθάνθη τοιοῦτον κλονισμόν, ὥστε ἔπεσε κατὰ γῆς.

3. Ὁ κεράννδος εἶχε πέσει ἐπάνω εἰς τὰς γραμμὰς καὶ τὰς διεσκόρπισε γύρω. Τὸ παράπηγμα τοῦ Καβούρη ἐπῆρε καὶ αὐτὸ φωτιὰ καὶ ἐκαίετο ὡς μία λαμπάς.

— Θεέ μου, Θεέ μου! Τί θὰ γίνῃ τὸ τραῖνον! θὰ χαθῇ

τόσος κόσμος ! εἶπεν ὁ καλὸς φύλαξ, μόλις συνῆλθε καὶ ἔρριπεν ἓν βλέμμα γύρω του.

Κατέβαλε τὰς τελευταίας του δυνάμεις καὶ ἐσηκώθη ὀρθίος. Ἀπὸ μακρὰν ἠκούσθη τὸ σφύριγμα τοῦ τραίνου. Ὁ Καβούρης δὲν ἐκράτει εἰς τὴν χεῖρά του τὸν κόκκινον φανόν. Ἐπιστρέφων ἀπὸ τὴν ἐξέτασιν τῆς γραμμῆς ἐκράτει τὸν ἀπλοῦν φανόν, ὁ ὁποῖος εἶχεν ἤδη σβῆσει ἀπὸ τὸν ἀέρα.

Χωρὶς νὰ χάσῃ καιρὸν, ἀνάβει τὸν φανόν, σχίζει ἓν τεμάχιον ἀπὸ τὸ κόκκινον ὑποκάμισόν του, τυλίσσει μὲ αὐτὸ τὸν φανὸν καὶ ὀρθίος ἐπάνω εἰς τὴν κατεστραμμένην γραμμὴν σηκώνει τὸν φανὸν ὅσον ἡμπορεῖ ὑψηλότερα.

4. Δεξιά του καίεται τὸ παράπηγμά του καὶ μαζὶ μὲ αὐτὸ ὅλη του ἡ περιουσία. Αἱ φλόγες ἐξέρχονται ὡς γλῶσσαι ἀπὸ τὴν στέγην καὶ οἱ σπινθῆρες διασκορπίζονται εἰς τὸν ἀέρα. Ὁ Καβούρης ὅμως ἀδιαφορεῖ διὰ τὴν καταστροφὴν.

Ἀπὸ πολὺ μακρὰν ἐφάνησαν δύο μικρὰ φῶτα. Εἶναι οἱ φανοὶ τῆς μηχανῆς, ἡ ὁποία σύρει τὴν ἀμαξοστοιχίαν καὶ ἔρχεται ὀλοταχῶς.

— Νά ! τώρα, ὅπου καὶ ἂν εἶναι, θὰ ἐκτροχιασθῇ, θὰ γίνῃ κομμάτια, θὰ σκοτωθῇ τόσος κόσμος, σκέπτεται μὲ τρόμον ὁ Καβούρης.

Καὶ ὅμως δὲν ἔγινεν αὐτό, τὸ ὁποῖον ἐφοβεῖτο ὁ καλὸς φύλαξ. Ὁ ὁδηγὸς διέκρινε τὸν κόκκινον φανὸν καὶ ἠλάττωσε τὴν ταχύτητα. Ἡ ἀμαξοστοιχία ἐσταμάτησεν εἰς μικρὰν ἀπόστασιν ἀπὸ τὸν γενναῖον φύλακα. Ἐκεῖνος ὅμως, ἐξηντλημένος ἀπὸ τὴν ἀγωνίαν, ἔπεσε κάτω λιπόθυμος. 12 09

Μὲ κόπους πολλοὺς ὁ ἱατρός, ὁ ὁποῖος συνώδευε τὴν ἀμαξοστοιχίαν, κατῳρθωσε νὰ ἐπαναφέρῃ τὸν καλὸν φύλακα εἰς τὰς αἰσθήσεις του.

Ἐνας ἔμπορος εἶχε δημοσιεύσει εἰς τὰς ἐφημερίδας, ὅτι ζητεῖ ὑπάλλληλον. Παρουσιάσθησαν πέντε νέοι. Τοὺς ἐδέχθη τὸν ἕνα μετὰ τὸν ἄλλον. Καὶ πολὺ γρήγορα ἐδιάλεξεν ἀπὸ αὐτοὺς τὸν ἕνα.

Ἐνας φίλος τοῦ ἐμπόρου, πού τὸν εἶδε νὰ μὴ δυσκολευθῇ διόλου εἰς τὴν ἐκλογὴν, τὸν ἠρώτησε :

— Γιατί ἐδιάλεξες αὐτόν, πού δὲν εἶχε κανένα συστατικὸν γράμμα, ἐνῶ δύο ἄλλοι εἶχαν ;

— Κάνεις λάθος, ἀπήντησεν ὁ ἔμπορος. Αὐτὸς ὁ νέος εἶχε τὸ καλύτερον συστατικόν. Μάλιστα ὅχι ἕνα. Πρῶτον ἐκαθάρισε τὰ παπούτσια του προτοῦ νὰ μπῇ εἰς τὸ γραφεῖον καὶ ἐκλείσει τὴν πόρταν. Εἶναι ἄρα προσεκτικός. Ἐπειτα ἔδωσε τὸ κάθισμά του εἰς τὸν γέροντα, πού ἐμπῆκε κατόπιν, πρᾶγμα, πού φανερώνει, ὅτι εἶναι καὶ πονετικός. Ἐπίσης ἔβγαλε τὸ καπέλλον του πρὶν νὰ μπῇ μέσα, ἀπόδειξις ὅτι ἔχει σεβασμόν. Ὅταν τὸν ἐρωτοῦσα, εἰς τὰ ἐρωτήματά μου ἀπαντοῦσε γρήγορα καὶ καθαρά. Τέλος ἔσχυψε καὶ ἐσήκωσε τὸ βιβλίον, πού ἐγὼ ἐπίτηδες τὸ ἄφησα νὰ πέσῃ, ἐνῶ οἱ ἄλλοι, εἰς τοὺς ὁποίους ἔκαμα τὸ ἴδιον, οὔτε κἂν ἐκινήθησαν.

— Ἀλήθεια ! Δὲν τὰ εἶχα προσέξει ὅλα αὐτά ! εἶπεν ὁ φίλος τοῦ ἐμπόρου.

— Δὲν εἶναι μόνον αὐτά. Ἴδου καὶ μερικὰ ἀκόμη. Αὐτὸς ἐπερίμενε τὴν σειρὰν του καὶ δὲν παρεμέρισε κανέναν ἄλλον διὰ νὰ μπῇ πρῶτος. Κοντὰ εἰς τὰ ἄλλα παρετήρησα, ὅτι τὰ φορέματά του ἦταν βουρτσισμένα καὶ εἶχε χέρια καὶ πρόσωπον καθαρὰ. Ὅλα αὐτὰ δὲν εἶναι ἄριστα συστατικά ; Συνηθίζω νὰ πιστεύω περισσότερον εἰς τὰ μάτια μου παρὰ εἰς ὅσα κολακευτικά γράφουν οἱ ἄλλοι εἰς τὰ συστατικά των γράμματα. Συμφωνεῖς, ἀγαπητέ μου φίλε ;

—“Οχι μόνον συμφωνῶ, ἀπήντησεν ὁ φίλος τοῦ ἐμπόρου, ἀλλὰ καὶ σοῦ χρεωστῶ εὐγνωμοσύνην διὰ τὸ ὠφέλιμον μάθημα, ποὺ ἐδίδαξες καὶ εἰς ἐμέ! Χ

Κ. Ρωμαῖος

1. Μίαν ημέραν δύο παιδιά ἐπήγαιναν εἰς τὸ σχολεῖον.
Ἐμπρὸς ἀπὸ αὐτὰ ἐπεριπάτει στηριζόμενος εἰς τὸ ραβδί του γέρον ἀσπρομάλλης.

Τὴν στιγμήν, πού τὰ δύο παιδιά ἔφθασαν κοντὰ εἰς τὸν γέροντα, ἄνεμος δυνατὸς ἤρπασε τὸν πῖλόν του καὶ τὸν ἐκύλισε μακράν. Ὁ γέρον ἐλυπεῖτο πολὺ, διότι δὲν ἠδύνατο νὰ τρέξῃ, νὰ προφθάσῃ τὸν πῖλόν του καί, μόλις εἶδε τὰ δύο παιδιά, εἶπε :

— Τρέξετε, σᾶς παρακαλῶ, παιδιά μου, πιάσετε τὸ καπέλλο μου, διότι δὲν ἠμπορῶ νὰ τρέξω καὶ φοβοῦμαι μὴ τὸ χάσω...

Τὰ δύο παιδιά ὁμως ἔκαμαν, ὅτι δὲν ἤκουσαν. Ἐστάθησαν ἐκεῖ καὶ ἐγέλων μὲ τὸν πῖλον, πού ὁ ἄνεμος τὸν ἔφερεν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ.

Τὴν στιγμήν ἐκείνην διήρχετο ἀπὸ ἐκεῖ ὁ Σπύρος. Ἐπήγαινε καὶ αὐτὸς εἰς τὸ σχολεῖον. Ὁ Σπύρος ἐνόησεν ἀμέ-

σως τί συνέβαινε. Καὶ χωρὶς νὰ περιμένῃ νὰ τῷ εἴπῃ τίποτε ὁ γέρον, ἔτρεξεν, ἐπρόφθασε τὸν πῖλον, τὸν ἐκαθάρισεν, ἐκαλημέρισε τὸν γέροντα καὶ τοῦ ἔδωκε τὸν πῖλόν του.

Ὁ γέρον συνεκινήθη ἀπὸ τὴν καλωσύνην καὶ τὴν εὐγένειαν τοῦ Σπύρου καὶ μόλις ἠδυνήθη νὰ τοῦ εἴπῃ : «Εὐχαριστῶ, μικρούλῃ μου».

2. Μετ' ὀλίγον τὰ δύο παιδιά καὶ ὁ Σπύρος ἔφθασαν εἰς τὸ σχολεῖον. Ἐνόμισαν, ὅτι κανεὶς δὲν εἶδε τί εἶχε συμβῆ εἰς τὸν δρόμον. Ὁ διδάσκαλος ὅμως, ὁ ὁποῖος εἶχε τὸ σπίτι του εἰς τὸν δρόμον ἐκείνον, τὰ εἶδεν ὅλα ἀπὸ τὸ παράθυρόν του καί, ὅταν ἐτελείωσε τὸ μάθημα, εἶπε : *χρ. φρ. οφ.*

— Παιδιά μου, σήμερον τὸ πρωὶ εἶδα ἀπὸ τὸ παράθυρόν μου ἄτι καὶ πρέπει νὰ σᾶς τὸ εἴπω. Εἰς τὸν δρόμον τρία παιδιά ἀπὸ τὴν τάξιν μας ἤρχοντο εἰς τὸ σχολεῖον καὶ ἓνας γέρον ἐπήγαινε εἰς τὴν ἐργασίαν του. Ὁ ἄνεμος, πὺν ἔπνεε τὴν ὥραν ἐκείνην, ἐπέταξε τὸν πῖλον τοῦ γέροντος μακράν. Ὁ γέρον δὲν ἠμποροῦσε νὰ τρέξῃ, νὰ τὸν φθάσῃ. Δύο ἀπὸ τὰ παιδιά ἐστέκοντο καὶ διεσκέδαζαν μὲ τὸ κατρακύλισμα τοῦ πῖλου. Τὸ τρίτον ὅμως ἔτρεξε, τὸν ἔπιασε, τὸν ἐκαθάρισε καὶ τὸν ἔδωκεν εἰς τὸν γέροντα. Τὸ τρίτον αὐτὸ παιδί εἶναι ὁ Σπύρος. Εὐγέ του ! Εἶναι εὐγενικόν, ὑποχρεωτικόν καὶ καλόγνωμον παιδί.

Ὅλα τὰ παιδιά ἐγύρισαν καὶ ἐκοίταξαν τὸν Σπύρον μὲ εὐχαρίστησιν. Ὁ Σπύρος ὅμως δὲν ὑπερηφανεύθη. Διότι ἀπλῶς εἶχε κάμει τὸ χρέος του.

Τὰ δύο ἄλλα παιδιά ὅμως ἐκοκκίνισαν ἀπὸ ἐντροπήν· δὲν ἐτόλμων νὰ σηκώσουν τὸ βλέμμα των. Θὰ ἐπροτίμων νὰ ἀνοίξῃ ἡ γῆ τὴν στιγμὴν ἐκείνην καὶ νὰ τὰ καταπῇ.

Κατὰ Ι. Σαραντίδην

Δ'. ^Χ ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΝ ^Η ΖΩΝ

7 103. ΤΟ ΕΙΚΟΝΙΣΜΑ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ

Τὸ 1821 ἡ Κρήτη εἶχεν ἐπαναστατήσει ἐναντίον τῶν Τούρκων, καθὼς καὶ ἡ ἄλλη Ἑλλάς.

Κατὰ τὴν ἐπανάστασιν αὐτὴν ἐν μικρὸν χωρίον τῆς Κρήτης ἐκινδύνευσεν ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν νὰ πέσῃ εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν. Οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου ἦσαν ὀλίγοι, ἐνῶ οἱ Τοῦρκοι, οἱ ὅποιοι ἐπῆρχοντο, ἦσαν πολλοί. Διὰ τοῦτο

ἀπεφάσισαν νὰ ἐγκαταλείψουν τὰς οἰκίας των καὶ νὰ ζητήσουν σωτηρίαν διὰ τῆς φυγῆς.

Πλησίον τοῦ χωρίου ὑπῆρχεν ἓν μέγα σπήλαιον. Ἡ εἰσοδὸς τοῦ ἤτο κρυμμένη μέσα εἰς βάτους καὶ ἤτο ἀδύνατον εἰς τὸν ἐχθρὸν νὰ τὴν ἀνακαλύψῃ. Ἐκεῖ ἐσκέφθησαν νὰ καταφύγουν, διὰ νὰ κρυφθοῦν.

Ἐπῆραν τὰ πράγματά των καὶ ἐξεκίνησαν. Ἦσαν περὶ τριακόσιοι ἄνθρωποι. Ἐμπρὸς ἐβάδιζον αἱ μητέρες μετὰ τὰ τέκνα των εἰς τὰς ἀγκάλας, αἱ γυναῖκες καὶ οἱ γέροντες· ὅλοι ἐκράτουν μικρὰ δέματα μετὰ ἐνδύματα καὶ ἄλλα πράγματα τῆς πρώτης ἀνάγκης. Ἐπειτα ἠκολούθουν οἱ ἄνδρες καὶ οἱ νέοι, φορτωμένοι μετὰ ἐφαπλώματα, στρώματα, τροφὰς καὶ ὅ,τι πολýτιμον εἶχον.

Ἐπροχώρουν σιωπηλοί, χωρὶς νὰ ἀνταλλάσσουν λέξιν. Ἐφοβοῦντο μήπως τοὺς ἐννοήσουν οἱ Τοῦρκοι. Μόνον ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν ἔστρεφον τὴν κεφαλὴν πρὸς τὰ ὀπίσω, διὰ νὰ χαιρετήσουν τὰς προσφιλεῖς κατοικίας των, τὰς ὁποίας ἴσως δὲν θὰ ἐπανεβλέπον.

Τὸ σπήλαιον ἀπεῖχεν ἀπὸ τοῦ χωρίου ἡμίσειαν ὥραν· τόσον ἀπεῖχον καὶ οἱ ἐχθροὶ ἀπὸ τοῦ χωρίου.

Ἐπλησίαζον νὰ φθάσουν εἰς τὸ σπήλαιον, ὅτε αἰφνης ἀκούεται μία φωνή:

— Ἀχ! τί ἔπαθα!

Ὅλοι ἐστράφησαν διὰ νὰ ἴδουν τί συμβαίνει. Ἐφοβήθησαν μήπως ἐφάνησαν οἱ ἐχθροί. Ἡ φωνὴ ἤτο τοῦ Μανώλη, ἐνὸς νέου μετὰ ὑψηλὸν ἀνάστημα καὶ μετὰ γενναίαν καρδίαν.

Ἡ μητέρα του, ἡ ὁποία ἐπροχώρει ἐμπρὸς, μόλις ἤκουσε τὴν φωνὴν του, ἔτρεξε πλησίον του τρομαγμένη καὶ τὸν ἠρώτησεν:

— Τί ἔπαθες παιδί μου;

— Μάννα, ἀπεκρίθη μὲ φωνήν, ποὺ ἔτρεμεν, ἐλησμόνησα τὸ εἰκόνημα τῆς Παναγίας!

Ἡ μητέρα του ἐταράχθη καὶ ὠχρίασε. Τὰ γόνατά της ἐλύθησαν καὶ μόλις ἀκουομένη τὸν ἐρωτᾷ.

— Καὶ τώρα, Μανώλη;

— Τώρα... ἀπεκρίθη ὁ Μανώλης καὶ συγχρόνως ἐκοίταξε τὴν μητέρα του εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, διὰ νὰ ἴδῃ ποίαν ἐντύπωσιν θὰ τῆς προξενήσῃ ἡ ἀπόφασίς του... τώρα θὰ γυρίσω στὸ σπίτι νὰ τὸ πάρω!

Ὡς ἤκουσε τοὺς λόγους αὐτοὺς ἡ δυστυχισμένη μητέρα, ἔγινεν ὠχροτέρα, οἱ πόδες της ἔτρεμον περισσότερον καὶ ἡ καρδιά της ἐκτύπα δυνατά. Ὁ κίνδυνος τώρα ἦτο μεγαλύτερος. Ἔως οὗτου φθάσῃ εἰς τὸ χωρίον ὁ Μανώλης, οἱ Τοῦρκοι θὰ ἦσαν πολὺ πλησίον καὶ θὰ τὸν ἔβλεπον.

— Παιδί μου, μὴ! ἐπανελάβεν ἡ ταλαίπωρος μητέρα, ἡ ὁποία μὲ τὴν φαντασίαν της ἐνόμιζεν, ὅτι βλέπει τὸ παιδί της νὰ πίπτῃ αἰμόφυρτον, νεκρὸν ἀπὸ τὰς σφαίρας τῶν ἐχθρῶν.

— Μανώλη, εἶπεν εἰς γέρον, λαμβάνων τὸν νέον ἀπὸ τὴν χεῖρα, ὅ,τι ἔγινεν ἔγινε· θὰ χάσῃς τὴν μάννα σου, ἂν φύγῃς, θὰ πεθάνῃ ἀπὸ τὸν φόβον της γιὰ σένα.

Ὁ Μανώλης ἐτράβηξεν ἡσύχως τὴν χεῖρά του ἀπὸ τὴν χεῖρα τοῦ γέροντος καὶ μὲ φωνὴν συγκινητικὴν εἶπεν: ~~ἔδει~~

— Ἡμπορῶ νὰ θυσιάσω τὴν ζωὴν μου, ἀλλὰ δὲν ἀφήνω τὴν Παναγίαν μας τὰ χέρια τῶν Τούρκων. Παρασταθῆτε στὴ μάννα μου... ~~x3 108~~

Καὶ ὥς νὰ ἡλεκτρίσθη ἀπὸ τοὺς ἰδίους τοῦ λόγους, ὥρμησε τρέχων πρὸς τὸ χωρίον, χωρὶς οὔτε μίαν φορὰ νὰ στρέψῃ τὰ βλέμματά του πρὸς τὴν μητέρα. Ἐφοβεῖτο μὴπως ὅ,τι δὲν κατῴρθωσαν οἱ λόγοι τοῦ γέροντος, κατορθώσουν οἱ δακρυσμένοι ὀφθαλμοὶ τῆς μητέρας.

Ἡ δυστυχισμένη μητέρα ἄφωνος καὶ ἀκίνητος παρηκολούθει μὲ τὸ βλέμμα της τὸν Μανώλην. Ἐστάθησαν καὶ οἱ ἄλλοι χωρικοί, διὰ νὰ μὴ τὴν ἀφήσουν μόνην.

Ταχὺς ὡς χελιδὼν ὁ Μανώλης διεσκέλιζε φράκτας καὶ βράχους, ἐπῆδα λάκκους καὶ χάνδακας, διὰ νὰ συντομεύσῃ τὴν ἀπόστασιν. Πλησιάζει νὰ φθάσῃ εἰς τὸ χωρίον. Ὀλίγον ἀκόμη καὶ θὰ ἐκρύπτετο ὀπίσω ἀπὸ τοὺς πρώτους οἰκίσκους τοῦ χωρίου.

Ἡ στιγμὴ αὐτὴ ἦτο φοβερὰ διὰ τὴν μητέρα. Εἴκοσι, δέκα, πέντε βήματα ἀκόμη, καὶ δὲν θὰ τὸν βλέπῃ πλέον, θὰ τὸν χάσῃ ἴσως διὰ παντός. Ἔως τώρα ἐκράτει τὰ δάκρυά της· τώρα ὅμως, ὅτε πλέον δὲν τὸν ἔβλεπεν, οἱ ὀφθαλμοὶ της ἐγέμισαν δάκρυα καὶ κλαίουσα ἐφώναζεν :

— Μανώλη μου ! παιδί μου !

Οἱ ἐχθροὶ εἶχον εἰσέλθει ἤδη εἰς τὸ χωρίον καὶ ἐξήταζον τὰς πρώτας οἰκίας του. Ἦλπιζον, ὅτι θὰ εὗρισκον εἰς αὐτὸ πολλὰ λάφυρα, ἀλλὰ τώρα ἔβλεπον, ὅτι τίποτε δὲν εἶχον ἀφήσει οἱ Χριστιανοὶ καὶ ἐξέσπων εἰς ὕβρεις καὶ βλασφημίας.

Ὁ Μανώλης δὲν ἔβλεπεν ἀκόμη τοὺς ἐχθρούς, ἤκουεν ὅμως τὰς φωνάς των. Ἐν τούτοις δὲν ἐδειλίασεν. Εἰσηλθε γρήγορα εἰς τὴν πτωχικὴν οἰκίαν των, ἐπῆρεν ἀπὸ τὴν κάμαραν τοῦ καπνισμένου τοίχου τὸ εἰκόνισμα καὶ τὸ ἠσπάσθη μὲ μεγάλην εὐλάβειαν. Καὶ τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐνεθυμήθη τὰ λόγια τοῦ γέροντος : «Θὰ χάσῃς τὴν μάννα σου...». Προσβλέπει τὸ εἰκόνισμα τῆς Παναγίας, τὴν παρακαλεῖ νὰ τὸν βοηθήσῃ καὶ ἐξέρχεται ἀπὸ τὸν οἰκίσκον τρέχων μὲ ὄλην τοῦ τὴν δύναμιν.

Στιγμαὶ ἐπέρασαν, ἀφ' ὅτου ἡ μητέρα τοῦ Μανώλη ἤρχισε νὰ φωνάζῃ κλαίουσα. Στιγμαὶ ἦσαν, ἀλλ' ἡ μητέρα του ἐνόμισεν, ὅτι χρόνια ὀλόκληρα ἐπέρασαν ἀπὸ τὴν σι-

γμήν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἔπαυσε νὰ τὸν βλέπη. Μόνη αὐτὴ ἤκουε πυροβολισμούς, ἔβλεπε γιαταγάνια νὰ ἀστράπτουν, ἤκουε βογγητούς..., ἐνῶ οἱ ἄλλοι οὔτε ἤκουον οὔτε ἔβλεπον τίποτε...

Αἶφνης χαρμόσυνοι φωναὶ ἠκούσθησαν παντοῦ. Ὁ Μανώλης ἐφάνη ἀπὸ μακρὰν. Ἡ μητέρα σπογγίζει τοὺς ὀφθαλμούς της, διὰ νὰ βλέπη καλύτερα.

Ἔνα «γεια σου, Μανώλη!» ἐξέφυγεν ἀπὸ ὅλα τὰ στόματα. «Ἡ Παναγία μαζί σου», ηὐχήθη ἡ μητέρα.

Καὶ ὁ Μανώλης ἔτρεχεν, ἤρχετο.

Ἄλλ' ἰδοὺ θέαμα φοβερόν, φρικτὸν δι' ὅλους, κεραυνὸς διὰ τὴν μητέρα. Οἱ Τοῦρκοι φθάνουν εἰς τὰς τελευταίας οἰκίας τοῦ χωρίου. Μετ' ὀλίγον θὰ ἐξέλθουν ἀπὸ τὸ χωρίον, θὰ ἴδουν τὸν Μανώλην, θὰ ἴδουν καὶ τοὺς ἄλλους χωρικούς. Καὶ τότε;

Ὅλοι τρέμουν ἀπὸ τὸν φόβον, δὲν ἀναπνέουν πλέον καὶ ἡ μητέρα φαίνεται ὡς νεκρά. Ἄλλ' ὁ Μανώλης πετιᾷ, δὲν πατεῖ πλέον εἰς τὴν γῆν. Νομίζεις, ὅτι ἡ θεία δύναμις τὸν ὠθεῖ πρὸς τὰ ἐμπρός. Ὁ Μανώλης ἔρχεται, ὁ Μανώλης ἦλθεν.

Τρέχουν ὅλοι εἰς τὸ σπήλαιον. Ἐκεῖ μέσα κρύπτονται καὶ δὲν διατρέχουν πλέον κανένα κίνδυνον. X

« Οἱ Κρητὲς μου »

Ἰωάννης Λαμβέorgης

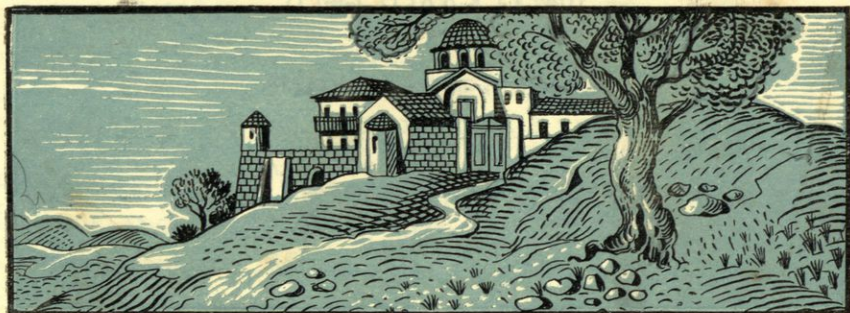

Ὅλα τ' ἄνθη, ποὺ προβάλλουν,
ὅταν ὁ καιρὸς τοὺς φθάσῃ,
ὅλα τὰ πουλιά, ποὺ ψάλλουν
μέσ' στὰ φυλλωμένα δάση,
ὅλα ὁ καλὸς Θεός,
ὁ Θεὸς τὰ ἔχει πλάσει.

Τὰ ψηλὰ βουνά, ποὺ ζοῦνε
τ' ἄγρια θεριὰ κρυμμένα,
τὰ λιβάδια, ποὺ βοσκοῦνε
τόσ' ἀρνάκια χαϊδεμμένα,
ὅλα ὁ καλὸς Θεός,
ὁ Θεὸς τὰ ἔχει πλασμένα.

Καὶ τὸν ἥλιο, ὅπου χάρι
καὶ ζωὴ σκορπᾷ στὴν φύσι,
καὶ τῆς νύκτας τὸ φεγγάρι
καὶ τ' ἀστέρια μέσ' στὴν κτίσι
ὅλα ὁ καλὸς Θεός,
ὁ Θεὸς τὰ ἔχει κτίσει.

✓ Γι' αὐτὸ πρέπει κάθε στόμα
νὰ τοῦ πέμπῃ εὐγνωμοσύνη,
ἐπειδὴ ψυχὴ καὶ σῶμα
κι ὁμορφιά καὶ γερωσύνη,
ὅλα ὁ καλὸς Θεός,
ὁ καλὸς Θεὸς τὰ δίνει. > 00

105. ΕΣΠΕΡΙΝΟΣ

Οἱ μικροὶ πρόσκοποι ἔφθασαν πλησίον τοῦ παλαιοῦ ὄρεινοῦ Μοναστηρίου τὸ δειλινόν. Δὲν εἰσῆλθον εἰς τὸν περίβολον τοῦ ἱεροῦ ἰδρύματος, ἀλλὰ συνεκεντρώθησαν κάτω ἀπὸ τὸν πυκνὸν πλατανότοπον, ὅπου ὑπῆρχε πηγὴ μὲ κατὰψυχρον ὕδωρ.

— Πρῶτα θὰ στήσωμε τὸν καταυλισμὸν μας, παιδιά, εἶπεν ὁ ἀρχηγός, καὶ ἔπειτα θὰ ἐπισκεφθοῦμε τὸ Μοναστήρι. Τὴν γύρω φύσιν θὰ τὴν θαυμάσητε καλὰ αὔριο.

Ὅταν ἐτακτοποιήθη ὁ καταυλισμὸς καὶ ὠρίσθησαν καὶ σκοποὶ, ὁ ἥλιος ἔκλινε πίσω ἀπὸ τὸ ἀπέναντι ἐλατόφυτον βουνόν. Ζωηρὰ χρώματα ἔβαφον τὰς κορυφὰς τῶν ὑψηλῶν δένδρων. Καὶ τὰ πτηνὰ, συγκεντρωμένα εἰς τοὺς κλώνους των, ἔψαλλον τὸν ἑσπερινὸν των ὕμνον εἰς τὸν Δημιουργὸν τοῦ παντός.

Τὰ παιδιά τῆς πόλεως παρατήρουν ἑκπληκτα τὸ ὥραϊον τοπίον. Σκιαὶ ἐδῶ, φωτειναὶ ἀνταύγειαι εἰς τὴν πλαγιὰν ἐκεῖ. Καὶ ὀλίγον παρέκει τὸ Μοναστήρι, συγκρότημα ὁλόκληρον, ἐφαίνετο σὰν κάτι τὸ ἀφημένον ἐκεῖ ἀπὸ τὴν μακρινὴν βυζαντινὴν ἐποχὴν.

Αἶφνης, εἰς τὸ ἥσυχον τοπίον ἐσκορπίσθη ἡ λαλιὰ τῆς

καμπάνας. Ὅλων τὰ πρόσωπα ἔλαμψαν. Ἦτο μία νέα, μία πρωτοφανὴς ἐντύπωσις. Καὶ ὅλων τὰ χέρια ἔκαμαν τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ.

Πόσον σεβασμὸν ἠσθάνθησαν τώρα τὰ παιδιά, διακρίνοντας τὸν σταυρὸν ἐπάνω εἰς τὸν θαμβὸν τροῦλλον τῆς ἐκκλησίας!

— Ἄς πηγαίνωμεν, εἶπεν ὁ ἀρχηγός. Θὰ ἤρχισεν ὁ ἔσπερινός. Ἡμεῖς θὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὸν ναὸν καὶ μετὰ τὸν Ἐσπερινὸν θὰ χαιρετίσωμεν τοὺς πατέρας.

Εἰς καλόγηρος ἤνοιξε τὴν φρουριακὴν πύλην τοῦ περιβόλου.

— Εὐλογεῖτε, πάτερ! εἶπον ὅλοι.

— Καλῶς ἐφθάσατε, ἀπήντησεν ἐκεῖνος. Ὁ Κύριος μεθ' ὑμῶν. Προχωρεῖτε εἰς τὸν ναόν.

Ἐκείνην τὴν στιγμήν, ἐνῶ αὐτὸς ἔκλειε πίσω ἀπὸ τοὺς ξένους τὴν πύλην, εἰς τὸν ναὸν μέσα ἠκούετο :

Εὐλόγει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον...

Κύριε, ὁ Θεός μου...

Εἰσῆλθον ἀθορύβως. Ἀμυδρὸν τὸ φῶς τῶν κανδηλιῶν. Μανυρισμέναι αἱ εἰκόνες, ἀλλὰ γεμᾶται ἀπὸ θεῖαν γαλήνην. Ἠσπάσθησαν τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ καὶ ἐκάθισαν εἰς τὰ τελευταῖα στασίδια. Εἰς τὰ ἄλλα στασίδια ἐκάθηντο σὰν σκιαὶ οἱ πατέρες.

Ὁ ψαλμὸς ἐτελείωσεν. Ἐτελείωσε καὶ ἄλλος καὶ ἄλλος. Ἀπὸ ἔξω μόλις ἔφθαναν τὰ κελαδήματα τῶν πτηνῶν.

Αἶφνης οἱ ψάλται ἤρχισαν ἄλλον ψαλμόν. Ἰερὸν δέος ἐγέμισε τὰς παιδικὰς ψυχάς.

Κύριε, ἐκέκραξα πρὸς Σὲ εἰσάκουσόν με.

Πρόσχες τῇ φωνῇ τῆς δεήσεώς μου

ἐν τῷ κεκραγέναι με...

Πόσοι Χριστιανοί, οἱ ὅποιοι παρακολουθοῦν τὰ δειλινὰ

εἰς διαφόρους ναοὺς τὸν Ἑσπερινὸν δὲν συγκινοῦνται ἀπὸ τὸν ὑπέροχον αὐτὸν ψαλμόν !

*Κατευθυνθήτω ἡ προσευχή μου
ὡς θυμίαμα ἐνώπιόν Σου.*

Ἐὰν κανεῖς ἐπρόσεχεν εἰς τὸ σκιερὸν βάθος τοῦ ναοῦ, θὰ ἔβλεπεν, ὅτι πολλὰ παιδιὰ εἶχον δακρύσει.

Ὅταν ἐτελείωσεν ὁ Ἑσπερινός, οἱ μικροὶ ξένοι ἡσπασθησαν τὴν δεξιὰν τοῦ ἡγουμένου καὶ τῶν ἄλλων καλογήρων. Καὶ τότε ἤρχισεν ὁ ἅγιος ἡγούμενος :

— Παιδιά μου, καλῶς ἦλθατε. Ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς νὰ σᾶς διαφυλάττῃ. Ὁ ἱερὸς αὐτὸς ναὸς καὶ τὰ λοιπὰ οἰκοδομήματα ἐκτίσθησαν κατὰ τὸν ἐνδέκατον αἰῶνα, ὅτε ἤκμαζεν ἀκόμη ἡ βυζαντινὴ αὐτοκρατορία μας. Καὶ διετηρήθησαν σχεδὸν ἄθικτα, καίτοι ἐχθροὶ διάφοροι ἐδοκίμασαν νὰ τὰ καταστρέψουν. Πόσαι ταλαιπωρημέναι ψυχαὶ δὲν εὔρον ἐδῶ καταφύγιον, ἰδίως κατὰ τὴν φοβερὰν περίοδον τῆς δουλείας ! Εἰς τὴν βιβλιοθήκην ἐπάνω ἔχομεν χειρόγραφον τὴν ἱστορίαν τοῦ Μοναστηρίου. Θὰ σᾶς τὴν δώσωμεν νὰ τὴν μελετήσητε. Τώρα ἂς ἀναπέμψωμεν μίαν ἀκόμη εὐχαριστίαν εἰς τὸν Κύριον.

Ὅταν ἐξῆλθον ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, ὁ ἡγούμενος ὡδήγησε τοὺς ἐπισκέπτας εἰς τὴν σάλαν τοῦ Μοναστηρίου καὶ τοὺς «ἐφίλευσε».

.....
* Εἶχε νυκτώσει πλέον, ὅταν οἱ μικροὶ πρόσκοποι ἐπέστρεψαν εἰς τὸν καταυλισμὸν των. Πυγολαμπίδες ἐφαίνοντο δεξιὰ καὶ ἀριστερά. Καὶ ἀπὸ τὸ πικρὸν δάσος ἔφθανεν ἡ φωνὴ τοῦ γκιώνη. *χ.φ.ορ.*

Θ. Μακρόπουλος

106. ΑΙΝΟΣ

Τὸν Πλάστην τῶν ὅλων
τὸ χεῖλός μας ψάλλει.
Αἰνεῖτε οἱ πάντες,
μικροὶ καὶ μεγάλοι.
Αἰνεῖτε Αὐτόν !

Ἐν βλέμμα Του φθάνει
τὸν κόσμον νὰ σείσῃ
καὶ μία πνοή Του
τὴν γῆν νὰ σκοτίσῃ.
Αἰνεῖτε Αὐτόν !

Αὐτὸς μᾶς φωτίζει,
Αὐτὸς μᾶς θερμαίνει,
Αὐτὸς μᾶς ἐνδύει,
Αὐτὸς μᾶς εὐφραίνει.
Αἰνεῖτε Αὐτόν !

Αὐτὸν τῆς ζωῆς μας
τὸν θεῖον σπινθῆρα,
Αὐτὸν τοῦ φωτός μας
τὸν μόνον δοτῆρα.
Αἰνεῖτε Αὐτόν !

« Τὰ παιδικὰ »

Ἄγγελος Βλάχος

Ε'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

107. Η ΓΗ Η ΕΛΛΗΝΙΣ

- Ξεύρεις τὴν χώραν, ποὺ ἀνθεῖ
φαιδρὰ πορτοκαλλέα,
ποὺ κοκκινίζει ἡ σταφυλὴ
καὶ θάλλει ἡ ἐλαία ;
— "Ω ! δὲν τὴν ἀγνοεῖ κανεὶς·
εἶναι ἡ γῆ ἡ Ἑλληνίς !

- Ξεύρεις τὴν γῆν, ἣτις παντοῦ
μὲ αἵματα ἐβάφη,
ὅπου κοιλάδες καὶ βουνὰ
εἶναι τυράννων τάφοι ;
— "Ω ! δὲν τὴν ἀγνοεῖ κανεὶς·
εἶναι ἡ γῆ ἡ Ἑλληνίς !

- Γῆ μήτηρ παλαιῶν θεῶν
καὶ νέων ἡμιθέων·
γῆ ἀναμνήσεων κλεινῶν
καὶ γῆ ἐλπίδων νέων.

- "Ω ! δὲν τὴν ἀγνοεῖ κανεὶς·
εἶναι ἡ γῆ ἡ Ἑλληνίς. *καὶ οὐρανὸν*

Ἀγγελος Βλάχος

108. ΓΙΑ ΤΗ ΓΛΥΚΕΙΑ ΠΑΤΡΙΔΑ

Χ Όλες τὶς χῶρες, νὰ σᾶς 'πῶ,
ὅλες τὶς χῶρες ἀγαπῶ,
ποὺ ἄκουσα καὶ εἶδα.
Ἀλλὰ καμμιά τόσο πολὺ
σὰν τὴν Πατρίδα τὴν καλή,
σὰν τὴ γλυκεῖα Πατρίδα.

Τῆς Οἰκουμένης τὰ καλά,
ὅσο κι ἂν εἶναι αὐτὰ πολλὰ,
μ' ἐκεῖνη δὲν τ' ἀλλάζω.
Κι ἂν ἡ Πατρίδα τ' ἀπαιτῇ,
ἀπὸ καμμία δυνατὴ
θυσία δὲν τρομάζω.

Ἀφήνω μάννα κι ἀδερφὲς
καὶ στῶν βουνῶν τὶς κορυφὲς
ὑψώνω τὴν σημαία.
Καὶ μὲ τὸ βλέμμα χαρωπὸ
γιά τὴν Πατρίδα μου χτυπῶ
καὶ πολεμῶ γενναῖα.

Χ Ἐδῶ εἶν' ἀνδρεῖα τὰ παιδιά,
κι ἔχουνε σίδερο καρδιά
κι ἀκούραστη λεπίδα.
Καθένα στὴ γραμμὴ πετᾷ
κι ἐχθροὺς θερίζει δυνατά,
γιά τὴ γλυκεῖα Πατρίδα!

Γεώργιος Βιζυηνός

109. Ο ΖΥΜΩΤΗΣ ΕΝΟΣ ΕΠΑΡΧΙΑΚΟΥ ΦΟΥΡΝΟΥ

1. Ἡ ἱστορία, πού θὰ σᾶς διηγηθῶ, εἶναι ἓνα πραγματικὸν ἐπεισόδιον, πού ἔγινε τὸ 1817, τέσσαρα ἔτη πρὶν ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν.

Ἕνας νέος Ἕλλην ἐταξίδευε τότε εἰς τὴν Μακεδονίαν, μαζὶ μὲ ἓνα καλόγηρον. Ἐφθάσαν εἰς ἓνα χωρίον καὶ ἔμειναν εἰς τὸ ἐκεῖ ἀρτοποιεῖον, πού ἐχρησίμευε καὶ ὡς πρόχειρον ξενοδοχεῖον.

Ἰδιαιτέραν ἐντύπωσιν ἔκαμεν εἰς τοὺς δύο ταξιδιώτας ὁ ζυμωτὴς τοῦ φούρνου. Ἦτο ἓνας νέος ἀπὸ τὴν Ἑπειρον, μὲ ὑψηλὸν ἀνάστημα καὶ ἀγαθὸν πρόσωπον. Τὰ χέρια του καὶ τὸ γυμνὸν του στῆθος ἐφάνεροναν σῶμα ἀθλητικόν.

Εἰς μίαν κατάλληλον στιγμήν, ὁ ζυμωτὴς ἐπλησίασε τὸν νέον ὁδοιπόρον καὶ τὸν ἠρώτησε :

- Εὐρύεις νὰ διαβάξης ;
- Ναί, ἀπεκρίθη ὁ ταξιδιώτης.
- Ἐρχεσαι μαζί μου νὰ σοῦ εἰπῶ κάτι ;
- Εὐχαρίστως, εἶπε μὲ περιέργειαν ὁ ταξιδιώτης.

2. Ὁ ζυμωτὴς τὸν ὠδήγησεν εἰς ἓνα ἀπόκεντρον μέρος τοῦ κήπου, πού ἦτο πίσω ἀπὸ τὸν φούρνον. Ἐκεῖ ἐκάθησαν καὶ οἱ δύο ἐπάνω εἰς μίαν πέτραν, κάτω ἀπὸ ἓνα μεγάλον πυκνόφυλλον δένδρον.

Τότε ὁ ζυμωτὴς ἔβγαλε ἀπὸ τὸν κόλπον του ἓνα μικρὸν καὶ παμπάλαιον φυλλάδιον, πού τὸ εἶχε κρεμασμένον ἀπὸ τὸν λαιμόν του μὲ λινὴν κλωστήν, ἀκριβῶς ὅπως ἄλλοι κρεμοῦν τὰ «φυλακτά».

Τὸ παμπάλαιον ἐκεῖνο φυλλάδιον ἦτο ὁ Θούριος τοῦ Ρήγα Φεραίου, δηλαδὴ ἦσαν τὰ πατριωτικὰ τραγούδια τοῦ ποιητοῦ. Ἐδωσεν εἰς τὸν ξένον τὸ φυλλάδιον καὶ τὸν παρέκάλεσε νὰ τοῦ τὸ διαβάσῃ δυνατά.

Ὁ νέος ὁδοιπόρος ἤρχισε νὰ ἀπαγγέλλῃ μὲ τὸν ἐνθουσιασμόν ἐκεῖνον, πού τὰ πολεμικὰ τραγούδια τοῦ Ρήγα ἔφεραν τότε εἰς πᾶσαν ἑλληνικὴν καρδίαν. Ὑστερα ἀπὸ ὀλίγον ἐγύρισε νὰ ἴδῃ τὸν ἀκροατὴν του, ἀλλὰ ἔμεινεν ἐκπληκτος ! Τί εἶχε συμβῆ ;

3. Ὁ νέος ἐκεῖνος Ἡπειρώτης εἶχεν εἰς τὸ μεταξὺ σηκωθῆ καὶ ἐστέκετο ἐμπρὸς του σὰν κάποια ὀπτασία ὑπεράνθρωπος.

Δὲν ἦτο πλέον ὁ ἀπλοῖκός ὑπηρέτης τοῦ φούρνου, ἀλλὰ εἶχε μεταμορφωθῆ εἰς ἥρωα. Τὸ πρόσωπόν του ἔλαμπε, τὰ μάτια του ἔβγαζαν σπίθες, τὰ χεῖλη του ἔτρεμαν, ἐνῶ δάκρυα ἄφθονα καὶ θερμὰ ἔβρεχαν τὰ μάγουλά του.

— Πρώτην φορὰν ἀκούεις τὸ τραγούδι τοῦ Ρήγα ; ἠρώτησε τὸν ζυμωτὴν ὁ ταξιδιώτης, γεμᾶτος ἐκπληξιν.

— Ὅχι, ἀπεκρίθη ἐκεῖνος. Κάθε φορὰν, ὅταν περνοῦν ἀπὸ ἐδῶ ἄνθρωποι, πού γνωρίζουν γράμματα, τοὺς παρακαλῶ καὶ μοῦ τὸ διαβάζουν. Τὸ ἔχω ἀκούσει παρὰ πολλὰς φορὰς.

— Καὶ πάντοτε μὲ τὴν συγκίνησιν αὐτὴν ;

— Ναί, πάντοτε ! ἀπεκρίθη ὁ Ἡπειρώτης ζυμωτής.

+ Ὑστερα ἀπὸ τέσσαρα χρόνια, τὸ 1821, ὅταν ἡ Ἑλλὰς ἐζητοῦσε τὴν ἐλευθερίαν της καὶ ὑπερήφανον ἐβρόντησε τὸ κλέφτικον καριοφίλι, ὁ ζυμωτὴς τοῦ φούρναρη τῆς Μακεδονίας, αὐτὸς μὲ τὰ δυνατὰ του χέρια, δὲν ἐζύμωνε πλέον ψωμί. Τότε εἶχεν ἄλλην ἐργασίαν, πολὺ σπουδαιότεραν. Ἐπολέμει διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς ἠρωϊκῆς του πατρίδος !

Κ. Ρωμαῖος (Διοσκηνὴ)

110. ΑΙ ΔΙΗΓΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΡΟ - ΚΩΝΣΤΑΝΤΗ

Εἰς τὸ ὑψηλότερον μέρος τοῦ χωρίου, πλησίον παλαιᾶς συκῆς, εὐρίσκεται χαμηλὸς καὶ στενόχωρος οἰκίσκος, ὃ ὁποῖος χρησιμεύει ὡς κατοικία ἑνὸς γέροντος. Ὁ γέρον αὐτὸς εἶναι πολὺ ἀδύνατος καὶ στερεῖται ὁλοκλήρου τῆς δεξιᾶς του χειρὸς. Καὶ διέρχεται τὸ πλεῖστον τῆς ἡμέρας καθήμενος εἰς τὴν θύραν τῆς κατοικίας του. Ἐκεῖ διὰ μακρᾶς ράβδου ἐμποδίζει τὰς ὄρνιθας νὰ εἰσέρχωνται εἰς τὸν μικρὸν κήπὸν του. Ἄλλοτε πάλιν μεταφέρει διὰ τῆς μόνης χειρὸς του ὀλίγα καυσόξυλα ἀπὸ τὸ γειτονικὸν δάσος.

Ὁ γέρον οὗτος, γνωστὸς εἰς τὸ χωρίον μὲ τὸ ὄνομα «γερο - Κωνσταντῆς», εἶναι ἀγωνιστῆς τοῦ 21. Ἐπολέμησεν ὑπὸ τὸν Ὅδυσσέα Ἀνδροῦτσον, κατὰ τὴν πολιορκίαν τῆς Ἀκροπόλεως. Καὶ ἐνθυμεῖται ὅλας τὰς λεπτομερείας τοῦ ἀγῶνος ἐκείνου.

—Μίαν ἡμέραν, λέγει, κατὰ τὴν χαραυγὴν, τὰ παλληκάρια τοῦ Ὅδυσσέως εἶδον τοὺς Τούρκους, ἀνεβασμένους εἰς τὸν Παρθενῶνα, νὰ προσπαθοῦν, μὲ βίαν μεγάλην, νὰ ξεκολλήσουν τὰ μάρμαρα τὸ ἓνα ἀπὸ τὸ ἄλλο. Οἱ Ἕλληνες δὲν ἠδύναντο νὰ ἐννοήσουν τὸν σκοπὸν, διὰ τὸν ὁποῖον κατέστρεφον ἐκεῖνο τὸ ὥραϊον μνημεῖον. Ἡ βαρβαρότης αὐτῇ τοὺς ἐφαίνετο ἐντελῶς ἀνεξήγητος. Διὰ τοῦτο ἔτρεξαν καὶ ἔκαμαν γνωστὸν τὸ πρᾶγμα εἰς τὸν Ὅδυσσέα.

Ὁ στρατηγός, ἀφοῦ ἐβεβαιώθη μὲ τὰ ἴδια του τὰ μάτια, ἔστειλεν ἀμέσως τρία - τέσσαρα ἀπὸ τὰ παλληκάρια του νὰ ἐρωτήσουν τοὺς Τούρκους τί κακὸν τοὺς ἔκαμαν τὰ μάρμαρα καὶ τὰ κατέστρεφον.

Ἡ πολιορκία τῆς Ἀκροπόλεως ἐγένετο ὅπως καὶ εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Ὀμήρου! Οἱ ἀντίπαλοι πολλὰς φορὰς ἐξήρχοντο ἀπὸ τὰ προχώματά των καὶ συνωμίλουν περὶ διαφόρων πραγμάτων, χωρὶς νὰ πυροβολοῦνται. Ὅταν ἐτελείωνον τὴν ὁμιλίαν των, ἐκρύπτοντο πάλιν ὀπίσω ἀπὸ τὰ ὀχυρώματα καὶ ὁ ἀγὼν ἐπανήρχιζε σκληρός.

Λοιπὸν καὶ τότε δὲν ἐδυσκολεύθησαν οἱ Ἕλληνες νὰ πλησιάσουν τοὺς Τούρκους καὶ νὰ λάβουν τὴν πληροφορίαν, τὴν ὁποίαν ἐζήτουν. Μετ' ὀλίγον ἔφεραν τὴν ἀπόκρισιν εἰς τὸν στρατηγόν: Οἱ Τούρκοι, ἐπειδὴ δὲν εἶχον σφαίρας διὰ τὰ ὅπλα των, ἐξήγον τὸν μόλυβδον, ὁ ὁποῖος συνέδεε τὰ μάρμαρα μεταξύ των.

Ἡ ἀπάντησις αὕτῃ ἔφερε τοὺς Ἕλληνας εἰς μεγάλην ἀπορίαν, τί νὰ πράξουν, διὰ νὰ σώσουν ἀπὸ τὴν καταστροφὴν τὸ μνημεῖον τῆς ἐλληνικῆς δόξης. Ἐμείναν ὅλοι σύμφωνοι νὰ παραγγείλουν εἰς τοὺς πολιορκουμένους νὰ παύσουν τὴν καταστροφὴν καὶ ὅτι ἦσαν ἔτοιμοι νὰ τοὺς δώσουν αὐτοὶ ὅσον μόλυβδον ἐχρειάζοντο.

Οἱ Τούρκοι τὸ ἐδέχθησαν. Καὶ οἱ Ἕλληνες ἐξηγόρασαν τὸ πολύτιμον ἐκεῖνο μνημεῖον μὲ τὸ αἷμά των, μὲ τὸ νὰ δίδουν εἰς τοὺς ἐχθροὺς βόλια διὰ νὰ τοὺς φονεύσουν. χρ. ανεφ.

Ὁ γέρο - Κωνσταντῆς παρευρέθη καὶ εἰς τὴν καταστροφὴν τῶν Ψαρῶν. Κατόπιν ἐπολέμησεν ὑπὸ τὸν Καραϊσκάκην εἰς τὴν Ἀράχωβαν καὶ εἰς τὸ Φάληρον.

« Ἀγορτικαὶ ἐπιστολαὶ »

Γεώργιος Δροσίνης (Διασκευὴ Θ.Μ.)

Ἦτο Σεπτέμβριος καὶ τὰ μαθήματα εἶχον ἀρχίσει.

Μίαν ἡμέραν, εἰς ἓν σχολεῖον τῆς Θεσσαλονίκης, ὁ διευθυντὴς ἐμβῆκεν εἰς τὴν Δ' τάξιν μὲ ἓνα νέον μαθητὴν. Ἦτο παιδίον πολὺ μελαχροινόν, μὲ μάτια μεγάλα καὶ μαῦρα καὶ μὲ ἐνδυμασίαν πλατεῖαν, ὁποῖαν φοροῦν οἱ νησιῶται.

Ὁ διευθυντὴς, ἀφοῦ εἶπεν ὀλίγας λέξεις ἰδιαιτέρως εἰς τὸν διδάσκαλον, ἔφυγε, τὸ δὲ παιδίον ἔμεινεν ἐκεῖ καὶ μὲ τὰ μεγάλα μαῦρα μάτια του ἐκοίταζεν ὡς τρομαγμένον.

Τότε ὁ διδάσκαλος τὸ ἔλαβεν ἀπὸ τὴν χεῖρα καὶ εἶπεν εἰς τοὺς μαθητὰς τῆς τάξεως.

— Πρέπει νὰ χαρῆτε. Σήμερον εἰσέρχεται εἰς τὸ σχολεῖόν μας ἓνας μικρὸς Ἕλλην, ὁ ὁποῖος ἐγεννήθη εἰς τὰ Σφακιὰ τῆς Κρήτης, πεντακόσια μίλια μακρὰν ἀπὸ ἐδῶ. Ἐγεννήθη εἰς μίαν νῆσον ἑνδοξον, ἡ ὁποία ἐπὶ μακρὸν ἡγωνίσθη διὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς καὶ ἔδωκεν εἰς τὴν Ἑλλάδα μεγάλους ἄνδρας. Ἐρχεται ἀπὸ τὴν μεγαλυτέραν νῆσον τῆς πατρίδος μας, ὅπου ὑπάρχουν ὑψηλὰ βουνὰ καὶ σκιερὰ δάση, οἱ δὲ κῆποι εὐωδιάζουν ἀπὸ τὰ ἄνθη τῆς λεμονέας καὶ τῆς πορτοκαλλέας. Ἀγαπᾷτέ τον, εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴ αἰσθάνηται, ὅτι εἶναι ἐδῶ ξένος. Δεῖξατε εἰς αὐτόν, ὅτι ἓνα Ἑλληνόπουλον, εἰς ὁποιονδήποτε σχολεῖον τῆς Ἑλλάδος καὶ ἂν εἰσέλθῃ, θὰ εὕρῃ παντοῦ ἀδελφούς.

Ἀφοῦ εἶπεν αὐτὰ ὁ διδάσκαλος, ἐσηκώθη καὶ ἔδειξεν εἰς τὸν μέγαν χάρτην τῆς Ἑλλάδος ποῦ εὐρίσκονται τὰ Σφακιὰ τῆς Κρήτης. Ἐπειτα ἐφώνησε τὸν Φιλώταν Ξάνθον, αὐτόν, ὁ ὁποῖος ἔπαιρνε πάντοτε τὸ πρῶτον βραβεῖον.

Ὁ Ξάνθος ἐσηκώθη.

— Ἐλα ἐδῶ, εἶπεν ὁ διδάσκαλος.

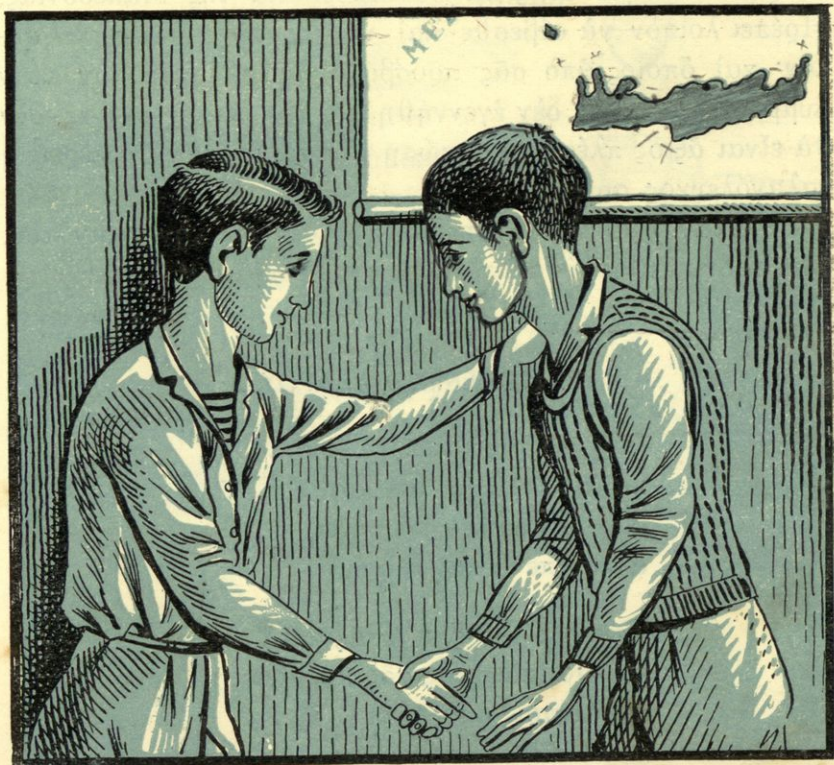
Ὁ Ξάνθος ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸ θρανίον καὶ ἐστάθη πλησίον τῆς ἑδρας καὶ ἀπέναντι τοῦ Κρητικοῦ.

— Ὡς πρῶτος τῆς τάξεως, τοῦ εἶπεν ὁ διδάσκαλος, χαιρετίσε ἐξ ὀνόματος ὅλων τὸν νέον συμμαθητήν σας. Δῶσέ του τὸν χαιρετισμὸν τῶν παιδιῶν τῆς Μακεδονίας πρὸς τὸ παιδί τῆς Κρήτης.

Ὁ Ξάνθος ἔδωκε τὴν χεῖρα εἰς τὸν Κρητικὸν καὶ μεφωνήν καθαρὰν τοῦ εἶπε :

— Καλῶς ἦλθες !

Ὁ μικρὸς Κρητικὸς ἔσφιξε δυνατὰ τὴν χεῖρα, τὴν ὁποίαν τοῦ ἐπρότεινεν ὁ Ξάνθος.

“Ολοι ἐχειροκρότησαν.

— ‘Ήσυχία ! ἐφώναξεν ὁ διδάσκαλος. Εἰς τὸ σχολεῖον δὲν χειροκροτοῦν. Ἐφαίνεται καθαρά, ὅτι ἦτο εὐχαριστημένος.

“Ο διδάσκαλος ὥρισεν εἰς τὸν νέον μαθητὴν μίαν θέσιν καὶ τὸν ὠδήγησε νὰ καθίσῃ. Ἔπειτα προσέθεσε.

— Προσέξατε εἰς ὅ,τι θὰ σᾶς εἴπω. Διὰ νὰ συμβῇ αὐτὸ τὸ γεγονός, δηλαδὴ ἓνα παιδί τῆς Κρήτης νὰ εὐρίσκεται εἰς τὴν Θεσσαλονίκην, ὥς εἰς τὴν πατρίδα του, ἡ Ἑλλὰς ἐπολέμησεν ἐπὶ πολλὰ ἔτη καὶ τὸ αἷμα χιλιάδων Ἑλλήνων ἐπότισεν αὐτήν. Ὅτε ἡ Μακεδονία μας ἐκινδύνευεν ἀπὸ τοὺς ἐχθροὺς μας, Κρήτες καὶ ἄλλοι Ἕλληνες πολεμισταὶ ἔσπευσαν καὶ ὑπερήσπισαν γενναίως τὰ ἐθνικὰ δίκαια τῆς Μακεδονίας. Πρέπει λοιπὸν νὰ σέβεσθε καὶ νὰ ἀγαπᾶτε ὁ εἰς τὸν ἄλλον· καὶ ὅποιος ἀπὸ σᾶς προσβάλλῃ ὅπωςδήποτε τὸν νέον συμμαθητὴν, διότι δὲν ἐγεννήθη εἰς τὴν ἐπαρχίαν μας, δὲν θὰ εἶναι ἄξιος πλέον νὰ σηκώσῃ τὰ μάτια, ὅταν θὰ περνᾷ ἡ γαλανόλευκος σημαία. 34.

“Ὅταν ὁ μικρὸς Κρητικὸς ἐκάθισεν εἰς τὴν θέσιν του, ὅλοι οἱ συμμαθηταὶ του, τὸν ἔβλεπον μὲ ἀγάπην.

F. A. Μέγας

112. ΠΟΛΕΜΙΚΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ

Δὲν παίζουμε παιγνίδια πλιό,
καὶ στὰ βιβλία, στὸ σχολειό,
ὁ νοῦς μας δὲν προσέχει,
ἄλλοῦ πετᾷ καὶ τρέχει.

Τρέχει σ’ ἐσᾶς, σ’ ἐσᾶς πετᾷ,
καὶ θαμπωμένος σᾶς κοιτᾷ,
καλότυχοι, ἀπὸ τότε,
ποὺ εἴσαστε στρατιῶται.

Τί νὰ σᾶς ποῦμε ! Δὲν ἔμπορῇ
ν' ἀλλάξουν ξάφνου οἱ καιροί,
νὰ γίνουμε μεγάλοι,
ὅπως ἐσεῖς οἱ ἄλλοι ;

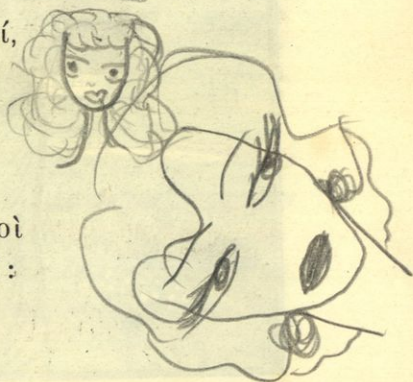
Καὶ νὰ μᾶς πάρουν στὸ στρατὸ
μὲ τὸ μουστάκι μας στριφτὸ
καὶ νὰ μᾶς ποῦν : « Ἐλᾶτε !
Νά, ὅπλα καὶ τραβᾶτε ! »

Ἄχ ! τώρα εἴμαστε παιδιά,
μὲ μιὰν ἐλπίδα στὴν καρδιά,
πὼς γρήγορα, σὰν ἄλλοι,
θὰ γίνουμε μεγάλοι.

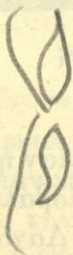

Σὰν ἦταν οἱ παλιοὶ καιροί,
οἱ Σπαρτιᾶτες οἱ μικροὶ
μέσ' σὲ χορὸ πιασμένοι
ἔψελναν θαρρεμένοι.

Κι ἐμεῖς σᾶς λέμε θαρρετοὶ
ὅ,τι τραγοῦδαγὰν κι αὐτοί :
« Θὰ γίνουν τὰ παιδιά σας
πολὺ καλύτερά σας ! » X

Κωστῆς Παλαμᾶς

113. Ο ΜΙΚΡΟΣ ΜΑΚΕΔΩΝ

Εύρισκόμεθα εἰς τὸ ἔτος 1913.

Ὁ ἐλληνικὸς στρατὸς εἰς τὴν Μακεδονίαν ἠγωνίζετο νὰ ἐκδιώξῃ τοὺς Βουλγάρους, οἱ ὅποιοι εἶχον εἰσβάλει εἰς αὐτήν.

Ὅλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν νίκην τοῦ Λαχανᾶ καὶ τοῦ Κιλκίς, μικρὸν ἀπόσπασμα τοῦ ἐλληνικοῦ ἱππικοῦ ἐβράδιζε μὲ

βῆμα ἀργὸν εἰς ἓνα μοναχικὸν δρομίσκον πρὸς τὸν ἐχθρὸν καὶ κατώπτευε προσεκτικὰ τὰ περίχωρα.

Ἦτο ὥραία πρωΐα τοῦ Ἰουνίου. Ἐπὶ κεφαλῇς τοῦ ἀποσπάσματος ἦσαν εἰς ἀξιωματικὸς καὶ εἰς λοχίας, ὅλοι δὲ παρετήρουν μακρὰν ἐμπρὸς σιωπηλοί, ἔτοιμοι ν' ἀντικρύσουν ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν τὰς ἐχθρικὰς προφυλάκας.

Οὕτως ἔφθασαν εἰς ἓνα ἀγροτικὸν οἰκίσκον, ὃ ὁποῖος περιεστοιχίζετο ἀπὸ ὑψηλὰς λεύκας. Ἐμπροσθεν τῆς θύρας ἐκάθητο παιδίον, δώδεκα περίπου ἔτων, τὸ ὁποῖον μὲ μαχαίριον ἐκαθάριζεν ἓνα κλάδον, διὰ νὰ κάμῃ μὲ αὐτὸν ράβδον. Ἡ μικρὰ οἰκία ἦτο ἔρημος καὶ ἀπὸ ἓν παράθυρόν της ἐκυμάτιζε μεγάλη κυανόλευκος. Οἱ χωρικοί, ἀφοῦ ὕψωσαν τὴν σημαίαν, εἶχον φύγει, διὰ τὸν φόβον τῶν Βουλγάρων.

Τὸ παιδίον, μόλις εἶδε τοὺς ἵππεις, ἐπέταξε τὴν ράβδον καὶ ἔβγαλε τὸν σκοῦφόν του. Ἦτο εὖμορφον παιδίον, μὲ τολμηρὰν ἔκφρασιν εἰς τὸ πρόσωπον, μὲ μεγάλα γαλανὰ μάτια καὶ μαλλιὰ ξανθὰ. Ἦτο μὲ τὸ ὑποκάμισον καὶ εἰς τὸν λαιμὸν ἔφερε μανδῆλιον.

— Τί κάνεις ἐσὺ ἐδῶ ; τὸ ἠρώτησεν ὁ ἀξιωματικὸς, ἀφοῦ ἐσταμάτησε τὸν ἵππον του. Διατί δὲν ἔφυγες μαζὶ μὲ τὴν οἰκογένειάν σου ;

— Δὲν ἔχω οἰκογένειαν, ἀπεκρίθη τὸ παιδίον. Κάνω θελήματα καὶ βγάζω τὸ ψωμί μου. Ἐμείνα ἐδῶ νὰ ἰδῶ τὸν πόλεμον.

— Εἶδες τοὺς Βουλγάρους νὰ περάσουν ; ἠρώτησεν ὁ ἀξιωματικὸς.

— Ὅχι, ἔχουν τρεῖς ἡμέρες νὰ φανοῦν.

Ὁ ἀξιωματικὸς ἐσκέφθη ὀλίγον, ἔπειτα ἐπήδησε κάτω ἀπὸ τὸν ἵππον καί, ἀφοῦ ἄφησε τοὺς στρατιώτας του νὰ προσέχουν πρὸς τὴν διεύθυνσιν τοῦ ἐχθροῦ, εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἰκίσκον καὶ ἀνέβη ἐπάνω εἰς τὴν στέγην. Ἀλλ' ἡ στέγη ἦτο

χαμηλή και τὸ βλέμμα δὲν ἔφθανεν ἀπὸ ἐκεῖ πολὺ μακράν.

— Πρέπει νὰ ἀναβῇ κανεὶς εἰς ὑψηλὸν δένδρον, εἶπεν ὁ ἀξιωματικός. Καὶ κατέβη.

Ἀκριβῶς ἔμπροσθεν τῆς εἰσόδου ὑψώνετο μία λεύκη, τῆς ὁποίας ἡ κορυφή ἐσεῖετο ὑπὸ τὸν γαλανὸν οὐρανόν. Ὁ ἀξιωματικὸς ἐστάθη ὀλίγον σκεπτικός, παρατηρῶν πότε τὸ δένδρον καὶ πότε τοὺς στρατιώτας. Αἰφνιδίως ἠρώτησε τὸ παιδίον :

— Ἔχεις καλὰ μάτια, μικρέ ;

— Ἐγώ ; ἀπήντησεν ὁ μικρός. Ἐγὼ βλέπω σ' ἓνα μίλι μακριά !

— Ἡμπορεῖς νὰ ἀναβῇς εἰς τὴν κορυφὴν αὐτοῦ τοῦ δένδρου ;

— Στὴν κορυφὴ τοῦ δένδρου, ἐγώ ; Σὲ μισὸ λεπτὸ εἶμαι ἐπάνω.

— Καὶ θὰ μπορέσης νὰ μοῦ εἰπῇς τί θὰ ἰδῇς ἀπ' ἐκεῖ ἐπάνω ; Ἄν φαίνονται πρὸς τὸ μέρος αὐτὸ Βούλγαροι στρατιῶται, σύννεφα σκόνης, ἄλογα ἢ ὅπλα νὰ λαμποκοποῦν στὸν ἥλιο.

— Βέβαια μπορῶ !

— Τί ζητᾷς γι' αὐτὴ τὴ δουλειά ;

— Τί ζητῶ ; ἀπήντησε μὲ γέλια τὸ παιδί. Τίποτε ! Αὐτὸ δὰ ἔλειπε !

Ἐπειτα προσέθεσεν :

— Ἄν ἦταν γιὰ τοὺς Βουλγάρους, ποτέ ! Ἀλλὰ γιὰ τοὺς δικούς μας Δ. Εἶμαι Ἕλληνας.

— Καλά ! Ἀνέβα λοιπόν.

— Μιὰ στιγμή νὰ βγάλω τὰ παπούτσια μου.

Ἐβγαλε τὰ παπούτσια του, ἔσφιξε τὴν ζώνην του, ἐπέταξεν εἰς τὰ χόρτα τὸν σκοῦφόν του καὶ ἀγκάλιασε τὸν κορμὸν τοῦ δένδρου.

— Πρόσεχε ὅμως !... ἐφώναξεν ὁ ἀξιωματικός, ὡς νὰ τὸν κατέλαβεν αἰφνίδιος τρόμος.

Ὁ μικρὸς ἔστρεψε καὶ τὸν ἐκοίταξε μὲ τὰ γαλανὰ του μάτια, μὲ ἔκφρασιν ἀπορίας.

— Τίποτε, εἶπεν ὁ ἀξιωματικός, ἀνέβα.

Τὸ παιδίον ἀνέβη ὡς γάτος ἐπὶ τοῦ δένδρου.

— Προσοχὴ πρὸς τὰ ἐμπρός ! ἐφώναξεν ὁ ἀξιωματικός πρὸς τοὺς στρατιώτας.

Εἰς ὀλίγας στιγμὰς ὁ μικρὸς εὐρίσκετο εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ δένδρου καὶ μὲ τὰ σκέλη ἐστηρίχθη εἰς χονδρὸν κλάδον. Ἀλλὰ τὸ σῶμά του ἦτο ἀκάλυπτον καὶ αἱ ἡλιακαὶ ἀκτῖνες ἐπιπτον εἰς τὴν ξανθὴν κεφαλὴν του, ἡ ὁποία ἐφαίνετο ὡς χρυσοῦ. Ὁ ἀξιωματικός μόλις τὸν ἔβλεπε· τόσον ἦτο μικρὸς ἐκεῖ ἐπάνω.

— Κοίτα μπροστά σου μακριά, ἐφώναξεν ὁ ἀξιωματικός.

Τὸ παιδί, διὰ νὰ ἰδῇ καλύτερα, ἀφῆκε τὸν κλάδον, τὸν ὁποῖον ἐκράτει, καὶ ἔφερε τὴν δεξιὰν χεῖρα εἰς τὸ μέτωπον.

— Τί βλέπεις ; ἠρώτησεν ὁ ἀξιωματικός.

Ὁ μικρὸς ἔσκυψε τὴν κεφαλὴν, ἔθεσε τὴν χεῖρα ὡσὰν χωνίον εἰς τὸ στόμα καὶ ἐφώναξε :

— Δυὸ καβαλλαράιους στὸ δρόμο, ποὺ ἀσπρίζει.

— Πόσον μακριὰ ἀπ' ἐδῶ ;

— Ἀρκετά, ὡς χίλια βήματα.

— Προχωροῦν ;

— Ὁχι, ἔσταμάτησαν.

— Τί ἄλλο βλέπεις ; ἠρώτησεν ὁ ἀξιωματικός μετὰ μικρὰν σιωπὴν. Κοίταξε δεξιὰ !

Τὸ παιδί ἐκοίταξε δεξιὰ. Ἐπειτα εἶπε :

— Πλησίον εἰς τὸ νεκροταφεῖον, ἀνάμεσα εἰς τὰ δένδρα, ἄτι λιμποκοπᾷ, σὰν νὰ εἶναι λόγχες.

— Ἀνθρώπους βλέπεις ;

— Ὁχι. Θὰ εἶναι κρυμμένοι μέσα εἰς τὰ στάχυα.

Τὴν στιγμήν ἐκείνην ὅξυ σφύριγμα διέσχισεν ὑψηλὰ τὸν ἀέρα καὶ ἔσβησε μακριά, ὀπίσω ἀπὸ τὸ σπῖτι.

— Κατέβα μικρέ, ἐφώναξεν ὁ ἀξιωματικός. Σὲ εἶδαν. Δὲν μοῦ χρειάζεται ἄλλο τίποτε. Κατέβα.

— Δὲν φοβοῦμαι, ἀπήντησε τὸ παιδίον.

— Κατέβα... σοῦ λέγω.

— Μιὰ στιγμή... Ἐκεῖ κάτω δεξιά, βλέπω...

Ἐκείνην τὴν στιγμήν ἄλλο σφύριγμα δυνατώτερον καὶ χαμηλότερα ἀπὸ τὸ πρῶτον διέσχισε τὸν ἀέρα. Τὸ παιδί ἐτρόμαξε.

— Θεέ μου ! εἶπε. Τὰ ἔχουν βάλει μαζί μου στ' ἀλήθεια.

Ἡ σφαῖρα εἶχε περάσει πολὺ πλησίον του.

— Κατέβα ἀμέσως ! ἐφώναξεν ὁ ἀξιωματικός δυνατὰ καὶ θυμωμένος.

— Κατεβαίνω, ἀπήντησε τὸ παιδί, ἀλλὰ τὸ δένδρο μὲ κρύβει, μὴ φοβᾶστε ! Θέλετε νὰ σᾶς εἰπῶ τί εἶναι ἀριστερά ;

— Ἀριστερά, ναί· ἀλλὰ κατέβα.

— Ἀριστερά, ἀπήντησε τὸ παιδί, ἐνῷ ἔσχυβε πρὸς τὸ μέρος ἐκεῖνο, θαρρῶ πὺς διακρίνω κοντὰ στὴν ἐκκλησία...

× Τρίτος σφυριγμός ἠκούσθη ὑψηλὰ καὶ τὴν ἰδίαν στιγμήν τὸ παιδί ἐκυλίσθη ἀπὸ τὴν κορυφὴν τοῦ δένδρου ἀνάμεσα εἰς τὰ κλωνάρια καὶ ἔπεσε κατὰ γῆς.

— Κρῖμα ! ἐκραύγασε προστρέχων ὁ ἀξιωματικός.

Τὸ παιδί εἶχε πέσει ἀνάσκελα καὶ ἀπὸ τὸ στήθος του ἀριστερὰ ἔτρεχεν αἷμα.

Ὁ λοχίας καὶ οἱ δύο στρατιῶται ἐπήδησαν κάτω ἀπὸ τὰ ἄλογα, ἐνῷ ὁ ἀξιωματικός ἔκνυε καὶ ἥνοιξε τὸ ὑποκάμισον τοῦ παιδίου. Ἡ σφαῖρα εἶχεν εἰσέλθει εἰς τὸν ἀριστερὸν πνεύμονα.

16 16 16 16 16
— Ἀπέθανεν! εἶπεν ὁ ἀξιωματικός.

— Ὅχι ζῇ, ἀπήντησεν ὁ λοχίας.

— Ἄ, τὸ καημένο τὸ παιδί, τὸ γενναῖο παιδί! εἶπεν ὁ ἀξιωματικός. Θάρρος, μικρέ μου!

* Ἀλλ' ἐνῶ ἔλεγε «θάρος» * καὶ ἔσφιγγε τὸ μανδύλιόν του ἐπάνω εἰς τὴν πληγὴν, τὸ παιδί ἔστρεψε τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἄφησε τὴν κεφαλὴν νὰ γύρῃ ἔμπρός. Εἶχεν ἀποθάνει.

Ὁ ἀξιωματικός χλωμὸς τὸ ἐκοίταζεν· ἔπειτα τοῦ ἀκούμβησε τὴν κεφαλὴν εἰς τὰ χόρτα καὶ ἐσηκώθη πάλιν νὰ τὸ κοιτάξῃ· καὶ ὁ λοχίας μὲ τοὺς δύο στρατιώτας τὸ ἐκοίταζαν ἀκίνητοι. Οἱ ἄλλοι εἶχον στρέψει πρὸς τὸ μέρος τοῦ ἐχθροῦ.

— Κακόμοιρο παιδί! ἐπανελάβε θλιβερὰ ὁ ἀξιωματικός. Κακόμοιρο καὶ γενναῖο παιδί!

Ἐπειτα ἐπῆγεν εἰς τὸν οἰκίσκον, ἐξεκρέμασεν ἀπὸ τὸ παράθυρον τὴν κυανόλευκον σημαίαν καὶ τὴν ἤπλωσεν ὡς σάβανον ἐπάνω εἰς τὸν μικρὸν νεκρὸν. Τὸ κεφάλι τὸ ἀφῆκεν ἀσκέπαστον.

Ὁ λοχίας ἐμάζευσεν τὰ ὑποδήματα, τὸν σκοῦφον, τὸ ραβδί, τὸ ὁποῖον ἔμεινεν ἀτελείωτον, τὸ μαχαίρι, καὶ τὰ ἐτοποθέτησεν εἰς τὸ πλευρὸν τοῦ νεκροῦ.

Ἐμείναν ὀλίγας στιγμὰς ἀκόμη σιωπηλοί· ἔπειτα ὁ ἀξιωματικός ἐστράφη πρὸς τὸν λοχίαν καὶ τοῦ εἶπε:

— Νὰ στείλωμεν τοὺς νοσοκόμους νὰ τὸν πάρουν· ἀπέθανεν ὡς στρατιώτης· πρέπει νὰ τὸν θάψουν οἱ στρατιῶται.

Ἀφοῦ εἶπεν αὐτά, ἔστειλε μὲ τὸ χέρι ἀσπασμὸν πρὸς τὸν νεκρὸν καὶ διέταξε:

— Ἐπὶ τῶν ἱππῶν!

Ἴππευσαν, καὶ τὸ τμήμα ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του.

Μετ' ὀλίγας ὥρας ὁ μικρὸς νεκρὸς ἐλάμβανε τὰς ἐν πολέμῳ στρατιωτικὰς τιμὰς...

Πρὶν δύσῃ ὁ ἥλιος, ὁλόκληρος ἡ γραμμὴ τῶν ἐλληνικῶν προφυλακῶν ἐπροχώρει ἐναντίον τοῦ ἐχθροῦ. Ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, τὴν ὁποίαν εἶχε διατρέξει τὸ πρῶτὸ τὸ ἀπόσπασμα ἐκεῖνο τοῦ ἱππικοῦ, ἐβάδιζε τώρα εἰς δύο στήλας τάγμα εὐζώνων, τὸ ὁποῖον ὀλίγας ἡμέρας πρότερον εἶχε βάψει μὲ τὸ αἷμα του τὰ ὑψώματα τοῦ Λαχανᾶ καὶ τοῦ Κιλκίς.

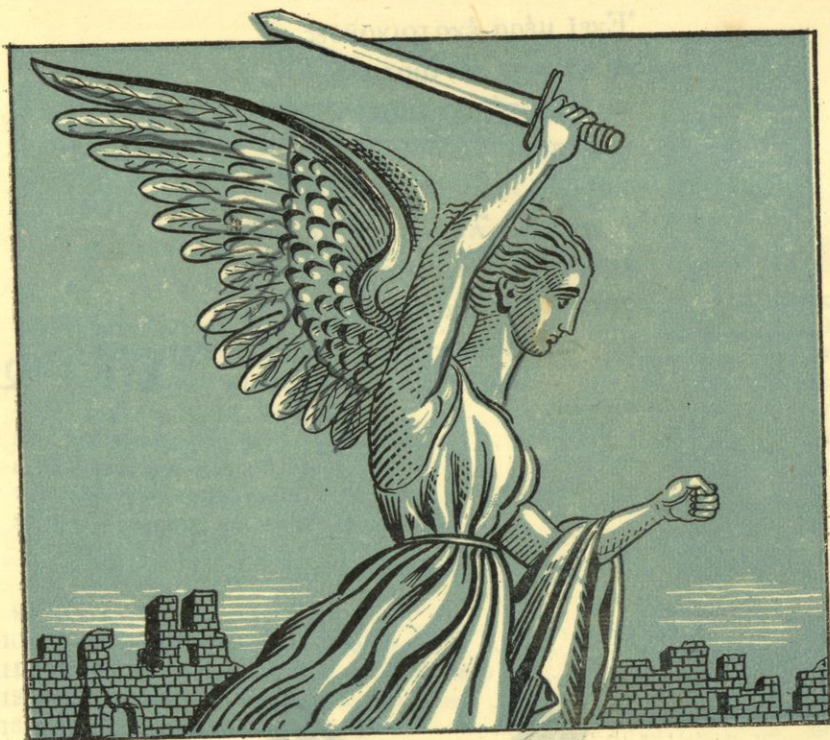
Ἡ εἵδησις τοῦ θανάτου τοῦ παιδίου εἶχε διαδοθῇ καθ' ὅλην τὴν γραμμὴν. Ὅταν οἱ πρῶτοι ἀξιωματικοὶ τοῦ τάγματος εἶδον τὸ μικρὸν πτώμα ἐξηπλωμένον κάτω ἀπὸ τὸ δένδρον καὶ σκεπασμένον μὲ τὴν ἐθνικὴν σημαίαν, ἐχαμήλωσαν τὰ γυμνὰ ξίφη των πρὸς χαιρετισμὸν καὶ εἰς ἐξ αὐτῶν ἔκυψεν εἰς τὴν ὀλανθισμένην ὄχθην τοῦ ρυακίου, ἔκοψεν ὀλίγα ἄνθη καὶ τὰ ἔρριπεν ἐπὶ τοῦ νεκροῦ. Ἐπίσης καὶ ὅλοι οἱ εὐζωνοί, οἱ ὅποιοι διήρχοντο ἀπ' ἐκεῖ, ἔκοπτον ἄνθη καὶ τὰ ἔρριπτον ἐπ' αὐτοῦ.

Εἰς ὀλίγας στιγμὰς ὁ μικρὸς νεκρὸς εἶχε σκεπασθῇ ἀπὸ ἄνθη καὶ ὅλοι τὸν ἐχαιρέτιζον :

— Μπράβο, μικρὲ Μακεδόνα ! Μπράβο, ξανθὸ παλληκάρι !

Ἐνας ἀξιωματικὸς ἀπέσπασεν ἀπὸ τὸ στήθος του τὸ παράσημον τῆς στρατιωτικῆς ἀξίας καὶ τὸ ἀπέθεσεν ἐπὶ τοῦ παιδίου, ἄλλος ἐφίλησε τὸ ψυχρὸν μέτωπόν του. Καὶ τὰ ἄνθη ἐξηκολούθουν νὰ πίπτουν εἰς τὰ γυμνὰ πόδια, εἰς τὸ αἵματωμένον στήθος, εἰς τὴν ξανθὴν του κεφαλὴν. Καὶ αὐτὸ ἔκοιματο ἐξηπλωμένον ἐπάνω εἰς τὰ χόρτα, τυλιγμένον μὲ τὴν σημαίαν καὶ μὲ τὸ πρόσωπον χλωμὸν καὶ σχεδὸν γελαστόν, ὥς νὰ ἡσθάνετο τὸ πτωχὸν παιδίον τοὺς χαιρετισμοὺς καὶ ἔχαιρε, διότι ἔδωκε τὴν ζωὴν του διὰ τὴν ἀγαπητὴν του Μακεδονίαν.

Ἐλευθερία ἀντιχρυσία 10 Σεπτε
Γ. Α. Μέγας (Διασκευὴ)

114. ΎΜΝΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΝ

Σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὴν κόψι
τοῦ σπαθιοῦ τὴν τρομερή,
σὲ γνωρίζω ἀπὸ τὴν ὄψι,
ποὺ μὲ βία μετράει τὴ γῆ.

Ἀπ' τὰ κόκκαλα βγαλμένη
τῶν Ἑλλήνων τὰ ἱερά,
καὶ σὰν πρῶτα ἀνδρειωμένη,
χαῖρε, ὦ χαῖρε, Ἑλευθεριά! *χορ.*

Ἐκεῖ μέσα ἑκατοικοῦσες
πικραμένη, ἐντροπαλή,
κι ἓνα στόμα ἑκαρτεροῦσες,
ἔλα πάλι νὰ σοῦ 'πῇ.

Ἄργειε νὰ ᾤθῃ ἐκείνη ἡ ἡμέρα
καὶ ἦταν ὅλα σιωπηλά,
γιατὶ τὰ ὀσκιαζε ἡ φοβέρα
καὶ τὰ πλάκωνε ἡ σκλαβιά.

Χ 2 φαρ. αντιχρ.

« Ἀπαντα »

Διονύσιος Σολωμός

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΙΣ ΑΝ. ΑΛΕΒΙΖΟΥ (ΤΑΣΣΟΥ)

Ἐπιμελητὴς ἐκδόσεως Ζ. ΚΩΤΣΙΚΗΣ (ἀπ. Α. Σ. ΟΕΣΒ 2835/26-5-54)

ΠΙΝΑΞ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

1ος ΚΥΚΛΟΣ - ΦΘΙΝΟΠΩΡΟΝ

Α'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΤΟΥ ΥΠΑΙΘΡΟΥ

	Σελίς
1. Τὸ ὄργωμα, κατὰ Σπ. Μελάν	9
2. Τὸ ἀμπέλι (ποίημα δημοτικόν)	12
3. Στους ἐλαιῶνες καὶ στὰ νυκτέρια τοῦ χωριοῦ	13
4. Ἡ ἐλιά (ποίημα) Κ. Παλαμᾶ	17
5. Πρωτοβρόχι (ποίημα) Γ. Δροσίνη	19
6. Προσπάθησε πάλι, Γ. Μέγα	21
7. Τὸ γενναῖο ναυτόπουλο, Γ. Μέγα	24
8. Ὁ νέος ναύτης (ποίημα) Γ. Βιζυηνοῦ	27

Β'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

9. Ἡ Σημαία (ποίημα) Ι. Πολέμη	29
10. Τὶ θὰ εἰπῇ σκλαβιά, Π. Νιρβάνα	31
11. Τὸ παρᾶπονο τοῦ εὐζώνου, Χ. Κολιάτσου	33
12. Ἕνας γέρος, ἓνα σύμβολο, Κ. Ρωμαίου	36
13. Δύο γράμματα, Συλβίου	39
14. Ἡ Νίκη (ποίημα) Κ. Παλαμᾶ	42
15. Ὁ ἡρωϊκὸς ἡμιονηγός, Χ. Κολιάτσου	43
16. Τῆς δάφνης τὰ κλωνάρια (ποίημα) Σ. Παναγιωτοπούλου	45
17. Ἕνα ἐλληνόπουλο, Τέλλου Ἄγρα	46
18. Φῶς ἡλίου, Φῶς κυρίου (ποίημα) Γ. Βιζυηνοῦ	49

Γ'. ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΓΙΑ ΖΩΑ ΚΑΙ ΓΙΑ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ

19. Λελέκι καὶ σκουλήκι, κατὰ Ἐβαλντ	50
20. Ἕνα εὐεργετικὸ ζῷο, Θ. Μακροπούλου	54
21. Τὸ μῦδι καὶ ὁ ποντικός, Θ. Ποταμιάνου	58
22. Τὸ πυροφάνι (ποίημα) Γ. Δροσίνη	61
23. Ἡ βελανιδιά διηγεῖται τὴν ἱστορίαν της, Α. Κουρτίδη	62
24. Ὁ πενθός (ποίημα) Ζ. Παπαντωνίου	66

2ος ΚΥΚΛΟΣ - ΧΕΙΜΩΝ

Α'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΤΟΥ ΥΠΑΙΘΡΟΥ

25. Χειμῶνας (ποίημα) Α. Φωτιάδη	69
26. Τὸ χιόνι	70

27. Στά κρύα καὶ στά χλόνια, Γ. Α. Μέγα	72
28. Χειμωνιά (ποίημα) Μ. Στάσινοπούλου	75

Β'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

29. «...Καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη...», Π. Παπαχριστοδούλου	76
30. Ἡ γέννησις τοῦ Χριστοῦ (ποίημα) Κ. Παλαμά	79
31. Παραδόσεις σχετικαὲς μετὰ τῇ θρησκευτικῇ ζωῇ (ἐκλογή) Κ. Ρωμαίου	80
32. Ἅγιος Βασίλειος (ποίημα) Σ. Σπεράντζα	82

Γ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΑΛΑΣΣΙΝΗΝ ΖΩΗΝ

33. Φουρτουνιασμένη θάλασσα, Γ. Ἀννίνου	83
34. Τὸ ρίξιμο τοῦ καραβιοῦ, Α. Καρκαβίτσα	86
35. Τὸ εὐλογημένο καράβι (ποίημα) Ζ. Παπαντωνίου	89
36. Ἡ δικαιοσύνη τῆς θάλασσας, Α. Καρκαβίτσα	90

Δ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

37. Ἕνας μικρὸς βιοπαλαιστής, κατὰ τὸ Γαλλικόν	95
38. Ἐλεημοσύνη (ποίημα) Α. Παράσχου	100
39. Ἔργασιν (ποίημα) Γ. Μακροῦ	101

Ε'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΑΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

40. Οἱ Σπαρτιάτισσες τὴν ὥρα τοῦ κινδύνου, κατὰ Χ. Παπαμάρκον	102
41. Γοργόνα, Σ. Μυριβίλη	105
42. Ἡ προγονικὴ ἐπιγραφή, Θ. Μακροπούλου	109
43. Στὴ θάλασσα τῆς Σαλαμίνας (ποίημα) Α. Παράσχου	113

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

3ος ΚΥΚΛΟΣ - ΑΝΟΙΞΙΣ

44. Ἦλθε πάλιν ἄνοιξις (ποίημα) Α. Βλάχου	119
---	-----

Α'. ΜΥΘΟΙ

45. Ἀετός, κορώνη καὶ βοσκός, κατὰ τὸν Αἰσωπον	120
46. Ὁ λύχνος, κατὰ τὸν Αἰσωπον	121
47. Ὁ φαντασμένος καπνὸς (ποίημα) Γ. Πολέμη	122
48. Ἀετὸς καὶ ἀλώπηξ, κατὰ τὸν Αἰσωπον	123
49. Δύο ἐχθροί, κατὰ τὸν Αἰσωπον	125
50. Ἐλαφος καὶ ἄμπελος	125
51. Δεῖλος κυνηγὸς καὶ ξυλοκόπος	126
52. Ἡ ἀπερισκεψία καὶ ἡ λαίμαργία τιμωροῦνται	126
53. Ἱστορία καὶ κατορθώματα διαφόρων ὄνων	127

Β'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

Σελίς

54. Παιδική Πασχαλιά, Α. Παπαδιαμάντη	129
55. Πάσχα στο χωριό (ποίημα) Ν. Χατζηδάκη	133
56. Μέσα εις τὰς φλόγας, Κ. Ρωμαίου	134
57. Γενναίο παλληκάρι (ποίημα) Τέλλου Ἀγρα	137

Γ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΝ ΖΩΗΝ

58. Τὸ ναυτόπουλον, Α. Κουρτίδη	138
59. Τὸ μόνο « καλῶς ὤριστες » (ποίημα) Ι. Πολέμη	142

Δ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑΝ, ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

60. Πῶς ἔλαβον τὸ ὄνομά των αἱ Ἀθῆναι, κατὰ Α. Κουρτίδην	143
61. Ἡ Ἀθηνᾶ στὴν Ἀθήνα (ποίημα) Κ. Παλαμᾶ	146
62. Ὅλα διὰ τὴν Πατρίδα, Κ. Ρωμαίου	147
63. Πατρίδα καὶ Θρησκεία (ποίημα) Σ. Ματσούκα	151
64. Ὁ Μίνως καὶ ὁ Δαίδαλος, Σ. Δουφεξή	152
65. Ἡ τιμωρία τοῦ Μίβρα, κατὰ Ι. Σαραντίδην	155
66. Δάμων καὶ Φιντίας, κατὰ Ι. Σαραντίδην	158
67. Ἡ θυσία τῆς Ἀγαμέμνου, κατὰ Α. Μελᾶν	161
68. Ὁ θάνατος τοῦ Κόδρου, κατὰ Α. Μελᾶν	163
69. Δόξα (ποίημα) Α. Προβελεγγίου	164
70. Ὁ Κροῖστος καὶ ὁ Σόλων, κατὰ Α. Μελᾶν	165
71. Φιλοξενία τοῦ Μιλτιάδου, Σ. Σπεράντσα	168
72. Ὁ Ἀριστείδης ἐξορίζεται, κατὰ Ι. Σαραντίδην	169
73. Ὁ Κλεάνθης, κατὰ Χ. Παπαμάρκον	171
74. Ἡ τιμωρία τοῦ Πausανίου, κατὰ Ι. Σαραντίδην	173
75. Διογένης καὶ Ἀλέξανδρος, κατὰ Α. Μελᾶν	175
76. Ἡ ἐγκράτεια τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, κατὰ Α. Μελᾶν	177
77. Εὐγνωμοσύνη λέοντος, κατὰ Χ. Παπαμάρκον	179
78. Ἡ Κρατησίλεια, Σ. Σπεράντσα	182
79. Ὕμνος τῶν Προγόνων (ποίημα) Γ. Δροσίνη	183

Ε'. ΑΣΧΟΛΙΑΙ ΚΑΙ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ

80. Τὸ μέλλοσι, κατὰ Α. Κουρτίδην	184
81. Τὸ τραγοῦδι τοῦ ἡλίου (ποίημα) Ζ. Παπαντωνίου	186
82. Πῶς γίνεται ἡ μέταξα, Α. Καρκαβίτσα	187
83. Τὸ χωριό (ποίημα) Ι. Πολέμη	191

Α'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΦΥΣΙΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΓΡΟΤΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

	Σελίς
84. Τὸ καλοκαίρι (ποίημα) Κ. Παλαμᾶ	195
85. Ὁ θερισμός, Α. Μωραϊτίδῃ	196
86. Στ' ἁλώνια (ποίημα) Γ. Δροσίνῃ	198
87. Τὸ καλοκαίρι (ποίημα) Γ. Βιζυηνοῦ	199
88. Ὁ κοιλὰς τῶν Τεμπῶν, κατὰ Ι. Σαραντίδην	200
89. Τὸ δάσος ἐξυπνᾶ, Θ. Μακροπούλου	202
90. Ἡ πρωΐα (ποίημα) Η. Τανταλίδῃ	204
91. Δροσιές (ποίημα) Σουλβίας Ρόδῃ	205

Β'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΤΩΝ ΠΤΗΝΩΝ ΚΑΙ ΤΩΝ ΖΩΩΝ

92. Μία ἐπίσκεψις, Ι. Κονδυλάκη	206
93. Φιλοστοργία πελαργοῦ, Α. Κουρτίδῃ	208
94. Ἡ κουκουβάγια, Σ. Γρανίτσα	210
95. Οἱ κορυδαλλοὶ	212
96. Ὁ κορυδαλλὸς (ποίημα) Γ. Βιζυηνοῦ	214
97. Ἡ ἁλώπηξ, Σ. Γρανίτσα	216
98. Κόραξ καὶ ἁλώπηξ (ποίημα) Α. Ραγκαβῇ	219

Γ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

99. Ζώης Καπλάνης, Θ. Μακροπούλου	221
100. Ὁ κόκκινος φανός, Γ. Α. Μέγα	229
101. Τὸ καλύτερον συστατικόν, Κ. Ρωμαίου	232
102. Ἡ καλωσύνη τοῦ Σπύρου, κατὰ Ι. Σαραντίδην	234

Δ'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

103. Τὸ εἰκόνημα τῆς Παναγίας, Ι. Δαμβέργῃ	236
104. Ὁ καλὸς Θεὸς (ποίημα) Γ. Βιζυηνοῦ	241
105. Ἑσπερινός, Θ. Μακροπούλου	242
106. Αἶνος (ποίημα) Α. Βλάχου	245

Ε'. ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΘΝΙΚΗΝ ΖΩΗΝ

107. Ἡ γῆ ἢ Ἑλληνίς (ποίημα) Α. Βλάχου	246
108. Γιὰ τὴ γλυκεῖα πατρίδα (ποίημα) Γ. Βιζυηνοῦ	247
109. Ὁ ζυμωτὴς ἐνὸς ἐπαρχιακοῦ φούρου, Κ. Ρωμαίου	248
110. Αἱ διηγῆσεις τοῦ γέρο - Κωνσταντῇ, Γ. Δροσίνῃ	250
111. Ὁ μικρὸς Κρητικὸς, Γ. Α. Μέγα	252
112. Πολεμικὸ τραγούδι (ποίημα) Κ. Παλαμᾶ	254
113. Ὁ μικρὸς Μικεδόν, Γ. Α. Μέγα	256
114. Ὕμνος εἰς τὴν Ἐλευθερίαν (ποίημα) Δ. Σολωμοῦ	263

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΚΑΤΑ ΣΥΛΛΟΓΑΣ

1. ΕΚ ΤΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ Γ. Α. ΜΕΓΑ

	Σελίς
1. Στους έλαιώνες και στα νυκτέρια του χοριού	13
2. 'Η έλι (ποίημα) Κ. Παλαμά	17
3. Προσπάθησε πάλι, Γ. Α. Μέγα	21
4. Το γενναίο ναυτόπουλο, Γ. Α. Μέγα	24
5. 'Ο νέος ναύτης (ποίημα) Γ. Βιζυηνού	27
6. 'Η Σημαία (ποίημα) Ι. Πολέμη	29
7. Το παράπονο του ευζώνου, Χ. Κολιάτσου	33
8. 'Ο ήρωϊκός ήμιονηγός, Χ. Κολιάτσου	43
9. Της δάφνης τὰ κλωνάρια (ποίημα) Σ. Παναγιωτοπούλου	45
10. Λελέκι και σκουλήκι, κατά 'Εβαλντ	50
11. 'Η βελανιδιά διηγείται την ιστορία της, Α. Κουρτίδη	62
12. 'Ο πεύκος (ποίημα) Ζ. Παπαντωνίου	66
13. Χειμώνας (ποίημα) Α. Φωτιάδη	69
14. Το χιόνι	70
15. Στα κρύα και στα χιόνια, Γ. Α. Μέγα	72
16. Χειμωιά (ποίημα) Μ. Στασινοπούλου	75
17. Το εύλογημένο καράβι (ποίημα) Ζ. Παπαντωνίου	89
18. 'Η δικαιοσύνη της θάλασσας, Α. Καρκαβίτσα	90
19. Ένας μικρός βιοπαλαιστής, κατά τὸ Γαλλικόν	95
20. 'Ελεημοσύνη (ποίημα) Α. Παράσχου	100
21. 'Εργασία (ποίημα) Γ. Μαρκορά	101
22. Οἱ Σπαρτιάτισσες τὴν ὥρα τοῦ κινδύνου, κατά Χ. Παπαμάρκου	102
23. Γοργόνα, Σ. Μυριβήλη	105
24. Στὴ θάλασσα τῆς Σαλαμίνας (ποίημα) Α. Παράσχου	113
25. 'Αετός, κορώνη και βοσκός, κατά τὸν Αἰσωπον	120
26. 'Ο λύχνος, κατά τὸν Αἰσωπὸν	121
27. 'Ο φαντασμένος καπνὸς (ποίημα) Ι. Πολέμη	122
28. 'Αετός και ἀλώπηξ, κατά τὸν Αἰσωπον	123
29. Δύο ἐχθροί, κατά τὸν Αἰσωπον	125
30. Παιδικὴ Πασχαλιά, Α. Παπαδιαμάντη	129
31. Πάσχα στὸ χωριὸ (ποίημα) Ν. Χατζηδάκη	133
32. Τὸ ναυτόπουλον, Α. Κουρτίδη	138
33. Τὸ μόνο «χαλῶς ὥρισες» (ποίημα) Ι. Πολέμη	142
34. Πῶς ἔλαβον τὸ ὄνομά των αἱ 'Αθῆναι, κατά Α. Κουρτίδη	143
35. 'Η 'Αθηνᾶ στὴν 'Αθῆνα (ποίημα) Κ. Παλαμά	146
36. Τὸ μελίσσι, κατά Α. Κουρτίδη	184
37. Τὸ τραγούδι τοῦ ἡλίου (ποίημα) Ζ. Παπαντωνίου	186
38. Πῶς γίνεται ἡ μεταξα, Α. Καρκαβίτσα	187

39. Τὸ χωρὶν (ποίημα) Ι. Πολέμη	191
40. Τὸ καλοκαίρι (ποίημα) Κ. Παλαμᾶ	195
41. Ὁ θερισμός, Α. Μωραϊτίδη	196
42. Στ' ἄλωνα (ποίημα) Γ. Δροσίνη	198
43. Οἱ κορυθαλλοὶ	212
44. Ὁ κορυθαλλὸς (ποίημα) Γ. Βιζυνοῦ	214
45. Ὁ κόκκινος φανὸς, Γ. Α. Μέγα	229
46. Τὸ εἰκόνασμα τῆς Παναγίας, Ι. Λαμβέγγη	236
47. Ἡ γῆ ἡ Ἑλληνίς (ποίημα) Α. Βλάχου	246
48. Ὁ μικρὸς Κρητικὸς, Γ. Α. Μέγα	252
49. Ὁ μικρὸς Μακεδὼν, Γ. Α. Μέγα	256
50. Ὑμνος εἰς τὴν Ἑλευθερίαν (ποίημα) Δ. Σολωμοῦ	263

2. ΕΚ ΤΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ Κ. ΡΩΜΑΙΟΥ

1. Ἕνας γέρος, ἓνα σύμβολο, Κ. Ρωμαίου	36
2. Ἡ Νίκη (ποίημα) Κ. Παλαμᾶ	42
3. «...Καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη...», Π. Παπαχριστοδούλου	76
4. Ἡ γέννησι τοῦ Χριστοῦ (ποίημα) Κ. Παλαμᾶ	79
5. Παραδόσεις σχετικὲς μὲ τὴ θεοσκευτικὴ ζωὴ (ἐκλογή) Κ. Ρωμαίου	80
6. Ἅγιος Βασίλης (ποίημα) Σ. Σπεράντζα	82
7. Ἐλαφος καὶ ἄμπελος	125
8. Δεῖλὸς κυνηγὸς καὶ ξυλκρόπος	126
9. Ἡ ἀπερισκεψία καὶ ἡ λαίμαργία τιμωροῦνται	126
10. Ἱστορία καὶ κατορθώματα διαφόρων ὄνων	127
11. Μέσα εἰς τὰς φλόγας, Κ. Ρωμαίου	134
12. Γενναῖο παλληγάρι (ποίημα) Τέλλου Ἀγρα	137
13. Ὅλα διὰ τὴν Πατρίδα, Κ. Ρωμαίου	147
14. Πατρίδα καὶ Θρησκεία (ποίημα) Σ. Ματσούκα	151
15. Τὸ καλύτερον συστατικόν, Κ. Ρωμαίου	232
16. Γὰ τὴ γλυκεῖα πατρίδα (ποίημα) Γ. Βιζυνοῦ	247
17. Ὁ ζυμωτὴς ἐνὸς ἐπαρχιακοῦ φούρνου	248
18. Πολεμικὸ τραγοῦδι (ποίημα) Κ. Παλαμᾶ	254

3. ΕΚ ΤΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ Σ. ΔΟΥΦΕΞΗ

1. Τὸ ὄργωμα, κατὰ Σπ. Μελᾶν	9
2. Τὸ ἄμπέλι (ποίημα δημοτικόν)	12
3. Τὶ θὰ εἰπῇ ἀγλαβία, Π. Νιρβάνα	31
4. Δύο γράμματα, Συλβίου	39
5. Τὸ ρίξιμο τοῦ καραβιοῦ, Α. Καρναβίτσα	86
6. Ἦλθε πάλιν ἄνδιξις (ποίημα) Α. Βλάχου	119
7. Ὁ Μίνως καὶ ὁ Δαίδαλος, Σ. Δουφεξή	152

	Σελίς
8. Ἡ τιμωρία τοῦ Μίδα, κατὰ Ι. Σαραντίδην	155
9. Δάμων καὶ Φιντίας, κατὰ Ι. Σαραντίδην	158
10. Ἡ θυσία τῆς Ἀγραύλου, κατὰ Λ. Μελᾶν	161
11. Ὁ θάνατος τοῦ Κόδρου, κατὰ Λ. Μελᾶν	163
12. Λόξα (ποίημα) Α. Προβελγγίου	164
13. Ὁ Κροῖστος καὶ ὁ Σόλων, κατὰ Λ. Μελᾶν	165
14. Φιλοξενία τοῦ Μιλτιάδου, Σ. Σπεράντσα	168
15. Ὁ Ἀριστείδης ἐξορίζεται, κατὰ Ι. Σαραντίδην	169
16. Ὁ Κλεάνθης, κατὰ Χ. Παπαμάρκον	171
17. Ἡ τιμωρία τοῦ Πανσάνιου, κατὰ Ι. Σαραντίδην	173
18. Διογένης καὶ Ἀλέξανδρος, κατὰ Λ. Μελᾶν	175
19. Ἡ ἐγκράτεια τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου, κατὰ Λ. Μελᾶν	177
20. Εὐγνωμοσύνη λέοντος, κατὰ Χ. Παπαμάρκον	179
21. Ἡ Κρατησίκλεια, Σ. Σπεράντσα	182
22. Τὸ καλοκαῖρι (ποίημα) Γ. Βιζυηνοῦ	199
23. Ἡ κοιλὰς τῶν Τεμπῶν, κατὰ Ι. Σαραντίδην	200
24. Ἡ καλωσύνη τοῦ Σπύρου, κατὰ Ι. Σαραντίδην	234

4. ΕΚ ΤΗΣ ΣΥΛΛΟΓΗΣ Θ. ΜΑΚΡΟΠΟΥΛΟΥ

1. Πρωτόβροχι (ποίημα) Γ. Δροσίνη	19
2. Ἐνα Ἑλληνοπούλο, Τέλλου Ἄγρα	46
3. Φῶς ἡλίου, φῶς ἡφρίου (ποίημα) Γ. Βιζυηνοῦ	49
4. Ἐνα εὐεργετικὸ ζῷο, Θ. Μακροπούλου	54
5. Τὸ μῦδι καὶ ὁ πόντικος, Θ. Ποταμιάνου	58
6. Τὸ πυροφάνι (ποίημα) Γ. Δροσίνη	61
7. Φουρτουνιασμένη θάλασσα, Γ. Ἀννίνου	83
8. Ἡ προγονικὴ ἐπιγραφή, Θ. Μακροπούλου	109
9. Τὸ δάσος ἐξυπνᾷ, Θ. Μακροπούλου	202
10. Ἡ πρωΐα (ποίημα) Η. Τανταλίδη	204
11. Δροσιεὺς (ποίημα) Συλβίας Ρόδη	205
12. Μία ἐπίσκεψις, Ι. Κονδυλάκη	206
13. Φιλοστοργία πελαγοῦ, Α. Κουρτίδη	208
14. Ἡ Κουκουβάγια, Σ. Γρανίτσα	210
15. Ἡ ἀλώπηξ, Σ. Γρανίτσα	216
16. Κόραξ καὶ ἀλώπηξ (ποίημα) Α. Ραγκαβῆ	219
17. Ζῶης Καπλάνης, Θ. Μακροπούλου	221
18. Ὁ καλὸς Θεός (ποίημα) Γ. Βιζυηνοῦ	241
19. Ἐσπερινός, Θ. Μακροπούλου	242
20. Αἶνος (ποίημα) Α. Βλάχου	245
21. Αἱ διηγήσεις τοῦ γερο-Κωνσταντῆ, Γ. Δροσίνη	250

Τὰ ἀντίτυπα τοῦ βιβλίου φέρουν τὸ κάτωθι βιβλιοσήμον εἰς ἀπόδειξιν τῆς γνησιότητος αὐτῶν.

Ἀντίτυπον στερούμενον τοῦ βιβλιοσήμου τούτου θεωρεῖται κλεψίτυπον. Ὁ διαθέτων, πωλὼν ἢ χρησιμοποιοῦν αὐτὸ διώκεται κατὰ τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 7 τοῦ νόμου 1129 τῆς 15/21 Μαρτίου 1946 (Ἐφ. Κυβ. 1946, Α 108).

ΕΚΔΟΣΙΣ Α', ΣΕΙΡΑ Α', 1954 (VIII) — ΑΝΤΙΤΥΠΑ 150.000

Ἐκτύπωσης - βιβλιοδεσίας Κοινοπραξίας Ι. ΓΚΟΥΦΑ & ΥΙΩΝ - Π. ΓΑΡΜΠΕ

